

Vissa förändringar av jaktlagstiftningen

Delbetänkande av Jaktlagstiftningsutredningen

Stockholm 2025

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2025:32

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Elanders Sverige AB

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2025

ISBN 978-91-525-1197-8 (tryck)

ISBN 978-91-525-1198-5 (pdf)

ISSN 0375-250X

Till statsrådet Peter Kullgren

Regeringen beslutade den 25 januari 2024 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna (dir. 2024:11). Den 23 januari 2025 beslutade regeringen att förlänga utredningstiden till den 31 december 2025 (dir. 2025:6). Ett delbetänkande som avser vissa delar i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 7 april 2025.

Som särskild utredare förordnades rättschefen på Statens fastighetsverk Mats Wiberg den 1 februari 2025.

Som experter i utredningen förordnades den 14 maj 2024 ämnesrådet Jacob Wichmann (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet), kanslirådet Camilla Frisch (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet), kanslirådet Lina Oskarsson (Klimat- och näringslivsdepartementet), viltchefen Olov Hallquist (Länsstyrelsen i Jämtlands län), juristen Ellen Blind (Sametinget), jur. kand. Sandra Hamilton (Sveriges jordägareförbund), miljöjuristen Anna Sandström (Världsnaturfonden WWF), avdelningschefen Roland Saitzkoff (Skogsindustrierna), förbundsjuristen Ola Wälimaa (Svenska jägareförbundet), biträdande enhetschefen Hanna Ek (Naturvårdsverket), strategen i biologisk mångfald Jörgen Sundin (Naturskyddsföreningen), näringspolitiska experten Anders Wetterin (Lantbrukarnas riksförbund), experten i skogsbruk och klimat Sofia Backéus (Lantbrukarnas riksförbund Skogsägarna) och förbundsordföranden Solveig Larsson (Jägarnas riksförbund).

Kammarrättsassessorn Erik Ljungquist anställdes som huvudsekreterare den 18 april 2024. Biträdande avdelningschefen Gunilla

Skotnicka anställdes som sekreterare den 22 april 2024. Som sekreterare i utredningen anställdes även viltjuristen Andreas Ahlén den 1 augusti 2024.

Utredningen har antagit namnet Jaktlagstiftningsutredningen (LI 2024:01).

Härmed överlämnas delbetänkandet *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen* (SOU 2025:32). Förslagen i delbetänkandet är den särskilde utredarens. Samtliga experter i utredningen står inte bakom förslagen i alla delar.

Arbetet fortsätter i enlighet med dir. 2024:11 och dir. 2025:6.

Stockholm i april 2025

Mats Wiberg

Erik Ljungquist
Gunilla Skotnicka
Andreas Ahlén

Innehåll

Förkortningar	13
Sammanfattning	15
1 Författningsförslag	25
1.1 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)	25
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon	31
1.3 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)	32
1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	33
1.5 Förslag till förordning om ändring i jaktförordningen (1987:905).....	35
2 Utredningens uppdrag och arbete	47
2.1 Utredningens uppdrag.....	47
2.2 Utredningens arbete	48
3 Utgångspunkter för delbetänkandet	51
4 Genomförande av naturvårdsdirektiven	55
4.1 Genomförandet av naturvårdsdirektiven kan förbättras	55
4.2 Kriterier för skydds jakt på klövvilt och vissa andra arter.....	57
4.2.1 Regleringen av skydds jakt går längre än naturvårdsdirektiven kräver	57

4.2.2	Skyddsjaktens förhållande till annan jakt	59
4.2.3	Nya regler som förenklar möjligheterna till skyddsjakt ska införas.....	61
4.3	Bilaga 5 till jaktförordningen om förbjudna jaktmedel och jaktmetoder.....	68
4.3.1	Rubrikerna är otydliga, men bilagan bör finnas kvar.....	68
4.3.2	Bilaga 5 ska förtydligas	72
4.4	Förvaltningsmärkning av varg	73
4.4.1	Behovet av förvaltningsmärkning av varg och dagens regler.....	73
4.4.2	Förvaltningsmärkning av varg ska tillåtas uttryckligen	77
4.5	Att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl.....	79
4.5.1	Behovet av reglering och förenlighet med naturvårdsdirektiven	79
4.5.2	Regeländringar möjliggör att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl.....	82
4.6	Anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat m.m.....	84
4.6.1	Habides-rapportering till EU-kommissionen.....	84
4.6.2	Reglerna om skyldighet att anmäla jaktresultat ska utvidgas.....	86
4.7	Listan över statens vilt.....	91
4.7.1	Regleringen av statens vilt	91
4.7.2	Behovet av justering av listan över statens vilt och förenlighet med naturvårdsdirektiven	92
4.7.3	Färre arter i listan över statens vilt förenklar för enskilda och effektiviserar myndigheternas arbete.....	95
4.8	Skyddsjakt på enskilds initiativ enligt 28–28 b §§ jaktförordningen för att skydda ren.....	96

5	Flerartsförvaltning av klövvilt – försöksverksamhet.....	99
5.1	Avgränsningar och utgångspunkter.....	99
5.2	Kunskapsgenomgång om förvaltning och flerartsförvaltning av klövvilt.....	100
5.2.1	Förslag från myndigheter som gäller flerartsförvaltning.....	100
5.2.2	Viltolyckor i trafiken.....	102
5.2.3	Termer inom viltförvaltning.....	102
5.2.4	Forskarens rekommendationer om flerartsförvaltning av klövvilt.....	103
5.2.5	Det finns stora skillnader i hur förvaltningen av olika klövviltssarter fungerar i dag.....	104
5.2.6	Två länsstyrelser har påbörjat försök med flerartsförvaltning.....	105
5.3	En försöksverksamhet behöver ha stöd i rättsordningen ...	108
5.4	Vad kan ingå i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt?	109
5.4.1	Jakträttshavarna kan medverka frivilligt och samverkan kan ske frivilligt mellan jakträttshavare, markägare och brukare.....	110
5.4.2	Viltförvaltningsdelegationerna kan besluta om regionala mål för flerartsförvaltningen i en försöksverksamhet.....	112
5.4.3	Länsstyrelserna och Naturvårdsverket kan stödja och följa upp försöksverksamheten.....	112
5.5	Det behövs inget ytterligare stöd i rättsordningen för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning	113
5.5.1	Jakträttshavarnas frivilliga medverkan i en försöksverksamhet och frivillig samverkan mellan jakträttshavare, markägare och brukare ...	113
5.5.2	Viltförvaltningsdelegationernas beslut om övergripande riktlinjer och övergripande mål.....	114
5.5.3	Länsstyrelsernas stöd till och uppföljning av en försöksverksamhet	116
5.5.4	Naturvårdsverkets stöd till och uppföljning av en försöksverksamhet	117

6	Flerartsförvaltning av klövvilt – finansiering.....	119
6.1	Bakgrund.....	119
6.2	Finansiering av klövviltsförvaltningen i dag	120
6.3	Finansiering av flerartsförvaltning av klövvilt genom områdesavgift.....	122
6.3.1	Naturvårdsverkets förslag till områdesavgift	122
6.3.2	Naturvårdsverkets bedömning av frågan om områdesavgiften är en skatt eller en avgift	124
6.4	Områdesavgiftens karaktär av skatt eller avgift.....	125
6.4.1	Rätten att besluta om skatt och avgifter.....	125
6.4.2	Gränsdragningen skatt – avgift	126
6.4.3	Områdesavgiften är inte en frivillig avgift.....	128
6.4.4	Är områdesavgiften en skatt eller en betungande avgift?	129
6.4.5	Sammantagen bedömning.....	133
6.5	Finansiering av en flerartsförvaltning.....	134
6.5.1	Avgränsningar och utgångspunkter.....	134
6.5.2	Områdesavgift.....	135
6.5.3	Fällavgifter på alla klövviltarter i en flerartsförvaltning	137
6.5.4	Höjd viltvårdsavgift samt avskaffad fällavgift och älgvårdsfond.....	139
6.6	Sammanfattning.....	144
7	Jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon ...	145
7.1	Bakgrund.....	145
7.1.1	Naturvårdsverkets förslag om jakt på allmänt vatten	145
7.1.2	Naturvårdsverkets förslag om jakt i Sveriges ekonomiska zon.....	149
7.1.3	Sammanfattning av Naturvårdsverkets förslag om jakt på allmänt vatten och inom Sveriges ekonomiska zon	151
7.2	Det ska bli enklare att få jaga på allmänt vatten	152
7.2.1	Jakt på allmänt vatten ska tillåtas efter anmälan ..	152

7.2.2	EU- och EES-medborgare ska få möjlighet att jaga på allmänt vatten	153
7.3	Jakt på säl ska tillåtas i Sveriges ekonomiska zon	157
7.3.1	Endast jakt på säl bör tillåtas i Sveriges ekonomiska zon.....	157
7.3.2	Kustbevakningen bör utöva tillsyn över jakt i Sveriges ekonomiska zon	160
7.4	Särskilt om jaktkortsregistret.....	162
7.5	Det saknas skäl att ge direktåtkomst till jaktkortsregistret	163
7.6	En sekretessbrytande bestämmelse bör inte införas	164
8	Jaktsabotage – förekomst, effekter och åtgärder.....	169
8.1	Bakgrund	169
8.2	Vad är jaktsabotage?	169
8.3	Faktaunderlag om jaktsabotage.....	170
8.3.1	Enkätundersökning	171
8.3.2	Intervjuer	179
8.3.3	Myndighetskrivelser m.m.....	182
8.4	Analys av faktaunderlaget och förslag till åtgärder	184
8.4.1	Hur vanligt förekommande är jaktsabotage och vilka effekter får det?.....	185
8.4.2	Åtgärder för att förhindra jaktsabotage	187
9	Nya sekretessbestämmelser	191
9.1	Allmänt om införande av en ny sekretessbestämmelse	191
9.2	Sekretessens innebörd	192
9.3	Sekretessbestämmelsernas uppbyggnad	192
9.4	Allmänt om skaderekvisiten.....	193
9.5	Överföring av sekretess	194
9.6	Det behöver införas en ny sekretessbestämmelse till skydd för enskild i ärenden om vargjakt.....	195

9.6.1	Sekretess behövs för att skydda enskildas personliga förhållanden.....	195
9.6.2	Det bör inte införas en ny bestämmelse till skydd för uppgifter i andra ärenden om jakt	197
9.7	En ny bestämmelse till skydd för uppgift om enskild i ärenden om jakt på varg införs	198
9.7.1	Bestämmelsens utformning	199
9.7.2	Sekretesstid.....	200
9.7.3	Bestämmelsens placering	201
9.8	Sekretessen för att motverka att vapen kommer till brottslig användning kompletteras	201
9.9	Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör inte inskränkas	203
9.10	Det behöver inte införas sekretessbrytande bestämmelser ...	204
10	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	207
10.1	Ikraftträdande	207
10.2	Övergångsbestämmelser	208
11	Konsekvensanalys	209
11.1	Inledning	209
11.2	Konsekvenser för enskilda	210
11.2.1	Jägare, fastighetsägare och andra privatpersoner...	210
11.2.2	Företagen	210
11.3	Konsekvenser för staten	211
11.3.1	Naturvårdsverket	211
11.3.2	Länsstyrelserna	212
11.3.3	Kustbevakningen	214
11.3.4	Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten	214
11.3.5	Sveriges Domstolar	215
11.3.6	Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt	215
11.3.7	Kammarkollegiet	216
11.4	Det brottsförebyggande arbetet	216

11.5	Integritetsanalys.....	216
11.6	Förslagets överensstämmelse med EU-rätten.....	217
12	Författningskommentar	219
12.1	Förslaget till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)	219
12.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon	225
12.3	Förslaget till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)	226
12.4	Förslaget lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	226
Bilagor		
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2024:11	229
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2025:6	239

Förkortningar

Art- och habitatdirektivet	Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter
Bernkonventionen	Europarådets konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö
BrB	Brottsbalken (1962:700)
Brå	Brottsförebyggande rådet
dir.	Kommittédirektiv
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
ESV	Ekonomistyrningsverket
EU	Europeiska unionen
EU:s dataskyddsförordning	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)
FEUF	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
FN:s havsrättskonvention	Förenta nationernas havsrättskonvention och avtalet om genomförande av Del XI i denna konvention

Fågeldirektivet	Europaparlamentets och Rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
NFS	Naturvårdsverkets föreskrifter
OSL	Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
prop.	Regeringens proposition
RF	Regeringsformen (1974:152)
SOU	Statens offentliga utredningar
SSR	Svenska Samernas Riksförbund
TF	Tryckfrihetsförordningen (1949:105)

Sammanfattning

Uppdraget

Utredningen har i uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet (dir. 2024:11). Enligt utredningens tilläggsdirektiv (dir. 2025:6) ska detta delbetänkande omfatta följande delar om att utredaren ska

- förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och säkerställa att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna,
- göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning,
- analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt och i så fall lämna förslag till lösning,
- inhämta faktaunderlag om jaktsabotage och överväga om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar,
- utifrån Naturvårdsverkets redovisningar och inkomna remissvar föreslå hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och handläggningen av ärenden om sådan jakt effektiviseras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningens förslag

Genomförande av naturvårdsdirektiven

Med naturvårdsdirektiven avses art- och habitatdirektivet¹ samt fågeldirektivet². Naturvårdsdirektiven innehåller bestämmelser om skydd av livsmiljöer och arter samt om vilka undantag som medlemsstaterna får göra från skyddet. Direktiven innehåller också bestämmelser om rapportering till EU-kommissionen. Art- och habitatdirektivet omfattar de livsmiljöer samt vilda växt- och djurarter som anges i direktivet. Fågeldirektivet omfattar alla vilda fågelarter som förekommer naturligt i EU, medan de livsmiljöer som omfattas av fågeldirektivet anges särskilt. Det är delar av skyddet av arter i naturvårdsdirektiven som rör vilda däggdjur och fåglar som har genomförts i jaktlagstiftningen.

Genomförandet av naturvårdsdirektiven i jaktlagstiftningen går i vissa avseenden längre än vad EU-direktiven kräver. Utredningen har identifierat att det går att förbättra genomförandet av naturvårdsdirektiven avseende

- kriterier för skydds jakt på klövvilt och vissa andra arter,
- bilaga 5 till jaktförordningen om förbjudna jaktmedel och jaktmetoder,
- förvaltningsmärkning av varg,
- sökande efter, spårande och förföljande av vilt för avlivning av djurskyddsskäl,
- anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat m.m., och
- listan över statens vilt.

Utredningen lämnar förslag på hur genomförandet av naturvårdsdirektiven kan förbättras på de ovan uppräknade områdena.

---

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar.

Möjligheterna till skyddsjakt på klövvilt och vissa andra arter förenklas

Utredningen föreslår att det ska införas en ny bestämmelse i jaktförordningen (1987:905) som förenklar möjligheterna till skyddsjakt på däggdjur som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd. Klövviltsarterna är några av de arter som kommer att omfattas av den nya bestämmelsen. I bestämmelsen ska det föreskrivas att länsstyrelsen efter ansökan från den som riskerar att drabbas av skada får besluta om skyddsjakt om

- vilt orsakar skada eller riskerar att orsaka skada,
- det behövs för att förhindra skada, och
- varken möjligheterna till jakt under allmän eller särskild jakttid eller i form av skyddsjakt på enskilds initiativ bedöms som tillräckliga för att förhindra skada.

Sådan skyddsjakt ska inte kunna medges på annans jaktområde. Bestämmelsen i 9 b § jaktförordningen om villkor som ska finnas med i beslut om jakt ska gälla även för den nya bestämmelsen om skyddsjakt. Samtidigt ska tillämpningsområdet i bestämmelsen om skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen begränsas till arterna som är skyddade av naturvårdsdirektiven, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd.

Bilaga 5 till jaktförordningen förtydligas

Rubrikerna i bilaga 5 till jaktförordningen är otydliga när det gäller däggdjur. Bilaga 5 ger sken av ett överskridande genomförande av art- och habitatdirektivet, utan att vara det juridiskt. Utredningen föreslår därför att rubrikerna i bilaga 5 till jaktförordningen ska justeras så att tillämpningsområdet när det gäller däggdjur stämmer överens med tillämpningsområdet för däggdjur enligt 10 a § andra stycket jaktförordningen. I bilaga 5 ska det även föras in en punkt som förbjuder användande av armborst vid jakt på de däggdjursarter som omfattas av bilagan. Det ska också införas en upplysning i bilaga 5 om att det i vissa angivna paragrafer i jaktlagen (1987:259),

jaktförordningen samt i Naturvårdsverkets tillhörande föreskrifter regleras vad som gäller för jaktmedel och metoder generellt för allt vilt och att förbuden i bilagan kompletterar dessa bestämmelser för vissa utpekade arter.

Förvaltningsmärkning av varg blir uttryckligen tillåtet

Det finns behov inom viltförvaltningen av att kunna fånga in och märka varg med sändare och avmaska varg. Att genomföra dessa åtgärder utifrån behov i viltförvaltningen är dock inte uttryckligen tillåtet enligt jaktlagstiftningen, trots att art- och habitatdirektivet bedöms ge stöd för förvaltningsmärkning. Utredningen föreslår därför att det i jaktförordningen ska föreskrivas att Naturvårdsverket eller någon som arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket får fånga en varg på någon annans jaktområde för att märka, undersöka eller behandla djuret, både för forsknings- och viltförvaltningsändamål.

Vilt ska kunna sökas efter, spåras och förföljas för att avlivas av djurskyddsskäl

I 40 c § jaktförordningen finns en bestämmelse om avlivning av djurskyddsskäl. Utredningen föreslår att tillämpningsområdet för den paragrafen ska vidgas till att omfatta jakträttshavarens rätt att söka efter, spåra och förfölja vilt som kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl även om viltet är fredat. Paragrafen ska även placeras i jaktlagen. Vidare föreslås att den generella bestämmelsen om skydds jakt i 23 a § jaktförordningen som omfattar de EU-skyddade arterna ska kompletteras med ett förtydligande om att skydds jakt av djurskyddsskäl får beslutas om en björn, varg, järv, lo, säl eller örn kan antas vara så skadad eller i ett sådant tillstånd att djuret snarast bör dödas.

Jaktresultat m.m. ska anmälas

För att Sverige ska kunna fullgöra sin rapporteringsskyldighet till EU-kommissionen om undantag från naturvårdsdirektivens skydd av arter behöver reglerna om anmälningsskyldighet av jaktresultat

m.m. utvidgas. Utredningen föreslår därför att bemyndigandet i jaktlagen för regeringen att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet ska utökas till att även gälla i fråga om vilt som har skadats under jakt, vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas samt fågelbon och ägg eller fågelungar som har flyttats. Naturvårdsverket bör få i uppdrag att ta fram förslag på hur anmälningsskyldigheten kan regleras i jaktförordningen. Anmälningsskyldigheten vid skydds jakt på enskilda initiativ för att avvärja angrepp från stora rovdjur föreslås gälla även i fråga om påskjutna stora rovdjur och inte bara dödade stora rovdjur. Det föreslås även att sekretess ska gälla hos Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till register över uppgifter om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet.

Färre arter på listan över statens vilt

Regleringen av statens vilt går längre än vad naturvårdsdirektiven kräver i fråga om alla arter utom björn, varg, lo, fjällräv, utter och tumlare. Utredningen anser att det finns skäl att stryka myskoxe, älg och hjort från listan över statens vilt. Det föreslås därför att de arterna och artgrupperna tas bort från uppräknings i 33 § jaktförordningen.

Flerartsförvaltning av klövvilt

I utredningens uppdrag ingår att analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt samt göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning.

Det finns i dag inte någon flerartsförvaltning av klövvilt mer än vissa frivilliga försöksverksamheter. Det ingår inte i utredningens uppdrag att utreda hur en permanent flerartsförvaltning bör utformas, vad den skulle få för konsekvenser eller vilka aktörer som bör omfattas. Uppdraget är i stället att analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet samt hur en framtida flerartsförvaltning kan finansieras.

För att svara på frågan om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt har utredningen identifierat olika beståndsdelar som *kan* ingå i en försöksverksamhet. Utredningen bedömer att det inte behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet som innehåller de beståndsdelar som har identifierats, men att förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer kan förtydligas samt att regeringsuppdrag kan underlätta länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets deltagande i en försöksverksamhet. Om regeringen väljer att besluta om en försöksverksamhet är det upp till regeringen att avgöra hur den verksamheten bör utformas och vilka delar som i så fall bör ingå i den.

Eftersom det i dag inte finns någon flerartsförvaltning av klövvilt går det inte att bedöma hur stor kostnaden för en flerartsförvaltning kan tänkas bli eller vilka aktörer som behöver eller bör få del av finansieringen. Utredningens bedömning av hur en flerartsförvaltning kan finansieras innehåller därför inte någon uppgift om hur stort belopp som behöver finansieras, hur insamlade medel bör fördelas mellan myndigheter och andra aktörer eller hur medlen bör användas. Utredningen bedömer dock att det inte är lämpligt att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt genom ett system med områdesavgift som Naturvårdsverket har föreslagit, eftersom områdesavgiften i statsrättslig mening bör betraktas som en skatt och inte en avgift.³ Det är inte heller lämpligt att finansiera en flerartsförvaltning genom fallavgifter på alla klövviltarter som ingår i en sådan förvaltning. Utredningen föreslår i stället att en flerartsförvaltning av klövvilt finansieras genom höjd viltvårdsavgift samt att fallavgiften på älg och älgvårdsfonderna avskaffas. Oklarheterna kring hur en framtida flerartsförvaltning av klövvilt kan utformas och kosta medför dock att andra finansieringsalternativ än höjd viltvårdsavgift kan vara lämpligare när formerna för en flerartsförvaltning har bestämts.

---

³ Naturvårdsverkets förslag till områdesavgift finns i redovisningen *Finansieringen av klövvilt – Redovisning av regeringsuppdrag*, 2020-10-19, NV-05316-19.

Jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon

I syfte att förenkla möjligheterna att jaga på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen samt i Sveriges ekonomiska zon föreslår utredningen att personer som är medborgare i Sverige eller i en annan stat som är medlem i EU eller EES ska få jaga på sådant vatten efter anmälan. I Sveriges ekonomiska zon ska det endast vara tillåtet att jaga säl. Kustbevakningen ska utöva tillsyn över den jakt som bedrivs i den ekonomiska zonen.

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet inte fullgör anmälningsplikten föreslås kunna dömas till böter. Naturvårdsverket föreslås få rätt att föra register över vilka personer som har anmält sig för jakt som kräver särskild anmälan. Vidare ska jaktkortsregistret även få till ändamål att föra register över vilka personer som har anmält sådan jakt som kräver särskild anmälan. Länsstyrelserna föreslås få meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för jakten på sådant allmänt vatten som avses i 12 § andra stycket jaktlagen om det är motiverat med hänsyn till naturvården, turismen eller friluftslivet.

Jaktsabotage

I syfte att inhämta faktaunderlag om förekomsten av jaktsabotage och vilka effekter jaktsabotage får har utredningen genomfört en enkätundersökning och intervjuer samt tagit del av myndighetsrapporter m.m. som behandlar frågan om jaktsabotage.

Utifrån faktaunderlaget bedömer utredningen att det är ovanligt att jaktsabotage sker men att det finns ett mörkertal. Vidare sker jaktsabotage oftast i samband med vargjakt. Jaktsabotage får väldigt liten påverkan på jakten generellt, men i vissa fall kan det få allvarliga konsekvenser för den enskilde jägaren.

Nuvarande lagstiftning är generellt tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar och det bör inte införas en särskild straffbestämmelse som avser jaktsabotage. Däremot finns det behov av åtgärder som syftar till att underlätta att följa brott kopplade till jaktsabotage, t.ex. av statistikändamål. Utredningen föreslår därför att polisen i sina ärendehanteringssystem särskilt bör ”flagga” eller markera brott där motivet bedöms vara

att hindra att jakt genomförs. Därtill bedömer utredningen att samverkan mellan Polismyndigheten, länsstyrelserna och jägare – särskilt vid jakter där det kan förutsättas att risken för jaktsabotage är stor – ökar möjligheterna att förebygga och förhindra jaktsabotage.

Utredningen bedömer också att uppgifter om enskildas personliga förhållanden i ärenden om jakt på varg samt om ersättning för skada orsakad av varg kan vara känsliga för enskilda med hänsyn till risken att utsättas för skada eller lida allvarligt men. Utredningen föreslår därför att sekretess ska gälla hos Naturvårdsverket eller en länsstyrelse i ärende om jakt på varg samt i ärende om ersättning för skada orsakad av varg för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller kan komma att utsättas för hot eller våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Genomförande och ikraftträdande

Författningsförslagen i delbetänkandet föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Utredningen anser att det är lämpligt att nya och ändrade bestämmelser på jaktområdet träder i kraft vid ett halvårsskifte eftersom de då börjar gälla i samband med att ett nytt jaktår inleds. Vidare bör det av tydlighetsskäl införas en övergångsbestämmelse till jaktförordningen med innebörden att ett tillstånd till jakt på allmänt vatten samt holmar, klippor och skär som har beslutats med stöd av 47 § första stycket jaktförordningen fortfarande gäller.

Förslagets konsekvenser

Konsekvenser för enskilda

Förslaget att förenkla möjligheterna till skydds jakt är ägnat att förbättra möjligheterna för t.ex. fastighetsägare och företag att skydda egendom från skada. Vidare kan förslagen medföra bättre förutsättningar för företag som är verksamma inom jaktturism och yrkesfiske. Förslagen i betänkandet bedöms sammantaget bidra till att göra det jakträttsliga regelverket mindre komplicerat och därmed enklare att tillämpa för enskilda som har att tillämpa regelverket, t.ex. jägare,

fastighetsägare och företag, samt öka möjligheterna för enskilda att bedriva jakt.

Konsekvenser för staten

Flera av förslagen bedöms bidra till ökade kostnader för Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Det gäller framför allt förslaget om förenklade möjligheter till skyddsjakt. Det är dock svårt att avgöra hur mycket Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas kostnader sammanlagt kan komma att öka till följd av förslagen. Utredningen bedömer att de ökade kostnaderna bör kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar, men bedömningen är osäker. Det är därför viktigt att regeringen följer frågan och har dialog med Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

Kustbevakningen, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Sveriges domstolar och Kammarkollegiet bedöms få något ökade kostnader till följd av förslagen, som dock bör rymmas inom nuvarande ekonomiska anslag.

Förslaget att minska antalet arter i listan över statens vilt kan i någon mån minska kostnaderna för Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt.

Övriga konsekvenser

Förslagen att anmälda brott som bedöms vara kopplade till jaktsabotage ska flaggas samt ökad samverkan mellan Polismyndigheten och länsstyrelserna i situationer där jaktsabotage riskerar att förekomma är ägnade att förbättra de brottsbeivrande myndigheternas arbete med att förhindra och förebygga brott. Den föreslagna sekretessbestämmelsen till skydd för uppgifter om enskilda i ärenden om jakt på varg samt i ärenden om ersättning för skada orsakad av varg syftar till att minska risken för att enskilda jägare utsätts för brott kopplade till jakt på varg.

Utredningen bedömer att den personuppgiftesbehandling som förslagen om förvaltningsmärkning av varg, jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon samt utökad anmälningsskyldighet vid avvärjande av rovdjursangrepp medför är nödvändig för att full-

göra uppgifter av allmänt intresse. De rättsliga grunderna för behandlingen fastställs genom bestämmelser i jaktlagstiftningen.

Utredningens förslag bedöms vara i överensstämmelse med EU-rätten.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om jaktlagen (1987:259)

dels att 1 §, 3 §, 12 §, 24 §, 26 §, 41 §, 42 §, 45 §, ska ha följande lydelse, dels att det ska införas nya paragrafer, 9 a § och 12 a §, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag gäller viltvården, rätten till jakt och jaktens bedrivande inom svenskt territorium samt frågor som har samband därmed.

Lagen gäller också i de fall som anges särskilt

1. inom Sveriges ekonomiska zon,
2. *beträffande* jakt från svenskt fartyg på det fria havet utanför den ekonomiska zonen,
3. *beträffande* jakt från svenskt luftfartyg över det fria havet utanför den ekonomiska zonen.

Denna lag gäller viltvården, rätten till jakt och jaktens bedrivande inom svenskt territorium och Sveriges ekonomiska zon samt frågor som har samband därmed.

Lagen gäller också i de fall som anges särskilt *i fråga om*

1. jakt från svenskt fartyg på det fria havet utanför den ekonomiska zonen, *och*
2. jakt från svenskt luftfartyg över det fria havet utanför den ekonomiska zonen.

---

¹ Jfr rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, i lydelsen enligt rådets direktiv 2013/17/EU samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1010.

² Senaste lydelse 2001:443.

Utöver bestämmelserna i denna lag gäller föreskrifter i andra författningar i fråga om skyddet och vården av viltet.

Bestämmelser om att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder finns i 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken.

3 §³

Viltet är fredat och får jagas endast om detta följer av denna lag eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. När viltet är fredat, gäller fredningen också dess ägg och bon.

Detta gäller även inom Sveriges ekonomiska zon.

9 a §

Om frilevande vilt påträffas så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får var och en avliva djuret även om det är fredat eller om det avlivas på någon annans jaktmark.

Om frilevande vilt kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får jakträttshavaren söka efter, spåra eller förfölja djuret även om det är fredat.

12 §

På allmänt vatten, som gränssar till en fastighets strand, har fastighetsägaren jakträtt intill ett-hundra meter från strandlinjen. Om detta skulle medföra att flera fastighetsägare får jakträtt på samma vattenområde, *skall* var och en av dem ha jakträtt på den del av området som är närmast hans strand.

På allmänt vatten, som gränssar till en fastighets strand, har fastighetsägaren jakträtt intill ett-hundra meter från strandlinjen. Om detta skulle medföra att flera fastighetsägare får jakträtt på samma vattenområde, *ska* var och en av dem ha jakträtt på den del av området som är närmast hans *eller hennes* strand.

³ Senaste lydelse 1994:1820.

På annat allmänt vatten liksom på sådana *holmar*, klippor och *skär*, som inte hör till *något hemman*, får jakt bedrivas endast efter *särskilt tillstånd*. Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, länsstyrelsen bemyndigas att genom beslut i det särskilda fallet eller genom föreskrifter meddela tillstånd.

På annat allmänt vatten liksom på sådana klippor och *öar*, som inte hör till *någon fastighet*, får jakt bedrivas endast efter *anmälan av en medborgare i Sverige eller en medborgare i en stat som är medlem i Europeiska unionen eller i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om jakten på sådant annat allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i andra stycket eller i det enskilda besluta om villkor för sådan jakt.

12 a §

I Sveriges ekonomiska zon får endast jakt på säl bedrivas.

I Sveriges ekonomiska zon får jakt bedrivas endast efter anmälan av en medborgare i Sverige eller en medborgare i en stat som är medlem i Europeiska unionen eller i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

24 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att vilt får fångas eller fällas på annans jaktmark för märkning, undersökning eller andra åtgärder som *företas för att tillgodose vetenskapliga behov*.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vilt får fångas eller fällas på annans jaktmark för märkning, undersökning eller andra åtgärder som *vidtas utifrån behov inom vetenskapen*.

Regeringen får även meddela föreskrifter om att vilt får fångas

på annans jaktmark för märkning, undersökning eller andra åtgärder som vidtas utifrån behov inom viltförvaltningen.

26 §⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har fällts under jakt,	1. vilt som har fällts <i>eller påskjutits</i> under jakt,
2. vilt som ska tillfalla staten,	
3. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon, <i>och</i>	3. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon,
4. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett spårbundet fordon.	4. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett spårbundet fordon,
	5. <i>vilt som har skadats under jakt,</i>
	6. <i>vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas, och</i>
	7. <i>fågelbon samt ägg eller fågelungar som har flyttats.</i>

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om skyldighet att märka ut en plats där en sammanstötning skett mellan ett motorfordon och vilt.

41 §⁵

För att främja viltvården eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med denna lag får regeringen meddela föreskrifter om skyldighet för den som jagar

1. att betala en årlig avgift (viltvårdsavgift),	
2. <i>att betala en avgift för vissa slag av vilt som fälls,</i>	2. att betala en särskild avgift för vilt som fällts i strid <i>med</i> vad som bestämts i en för jakt meddelad licens.
3. att betala en särskild avgift för vilt som fällts i strid <i>mot</i> vad	

⁴ Senaste lydelse 2012:153.

⁵ Senaste lydelse 2000:593.

som bestämts i en för jakt meddelad licens.

Avgifter som avses i första stycket 1 *skall* bilda en fond (viltvårdsfonden) som efter regeringens bestämmande får användas för angivna ändamål.

Avgifter som avses i första stycket 1 *ska* bilda en fond (viltvårdsfonden) som efter regeringens bestämmande får användas för angivna ändamål.

42 §

För tillsyn över *efterlevnaden av* denna lag och föreskrifter, som har meddelats med stöd av lagen, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utse jakttillsynsmän.

För tillsyn över *att* denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *följs*, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utse jakttillsynsmän. *Inom Sveriges ekonomiska zon utövar dock Kustbevakningen tillsyn.*

Jakttillsynsmän får förordnas att med stöd av 47 § ta egendom i beslag.

45 §⁶

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot 5 § andra stycket eller 13 §,
2. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 26 § första stycket 1, 2 eller 3 om gärningen inte är belagd med straff i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott,
3. bryter mot 27 § om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken,
4. underlåter att fullgöra skyldighet enligt 28 §,
5. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 29 § 4, 30 § tredje stycket eller 31 § tredje stycket, eller
6. bryter mot 35 § eller mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 36 §, 40 § första stycket eller 41 § första stycket.

⁶ Senaste lydelse 2012:153.

Den som med uppsåt bryter mot 34 § döms till böter.
I ringa fall ska inte dömas till ansvar enligt denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon att 4 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

I fråga om fiske i den ekonomiska zonen gäller fiskelagen (1993:787). I fråga om rätten att i zonen utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar gäller lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

I fråga om fiske i den ekonomiska zonen gäller fiskelagen (1993:787). *I fråga om jakt i den ekonomiska zonen gäller jaktlagen (1987:259).* I fråga om rätten att i zonen utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar gäller lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

---

¹ Senaste lydelse 1993:789.

1.3 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs i fråga om vapenlagen (1996:67) att en ny paragraf ska införas, 1 kap. 9 §, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §

Kustbevakningstjänstemäns befogenheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket och 4 b § samt 9 kap. 6 § gäller även inom Sveriges ekonomiska zon.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 18 kap. 16 § ska ha följande lydelse,

dels att en ny paragraf ska införas, 40 kap. 7 f §, och närmast före 40 kap. 7 f § en ny rubrik med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

16 §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättning som anges i första stycket, hos

1. Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret,

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jägarexamensregistret,

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jägarexamensregistret *eller register över uppgifter om jaktresultat, försök att avliva vilt, förföljande för att avliva vilt och flytt av fågelbon som omfattas av anmälningskyldighet.*

3. en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll, och

4. Polismyndigheten för uppgift som hänför sig till registret över uppdragstagare inom Nationella viltolycksrådet.

Sekretessen enligt första stycket gäller inte för uppgift i vapenregister om namn och adress för den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller ta emot skjutvapen för översyn eller reparation eller för uppgifter i registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte. Sekretess gäller inte heller för uppgift i vapenregister om vilka typer av vapen som omfattas av ett tillstånd att driva handel

med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation.

40 kap.

Ärenden om jakt på varg samt om ersättning för skada orsakad av varg

7 f §

Sekretess gäller hos Naturvårdsverket eller en länsstyrelse i ärende om jakt på varg samt i ärende om ersättning för skada orsakad av varg för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller kan komma att utsättas för hot eller våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Sekretessen i en allmän handling ska gälla i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.5 Förslag till förordning om ändring i jaktförordningen (1987:905)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om jaktförordningen (1987:905)

dels att 48 §, 52 a §, 52 b § och 52 d § samt rubriken närmast före 52 g § ska upphöra att gälla,

dels att 9 b §, 23 a §, 23 b §, 28 d §, 32 a §, 33 §, 34 §, 40 c §, 47 §, 49 §, 51 §, 52 c § 52 f §, 52 g §, 58 § och bilaga 5 ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas nya paragrafer, 5 d §, 5 e §, 5 f §, 6 a §, 6 b §, 6 c § och 29 a §, och närmast före 52 f § en ny rubrik med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 b §²

I föreskrifter eller beslut som avses i 11, 14 och 15 §§, 20 § 2 samt 21, 23 a–23 d, 24, 24 c, 29 och 31 §§ ska det anges

1. vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas,
2. vilka medel och metoder som får användas,
3. vilken tid och vilket område som avses,
4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd, och
5. den kontroll som kommer att ske.

Första stycket 1 gäller inte beslut av länsstyrelsen enligt 21 § första stycket i fråga om undantag för rullstolsburen person med bestående rörelsehinder för jakt efter fågel från motordrivet fordon.

23 a §³

Om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en

Om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en

¹ Jfr rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, i lydelsen enligt rådets direktiv 2013/17/EU samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1010.

² Senaste lydelse 2011:188.

³ Senaste lydelse 2009:1265.

gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om jakt som avses i 23 b, 24, 25 och 29 §§ meddelas

gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om jakt som avses i 23 b, 24, 25 och 29 §§ *och avser vilda fåglar, björn, varg, järv, lo, fjällräv, utter, bäver, skogsmård, iller, skogsbare, gråsäl, knubbsäl, vikare eller annan viltart som är markerad med N, n eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845)* meddelas

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,

2. av hänsyn till flygsäkerheten,

3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, eller

4. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter.

Ett beslut som avses i första stycket får även avse rätt att göra ingrepp i fåglars bon eller förstöra fåglars ägg.

23 b §⁴

Om det finns förutsättningar enligt 23 a § får Naturvårdsverket efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ besluta om skydds jakt efter björn, varg, järv, lo, säl eller örn. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada inte har inträffat.

Beslut om skydds jakt för att skydda vilda djur med stöd av 23 a § första stycket 4 får avse björn, varg, järv, lo, säl eller örn om djuret kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör dödas av djurskyddsskäl.

⁴ Senaste lydelse 2013:1097.

Innan Naturvårdsverket fattar ett beslut enligt första stycket ska verket höra Havs- och vattenmyndigheten, om beslutet gäller skydds-jakt efter säl.

28 d §⁵

Den som i fall som avses i 28–28 b §§ har dödat ett djur ska snarast möjligt anmäla händelsen till länsstyrelsen. Djuret får inte flyttas utan medgivande från länsstyrelsen.

Länsstyrelsen ska anmäla händelsen till Polismyndigheten, om det finns misstanke om brott.

Den som i fall som avses i 28–28 b §§ har dödat *eller påskjutit* ett djur ska snarast möjligt anmäla händelsen till länsstyrelsen. Djuret får inte flyttas utan medgivande från länsstyrelsen.

29 a §⁶

Länsstyrelsen får efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada besluta om skydds jakt på andra vilda däggdjur än björn, varg, järv, lo eller däggdjur av annan art som är markerad med N, n eller F i bilaga 1 till artskydds-förordningen (2007:845) om

1. vilt orsakar skada eller riske-rar att orsaka skada,

2. det behövs för att förhindra skada, och

3. varken möjligheterna till jakt under allmän eller särskild jakttid eller i form av skydds jakt på en-skilds initiativ är tillräckliga för att förhindra skada.

32 a §⁷

Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta

Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta

⁵ Senaste lydelse 2014:1232.

⁶ Tidigare 29 a § upphävd genom 2001:451.

⁷ Senaste lydelse 2011:188.

får för forskningsändamål fånga en varg på någon annans jaktområde i syfte att märka och undersöka djuret. Ägaren och jakträttshavaren till det jaktområde där djuret fångas ska underrättas om åtgärden.

får för forskningsändamål eller för ändamål inom viltförvaltningen fånga en varg på någon annans jaktområde för att märka, undersöka eller behandla vargen. Ägaren och jakträttshavaren till det jaktområde där vargen fångas ska underrättas om åtgärden.

En förutsättning för att en åtgärd enligt första stycket ska få vidtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

33 §⁸

Vilt av arterna björn, varg, järv, lo, *myskoxe*, fjällräv, utter, valar, fiskgjuse, bivråk, tornuggla, hökuggla, berguv, fjälluggla, lappuggla, slaguggla, rördrom, lunnefågel, salskrake, svarthalsad dopping, skärfläcka, gråspett, vitryggig hackspett, mellanspett, kungsfiskare, blåkråka, härfågel, sommargylling, fjällgås, skrântärna, svarttärna, storkar, örnar, glador, falkar och kärrhökar som omhändertas, påträffas dött eller dödas när sådant djur är fredat, tillfaller staten.

Vilt av arterna björn, varg, järv, lo, fjällräv, utter, valar, fiskgjuse, bivråk, tornuggla, hökuggla, berguv, fjälluggla, lappuggla, slaguggla, rördrom, lunnefågel, salskrake, svarthalsad dopping, skärfläcka, gråspett, vitryggig hackspett, mellanspett, kungsfiskare, blåkråka, härfågel, sommargylling, fjällgås, skrântärna, svarttärna, storkar, örnar, glador, falkar och kärrhökar som omhändertas, påträffas dött eller dödas när sådant djur är fredat, tillfaller staten.

Älg eller hjort som påträffas död eller dödas när sådant djur är fredat tillfaller staten med de undantag som följer av 34 §. Vidare gäller att älg för vilken det betalas avgift enligt 52 c § får behållas av jakträttshavaren.

⁸ Senaste lydelse 1998:1000.

34 §⁹

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om eftersök av annat statens vilt än sådant som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon eller med ett spårbundet fordon och om tillvaratagande av sådant vilt som tillfaller staten och som har skadats eller dödats av annan orsak än påskjutning under legal jakt.

Om en älg eller hjort har skadats av någon annan orsak än påskjutning och till följd av detta dött eller avlivats under fredningstid, får djuret behållas av jakträttshavaren, om denne har hjälpt till med att vid behov spåra och avliva djuret eller ta hand om det.

Inom ett viltvårdsområde där jakt efter älg eller hjort sker gemensamt får dock viltvårdsområdesföreningen behålla sådant vilt på villkor som anges i andra stycket.

Andra och tredje styckena gäller även i fråga om älg eller hjort som under fredningstid har avlivats eller fångats enligt 30 eller 40 §.

40 c §¹⁰

Om frilevande vilt anträffas så skadat eller i en sådan belägenhet att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får djuret avlivas även om det är fredat eller om avlivningen sker på någon annans mark.

---

⁹ Senaste lydelse 2012:154.

¹⁰ Senaste lydelse 2018:639.

47 §¹¹

Genom beslut i det enskilda fallet eller genom föreskrifter får länsstyrelsen meddela tillstånd till jakt på sådant allmänt vatten och sådana holmar, klippor och skär som avses i 12 § andra stycket jaktlagen (1987:259).

När enskilda jakttillstånd meddelas, bör företräde ges åt personer som är fast bosatta i skärgården eller vid kusten och som har erfarenhet av jakt och goda kunskaper om djurlivet och naturförhållandena i dessa områden.

Länsstyrelsen får meddela föreskrifter eller i beslut i det enskilda fallet meddela villkor för jakten på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen (1987:259) om det är motiverat med hänsyn till naturvården, turismen eller friluftslivet. Föreskrifterna eller villkoren får avse ett visst område eller en viss tid.

48 §¹²

Jakttillstånd enligt 47 § bör avse en viss tid som inte överstiger tre år. Tillståndet får begränsas till att avse visst område eller vissa djurarter.

Avgift tas ut för prövning av en ansökan enligt 47 § första stycket enligt bestämmelserna i 9–14 §§ avgiftsförordningen (1992:191), varvid avgiftsklass tre skall tillämpas.

49 §¹³

Den som jagar är skyldig att betala viltvårdsavgift. Avgiften är 400 kronor och gäller för ett jaktår. Skyldigheten gäller inte sådan jakt som avses i 28 § eller i punkterna 2–4 i bilaga 4 (skyddsjakt i vissa fall) och inte heller sådan jakt som avses i 31 § första

Den som jagar är skyldig att betala viltvårdsavgift. Avgiften är 490 kronor och gäller för ett jaktår. Skyldigheten gäller inte sådan jakt som avses i 28 § eller i punkterna 2–4 i bilaga 4 (skyddsjakt i vissa fall) och inte heller sådan jakt som avses i 31 § första

¹¹ Senaste lydelse 2000:1216.

¹² Senaste lydelse 1992:238.

¹³ Senaste lydelse 2021:334.

stycket (jakt för bl.a. vetenskapliga behov) eller 32 § (ringmärkning m.m.). Avgift behöver inte heller betalas av den som vid jaktårets början är under arton år och vid samma tidpunkt inte har tillstånd att inneha skjutvapen för jaktändamål.

Den som avser att bedriva sådan licensjakt efter varg, järv eller lo som avses i 23 c § ska anmäla det till jaktkortsregistret. Naturvårdsverket får i enskilda fall besluta om undantag från anmälningsskyldigheten.

stycket (jakt för bl.a. vetenskapliga behov) eller 32 § (ringmärkning m.m.). Avgift behöver inte heller betalas av den som vid jaktårets början är under arton år och vid samma tidpunkt inte har tillstånd att inneha skjutvapen för jaktändamål.

Anmälan om jakt på allmänt vatten enligt 12 § andra stycket eller inom Sveriges ekonomiska zon enligt 12 a § jaktlagen (1987:259) ska göras till jaktkortsregistret.

Viltvårdsfonden förvaltas av Kammarkollegiet.

51 §¹⁴

Jaktkort tillhandahålls av Naturvårdsverket. Ett jaktkort gäller som bevis för att viltvårdsavgift har betalats. Ett jaktkort ska innehålla uppgifter om den betalandes namn, personnummer och adress. För den som saknar personnummer ska födelsedatum anges.

Jaktkort tillhandahålls av Naturvårdsverket. Ett jaktkort gäller som bevis för att viltvårdsavgift har betalats. Ett jaktkort ska innehålla uppgifter om den betalandes namn, personnummer och adress *samt om den betalande har anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan*. För den som saknar personnummer ska födelsedatum anges.

52 a §¹⁵

För varje län finns en älgvårdsfond som bildas av de älgavgifter som skall betalas enligt 52 b och 52 c §§

¹⁴ Senaste lydelse 2009:655.

¹⁵ Senaste lydelse 1994:1454.

52 b §¹⁶

För en älg som fälls ska jakt-rättsbavaren betala en avgift som fastställs av länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket.

52 c §¹⁷

Har fler älgar fällts än vad som följer av en licens, *skall* en särskild avgift betalas till länsstyrelsen utöver avgiften enligt 52 b §.

Har fler älgar fällts än vad som följer av en licens, *ska* en särskild avgift betalas till länsstyrelsen.

Avgiften uppgår till 7 000 kr för en vuxen älg och 3 000 kr för en kalv.

Avgift enligt första stycket *skall* inte betalas om djuret eller dess värde förklaras förverkat, eller om det är uppenbart oskäligt att kräva ut en avgift.

Avgift enligt första stycket *ska* inte betalas om djuret eller dess värde förklaras förverkat, eller om det är uppenbart oskäligt att kräva ut en avgift.

52 d §¹⁸

Ur älgvårdsfonden får länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket lämna bidrag till kostnaderna för administration av älgjakten, däribland

1. registerhållning som avser områden som registrerats för jakt efter älg,

2. tilldelning av djur inom områden som registrerats för jakt efter älg, samt

3. viltvård, information och utbildning i jaktliga frågor.

¹⁶ Senaste lydelse 2011:117.

¹⁷ Senaste lydelse 1994:1454.

¹⁸ Senaste lydelse 2011:117.

*Naturvårdsverkets registerföring*52 f §¹⁹

Naturvårdsverket ska med hjälp av automatiserad behandling föra register över vilka personer som

1. betalat viltvårdsavgift, <i>och</i> 2. avlagt prov som ingår i jägar-examen.	1. betalat viltvårdsavgift, 2. avlagt prov som ingår i jägar-examen, <i>och</i> 3. <i>anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan.</i>

I ärenden om tillstånd att inneha jaktvapen ska Naturvårdsverket på begäran av Polismyndigheten lämna uppgifter om avlagt prov som ingår i jägarexamen. Uppgifterna får lämnas ut på medium för automatiserad behandling.

*Jaktkorts- och**jägarexamensregistrens ändamål*52 g §²⁰

Jaktkortsregistret *skall* ha till ändamål att redovisa vilka personer som betalat viltvårdsavgift. Jägarexamensregistret *skall* ha till ändamål att underlätta handläggningen av ansökningar om att inneha skjutvapen eller ammunition.

Jaktkortsregistret *ska* ha till ändamål att redovisa vilka personer som betalat viltvårdsavgift *samt vilka personer som har anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan.* Jägarexamensregistret *ska* ha till ändamål att underlätta handläggningen av ansökningar om att inneha skjutvapen eller ammunition.

Jaktkorts- och jägarexamensregistren får användas för att underlätta utsändning av information från statliga myndigheter till jägarna.

58 §²¹

I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

Följande beslut enligt denna förordning får inte överklagas:

1. Naturvårdsverkets beslut i ett överklagat ärende,

¹⁹ Senaste lydelse 2016:1004.

²⁰ Senaste lydelse 2000:1216.

²¹ Senaste lydelse 2018:639.

2. länsstyrelsens beslut enligt 4 § om beslutet avser något annat än registrering av kronhjortsområde,
3. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 9 § andra eller tredje stycket,
4. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 15 §, 15 a § första stycket och 15 b §,
5. Naturvårdsverkets beslut enligt 24 a §,
6. Polismyndighetens beslut enligt 30 §,
7. Naturvårdsverkets beslut enligt 38 §,
8. Polismyndighetens beslut i frågor om ersättning enligt 40 a § tredje stycket eller 40 b §,
8. Polismyndighetens beslut i frågor om ersättning enligt 40 a § tredje stycket eller 40 b §, *och*
9. länsstyrelsens beslut enligt 47 § första stycket, *och*
9. länsstyrelsens beslut enligt 52 d §.
10. länsstyrelsens beslut enligt 52 d §.

Andra beslut av länsstyrelsen än de som anges i 1–4 nedan får överklagas till Naturvårdsverket:

1. beslut som anges i andra stycket,
2. beslut om avgift enligt 52 b och 52 c §§,
3. beslut om jakt efter vilda fåglar eller beslut om jakt efter björn, varg, järv, lo eller någon annan art som har markerats med N eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845), och
4. beslut om undantag eller tillstånd enligt 15 a § andra stycket, 20 a § andra stycket, 20 b eller 21 §§.

Andra beslut av Polismyndigheten än de som anges i andra stycket får överklagas till länsstyrelsen.

Bilaga 5²²

Förbjudna medel och metoder för fångst och dödande   **Förbjudna medel och metoder för fångst och dödande av vissa arter**

I 30 och 31 §§ jaktlagen, 10–15 e och 20–23 §§ denna förordning samt i Naturvårdsverkets tillhörande föreskrifter regleras vad som gäller för jaktmedel och metoder generellt

²² Senaste lydelse 2007:682.

för allt vilt. Förbuden i denna bilaga kompletterar bestämmelserna för vissa utpekade arter.

Icke-selektiva medel

Förbjudna medel eller metoder för fångst eller dödande av fåglar

– Användning av snaror, lim, krokar, bandspelare och elektriska eller elektroniska anordningar med förmåga att döda eller förlama.

– Användning av blinda eller lemlästade levande fåglar som lockfåglar.

– Användning av artificiella ljuskällor, speglar, anordningar för belysning av målet eller siktanordningar för mörkerskytte vari elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare ingår.

– Användning av sprängämnen.

– Användning av nät eller fällor eller användning av beten som innehåller gift eller bedövningsmedel.

– Användning av halv- eller helautomatiska vapen med magasin som rymmer mer än två patroner.

Förbjudna medel eller metoder för fångst eller dödande av däggdjur

Förbjudna medel eller metoder för fångst eller dödande av däggdjur som omfattas av 10 a § andra stycket

– Användning av blinda eller lemlästade djur som levande lockbete.

– Användning av bandspelare.

– Användning av elektriska eller elektroniska anordningar med förmåga att döda eller förlama.

– Användning av artificiella ljuskällor.

– Användning av speglar eller andra bländande anordningar.

– Användning av anordningar för belysning av målet.

– Användning av nattriktmedel med elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare.

– Användning av sprängämnen.

– Användning av nät med icke-selektivt utförande eller icke-selektiv användning av nät.

– Användning av fällor med icke-selektivt utförande eller icke-selektiv användning av fällor.

– Användning av gift eller beten som innehåller gift eller bedövningsmedel.

– *Användning av armborst.*

– Gasning eller utrökning.

– Användning av halv- eller helautomatiska vapen med magasin-kapacitet som överstiger två patroner.

Transportmedel

Transportmedel från vilka fångst eller dödande av fåglar inte får ske

– Flygplan och motordrivna fordon.

– Båtar som framförs med högre hastighet än fem kilometer i timmen.

Transportmedel från vilka fångst eller dödande av *andra djur än fåglar* inte får ske

Transportmedel från vilka fångst eller dödande av *däggdjur som omfattas av 10 a § andra stycket* inte får ske

– Flygplan.

– Motorfordon i rörelse.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Tillstånd till jakt på allmänt vatten samt holmar, klippor och skär som inte hör till någon fastighet som har beslutats enligt äldre föreskrifter gäller fortfarande.

2 Utredningens uppdrag och arbete

2.1 Utredningens uppdrag

Utredningens uppdrag framgår av direktiven (dir. 2024:11 och dir. 2025:6), *se bilaga 1–2*.

Enligt dir. 2024:11 ska utredaren göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna. Utredaren ska bl.a. utarbeta förslag till en ny jaktlag och en ny jaktförordning, förbättra genomförandet i svensk rätt av EU:s regelverk på jaktområdet och ta ställning till om den straffrättsliga regleringen i jaktlagstiftningen behöver ändras. Utredaren ska även ta ställning till om regleringen av överklagbarhet av beslut behöver ändras och lämna nödvändiga författningsförslag som är förenliga med Sveriges EU-rättsliga åtaganden och annan internationell rätt.

I dir. 2025:6 beslutades förlängd tid för uppdraget till och med den 31 december 2025. Ett delbetänkande som avser vissa delar i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 7 april 2025. Delbetänkandet ska omfatta de delar av det ursprungliga uppdraget om att utredaren ska

- förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och säkerställa att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna,

- göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning,
- analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt och i så fall lämna förslag till lösning,
- inhämta faktaunderlag om jaktsabotage och överväga om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar,
- utifrån Naturvårdsverkets redovisningar och inkomna remissvar föreslå hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och handläggningen av ärenden om sådan jakt effektiviseras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

2.2 Utredningens arbete

Arbetet i utredningen påbörjades i april 2024 och har bedrivits i nära samarbete med de experter som regeringen har förordnat. Utredningen har hittills haft fem sammanträden. Vid sidan av sammanträdena har utredningen haft kontakt med experterna för fördjupning i vissa frågor.

I maj 2024 hade utredningen ett möte med Lantbrukarnas riksförbund och i januari 2025 ett möte med World Animal Protection Sverige och Djurskyddet Sverige. Utredningen har även haft flera möten med Naturvårdsverket.

Som en del av uppdraget att inhämta faktaunderlag om förekomsten och effekterna av jaktsabotage anlidade utredningen en konsult (Governo AB) för att genomföra en enkätundersökning. I uppdraget ingick att bistå utredningen med framtagandet av enkätfrågor, att administrera och genomföra enkätundersökningen samt att sammanställa och analysera resultaten i en skriftlig rapport. Uppdraget redovisades till utredningen den 17 oktober 2024 genom slutrapporten *Förekomsten av jaktsabotage – En enkätundersökning gällande förekomsten av jaktsabotage i Sverige (LI 2024:01)*.

Utöver enkätundersökningen har utredningen även gjort intervjuer med företrädare för Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet (Brå) och Svenska Samernas Riksförbund (SSR). Den huvudsakliga målsättningen med intervjuerna har varit att försöka klargöra hur vanligt jaktsabotage är och vilka effekter det leder till.

Utredningen har samrått med den pågående utredningen om en ny jakt- och viltvårdsmyndighet (LI 2023:06) samt Miljöstraffrättsutredningen (M 2022:04).

3 Utgångspunkter för delbetänkandet

Regler om jakt och viltvård finns främst i jaktlagen (1987:259) och i jaktförordningen (1987:905). Jaktlagen infördes 1987 men bygger i stora delar på en lagstiftning från 1930-talet. I jaktlagen finns de civilrättsliga reglerna om jakträtt och de grundläggande krav som ställs på viltvården och jakten. Kompletterande regler finns i jaktförordningen och i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Regelverket på jaktområdet har genomgått förändringar vid olika tillfällen men inget samlat grepp har tagits över struktur och innehåll. Bestämmelserna om jakt på lag-, förordnings- och föreskriftsnivå är invecklade och det finns inte någon tydlig linje i vad som regleras på vilken nivå. Detaljer återfinns såväl i lag som i förordning och föreskrifter.

De åtgärder som Sverige har vidtagit för att genomföra EU-rätten i samband med och efter EU-medlemskapet 1995, har lett till en struktur som är komplicerad och svåröverskådlig. Fågeldirektivet¹ samt art- och habitatdirektivet² (naturvårdsdirektiven) genomfördes främst i jaktförordningen, med en delvis ny systematik i förordningen som följd, men även i annan reglering. Genomförandet av direktiven har kommit att innebära att art- och habitatdirektivets kriterier för skydds jakt även gäller för arter som inte omfattas av naturvårdsdirektiven (t.ex. klövvilt). Genomförandet av naturvårdsdirektiven i jaktlagstiftningen kan alltså i vissa avseenden gå längre än vad EU-direktiven kräver.

Ett behov av att modernisera jaktlagstiftningen och att få till stånd regelförenklingar har konstaterats i tidigare utredningar och

---

¹ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

² Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

lagstiftningsarbeten.³ Utredningen om de stora rovdjuren kom i sitt betänkande fram till att jaktlagen och jaktförordningen borde ses över i förenklande syfte samtidigt som ett samlat grepp tas för att införliva de aktuella EU-reglerna.⁴ I propositionen *En ny rovdjursförvaltning* noterade regeringen att jaktlagstiftningen var gammal och att jaktformerna delvis hade ändrats samt att det kunde finnas ett behov av en översyn av jaktlagen och aviserade att man avsåg att komma tillbaka till denna fråga.⁵ Riksdagen har i ett tillkännagivande anfört bl.a. att en utredning bör tillsättas med uppdrag att se över jaktlagstiftningen i syfte att lägga fram en ny jaktlag med ett enkelt regelverk, en tydlig systematik och moderna bestämmelser.⁶

Sammantaget finns det ett stort behov av att se över jaktlagstiftningen i syfte att arbeta fram ett regelverk som är modernt, mer förutsägbart och enklare att tillämpa än vad som gäller i dag.

Naturvårdsverket är ansvarig jakt- och viltmyndighet på nationell nivå. I den rollen ansvarar Naturvårdsverket för frågor om jakt och vilt enligt jaktlagstiftningen och medverkar till att främja brukandet av viltet som resurs. Regeringen har tillsatt en utredning som ska föreslå en ny jakt- och viltvårdsmyndighet som ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 april 2025.⁷ Den utredningen ska bl.a. utreda formerna för bildandet av en ny jakt- och viltvårdsmyndighet samt förändringar när det gäller mandat, styrning och ansvarsfördelning mellan och inom de befintliga myndigheterna inom jakt- och viltvårdsområdet. Utredningen ska även ta ställning till vilka uppgifter som kan föras över till en ny jakt- och viltvårdsmyndighet. I det här delbetänkandet är utgångspunkten att Naturvårdsverket fortsatt är nationell myndighet med ansvar för jakt- och viltfrågor. Om en ny myndighet tar över Naturvårdsverkets roll som nationell jakt- och viltmyndighet kan flera av de förslag som lämnas i det här delbetänkandet, och som gäller Naturvårdsverket, i stället komma att gälla för den nya myndigheten med ansvar för jakt- och viltfrågor.

I detta delbetänkande behandlas de delar av det ursprungliga uppdraget som anges i utredningens tilläggsdirektiv (dir. 2025:6, se

---

³ Se t.ex. SOU 2012:22 s. 145 ff.

⁴ SOU 2007:89 s. 46.

⁵ Prop. 2008/09:210 s. 59.

⁶ Bet. 2021/22:MJU16, rskr. 2021/22:178.

⁷ Regeringens kommittédirektiv, En ny jakt- och viltvårdsmyndighet (dir. 2023:108) och tilläggsdirektiv (dir. 2024:105).

bilaga 2), bl.a. innefattande frågorna om genomförande av naturvårdsdirektiven, flerartsförvaltning av klövvilt, jaktsabotage samt jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon, inklusive nödvändiga författningsförslag. Den slutliga översynen av lagstiftningen på jaktområdet och övriga delar av uppdraget redovisas i det slutbetänkande som enligt dir. 2025:6 ska lämnas senast den 31 december 2025.

4 Genomförande av naturvårdsdirektiven

4.1 Genomförandet av naturvårdsdirektiven kan förbättras

Jaktlagstiftningsutredningen ska enligt utredningens direktiv förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och säkerställa att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna. De EU-direktiv som avses är främst de s.k. naturvårdsdirektiven, dvs. art- och habitatdirektivet¹ och fågeldirektivet². Naturvårdsdirektiven har främst genomförts i svensk rätt genom bestämmelser i miljöbalken (1998:808), förordningar meddelade med stöd av miljöbalken, jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).³

Naturvårdsdirektiven innehåller bestämmelser om skydd av livsmiljöer och arter samt om vilka undantag som medlemsstaterna får göra från skyddet. Direktiven innehåller också bestämmelser om rapportering till Europeiska kommissionen (EU-kommissionen). Art- och habitatdirektivet omfattar de livsmiljöer samt vilda växt- och djurarter som anges i direktivet. Fågeldirektivet omfattar alla vilda fågelarter som förekommer naturligt i EU, medan de livsmiljöer som omfattas av fågeldirektivet anges särskilt. Genom jaktlagstiftningen genomförs delar av skyddet av arter i naturvårdsdirektiven som rör vilda däggdjur och fåglar.

Genomförandet av naturvårdsdirektiven i jaktlagstiftningen går i vissa avseenden längre än vad EU-direktiven kräver. I utrednings-

---

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar.

³ I de genomförandebatter som Sverige har skickat in till EU-kommissionen beskrivs närmare hur naturvårdsdirektiven har genomförts i svensk rätt.

direktiven nämns särskilt kriterierna för skydds jakt på klövvilt som ett exempel. Vid EU-inträdet bedömde regeringen i flera fall att vissa befintliga bestämmelser redan genomförde naturvårdsdirektiven i fråga om de arter som omfattas av direktiven. Sådana bestämmelser kan numera, om förhållandena har ändrats, visa sig inte längre vara befogade när det gäller vissa arter som inte omfattas av naturvårdsdirektiven. För att kunna föreslå ändringar i sådana fall behöver det analyseras vilka bestämmelser som är rättsligt möjliga att ändra utifrån naturvårdsdirektiven. Det bör även beaktas vad som är lämpligt utifrån nationella förhållanden innan ändringar föreslås.

Det kan också finnas behov av att förtydliga eller justera bestämmelser i jaktlagstiftningen så att de säkerställer att naturvårdsdirektiven genomförs i svensk rätt, t.ex. om naturvårdsdirektiven innehåller krav som saknar motsvarighet i gällande svensk lagstiftning. I uppdraget ingår att lämna författningsförslag som är förenliga med Sveriges EU-rättsliga åtaganden och annan internationell rätt.

Utredningen ska vidare överväga om naturvårdsdirektiven i större utsträckning bör genomföras genom lag i stället för på förordningsnivå. Den frågeställningen kommer att hanteras inom ramen för den generella översynen av jaktlagstiftningen.

För att identifiera var det kan finnas behov av att på de beskrivna sätten förbättra genomförande av naturvårdsdirektiven har utredningen gått igenom framställningar till regeringen om ändringar av jaktlagstiftningen från organisationer och myndigheter. Även Naturvårdsverkets redovisningar av regeringsuppdrag som innehåller förslag på ändringar av jaktlagstiftningen har gått igenom. Vidare har expertgruppen bidragit med uppslag om problem med hur naturvårdsdirektiven genomförs i dag. Genomgången har resulterat i att följande områden har identifierats där det går att förbättra genomförandet av naturvårdsdirektiven:

- kriterier för skydds jakt på klövvilt och vissa andra arter,
- bilaga 5 till jaktförordningen om förbjudna jaktmedel och jaktmetoder,
- förvaltningsmärkning av varg,
- sökande efter, spårande och förföljande av vilt för avlivning av djurskyddsskäl,

- anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat vid skyddsjakt på enskilda initiativ m.m., och
- listan över statens vilt.

I det här kapitlet lämnar utredningen förslag på hur genomförandet av naturvårdsdirektiven kan förbättras.

4.2 Kriterier för skyddsjakt på klövvilt och vissa andra arter

4.2.1 Regleringen av skyddsjakt går längre än naturvårdsdirektiven kräver

Bedömning: En särskild bestämmelse om skyddsjakt bör införas för de däggdjursarter som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd. Arterna bör inte längre omfattas av bestämmelsen om skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen.

Skyddsjakt genomförs oftast för att förhindra olika typer av skador. Det finns flera sorters skyddsjakt i jaktlagstiftningen och den kan ske på myndighets initiativ, på enskilda initiativ eller efter ansökan till Naturvårdsverket eller länsstyrelsen.

Den generella bestämmelsen om skyddsjakt finns i 23 a § jaktförordningen. Där regleras att om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om skyddsjakt meddelas för ett antal olika syften, t.ex. för att förhindra allvarlig skada. Bestämmelsen motsvarar kriterierna i artikel 16.1 a–c i art- och habitatdirektivet och i artikel 9.1 a i fågeldirektivet som ska vara uppfyllda för att medlemsstaterna ska få göra undantag från skyddet av arter. Eftersom 23 a § jaktförordningen gäller för samtliga viltarter så innebär bestämmelsen att Sverige går längre än vad art- och habitatdirektivet kräver i fråga om däggdjur mot bakgrund av att artikeln om undantag från skyddet av arter i direktivet bara gäller för arter som finns förtecknade i bilaga IV och V till direktivet. I fågeldirektivet gäller artikel 9.1 a alla vilda fågel-

arter som förekommer naturligt i EU och därmed innebär bestämmelsen om skydds jakt inte att Sverige går längre än vad det direktivet kräver.

Att bestämmelsen om skydds jakt i 23 a § jaktförordningen innebär att Sverige går längre än vad EU-rätten kräver när det gäller bl.a. klövvilt lyfts fram i utredningens direktiv. Det anges att den nuvarande regleringen kan göra lagstiftningen onödigt komplicerad att tillämpa. Även Lantbrukarnas riksförbund har belyst problematiken med kriterierna för skydds jakt när det gäller hjortdjur och lämnat förslag på en förenklad bestämmelse om skydds jakt för älg, kronhjort, dovhjort och rådjur.⁴ Utöver dessa uppräknade hjortdjur innebär svensk lagstiftning att Sverige går längre än vad EU-rätten kräver i fråga om skydd av övriga däggdjursarter som inte omfattas av bilaga IV eller V till art- och habitatdirektivet. De däggdjursarter som omfattas av bilaga IV och förekommer i Sverige är björn, varg, lodjur, fjällräv, tumlare, utter, hasselmus, buskmus och 19 arter av fladdermus. De däggdjursarter som omfattas av bilaga V och förekommer i Sverige är gräsäl, knobbsäl, vikare, bäver, skogshare, skogs mård och iller.

Järv har genom Bernkonventionen motsvarande skydd som de övriga stora rovdjuren har genom art- och habitatsdirektivet.⁵ Den främmande arten myskoxe omfattas vidare av motsvarande nationellt skydd som de stora rovdjuren genom att den, efter nationellt övervägande, har markerats med n i bilaga 1 till artskydds förordningen (2007:845) och därmed är fridlyst.⁶

För att uppfylla art- och habitatdirektivet behöver kriterierna för skydds jakt i 23 a § jaktförordningen fortsätta gälla för de däggdjursarter som omfattas bilaga IV eller V till direktivet. Detsamma gäller för järv för att uppfylla kraven i Bernkonventionen. Kriterierna för skydds jakt i 23 a § bör enligt utredningens bedömning även fortsätta att gälla för däggdjursarter som har markerats med n i bilaga 1 till artskydds förordningen utifrån nationella överväganden, såsom myskoxe. Markeringen med n innebär att dessa arter har motsvarande nationellt skydd som arterna som omfattas av bilaga IV till art- och

---

⁴ Skrivelse från Lantbrukarnas riksförbund till regeringen daterad 2022-12-22, *Framställan om ändring i jaktförordningen, skydds jakt på hjortdjur*. Regeringskansliets diarienummer LI2023/00579.

⁵ Artikel 6 och bilaga II till Europarådets konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (SÖ 1983:30).

⁶ 4 a § och bilaga 1 till artskydds förordningen.

habitatdirektivet och det skydd som järv har enligt Bernkonventionen.

Art- och habitatdirektivet och Bernkonventionen hindrar inte ändrade kriterier i fråga om skydds jakt på de däggdjursarter som varken räknas upp i direktivets eller konventionens bilagor. De däggdjursarter som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd bör därför, i linje med utredningens direktiv, tas bort från 23 a § jaktförordningen. I stället bör en särskild bestämmelse om skydds jakt införas för dessa däggdjursarter för att förenkla och effektivisera möjligheterna till skydds jakt på sådana arter.

4.2.2 Skydds jaktens förhållande till annan jakt

Bedömning: När en ny bestämmelse om skydds jakt utformas bör hänsyn tas till att jakt under allmän och särskild jakttid samt skydds jakt på enskilt initiativ enligt 26 § jaktförordningen i första hand bör användas för att förhindra skador.

Vid överväganden om en förenklad reglering av skydds jakten på arter som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd behöver man beakta skydds jaktens förhållande till annan jakt och den systematik som finns för olika jaktformer i jaktlagstiftningen. För ett antal arter gäller allmän jakttid.⁷ När det gäller jakt på älg och kronhjort finns det vidare särskilda jakttider.⁸ Dessutom finns det skydds jakt på enskilds initiativ.⁹

Naturvårdsverket ska minst en gång vart sjätte år se över de jakttider som regleras i jaktförordningen och vid behov föreslå ändringar till regeringen, dvs. genomföra en jaktidsberedning.¹⁰ Den första jaktidsberedningen enligt denna reglering ledde till förslag som lämnades till regeringen 2020. Naturvårdsverket ska alltså lämna förslag utifrån nästa översyn till regeringen senast 2026. I utredningens direktiv anges att den jaktidsberedning som regleras i 2 § jaktförordningen ska bevaras.

⁷ 2 § och bilaga 1 jaktförordningen.

⁸ 3 a § och bilaga 2 jaktförordningen när det gäller älg samt 5 § och bilaga 3 jaktförordningen när det gäller kronhjort.

⁹ 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen.

¹⁰ 2 § tredje stycket jaktförordningen.

När det gäller jakt under allmän och särskild jakttid samt skyddsjakt på enskilds initiativ enligt 26 § jaktförordningen har överväganden gjorts om vilka jakttider som är lämpliga inom ramen för jaktidsberedningar enligt den nuvarande och tidigare ordning. Frågor som har beaktats är bl.a. syftet med jakten, de olika arternas biologi och när de får ungar. Utifrån dessa överväganden har regeringen beslutat om jakttiderna genom författningsreglering i jaktförordningen. Till skillnad från jaktformerna som har författningsreglerad jakttid kan skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen och 7 och 8 §§ jaktlagen beslutas året om med en specificerad jakttid som villkor i jaktbeslutet.

Jakt under allmän och särskild jakttid har till sin funktion att människor ska kunna bruka viltet som resurs och att jakten ska kunna vara populationsreglerande, för att bl.a. minska risken för skador över större områden i ett landskapsperspektiv.¹¹ Dessa funktioner för jakt under allmän och särskild jakttid är nära knutna till syftet med viltvården enligt 4 § jaktlagen. Enligt den bestämmelsen ska viltet vårdas i syfte att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna. Jakt är en del av viltvården. Stammarna av de arter som har en stor påverkan på de areella näringarna behöver regleras aktivt genom jakt för att uppnå en lämplig utveckling av de viltstammarna.

Till skillnad från jakt under allmän och särskild jakttid är det överordnade syftet med skyddsjakt att begränsa lokala, akuta skador och skador som orsakas av enskilda djur.¹² Även om vilt som fälls vid skyddsjakt kan brukas som resurs, är sådant brukande av underordnad betydelse i förhållande till syftet med jakten.

Sammantaget indikerar skillnaderna mellan jaktformer med författningsreglerad jakttid å ena sidan och skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen och 7 och 8 §§ jaktlagen å andra sidan att skyddsjakten fungerar som en säkerhetsventil när de övriga formerna för jakt inte är tillräckliga för att förhindra skada. Det är viktigt att det finns en säkerhetsventil i form av skyddsjakt i viltförvaltningen. När det gäller arter som inte får jagas under författningsreglerad jakttid blir skyddsjakten den enda jaktformen som kan användas i viltförvaltningen. Det här inbördes förhållandet mellan de olika

---

¹¹ Jfr Naturvårdsverket, *Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029*, s. 17.

¹² *Ibid.*

jaktformerna är något som behöver beaktas när en ny bestämmelse om skydds jakt med lägre krav och som är enklare att tillämpa utformas för de däggdjur som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd. Vid utformandet av en ny bestämmelse om skydds jakt bör hänsyn tas till att jakt med allmän och särskild jakttid samt skydds jakt på enskilt initiativ enligt 26 § jaktförordningen i första hand bör användas för att förhindra skador, t.ex. på gröda.

4.2.3 Nya regler som förenklar möjligheterna till skydds jakt ska införas

Förslag: För däggdjur som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd ska en ny bestämmelse införas i jaktförordningen som föreskriver att länsstyrelsen efter ansökan från den som riskerar att drabbas av skada får besluta om skydds jakt om:

- vilt orsakar skada eller riskerar att orsaka skada,
- det behövs för att förhindra skada, och
- varken möjligheterna till jakt under allmän eller särskild jakttid eller i form av skydds jakt på enskilds initiativ bedöms som tillräckliga för att förhindra skada.

Sådan skydds jakt ska inte kunna medges på annans jaktområde. Bestämmelsen i 9 b § jaktförordningen om villkor som ska finnas med i beslut om jakt ska gälla även för den nya bestämmelsen om skydds jakt.

Tillämpningsområdet i bestämmelsen om skydds jakt i 23 a § jaktförordningen ska begränsas till arterna som är skyddade av naturvårdsdirektiven, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd.

Det behövs en ny bestämmelse som förenklar möjligheterna till skyddsjakt

Ökningen av en del viltstammar har medfört ökade skador för bl.a. jord- och skogsbruk och klövviltets påverkan är särskilt märkbar. De skadedrabbades behov av att möjligheterna till skyddsjakt på bl.a. klövvilt förenklas har lyfts fram både i utredningens direktiv och av Lantbrukarnas riksförbund.¹³ Utredningen föreslår därför att en ny bestämmelse om skyddsjakt införs i jaktförordningen som förenklar möjligheterna till skyddsjakt på de däggdjursarter som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd. Dagens bestämmelse om skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen går längre än vad art- och habitatdirektivet kräver avseende de berörda däggdjursarterna. Att ersätta 23 a § jaktförordningen med den föreslagna bestämmelsen om skyddsjakt för de berörda däggdjursarterna innebär ett mer direktivsnära genomförande av art- och habitatdirektivet och är även lämpligt utifrån nationella förhållanden. Utredningens överväganden om en lämplig utformning av en ny bestämmelse om skyddsjakt beskrivs i de följande avsnitten.

Skyddsjakt för att förhindra skada

Skyddsjakt enligt den nya bestämmelsen får beslutas om det behövs för att förhindra *skada*. Det är ett lägre ställt krav jämfört med bestämmelsen om skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen, som föreskriver *allvarlig skada*. Utredningen bedömer att det ökar möjligheterna till skyddsjakt enligt den föreslagna bestämmelsen jämfört med vad som i dag gäller enligt 23 a §. Redan i dag tolkar länsstyrelserna, i olika omfattning, kriteriet allvarlig skada mindre strikt när det gäller däggdjur som inte omfattas av art- och habitatdirektivet, i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt.¹⁴ Vidare är att förebygga eller förhindra skada, och inte allvarlig skada, det vanligast förekommande kriteriet för skyddsjakt på enskilda initiativ på de arter som regleras i 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen. Att i den föreslagna bestämmelsen föreskriva att skyddsjakt får beslutas

¹³ Se skrivelse från Lantbrukarnas riksförbund till regeringen daterad 2022-12-22, *Framställan om ändring i jaktförordningen, skyddsjakt på hjortdjur*, LI2023/00579.

¹⁴ Naturvårdsverkets rapport 6568, *Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt*, avsnitt 3.6.

för att förhindra skada blir således en ändring som ligger i linje med hur 23 a § tillämpas och hur liknande reglering är utformad i dag.

Med skada avses i den föreslagna bestämmelsen all slags skada, bl.a. men inte uteslutande på gröda, boskap, skog, fiske, flygverksamhet, vatten, vilda djur eller livsmiljöer. Utredningen bedömer att en hänvisning till skada generellt – utan en exemplifiering av olika typer av skador i förordningstexten likt 23 a § jaktförordningen – är till fördel för att skapa en tydlig och lättförståelig reglering. Vidare kompletterar bestämmelserna om skydds jakt på myndighets initiativ¹⁵ och skydds jakt på enskilds initiativ¹⁶ den föreslagna bestämmelsen och täcker in olika situationer när skydds jakt kan behövas.

Vid tillämpning av den föreslagna bestämmelsen bör det göras en liknande tolkning av uttrycket skada som enligt bilaga 4 till jaktförordningen. Jämfört med allvarlig skada bör skada vara av mindre omfattande art. Samtidigt bör inte skador av ringa eller liten betydelse vara tillräckliga för att skydds jakt ska beviljas enligt den nya bestämmelsen. Kriteriet att *vilt orsakar skada eller riskerar att orsaka skada* innebär att det bör föreligga en konkret skadesituation eller en risk för en konkret skadesituation för att skydds jakt ska kunna komma i fråga. Skydds jakt får enligt den föreslagna bestämmelsen bara beslutas om det *behövs för att förhindra skada*. Kriteriet innebär att jakten faktiskt ska kunna hindra framtida skada. Bedömningen ska vara framåtsyftande. Kriteriet avser således inte jakt för att kompensera eller ”ge igen” för redan orsakad skada. Har t.ex. den skadade grödan skördats så bör det inte heller längre vara möjligt att genom skydds jakt förhindra ytterligare skada på den grödan.

Skydds jakt i förhållande till annan jakt

Genom ett tredje kriterium i den föreslagna bestämmelsen regleras förhållandet mellan skydds jakt och annan jakt. Kriteriet innebär att skydds jakt endast får beviljas om varken möjligheterna till jakt under allmän eller särskild jakttid eller i form av skydds jakt på enskilds initiativ bedöms tillräckliga för att förhindra skada. Vid en tillämpning av det föreslagna kriteriet behöver inte de uppräknade jaktformerna redan ha använts för att förhindra skadan för att anses vara

---

¹⁵ 7 och 8 §§ jaktlagen.

¹⁶ 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen.

tillräckliga. De uppräknade jaktformerna behöver inte heller kunna användas där och då för att vara tillräckliga. Det bör räcka att de uppräknade jaktformerna bedöms kunna förhindra skada om de används på ett ändamålsenligt sätt i viltförvaltningen för att de i den nya bestämmelsens mening ska anses ska vara tillräckliga för att förhindra skada.

Utredningen bedömer att skyddsjakt bör kunna övervägas i följande exemplifierande alternativa fall vid tillämpningen av kriteriet om att möjligheterna till jakt genom de uppräknade jaktformerna inte ska bedömas som tillräckliga för att förhindra skada:¹⁷

- Den skadelidande saknar möjlighet till jakt eller till att genom överenskommelse få jakt genomförd under allmän eller särskild jakttid eller i form av skyddsjakt på enskilds initiativ.
- Den enskilda markägaren drabbas av omfattande skador, även om den genomsnittliga skadesituationen inom ett område av majoriteten av markägarna kan anses tolerabel. Det kan indikera att de uppräknade jaktformerna är tillräckliga för att förhindra skada för majoriteten av markägarna, men inte för den enskilda berörda markägaren.
- Det krävs undantag från vissa förbud om t.ex. jaktmedel eller jaktmetoder för att problemet ska kunna lösas effektivt och undantagen beviljas lämpligast i beslut om skyddsjakt.

Det är länsstyrelsen som ska göra bedömningen i det enskilda fallet.

Det finns en risk att skyddsjakten blir för omfattande

Utredningen anser att det utöver en analys om vad som är förenligt med naturvårdsdirektiven och Bernkonventionen även bör göras en analys av vilka begränsningar av jakten som är motiverade utifrån nationella förhållanden. Det bör därför övervägas om en ny bestämmelse, som ökar möjligheterna för skyddsjakt efter de utpekade däggdjursarterna, öppnar upp för mer omfattande skyddsjakt än vad som är ändamålsenligt. Det finns en risk att de arter som omfattas

---

¹⁷ Motsvarande situationer finns beskrivna som exempel på när skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen kan övervägas för att det saknas andra lämpliga lösningar i Naturvårdsverkets rapport 6568, *Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt*. Exempelen gäller arter som inte omfattas av naturvårdsdirektiven.

av den föreslagna bestämmelsen om större möjligheter till skydds-jakt primärt kommer att förvaltas genom skydds jakt. En sådan situation skulle kunna få flera negativa konsekvenser. En risk är att grundorsaken till problemet med viltskador inte hanteras och att jakten kommer i fråga först när viltskadorna visar sig. Det skulle kunna leda till högre viltskadenivåer jämfört med om grundorsaken till viltskadorna hanteras. Det kan också leda till en resurskrävande viltförvaltning eftersom den kräver myndighetsbeslut i varje enskilt skydds jaktens ärende. En situation där skydds jakt på t.ex. klövviltsarter ökar kan även upplevas missgynna jägare som ägnar sig åt jakt under allmän och särskild jakttid om det finns färre djur eller färre vuxna djur under sådan jakt till följd av omfattande skydds jakt tidigare säsonger. En annan risk är att de skadedrabbade i mindre utsträckning än i dag vidtar andra lämpliga förebyggande åtgärder än jakt innan de ansöker om skydds jakt. Andra lämpliga förebyggande åtgärder kan handla om t.ex. stängsling, att använda viltavvisande dofter eller att skrämman viltet.

Det utredningen primärt föreslår för att minska risken för en alltför omfattande skydds jakt är det tredje kriteriet i bestämmelsen, dvs. att möjligheterna till annan jakt inte ska bedömas som tillräckliga för att förhindra skada. Det kriteriet innebär att jakt under allmän och särskild jakttid samt skydds jakt på enskilt initiativ i första hand bör användas för att förhindra skador. Utredningen bedömer att det bör bidra till en balans mellan de olika jaktformerna så att skydds jakten inte tar över i viltförvaltningen. Det finns även andra åtgärder som syftar till att hantera grundorsaken till viltskador inom skogs- och jordbruket. Exempel på sådana åtgärder är foderskapande åtgärder inom skogs- och jordbruket och utveckling av flerartsförvaltning av klövvilt som beskrivs mer i kap. 5 och 6.

I arbetet har det även övervägts att införa ett kriterium om att det ska saknas andra lämpliga lösningar än jakt för att skydds jakt ska kunna beviljas enligt den föreslagna bestämmelsen. Syftet skulle vara att ställa krav på att sådana lösningar ska användas i första hand. Motsvarande kriterium finns i dag för skydds jakt enligt 23 a § jaktförordningen. Vidare anges i 5 § jaktlagen att markägaren får ofreda vilt för att motverka skador av vilt, eller med andra ord skrämman vilt. Utredningen bedömer att intresset av att förenkla och öka möjligheterna till skydds jakt väger tyngre än behovet av ett uttryckligt krav på att det saknas andra lämpliga lösningar än jakt samt att möj-

ligheten till skrämsel i 5 § jaktlagen är tillräcklig för att andra förebyggande åtgärder än jakt ska kunna användas. Det bör påpekas att andra lämpliga förebyggande åtgärder än jakt fortsatt har en viktig roll i viltförvaltningen. Sådana åtgärder kan – och bör – ofta övervägas av den som drabbas av skada i stället för skyddsjakt, även om det inte finns något krav på att andra lämpliga lösningar än jakt ska vara uttömda innan skyddsjakt beviljas enligt den föreslagna bestämmelsen.

Utredningens förslag på bestämmelse om skyddsjakt liknar vidare regleringen av skyddsjakt på enskilds initiativ i 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen. I bilaga 4 är det ett vanligt kriterium att skyddsjakt ska behövas för att förhindra skada, men det finns inga kriterier som ställer krav på att det ska saknas andra lämpliga lösningar än jakt. Det finns alltså i dag reglering av skyddsjakt i jaktförordningen som liknar den som föreslås.

Vägledning till den föreslagna bestämmelsen kan bidra till att tillämpningen blir välavvägd. En av de frågor som kan behöva hanteras i vägledning är de andra lösningar än jakt som tillåts enligt 5 § jaktlagen och som fortfarande har en plats i viltförvaltningen. Utredningen bedömer att skyddsjakt också framöver bör fungera som en säkerhetsventil, även om skyddsjakt på arter som varken omfattas av naturvårdsdirektiven, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd bör kunna beslutas oftare än i dag.

En annan aspekt som knyter an till frågan om andra lämpliga lösningar är vilka villkor som krävs och kan ställas upp i besluten om skyddsjakt. Utredningen bedömer att de villkor som i dag enligt 9 b § jaktförordningen ska anges i beslut om skyddsjakt även ska anges i beslut som meddelas med stöd av den föreslagna bestämmelsen om skyddsjakt. Länsstyrelsen ska enligt 9 b § ange vilket antal djur av en viss art som jakten omfattar. Eftersom ansökan om skyddsjakt kan avse fler djur ger detta länsstyrelsen utrymme för en bedömning av hur omfattande skyddsjakten bör vara för att uppnå sitt syfte att förhindra skada. Paragrafen ger även länsstyrelsen möjlighet att begränsa jakten för att undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd. Sådana begränsningar kan t.ex. handla om att jakten bara medges på årskalvar och inte på vuxna djur. Ofta är en mindre omfattande skyddsjakt ett bra sätt att skrämja bort en flock vilda djur från en plats och att på så sätt förhindra skada. I dag är det vanligt att kriteriet om annan lämplig lösning i

23 a § jaktförordningen används för att motivera denna typ av villkor vid skyddsjakt. Att villkoren kan motiveras utifrån 9 b § är något som också minskar behovet av ett uttryckligt krav i den föreslagna bestämmelsen på att det ska saknas andra lämpliga lösningar.

Även alternativet att den förenklade nya bestämmelsen om skyddsjakt enbart ska omfatta klövvilt, som står för merparten av viltskadorna i skogs- och jordbruket, har övervägts. Det kan finnas en farhåga att vissa andra arters populationer är känsligare för en ökad skyddsjakt än klövviltspopulationerna och för att skyddsjakten på detta sätt blir alltför omfattande. Frågan är om en ny bestämmelse tar tillräcklig hänsyn till bevarandet av dessa arter. Att kraven i 9 b § jaktförordningen även ska gälla för den föreslagna bestämmelsen om skyddsjakt medför dock enligt utredningens bedömning att tillräcklig hänsyn kan tas till bevarandet av arterna och att bestämmelsen därmed bör omfatta samtliga däggdjursarter som varken omfattas av art- och habitatdirektivet, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd. Utredningen bedömer att intresset av att förenkla möjligheterna till skyddsjakt på sådana arter väger tungt även avseende andra däggdjursarter än klövvilt.

Vid en sammantagna bedömning bör de kriterier som utredningen har föreslagit kombinerat med möjligheterna till villkor i beslutet om skyddsjakt samt vägledning leda till att skyddsjakten inte tar över i förvaltningen av de berörda arterna. Samtidigt kan regeringen behöva följa tillämpningen av den nya bestämmelsen och vidta åtgärder om skyddsjakten bedöms bli alltför omfattande.

Ansökan om skyddsjakt

Länsstyrelserna ska kunna besluta om skyddsjakt först efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada enligt den föreslagna bestämmelsen. Länsstyrelsen får således inte på eget initiativ besluta om skyddsjakt med stöd av bestämmelsen. I dagens reglering är det enbart för de stora rovdjuren och säl som det anges att skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen kan beslutas på myndighetens eget initiativ.¹⁸ För andra djur anges det att länsstyrelsen kan ge tillstånd till skyddsjakt om förutsättningarna enligt 23 a § är uppfyllda.¹⁹

---

¹⁸ 23 b § jaktförordningen.

¹⁹ 29 § jaktförordningen.

Vidare ska enligt utredningens förslag skydds jakt enligt den nya bestämmelsen inte kunna medges på annans jaktområde. Det är samma begränsning som gäller i dag avseende skydds jakt på de berörda arterna, eftersom det bara är för de stora rovdjuret och säl som skydds jakt kan medges på annans jaktområde enligt 24 d § jaktförordningen.

I båda dessa avseenden – att länsstyrelsen inte på eget initiativ ska kunna besluta om skydds jakt eller besluta om skydds jakt på annans jaktområde – hanteras däggdjuren som varken omfattas av art- och habitatdirektivet eller Bernkonventionen redan i dag på det sätt som föreslås. Utredningen bedömer att det inte finns skäl att utöka länsstyrelsernas befogenheter eller roll i dessa frågor. Om det behövs skydds jakt över ett större jaktområde kan flera jakträttsinnehavare ansöka om skydds jakt gemensamt. Reservatsförvaltare med jakträtt kan även ansöka om skydds jakt om det behövs för att förhindra skada i reservatet utan att beslutet sker på myndighets initiativ. Det finns vidare fortfarande möjlighet till skydds jakt på myndighets initiativ enligt 7 § jaktlagen. Sådan jakt kan genomföras av särskilt utsedda jägare och också ske på annans jaktmark.

4.3 Bilaga 5 till jaktförordningen om förbjudna jaktmedel och jaktmetoder

4.3.1 Rubrikerna är otydliga, men bilagan bör finnas kvar

Bedömning: Rubrikerna i bilaga 5 till jaktförordningen är otydliga när det gäller däggdjur. Bilaga 5 ger felaktigt sken av att Sverige har mer långtgående bestämmelser än vad art- och habitatdirektivet kräver. Att rubrikerna är otydliga skapar problem vid tillämpningen av jaktförordningen. Bilaga 5 till jaktförordningen bör dock finnas kvar och kan förtydligas.

Rubrikerna i bilaga 5

Inom utredningen har frågan ställts om bilaga 5 till jaktförordningen om förbjudna jaktmedel och jaktmetoder innebär att Sverige har gått längre i genomförandet än vad som krävs av art- och habitatdirektivet. Att helt ta bort bilaga 5 har också diskuterats.

Det finns ett antal regler om jaktmedel, jaktmetoder och om användning av motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt. I jaktlagen finns sådana regler i 30, 31 och 52 §§ och i jaktförordningen finns de i 10–15 e och 20–23 §§. Naturvårdsverket har också meddelat mer detaljerade föreskrifter om jaktmedel, bl.a. om vapen och fångstredskap.²⁰ Regleringen är uppbyggd på så sätt att vid jakt får vapen och andra jaktmedel användas endast i den utsträckning och på det sätt som anges i jaktförordningen eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen.²¹ När det gäller motordrivna fortskaffningsmedel får jakt inte ske från dem. Motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar får inte heller användas för jakt. Regeringen får meddela undantag från förbuden.²²

Det finns vidare en specialbestämmelse om jaktmedel och jaktmetoder som tar sikte på de däggdjur och fåglar som omfattas av naturvårdsdirektiven (10 a § andra stycket och bilaga 5 till jaktförordningen). Genom bestämmelsen och bilagan förbjuds ett antal uppräknade jaktmedel och jaktmetoder. Bestämmelsen och bilagan genomför artikel 15 och bilaga VI i art- och habitatdirektivet samt artikel 8 och bilaga IV till fågeldirektivet.

Trots att det i 10 a § räknas upp vilka arter som träffas av bestämmelsen och av bilaga 5 så ger rubrikerna i bilaga 5 ett annat intryck. Det finns t.ex. en rubrik som lyder ”förbjudna medel och metoder för fångst eller dödande av däggdjur”. En bilaga till en författning kan aldrig gå utöver tillämpningsområdet för den bestämmelse som hänvisar till bilagan. Bilaga 5 gäller alltså de arter som räknas upp i 10 a §, men rubrikerna i bilagan gör omfattningen otydlig för läsaren. Samma otydlighet finns också i bilaga VI till art- och habitatdirektivet. Även för direktiven gäller att en bilaga inte kan gå utöver tillämpningsområdet för den artikel som hänvisar till bilagan. Ordalydelsen i bilaga 5 till jaktförordningen ger alltså sken av att Sverige har mer långtgående bestämmelser än vad art- och habitatdirektivet kräver, vilket är en otydlighet för de som ska tillämpa jaktförord-

---

²⁰ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:8) om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:3) om användande av fångstredskap.

²¹ 30 § jaktlagen och 10 § jaktförordningen.

²² 31 § jaktlagen.

ningen. T.ex. har Lantbrukarnas riksförbund belyst problematiken med rubriker i bilaga 5 och de tillämpningsproblem som de leder till.²³

Bilaga 5 bör finnas kvar

Förutom att ordalydelsen i bilaga 5 till jaktförordningen ger sken av att gå längre än vad art- och habitatdirektivet kräver så skiljer sig systematiken i bilagan från regleringen av jaktmedel och jaktmetoder i övrigt i jaktförordningen.

När det handlar om jaktmedel och jaktmetoder generellt så regleras de i vissa bestämmelser i jaktförordningen (om t.ex. belysning och mörkerriktmedel) och vidare i stor utsträckning genom föreskrifter som Naturvårdsverket har meddelat. När det gäller transportmedel finns en viss dubbelreglering eftersom förbuden finns både i 31 § jaktlagen samt i 10 a § och bilaga 5 till jaktförordningen. Det väcker frågan om det är lämpligt att helt ta bort bilaga 5 och i stället ha en reglering som motsvarar regleringen i stort av jaktmedel och jaktmetoder. Vid den bedömningen finns det flera aspekter att beakta.

Bilaga 5 till jaktförordningen är ett nästintill ordagrant genomförande av motsvarande bilagor i art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. En skillnad är dock att bilaga 5 inte förbjuder arborst på samma sätt som art- och habitatdirektivet. Den frågan behandlas i avsnitt 4.3.2. Av EU-domstolens praxis framgår att medlemsstaterna är skyldiga att se till att den nationella lagstiftningen är tydlig och precis när de genomför art- och habitatdirektivet mot bakgrund av direktivets komplicerade och tekniska bestämmelser.²⁴ Även EU-kommissionen betonar dessa krav och återger EU-domstolens praxis i sin vägledning till art- och habitatdirektivet.²⁵ Naturvårdsdirektiven liknar varandra i stor utsträckning. Utredningens bedömning är därför att praxisen avseende genomförande av art- och habitatsdirektivet även kan ge vägledning vid genomförande av fågeldirektivet i denna fråga.

Vidare genomförs naturvårdsdirektiven i stor utsträckning på lag- och förordningsnivå. Det innebär att regeringen sällan delegerar

---

²³ Se skrivelse från Lantbrukarnas riksförbund till regeringen daterad 2017-10-25, *Framställan om ändring i jaktförordningen, tillåtna jaktmedel*. Lantbrukarnas riksförbunds diarienummer 2017/7975.

²⁴ Kommissionen/Förenade kungariket, mål C-6/04, punkterna 25–26.

²⁵ Kommissionens tillkännagivande C(2021) 7301 final, *Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet*, s. 47–48.

möjligheten att utfärda föreskrifter eller fatta beslut i det enskilda fallet som kan strida mot direktiven. Bilaga 5 till jaktförordningen medför att Naturvårdsverket och länsstyrelserna inte har mandat att besluta om föreskrifter eller fatta enskilda beslut om jaktmedel och jaktmetoder på ett sätt som strider mot naturvårdsdirektiven. De möjligheter att göra undantag från förbjudna jaktmedel och jaktmetoder för arter som omfattas av naturvårdsdirektiven regleras i särskilda bestämmelser i jaktförordningen. I bestämmelserna finns samma kriterier som gäller enligt undantagsmöjligheterna i artikel 16 i art- och habitatdirektivet och i artikel 9 i fågeldirektivet.

Utredningen bedömer sammantaget att det finns flera tunga skäl som talar emot att ta bort hela bilaga 5 och ersätta den med en reglering genom olika föreskrifter med en systematik som liknar den som i övrigt används för jaktmedel och jaktmetoder. Ett skäl är att det skulle bli ett mindre tydligt genomförande av naturvårdsdirektiven än i dag, samtidigt som ett tydligt genomförande av direktiven är något som krävs enligt praxis från EU-domstolen. Ett annat skäl är att det skulle innebära att genomförandet av naturvårdsdirektiven förskjuts mot föreskriftsnivå, vilket går emot utredningens direktiv som anger att naturvårdsdirektiven i större omfattning än i dag bör genomföras på lagnivå. Ett borttagande av bilaga 5 skulle vidare på ett oönskat sätt öppna upp för föreskrifter eller enskilda beslut som kan strida mot naturvårdsdirektiven. Det skulle även strida mot dagens systematik som innebär att naturvårdsdirektiven i regel inte genomförs på lägre nivå än genom förordning. Utredningen bedömer därför att bilaga 5 eller motsvarande regler generellt bör finnas kvar i jaktförordningen och att bilagan i stället kan förtydligas.

4.3.2 Bilaga 5 ska förtydligas

Förslag: Rubrikerna i bilaga 5 till jaktförordningen ska justeras så att tillämpningsområdet när det gäller däggdjur stämmer överens med tillämpningsområdet för däggdjur enligt 10 a § andra stycket jaktförordningen. I bilaga 5 ska det föras in en punkt som förbjuder användande av armborst vid jakt på de däggdjursarter som omfattas av bilagan.

I bilaga 5 ska det införas en upplysning om att det i 30 och 31 §§ jaktlagen, 10–15 e och 20–23 §§ jaktförordningen samt i Naturvårdsverkets tillhörande föreskrifter regleras vad som gäller för jaktmedel och metoder generellt för allt vilt och att förbudena i bilagan kompletterar dessa bestämmelser för vissa utpekade arter.

Utredningen föreslår att rubrikerna i bilaga 5 som rör däggdjur justeras så att de stämmer överens med tillämpningsområdet i 10 a § jaktförordningen. Därmed blir bilagan lättare att förstå och tillämpa och den ger inte längre sken av att Sverige har mer långtgående bestämmelser än vad art- och habitatdirektivet kräver.

Den föreslagna justeringen av rubrikerna i bilaga 5 till jaktförordningen innebär inte någon förändring för de däggdjursarter som inte omfattas av bilagan. När det gäller dessa arter så innebär 31 § jaktlagen och 10 § jaktförordningen att motsvarande förbud som i bilaga 5 gäller, om det inte finns uttrycklig reglering i jaktförordningen eller föreskrifter som tillåter jaktmedlen. Tolkningen av vad som är jaktmedel är dock central för förbudens tillämpning. I dagsläget finns ingen reglerad definition av jaktmedel. Det är något som behöver hanteras i den generella översynen av jaktlagstiftningen.

Utredningen föreslår också att en punkt läggs till i bilaga 5 som förbjuder användande av armborst vid jakt på de däggdjursarter som omfattas av bilagan. Det förbud mot användningen av armborst som finns i artikel 15 och bilaga VI i art- och habitatdirektivet återfinns i dag inte i bilaga 5. Det är oklart varför denna punkt inte finns med i bilaga 5. Genom förslaget blir bilaga 5 ett komplett genomförande av motsvarande bilagor till naturvårdsdirektiven. I sak blir det inte någon förändring eftersom jaktmedel är förbjudna generellt, om de inte har tillåtits genom jaktförordningen eller Naturvårdsverkets föreskrifter, och det inte finns några föreskrifter som tillåter armborst.

Det föreslås även att det i bilaga 5 införs en upplysande hänvisning till att i 30 och 31 §§ jaktlagen, 10–15 e och 20–23 §§ jaktförordningen samt i Naturvårdsverkets tillhörande föreskrifter regleras vad som gäller för jaktmedel och jaktmetoder generellt för allt vilt och att förbuden i bilagan kompletterar dessa bestämmelser för vissa utpekade arter. Syftet är att undvika att bilagan uppfattas motsatsvis som att t.ex. alla jaktmedel är tillåtna vid jakt på de däggdjur som inte omfattas av bilagan. Det förekommer att bilagan missförstås på det sättet i dag.

4.4 Förvaltningsmärkning av varg

4.4.1 Behovet av förvaltningsmärkning av varg och dagens regler

Bedömning: Det finns behov inom viltförvaltningen av att kunna fånga in och märka varg med sändare och avmaska varg. Att genomföra dessa åtgärder utifrån behov inom viltförvaltningen är dock inte uttryckligen tillåtet enligt jaktlagstiftningen, trots att art- och habitatdirektivet bedöms ge stöd för förvaltningsmärkning.

Behovet av förvaltningsmärkning

Det är i dag möjligt enligt jaktlagstiftningen att fånga och märka en varg för forskningsändamål, s.k. *forskningsmärkning*.²⁶ Det har bedömts vara förenligt med art- och habitatdirektivet. I samband med diskussionerna om flytt av varg med östligt ursprung som en del av den genetiska förstärkningen av vargstammen har det uppdagats att s.k. *förvaltningsmärkning*, dvs. märkning utifrån behov inom viltförvaltningen, inte uttryckligen är tillåten enligt jaktlagstiftningen. Om det är aktuellt att flytta en varg finns det behov av att förvaltningsmärka vargen både innan och efter flytten bl.a. för att underlätta förebyggandet av skador på ren och andra tamdjur, för att lättare upptäcka eventuell rabiessmitta hos vargen och för att kunna följa upp flytten. Naturvårdsverket har år 2021 mot den

---

²⁶ 32 a § jaktförordningen.

bakgrunden lämnat ett förslag till regeringen på att införa regler om förvaltningsmärkning i jaktlagstiftningen och har bedömt att det utrymmet finns i art- och habitatdirektivet.²⁷

I april 2024 redovisade Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt gemensamma riktlinjer för flytt av varg inom ramen för ett regeringsuppdrag.²⁸ Riktlinjerna baseras på en sammanvägd bedömning av behovet av genetisk variation av vargstammen för att bibehålla gynnsam bevarandestatus, av att minska risken för skador på renkötsel och av att minska risken för smittspridning, främst av rabies. De nya riktlinjerna förenklar flytt av varg eftersom det inte längre krävs att vargen befinner sig i Sverige ett visst antal månader innan flytt, s.k. karantänstid. I riktlinjerna framgår att en varg av östligt ursprung kan flyttas från renkötselområdet utan karantänstid under förutsättning att den förses med sändare så att den kan följas minst sex månader efter utsättning, att den avmaskas och att den undersöks avseende rabies om den dör inom sex månader efter flytten. Riktlinjerna förutsätter alltså att vargen märks med sändare och avmaskas för att kunna flyttas. Utredningen bedömer därför att det finns behov av att kunna fånga in varg för förvaltningsmärkning och även för avmaskning.

Märkning av varg i jaktlagstiftningen samt i art- och habitatdirektivet

Varg omfattas av det strikta skyddet enligt artikel 12 och bilaga IV till art- och habitatdirektivet. Enligt artikeln ska medlemsländerna införa förbud mot bl.a. att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter. Det förbudet finns i bestämmelsen i 3 § jaktlagen som anger att viltet är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. De möjligheter till undantag som finns från det strikta skyddet enligt art- och habitatdirektivet framgår av artikel 16. Möjligheten att forskningsmärka varg har stöd i artikel 16.1 d där det framgår att medlemsstaterna får göra undantag från förbudsbestäm-

²⁷ Naturvårdsverkets skrivelse daterad 2021-10-28, *Hemställan om ändringar i jaktlagen/jaktförordningen*, NV-01027-21.

²⁸ Naturvårdsverkets skrivelse, *Regeringsuppdrag att utveckla vargförvaltningen, Redovisning av deluppdrag om myndighetsgemensamma riktlinjer vid flytt av varg inom Sverige, En redovisning från Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt*, Naturvårdsverkets diarienummer NV-05942-22.

melserna i direktivet för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel av dessa arter och för den uppfödning som krävs. Frågan är om artikel 16.1 d även medger förvaltningsmärkning av t.ex. varg och om 32 a § jaktförordningen, som reglerar forskningsmärkning av varg, därmed har en striktare lydelse än vad direktivet kräver.

Det finns även en annan bestämmelse i jaktförordningen som kan vara av intresse i sammanhanget. Av 32 § andra stycket jaktförordningen framgår att Naturvårdsverket kan ge tillstånd till att fånga djur i syfte att märka djuret. Även om det vid en första anblick ser ut som bestämmelsen skulle kunna ge stöd för ett tillstånd att förvaltningsmärka varg finns det skäl som talar emot det. Både bestämmelsen 32 § och 32 a § jaktförordningen baseras på bemyndigandet i 24 § jaktlagen som enbart bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter om att vilt får fångas eller fällas på annans jaktmark för märkning och undersökning som företas för att tillgodose vetenskapliga behov. 32 § jaktförordningen kan därmed inte anses ge stöd för mer än vad jaktlagen medger.

Av 32 a § första stycket jaktförordningen framgår att Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta får för forskningsändamål fånga en varg på någon annans jaktområde i syfte att märka och undersöka djuret. Av andra stycket framgår kriterierna att det ska saknas annan lämplig lösning för åtgärden enligt första stycket och att åtgärden inte får försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus. Det motsvarar kriterierna i artikel 16.1 d i art- och habitatdirektivet.

En myndighet får endast vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen (5 § förvaltningslagen [2017:900]). Detta krav på legalitet beskrivs utförligt i avsnitt 5.3. Även om legalitetsprincipen inte alltid kräver att det ska finnas ett uttryckligt stöd i rättsordningen får kravet på en tydlig reglering av myndigheters befogenheter anses högre ställt när det handlar om överklagbara beslut som berör enskilda. Infångande och märkning av vilt räknas som jakt och berör åtminstone jakträttshavaren som enskild och sådana beslut är överklagbara. Alltså bör höga krav på en tydlig reglering av myndigheters befogenheter anses gälla för infångande och märkning av varg.

Inom svensk förvaltning är det vanligt att man skiljer på åtgärder som utförs för forskningsändamål och för förvaltningsändamål. Det är t.ex. en viktig distinktion när det gäller vilka åtgärder som

behöver ett djurförsöksetiskt tillstånd. Ett sådant tillstånd behövs för åtgärder där djur används i forskningssyfte, men inte för åtgärder som påverkar djur som genomförs i förvaltningssyfte.²⁹ Om en åtgärd som infångande för märkning av varg ska vara tillåten både för forsknings- och viltförvaltningsändamål, är det mot denna bakgrund viktigt att båda syftena anges tydligt.

När det gäller innebörden av artikel 16.1 d i art- och habitatdirektivet anges att undantag får göras för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel av dessa arter och för den uppfödning som krävs. Av ordalydelsen verkar artikeln inte omfatta undantag för förvaltningsändamål. Av EU-kommissionens vägledning om strikt skydd av djurarter enligt art- och habitatdirektivet så framgår det dock på två olika ställen och med hänvisning t.ex. varg, att artikel 16.1 d kan tillämpas ”för att sätta sändare på vargar för forskningsändamål, i övervaknings- och förvaltnings-syfte” samt för att ”tillåta att vargar tillfälligt fångas in för att förse dem med radiosändare för forsknings- eller övervakningsändamål eller för att förflytta den av bevarandeskäl”.³⁰ EU-kommissionens vägledning ger alltså ett tydligt stöd för att artikel 16.1 d möjliggör för nationella bestämmelser om förvaltningsmärkning av varg. Att avmaska eller att vidta andra likande åtgärder på en varg i samband med att den fångas in och förses med sändare bör inte betraktas som en störning enligt utredningens bedömning och bör därför inte hindras av artikel 12 i art- och habitatdirektivet.

Det innebär sammantaget att förvaltningsmärkning av varg inte uttryckligen är tillåtet enligt jaktlagstiftningen, trots att art- och habitatdirektivet enligt utredningens bedömning ger stöd för förvaltningsmärkning.

---

²⁹ 1 kap. 3–4 §§ och 7 kap. 9 § djurskyddslagen (2018:1192).

³⁰ Kommissionens tillkännagivande C(2021) 7301 final, *Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet*, s. 107 och 110.

4.4.2 Förvaltningsmärkning av varg ska tillåtas uttryckligen

Förslag: Det ska föras in ett bemyndigande i jaktlagen för regeringen att meddela föreskrifter om infångande för förvaltningsmärkning av vilt. I jaktförordningen ska det föreskrivas att Naturvårdsverket eller någon som arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket får fånga en varg på någon annans jaktområde i syfte att märka, undersöka eller behandla vargen för ändamål inom forskningen eller viltförvaltningen. De kriterier som krävs för åtgärden enligt art- och habitatdirektivet ska också framgå av bestämmelsen i jaktförordningen.

Som framgår ovan, i avsnitt 4.4.1, finns det behov av att kunna förvaltningsmärka varg genom att förse den med sändare och av att avmaska den bl.a. i samband med flytt av varg. Det är även ett krav enligt de myndighetsgemensamma riktlinjerna för flytt av varg som Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt redovisade till regeringen i april 2024.³¹ Eftersom artikel 16.1 d i art- och habitatdirektivet bedöms ge utrymme för ett sådant undantag från vargens strikta skydd enligt direktivet får den nuvarande svenska regleringen, som inte tydligt tillåter förvaltningsmärkning, anses vara utformad på ett striktare sätt än art- och habitatdirektivet kräver.

Utredningen föreslår att reglering i jaktlagen och jaktförordningen ändras för att uttryckligen tillåta infångande för förvaltningsmärkning av varg och även för behandling t.ex. genom avmaskning. Det underlättar åtgärder som är viktiga inom förvaltningen av vargstammen. En ändrad reglering av både jaktlagen och jaktförordningen behövs eftersom bemyndigandet i 24 § jaktlagen som 32 a § jaktförordningen baseras på är begränsat till åtgärder för vetenskapliga behov. Bemyndigandet i 24 § föreslås därför ändras för att ge regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om att vilt får fångas på någon annans jaktområde i syfte att märka, undersöka eller vidta andra åtgärder på djuret utifrån behov inom viltförvaltningen. Vidare bör även jaktförordningen ändras så att Naturvårdsverket, i egen regi eller genom uppdrag till någon annan, får genomföra sådana

---

³¹ Naturvårdsverkets skrivelse *Regeringsuppdrag att utveckla vargförvaltningen – Redovisning av deluppdrag om myndighetsgemensamma riktlinjer vid flytt av varg inom Sverige*, Naturvårdsverkets diarienummer NV-05942-22.

åtgärder när det gäller varg. Med fånga avses då även att bedöva med bedövningspil, vilket är det sätt som oftast används för att möjliggöra märkning av varg. Infångandet räknas som jakt. Som för alla beslut om jakt på varg krävs att infångandet och de åtgärder som vidtas i samband med det inte försvårar upprätthållandet av vargens gynnsamma bevarandestatus. Den bedömningen kommer Naturvårdsverket att behöva göra inför varje beslut om infångande och märkning.

Inom utredningen har frågan lyfts fram om fler arter borde kunna fångas in och märkas utifrån behov i viltförvaltningen. Det finns inte något tydligt behov identifierat för andra arter än varg, utan frågan är om en reglering skulle kunna tillgodose framtida behov. Utredningen bedömer att det är motiverat att genomföra regeländringen om förvaltningsmärkning av varg, samtidigt som det för andra arter bör göras förnyade bedömningar innan regleringen ändras. Redan i dag arbetar Naturvårdsverket med att få förutsättningar på plats för att kunna flytta varg, inklusive förberedelser för märkning. Arbetet finansieras vid behov genom Naturvårdsverkets anslag 1:3, åtgärder för värdefull natur. Naturvårdsverket har också i november 2024 fått i uppdrag av regeringen att utreda och lämna förslag på förvaltningsåtgärder för varg som kan vara mer individbaserade.³² Något uppdrag och någon finansiering för förvaltningsmärkning av andra viltarter finns inte på samma sätt som för varg och om regeringen vill att Naturvårdsverket eller länsstyrelserna ska genomföra sådan märkning behövs både en reglering som tillåter det, ett uppdrag och en finansiering. Det är bra om de frågorna kan bedömas i ett sammanhang. Eftersom förslaget är att regeringens bemyndigande i jaktlagen om förvaltningsmärkning ska omfatta alla arter har regeringen möjlighet att längre fram besluta om att möjliggöra förvaltningsmärkning av ytterligare arter och då också besluta om uppdrag och finansiering.

---

³² Regeringens beslut *Uppdrag till Naturvårdsverket att utreda och lämna förslag på förvaltningsåtgärder för varg*, diarienummer LI2024/02201.

4.5 Att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl

4.5.1 Behovet av reglering och förenlighet med naturvårdsdirektiven

Bedömning: Det behövs bestämmelser i jaktlagstiftningen som gör det möjligt att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl. En sådan reglering är förenlig med naturvårdsdirektiven.

Det är inte tydligt att skydds jakt kan beslutas enligt 23 a § jaktförordningen när det finns behov av att döda vilt av djurskyddsskäl. Det är förenligt med naturvårdsdirektiven att förtydliga att skydds jakt enligt 23 a § jaktförordningen kan beslutas av djurskyddsskäl.

Behovet av reglering

Flera organisationer och myndigheter lyfter fram att det finns ett behov av att kunna söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl. Framställningar i frågan har skickats till regeringen från Svenska jägareförbundet³³, Jägarnas riksförbund³⁴ samt länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet³⁵. Svenska jägareförbundet anser att jakträttshavaren, men inte andra, bör ges rätt att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl. Jägarnas riksförbund har också ställt sig bakom förslaget från Svenska jägareförbundet. Även länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet föreslår en utökning av bestämmelsen om avlivning av djurskyddsskäl, men anger inte vem som bör få rätt att genomföra åtgärden.

I 40 c § jaktförordningen regleras rätten att avliva vilt av djurskyddsskäl på annans mark, men någon rätt att söka efter, spåra och förfölja vilt för en sådan avlivning finns inte i bestämmelsen.

³³ Skrivelse från Svenska jägareförbundet till regeringen daterad 2021-10-21, *Avlivning enligt 40 c § jaktförordningen*, Regeringskansliets diarienummer LI2023/00530.

³⁴ Skrivelse från Jägarnas riksförbund till regeringen daterad 2023-09-20, *Förändring av jaktförordningen §§ 36 & 40 c*, Regeringskansliets diarienummer LI2023/03203.

³⁵ Skrivelse från länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet till regeringen daterad 2020-12-14, *Hemställan om översyn av möjligheten att avliva skadade vilda djur av djurskyddsskäl*, Regeringskansliets diarienummer LI2023/00521.

Vilt är fredat enligt 3 § jaktlagen och får jagas endast om det följer av jaktlagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Med jakt avses att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt (2 § jaktlagen). Det krävs alltså en uttrycklig reglering i jaktlagen eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen för att det ska vara tillåtet att söka efter, spåra och förfölja vilt. Enligt länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet är det vidare inte tydligt att skydds jakt kan meddelas enligt 23 a § jaktförordningen för att söka efter, spåra, förfölja och döda vilt av djurskyddsskäl.³⁶

Blod i viltspår i snön eller bilder från viltkameror kan indikera att vilt lider. Som jaktlagstiftningen är utformad i dag är det inte tillåtet att söka efter, spåra eller förfölja vilt som verkar lida i sådana fall och enligt länsstyrelserna är det inte tydligt att de får besluta om skydds jakt. Det kan innebära ett onödigt och förlängt lidande för de berörda djuren. Länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet lyfter fram djurskyddslagstiftningen, där det finns reglering om avlivning av tamdjur och sällskapsdjur om en sjukdom eller skada innebär ett allvarligt lidande som inte kan lindras³⁷ eller i nödsituationer om ett tamdjur eller sällskapsdjur påträffas så sjukt eller skadat att det bör avlivas omedelbart³⁸.

Mot denna bakgrund bedömer utredningen att det behövs bestämmelser i jaktlagstiftningen som gör det möjligt att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl. Utredningen bedömer i likhet med länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet att det inte är tydligt att skydds jakt kan beslutas enligt 23 a § jaktförordningen när det finns behov av att döda vilt av djurskyddsskäl.

Förhållandet till naturvårdsdirektiven

Det kan diskuteras om det är förenligt med naturvårdsdirektivens skydd av vissa arter att söka efter, spåra och förfölja sådant vilt för avlivning av djurskyddsskäl. Det finns därför skäl att titta närmare

---

³⁶ Skrivelse från länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet till regeringen daterad 2020-12-14, *Hemställan om översyn av möjligheten att avliva skadade vilda djur av djurskyddsskäl*, LI2023/00521.

³⁷ 4 kap. 1 § djurskyddslagen.

³⁸ 9 kap. 4 § djurskyddslagen.

på frågan om vilka möjligheter som finns att utöka reglerna i jaktlagstiftningen om avlivning av djurskyddsskäl respektive om skyddsjakt, både för arter som omfattas och som inte omfattas av direktiven. Att bestämmelsen om skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen är ett direktivgenomförande är tydligt och har behandlats mer utförligt i avsnitt 4.2.1.

Bestämmelsen i 40 c § jaktförordningen innebär en rätt att avliva vilt som anträffas så skadat eller i en sådan belägenhet att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl. Bestämmelsen gäller för samtliga viltarter. När det gäller arter som omfattas av naturvårdsdirektiven behöver 40 c § grundas på antingen en bestämmelse om tillåten jakt eller en undantagsbestämmelse från skyddet av arter enligt naturvårdsdirektiven, för att vara förenlig med direktiven. Det ligger närmast till hands att det är undantagsbestämmelserna som ligger till grund för möjligheten att avliva vilt av djurskyddsskäl enligt 40 c § eftersom inte alla arter som omfattas av naturvårdsdirektiven omfattas av bestämmelserna om tillåten jakt i direktiven och 40 c § gäller för alla arter.

Av artikel 16.1 a i art- och habitatdirektivet och artikel 9.1 a i fågeldirektivet framgår att undantag från artiklarna (t.ex. att döda ett djur) får göras för att bl.a. skydda vilda djur. Enligt EU-kommissionens vägledning är undantagen främst avsedda för olika typer av bevarandeinsatser. Utredningen bedömer att artiklarna också bör kunna användas för att skydda vilt från onödigt eller allvarligt lidande, dvs. för avlivning av djurskyddsskäl. Det är tydligt i sådana situationer att det saknas andra lämpliga lösningar och att det inte påverkar bevarandestatusen av arten eftersom det rör sig om ett enskilt djur som är så skadat eller sjukt att det bör avlivas. Som behandlats ovan är rätten till avlivning i sådana situationer något som är en del av svensk rätt när det gäller vilt och en likande reglering finns i djurskyddslagstiftningen för tamdjur och sällskapsdjur.

Enligt utredningens bedömning är därför avlivning av djurskyddsskäl enligt 40 c § jaktförordningen, när det gäller de arter som omfattas av naturvårdsdirektiven, ett genomförande av artikel 16.1 a i art- och habitatdirektivet och artikel 9.1 a i fågeldirektivet, som ger möjlighet till att störa och döda djur för att skydda vilda djur. Eftersom själva avlivningen kan ske med stöd av dessa bestämmelser i naturvårdsdirektiven bör bestämmelserna även möjliggöra att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl i de fall

det skulle bedömas som en avsiktlig störning enligt direktiven.³⁹ Det är således förenligt med naturvårdsdirektiven att ändra 40 c § så att den även tillåter att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl.

Skydds jakt enligt 23 a § jaktförordningen får beslutas bl.a. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter. Samtidigt finns en osäkerhet bland tillämpande myndigheter om skydds jakt enligt bestämmelsen kan beslutas av djurskyddsskäl, något som framgår av länsstyrelsernas framställan. Utredningens bedömning är att samma tolkning av bestämmelserna i naturvårdsdirektiven som beskrivs ovan också gör det möjligt att förtydliga att 23 a § även tillåter skydds jakt av djurskyddsskäl om vilt kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör dödas. Sådan skydds jakt kan omfatta att söka efter, spåra, förfölja och döda vilt.

4.5.2 Regeländringar möjliggör att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl

Förslag: Tillämpningsområdet för bestämmelsen om avlivning av djurskyddsskäl ska vidgas till att omfatta jakträttshavarens rätt att söka efter, spåra och förfölja vilt som kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl även om djuret är fredat. Bestämmelsen ska placeras i jaktlagen.

Ett förtydligande ska införas angående den generella bestämmelsen om skydds jakt i 23 a § jaktförordningen som möjliggör skydds jakt av djurskyddsskäl om ett djur av arterna björn, varg, järv, lo, säl eller örn kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör dödas av djurskyddsskäl.

Utredningen föreslår att bestämmelsen om avlivning av djurskyddsskäl ska vidgas till att omfatta jakträttshavarens rätt att även söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl.

Avseende vilken krets som bör omfattas av utvidgningen av bestämmelsen i 40 c § jaktförordningen bedömer utredningen att det är rimligt att en jakträttshavare ska ges en sådan rätt. Om fler än jakt-

³⁹ Artikel 12.1 b i art- och habitatdirektivet och artikel 5 d i fågeldirektivet.

rättsinnehavaren ges sådan rätt innebär det också att fler personer skulle kunna befinna sig inom fastigheten i syfte att hitta vilt för att avliva det. Det i sin tur kan också öppna upp för missbruk av regeln för att kunna genomföra illegal jakt och det kan vidare försvåra kontrollen av varför jägare befinner sig på annans mark. Därför bedömer utredningen att inte fler än jakträttsinnehavaren bör ges denna rätt enligt den aktuella bestämmelsen. Om en jakträttsinnehavare spårar eller förföljer skadat vilt och djuret tar sig över fastighetsgränsen är det rimligt att kontakta jakträttsinnehavaren för den fastigheten för att lösa situationen.

Bestämmelsen bör, utöver att utvidgas, även placeras i jaktlagen eftersom den som helhet rör det civilrättsliga förhållandet om rätten till avlivning på annans mark.⁴⁰

I beslut om skyddsjakt kan den beslutande myndigheten medge att jakten får bedrivas på annans jaktområde när det gäller björn, varg, järv, lo, säl eller örn.⁴¹ När det gäller dessa arter bör ett förtydligande om den generella bestämmelsen om skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen införas som möjliggör skyddsjakt av djurskyddsskäl som ett sätt att skydda vilt. Det gör det möjligt för en myndighet att ge någon annan än jakträttsinnehavaren rätt att genomföra jakten av djurskyddsskäl, vilket även omfattar de egna tjänstemännen. När det gäller björn, varg, järv, lo, säl eller örn föreslår utredningen därför att länsstyrelsen eller Naturvårdsverket ska kunna besluta om skyddsjakt av djurskyddsskäl och genom det bidra till att minska lidandet för de berörda djuren.

Enligt 23 b § ska Naturvårdsverket innan beslut om skyddsjakt på säl hämta in yttrande från Havs- och vattenmyndigheten. Utredningen bedömer att det inte är ändamålsenligt när det gäller skyddsjakt på säl av djurskyddsskäl eftersom sådana fall bör kräva en mycket skyndsam hantering och det endast bör röra sig om ett fåtal fall.

Frågan har uppkommit om det bör införas utökade befogenheter för den beslutande myndigheten att kunna medge skyddsjakt av djurskyddsskäl på annans mark avseende fler arter. Utredningen bedömer att det alltid finns någon som har möjlighet att agera om det finns anledning att anta att vilt lider t.ex. till följd av blodiga viltspår eller bilder från viltkameror. Den samlade effekten av att utöka befogenheterna för jakträttsinnehavaren när det gäller alla viltarter

---

⁴⁰ Jfr 8 kap. 2 § första stycket 1 regeringsformen.

⁴¹ 24 d och 23 b §§ jaktförordningen.

och att myndigheterna kan besluta om skydds jakt när det gäller de stora rovdjuren och säl blir välvägd och innebär att myndigheternas roll och finansiering inte behöver ändras. Utredningen bedömer därför att dessa ändringar är tillräckliga. För arter där den beslutande myndigheten i dag inte kan besluta om skydds jakt på annans mark är en utökning av avlivningsbestämmelsen, som för närvarande finns i 40 c § jaktförordningen, tillräcklig. Ett myndighetsbeslut om skydds jakt skulle i sådana fall inte ge myndigheten några ytterligare befogenheter än de som redan blir följden av en utökad avlivningsbestämmelse som baseras på 40 c § jaktförordningen.

I båda de föreslagna bestämmelserna används kriteriet att vilt kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas eller dödas av djurskyddsskäl. Det är ett förhållandevis lågt ställt krav som ska göra det möjligt att hitta djuret för att bedöma vilket skick det är i. Med hänsyn till att det ska finnas indikationer på att djuret lider är det motiverat att kunna söka efter, spåra och förfölja det. Om förföljandet leder till att djuret lokaliseras får vidare en ny bedömning göras av om det finns skäl att avliva eller döda det av djurskyddsskäl. Då räcker det inte längre att det kan antas vara, utan man ska kunna bedöma att djuret är så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas eller dödas av djurskyddsskäl. Om sådana skäl finns bör djuret avlivas eller dödas. Om djuret i stället bedöms kunna klara sig och inte verkar lida får djuret inte avlivas och bör inte heller dödas i det fall djuret jagas med stöd av ett beslut om skydds jakt. Det är lämpligt att det ingår ett villkor med krav på en förnyad bedömning i detta avseende när djuret har lokaliserats i beslut om skydds jakt av djurskyddsskäl.

4.6 Anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat m.m.

4.6.1 Habides-rapportering till EU-kommissionen

Bedömning: Reglerna om anmälningsskyldighet för jaktresultat m.m. behöver utvidgas för att Sverige ska kunna fullgöra sin rapporteringsskyldighet till EU-kommissionen om undantag från naturvårdsdirektivens skydd av arter.

När det gäller möjligheterna till undantag, enligt artikel 16 i art- och habitatdirektivet och artikel 9 i fågeldirektivet, från skyddet av arter så ska medlemsstaterna vartannat respektive varje år rapportera om de undantag som gjorts till EU-kommissionen. Det kallas för Habides-rapportering.⁴² Rapporteringen syftar både till att medlemsstaterna ska kunna bedöma konsekvenserna av sina egna undantag från naturvårdsdirektivens skydd av arter och att EU-kommissionen ska kunna bedöma konsekvenserna av de undantag som gjorts, för de olika medlemsländerna och för EU i stort. Habides-rapporteringen används också som rapportering enligt Bernkonventionen. De undantag som i Sverige utgörs av myndighetsbeslut, t.ex. beslut om skydds jakt, licensjakt på stora rovdjur och forskningsjakt, anmäls av den beslutande myndigheten till Naturvårdsverket som anmäler vidare till EU-kommissionen.⁴³ Ofta finns krav i jaktlagstiftningen eller villkor i besluten om att jaktresultatet behöver anmälas och den informationen rapporteras sedan vidare till EU-kommissionen.

Det finns även undantag från naturvårdsdirektivens skydd av arter som en enskild eller en myndighet får göra direkt med stöd av jaktlagstiftningen, utan att det har föregåtts av något myndighetsbeslut. De bestämmelser som möjliggör detta är skydds jakt på enskilda initiativ enligt 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen, avlivning av vilt av djurskyddsskäl enligt 40 c § jaktförordningen och Polismyndighetens avlivning enligt 9 § jaktlagen. Tillämpningen av dessa bestämmelser kan vara undantag från direktivens skydd av arter som behöver rapporteras till EU-kommissionen.

Det saknas i dag ett heltäckande system för att få in information om sådana undantag från direktiven som görs direkt med stöd av jaktlagstiftningen utan föregående myndighetsbeslut. I viss mån använder sig Naturvårdsverket av den frivilliga rapportering som jägare gör till Svenska jägareförbundet via anmälningsportalen Viltdata.⁴⁴ Den frivilliga rapporteringen är dock av naturliga skäl inte heltäckande och saknar även vissa nödvändiga uppgifter om den jakt som rapporteras.⁴⁵

---

⁴² Habides står för "Habitats and Birds Directive Derogation System".

⁴³ Naturvårdsverkets ansvar för internationell rapportering framgår av 4 § 4 förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

⁴⁴ Viltdata ägs och administreras av Svenska jägareförbundet och är en del av förbundets jakt- och viltvårdsuppdrag gällande viltövervakning och klövviltsförvaltning.

⁴⁵ Svenska jägareförbundet bedömer att det är cirka 30–35 procent av den jakt som kan rapporteras frivilligt som sedan rapporteras in till Viltdata.

Naturvårdsverket har möjlighet att föreskriva anmälningsskyldighet gällande vissa uppgifter om jakt enligt 26 § jaktförordningen, men myndigheten har inte meddelat sådana föreskrifter. Naturvårdsverkets bemyndigande i 26 § täcker inte heller in samtliga områden som kan behöva regleras. Mot denna bakgrund bedömer utredningen att det behövs en ändrad reglering om anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat, avlivning m.m. för att Sverige ska kunna rapportera till EU-kommissionen i enlighet med naturvårdsdirektivens krav.

4.6.2 Reglerna om skyldighet att anmäla jaktresultat ska utvidgas

Förslag: Bemyndigandet i jaktlagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet ska utökas till att omfatta

- vilt som har skadats under jakt,
- vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas, och
- fågelbon, samt ägg eller fågelungar som har flyttats.

Naturvårdsverket ska få i uppdrag att föreslå hur en utökad anmälningsskyldighet kan regleras i jaktförordningen.

Vidare ska bemyndigandet i jaktlagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet förtydligas när det gäller vilt som har påskjutits under jakt. Anmälningsskyldigheten till länsstyrelsen vid skydds jakt på enskilda initiativ för att avvärja angrepp från stora rovdjur ska utökas till att omfatta påskjutna och inte bara dödade stora rovdjur.

Bemyndigandet i jaktlagen om anmälningsskyldighet utökas

Som konstaterats i avsnitt 4.6.1 ovan behöver regleringen om anmälningsskyldighet utvidgas för att Sverige ska kunna efterleva naturvårdsdirektivens krav på rapportering om undantag från skyddet av arter. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att regeringen eller

den myndighet regeringen bestämmer får ett utökat bemyndigande i 26 § jaktlagen att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet. Bemyndigandet ska täcka alla de undantag från direktivens skydd av arter som enskilda och myndigheter kan göra direkt med stöd av jaktlagstiftningen. Det berör alltså tillämpning av bestämmelserna om skydds jakt på enskilt initiativ enligt 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen, avlivning av djurskyddsskäl och Polismyndighetens avlivning. Utredningen föreslår därför att bemyndigandet om anmälningsskyldighet i jaktlagen utökats till att omfatta vilt som har skadats under jakt, vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas samt fågelbon och ägg eller fågelungar som har flyttats. Hur en reglering på förordningsnivå kan utformas beskrivs närmare i nästa avsnitt.

Naturvårdsverket ska utreda anmälningsskyldigheten

Hur omfattande en anmälningsskyldighet behöver vara beror på tolkningen av vad som anses vara *avsiktligt dödande*, *avsiktlig störning* och *insamlande i naturen av exemplar* enligt art- och habitatdirektivet respektive vad som anses vara *avsiktligt dödande*, *avsiktlig störning* och *att avsiktligt skada eller bortföra fåglars bon* enligt fågeldirektivet.⁴⁶

Kravnivån i förhållande till vad medlemsstaterna behöver rapportera som undantag från naturvårdsdirektivens skydd av arter skiljer sig till viss del åt mellan de två naturvårdsdirektiven eftersom förbuden är formulerade på olika sätt. Förbudet mot avsiktlig störning i art- och habitatdirektivet är striktare än motsvarande förbud enligt fågeldirektivet. I fågeldirektivet finns ett tillägg om att det inte räknas som avsiktlig störning om störningen saknar betydelse för att uppnå syftet med direktivet, vilket är att bibehålla eller återupprätta populationerna på en tillfredsställande nivå.⁴⁷ Vidare är förbuden som rör arter som omfattas av bilaga IV striktare än de som rör arter som omfattas av bilaga V enligt art- och habitatdirektivet. Det bör alltså röra sig om olika kravnivåer när det gäller vad som behöver rapporteras som undantag när det gäller arter som omfattas av fågeldirektivet respektive bilaga IV eller V enligt art- och habitatdirektivet.

---

⁴⁶ Artikel 12, 14 och 16 i art- och habitatdirektivet och artikel 5 och 9 i fågeldirektivet.

⁴⁷ Artikel 5 d i fågeldirektivet. Se även genomförandet i 4 § artskyddsförordningen.

De bedömningar som behöver göras för att närmare reglera anmälningsskyldigheten är komplicerade, de har kopplingar till artskyddsregleringen och de kan också omfatta bedömningar av påverkan på olika arters bevarandestatus. Dessa bedömningar är inte lämpade att genomföra inom ramen för denna utredning. Utredningen föreslår därför att Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram förslag på hur anmälningsskyldigheten som baseras på ett utökat bemyndigande bör regleras i jaktförordningen. Uppdraget bör omfatta bedömningar om hur omfattande anmälningsskyldigheten behöver vara vid tillämpningen av bestämmelserna om skydds jakt på enskilt initiativ enligt 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen, avlivning av djurskyddsskäl och Polismyndighetens avlivning när det gäller arter som omfattas av naturvårdsdirektiven, Bernkonventionen eller motsvarande nationellt skydd.

System för att ta emot anmälningar

Det är lämpligt att de anmälningar som ett utökat bemyndigande om anmälningsskyldighet kan leda till görs till en och samma myndighet. Detta för att undvika att merarbete med flera olika system för att ta emot anmälningar. Det är också lämpligt att det är samma myndighet som ansvarar för Habides-rapporteringen till EU-kommissionen som också tar emot anmälningarna, vilket är Naturvårdsverket. De anmälningar som ett utökat bemyndigande om anmälningsskyldighet kan leda till bör således göras till Naturvårdsverket.

För jägare och andra som kan komma att behöva anmäla uppgifter till Naturvårdsverket är det viktigt att det blir så enkelt som möjligt att uppfylla en kommande anmälningsskyldighet. Det är en omständighet som är viktig att beakta i det arbete som Naturvårdsverket kan behöva genomföra med att utforma ett system för att ta emot anmälningarna. Det kan vidare övervägas om det behövs en ny sekretessbestämmelse som skyddar de uppgifter om jägare som kommer att kunna registreras av Naturvårdsverket till följd av en utvidgad anmälningsskyldighet. Den frågan hanteras i avsnitt 9.8.

Bemyndigande om anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har påskjutits under jakt förtydligas

Utöver den ovan föreslagna utvidgning av 26 § jaktlagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet finns skäl att förtydliga bemyndigandet. Bemyndigandet omfattar i dag anmälningsskyldighet i fråga om bl.a. vilt som har fällts under jakt. Det bemyndigandet har använts för att meddela bestämmelserna 5 a–5 c §§ jaktförordningen som avser anmälningsskyldighet i fråga om älg och kronhjort som har fällts samt stora rovdjur och sälar som har fällts eller påskjutits under jakt. De stora rovdjuren och sälarna omfattas av art- och habitatdirektivet eller Bernkonventionen. Bemyndigandet i 26 § jaktlagen blir tydligare om det även uttryckligen anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har påskjutits under jakt. Utredningen föreslår därför att bemyndigandet ändras i enlighet med detta.

Anmälningsskyldigheten vid skyddsjakt på enskilda initiativ för att avvärja angrepp av stora rovdjur utökas

När det gäller skyddsjakt på enskilda initiativ för att avvärja angrepp av stora rovdjur enligt 28–28 b §§ jaktförordningen så finns i 28 d § jaktförordningen en skyldighet att anmäla jakten till länsstyrelsen. Den regeln gäller bara om ett stort rovdjur har dödats. Efter en sådan anmälan gör länsstyrelsen en besiktning på platsen där rovdjuret dödades. Det stora rovdjuret får inte flyttas utan medgivande från länsstyrelsen. Länsstyrelserna i södra rovdjursförvaltningsområdet har föreslagit att även påskjutna stora rovdjur bör anmälas.⁴⁸ Länsstyrelserna framhåller att sådana uppgifter är viktiga i viltförvaltningen för att t.ex. länsstyrelsen ska kunna vidta rätt åtgärder och för att möjliggöra eftersök om det behövs.

Samtliga stora rovdjur som omfattas av 28–28 b §§ jaktförordningen omfattas av strikt skydd enligt bilaga IV till art- och habitatdirektivet eller, när det gäller järv, av motsvarande skydd enligt Bern-

---

⁴⁸ Skrivelse från länsstyrelserna i södra rovdjursförvaltningsområdet till regeringen daterad 2020-12-03, *Hemställan till berörda ministrar angående förslag till förändring av 28 § jaktförordningen*, Regeringskansliets diarienummer LI2023/00520.

konventionen. Bestämmelserna 28–28 b §§ är ett genomförande av möjligheten till undantag från det strikta skyddet enligt direktivet.⁴⁹ Ett krav på att även påskjutna stora rovdjur ska anmälas möjliggör för länsstyrelserna att besöka platsen, bedöma situationen och vidta de åtgärder som behövs. Det kan vara en del i den kontroll som krävs för undantag från art- och habitatdirektivets skydd av arter.⁵⁰ Det finns således behov både i viltförvaltningen och ur ett direktivperspektiv av att påskjuta stora rovdjur anmäls till länsstyrelsen.

Mot denna bakgrund föreslår utredningen att anmälningsskyldigheten i 28 d § jaktförordningen vid avvärjande av rovdjursangrepp utvidgas till att även omfatta fall där ett stort rovdjur har påskjutits. En sådan utökad anmälningsskyldighet kommer också att möjliggöra för Habides-rapportering av de fall där det behövs. En sådan utökning av anmälningsskyldigheten vid avvärjande av rovdjursangrepp ligger även i linje med den ordning som gäller vid licensjakt och skydds jakt på stora rovdjur med stöd av myndighetsbeslut. Vid sådan jakt ska både fällda och påskjutna stora rovdjur anmälas till länsstyrelsen vilket skapar förutsättningar för länsstyrelsen att kontrollera jakten.⁵¹ I det här sammanhanget avses med påskjutning situationer när skott har avlossats mot vilt med avsikt att fälla det och det inte kan uteslutas att djuret har träffats.⁵² Skyldigheten att anmäla påskjutna stora rovdjur omfattar således inte skrämself eller skrämselfskott, dvs. när ett skott har avlossats för att skrämja och inte fälla viltet och det är uteslutet att djuret kan ha träffats.

Frågor om sanktion

Den som i dag med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 26 § första stycket 1 – dvs. i fråga om vilt som har fällts under jakt – kan dömas till böter. Det följer av 45 § första stycket 2 jaktlagen. Samma sanktion bör i dag även gälla den som underlåter att anmäla att t.ex. en björn, varg eller säl har påskjutits vid tillåten jakt enligt 5 b och 5 c §§ jaktförordningen, eftersom de paragraferna har

---

⁴⁹ Artikel 12 och 16.1 b i art- och habitatdirektivet.

⁵⁰ Artikel 16.3 d i art- och habitatdirektivet.

⁵¹ 5 b § jaktförordningen.

⁵² Det motsvarar definitionen av påskjutning som gäller vid licensjakt på stora rovdjur enligt 1 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur.

meddelats med stöd av bemyndigandet i 26 § första stycket 1 jaktlagen. Utredningens förslag att bemyndigandet i 26 § första stycket 1 jaktlagen förtydligas när det gäller vilt som har påskjutits under jakt medför således inte att någon ny sanktion införs för underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har påskjutits. Nya föreskrifter som kan komma att meddelas med stöd av denna punkt i bemyndigandet kommer att omfattas av samma sanktion i 45 § första stycket 2 jaktlagen.

Det ingår i utredningen uppdrag att generellt se över sanktionerna för överträdelser av jaktlagstiftningen och överväga om de bör justeras, exempelvis genom att ersätta dem med administrativa sanktioner. Det gäller även den aktuella bötesstraffet i 45 § jaktlagen. Utredningen avser att återkomma till om den straffrättsliga regleringen i jaktlagstiftningen behöver ändras, innefattande frågan om sanktionsväxling, i slutbetänkandet.

Utredningen föreslår inte i nuläget att underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har skadats under jakt, avlivning av vilt, avlivningsförsök, förföljande för avlivning och flytt av fågelbon ska omfattas av någon sanktion. Det är ännu inte klart hur den närmare utformningen av anmälningsskyldigheten på förordningsnivå kommer att se ut och vilka som kommer att beröras. Frågan om underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har skadats under jakt m.m. bör omfattas av någon sanktion bör därför behandlas i samband med ett förslag om ny anmälningsskyldighet.

4.7 Listan över statens vilt

4.7.1 Regleringen av statens vilt

Av 10 § jaktlagen framgår att fastighetsägaren, med vissa angivna undantag, har jakträtten på fastigheten och kan överlåta den. I jakträtten ingår rätten att genom jakt där man faller (dvs. dödar) vilt bli ägare till viltet som uppehåller sig inom fastigheten och även rätten att där tillgodogöra sig och bli ägare till vilt som omhändertas, påträffas dött eller dödas i något annat sammanhang än vid jakt. Enligt 25 § jaktlagen får regeringen föreskriva undantag från jakträtten genom att utrotningshotade, sällsynta eller särskilt värdefulla djurarter som omhändertas, påträffas döda eller dödas i stället ska till-

falla staten, s.k. statens vilt. Det är först när viltet dödas, omhändertas eller påträffas dött som det tillfaller jakträttshavaren eller staten. När det lever fritt så är det ingen som äger det.

Syftet med att visst vilt tillfaller staten är att skydda utrotningshotade, sällsynta eller särskilt värdefulla djurarter och tillförsäkra vetenskapen och undervisningen djur av sådana arter liksom att göra jakt under fredningstid mindre attraktivt för att förebygga jaktbrott. Bestämmelserna om att vilt tillfaller staten har funnits sedan 1927 och då kallades statens vilt för kronans villebråd. Vilka viltarter som numera ska tillfalla staten regleras i 33 § jaktförordningen. Där anges 38 olika arter och artgrupper som statens vilt om djur av dessa arter omhändertas, påträffas döda eller dödas när de är fredade. I 36 § jaktförordningen finns en skyldighet att till Polismyndigheten anmäla påträffade eller omhändertagna statens vilt. Polismyndigheten ska sedan se till att djuren tas om hand. Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten som reglerar vad som händer med statens vilt efter att Polismyndigheten har tagit hand om djuren. Oftast är det Naturhistoriska riksmuseet eller Statens veterinärmedicinska anstalt som då tar emot och hanterar statens vilt. Myndigheterna kan också behöva fatta beslut om vad som ska hända med statens vilt.

4.7.2 Behovet av justering av listan över statens vilt och förenlighet med naturvårdsdirektiven

Bedömning: Det finns skäl att minska antalet arter i listan över statens vilt. Naturvårdsdirektiven hindrar inte att andra arter än björn, varg, lo, fjällräv, utter och tumlare stryks ur listan över statens vilt.

Antalet arter i listan över statens vilt bör minskas

Regleringen av statens vilt innebär en inskränkning av jakträtten. Hanteringen av statens vilt innebär också kostnader för staten i form av myndighetsarbete och hanteringskostnader. Mot den bakgrunden är det viktigt att inskränkningen i jakträtten och kostnaderna för staten också över tid är proportionerliga i förhållande till

syftet och nyttan med regleringen om statens vilt. Mot den bakgrunden fick Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag år 2014 att genomföra en översyn av 33 § jaktförordningen som reglerar listan över arter och artgrupper som blir statens vilt under vissa förutsättningar. I uppdraget ingick att se över om befintliga arter fortsatt är hotade, sällsynta eller särskilt värdefulla och därför bör fortsätta vara statens vilt, om nya arter som bör anges som statens vilt har tillkommit och samtidigt beakta att kostnaderna för administrationen bör hållas på en rimlig nivå.

Regeringsuppdraget resulterade i att Naturvårdsverket föreslog att myskoxe, älg, hjort, stork, mellanspett, lunnefågel och blåkråka ska strykas i 33 § jaktförordningen och därmed inte längre ska vara statens vilt.⁵³ Myskoxe föreslogs strykas eftersom arten inte har kommit till Sverige av egen kraft och därför är en främmande art som av den anledningen inte är klassad som hotad enligt rödlistan.⁵⁴ Förslaget lämnades även om myskoxe är en fridlyst art enligt artskyddsförordningen.⁵⁵ Älg och hjort föreslogs strykas eftersom älg, kronhjort och dovhjort har ökat mycket i antal sedan regleringen tillkom under tidigare delen av 1900-talet och för att det är relativt ovanligt att döda älgar eller hjortar som påträffas av allmänheten anmäls till polisen. Naturvårdsverket lyfte också fram att det finns andra sätt att avskräcka från jakt på älg och hjort när de inte får jagas och är fredade och hänvisade till reglerna om förverkande av vilt och avgiften för överskjutning när det gäller älg.

Mellanspett, lunnefågel, blåkråka, vit stork och svart stork föreslogs strykas ur listan över statens vilt eftersom arterna då var klassificerade som utdöda i den svenska rödlistan. Naturvårdsverket framhöll dock samtidigt att om vit stork klassificeras som hotad art i kommande rödlistor på grund av projektet med återintroducering i Skåne bör arten kvarstå som statens vilt. Vit stork har sedan också klassificerats som hotad art i rödlistorna från 2015 och 2020. Vidare bedömde Naturvårdsverket att övriga arter på listan över statens vilt

⁵³ Skrivelse från Naturvårdsverket till regeringen daterad 2014-10-30, *Statens vilt – översyn av 33 § jaktförordningen (1987:905)*, *Redovisning av regeringsuppdrag*, Naturvårdsverkets diarienummer NV-00688-14.

⁵⁴ Den svenska rödlistan är ett kunskapsunderlag som tas fram av Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU. Rödlistan är en sammanställning över enskilda arters utdöenderisk och i den anges vilka arter som klassificeras som hotade i Sverige. Bedömningarna görs utifrån kriterier som utvecklats av den internationella naturvårdsunionen (IUCN).

⁵⁵ Myskoxe har markerats med n i bilaga 1 till artskyddsförordningen och omfattas därför av fridlysningen i 4 a § artskyddsförordningen.

fortsatt är hotade eller särskilt värdefulla med betydelse för forskning, undervisning, miljöövervakning eller viltövervakning och att de därför bör kvarstå på listan.

Förslagen från Naturvårdsverket innebär enligt utredningens mening en viss förenkling och effektivisering av hanteringen av statens vilt och att listan över statens vilt blir mer aktuell när det gäller vilka arter som är hotade och särskilt värdefulla, och därmed också mer välavvägd i förhållandet till inskränkningen av jakträtten som regleringen innebär. Utredningen bedömer mot den bakgrunden att det finns skäl att minska antalet arter i listan över statens vilt.

Statens vilt i förhållande till naturvårdsdirektiven

Artikel 12.4 i art- och habitatdirektivet kräver att medlemsstaterna inför ett system för att övervaka oavsiktlig fångst och oavsiktligt dödande av arter som omfattas av det strikta skyddet i bilaga IV. Något motsvarande krav finns inte i fågeldirektivet. Det har beskrivits att artikel 12.4 i art- och habitatdirektivet genomförs i svensk lagstiftning bl.a. genom:⁵⁶

- bestämmelserna om statens vilt samt anmälan till Polismyndigheten om påträffat statens vilt i 36 § jaktförordningen,
- bestämmelsen om anmälan till Polismyndigheten efter sammanstötning med vissa uppräknade viltarter i trafiken enligt 40 § jaktförordningen, och
- kravet att Naturvårdsverket ska se till att det finns ett nationellt system för rapportering av oavsiktlig fångst och oavsiktligt dödande avseende de berörda arterna i 65 § artskyddsförordningen.

De däggdjursarter som omfattas av bilaga IV till art- och habitatdirektivet och som återfinns i 33 § eller 40 § jaktförordningen är björn, varg, lo, fjällräv, utter och tumlare. Dessa arter bör således inte kunna strykas ur listan över statens vilt eller listan över vilt som ska anmälas om de varit inblandade i en sammanstötning med motorfordon. När det gäller övriga arter som ingår i listan över statens

---

⁵⁶ Sveriges genomförande beskrivs i Regeringskansliets genomförandetabell, *Genomförande av rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter*, dnr EUM1999/3050/R och även i SOU 2021:51, *Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar*, s. 1119–1123.

vilt utgör naturvårdsdirektiven inte något hinder för att de stryks ur listan, utan frågan om de ska vara kvar på listan eller inte bör avgöras utifrån nationella överväganden.

4.7.3 Färre arter i listan över statens vilt förenklar för enskilda och effektiviserar myndigheternas arbete

Förslag: I listan över statens vilt i jaktlagstiftningen ska arterna och artgrupperna myskoxe, älg och hjort strykas. Regleringen i 34 § andra–fjärde styckena jaktförordningen om i vilka fall älg och hjort ändå tillfaller jakträttshavaren, trots regleringen om statens vilt, ska upphävas.

Regeringen får föreskriva att vilt ska tillfalla staten för att skydda utrotningshotade, sällsynta eller särskilt värdefulla djurarter och tillförsäkra vetenskapen och undervisningen djur av sådana arter.⁵⁷ Naturvårdsverket gjorde i ett regeringsuppdrag från 2014 nya bedömningar om vilka arter som fortsatt uppfyller dessa kriterier och vilka som inte gör det och föreslog mot den bakgrunden att ett antal arter skulle strykas ur listan över statens vilt (se avsnitt 4.7.2).⁵⁸ Utredningen delar Naturvårdsverkets bedömning när det gäller att myskoxe, älg, kronhjort och dovhjort bör strykas ur listan över statens vilt. Vidare delar utredningen Naturvårdsverkets bedömning att vit stork bör vara kvar på listan över statens vilt eftersom den numera reproducerar sig i Sverige igen och klassas som hotad i rödlistan.

När det gäller mellanspett, lunnefågel, blåkråka och svart stork har det lyfts fram inom utredningen att de visserligen anses utdöda i Sverige nu, men att de kan komma att bli föremål för återintroduceringsprojekt och att de därför bör finnas kvar på listan över statens vilt. I fråga om svart stork finns det diskussioner och planering för att starta ett återintroduceringsprojekt. Det finns paralleller med situationen för vit stork som tidigare bedömdes som utdöd och nu åter reproducerar sig i Sverige och klassas som hotad. Utredningen bedömer därför att arterna mellanspett, lunnefågel, blåkråka och svart stork kan vara kvar på listan över statens vilt utan att det inne-

⁵⁷ 25 § jaktlagen.

⁵⁸ Skrivelse från Naturvårdsverket till regeringen daterad 2014-10-30, *Statens vilt – översyn av 33 § jaktförordningen (1987:905)*, Redovisning av regeringsuppdrag, Naturvårdsverkets diarie-nummer NV-00688-14.

bär någon bedömning av hur sannolikt det är att återintroduceringsprojekt kommer på plats eller om de i så fall kommer att lyckas. När det handlar om dessa arter bör klassificeringen som statens vilt inte medföra några större kostnader.

Regleringen av statens vilt går längre än vad naturvårdsdirektiven kräver i fråga om alla arter utom björn, varg, lo, fjällräv, utter och tumlare. Naturvårdsdirektiven hindrar alltså inte att myskoxe, älg och hjort stryks ur listan över statens vilt.

Genom att förkorta listan över statens vilt kan en viss förenkling och effektivisering av hanteringen av statens vilt åstadkommas. Regelverket blir mindre komplicerat. De specialregler i 34 § jaktförordningen som har gällt för när älg och hjort ändå tillfaller jakträttshavaren, trots regleringen om statens vilt, kan upphävas. Jägare, allmänheten och myndigheter får också färre krav att förhålla sig till vilket innebär visst minskat arbete och kostnader. För myndigheterna minskar både administrationen och kostnaderna för hanteringen av de berörda arterna. Vidare innebär förslaget att listan över statens vilt är mer aktuell när det gäller vilka arter som är hotade och särskilt värdefulla och att regleringen inte inskränker jakträtten mer än vad som är befogat.

4.8 Skydds jakt på enskilds initiativ enligt 28–28 b §§ jaktförordningen för att skydda ren

Bedömning: De svårigheter som finns med att tillämpa skydds jakt på enskilds initiativ enligt 28–28 b §§ jaktförordningen för att skydda ren bör hanteras främst genom vägledning och inte genom ändrad reglering.

Inom utredningen har det, i fråga om förbättrat genomförande av naturvårdsdirektiven, kommit upp frågor om skydds jakt på enskilds initiativ med stöd av 28–28 b §§ jaktförordningen för att skydda ren. Frågeställningarna handlar om svårigheter för renskötare att kunna tillämpa reglerna för att skydda ren. Vidare är frågan om det går att genom regeländringar öka möjligheterna att använda bestämmelserna för skydds jakt och om det är förenligt med art- och habitatdirektivet.

Till att börja med kan konstateras att de aktuella reglerna om skydds jakt på enskilds initiativ gäller för att skydda tamdjur. Efter-

som alla renar i Sverige är tamdjur så gäller reglerna för skydd av renar. Att reglerna om skydds jakt på enskilda initiativ omfattar skydd av renar tydliggörs också genom 28 b § jaktförordningen som förbjuder sådan skydds jakt inom nationalparker, utom om den genomförs för att förhindra angrepp på ren. Att bestämmelserna gäller för att skydda ren innebär att renskötare får skrämma stora rovdjur och döda dem för att skydda de renar som de äger eller vårdar om kriterierna i bestämmelserna är uppfyllda.

Svårigheter med att tillämpa 28–28 b §§ jaktförordningen för att skydda ren och i vissa fall även andra tamdjur som har lyfts i olika sammanhang handlar bl.a. om följande frågeställningar:

1. Hur tolkar man begreppet omedelbart förestående angrepp när det handlar om renskötsel till skillnad från t.ex. när det handlar om inhägnade tamdjur?
2. Vad krävs för att det inte ska gå att skrämma det stora rovdjuret eller avbryta eller avvärja angreppet på något annat lämpligt sätt enligt 28 § tredje stycket jaktförordningen och kan det kriteriet tas bort?
3. Kan man förfölja ett stort rovdjur efter ett angrepp eller ett omedelbart förestående angrepp för att sedan döda rovdjuret eller går det genom en regeländring att införa en sådan möjlighet?

När det gäller fråga 1 är det förståeligt att bedömningen av om det är ett omedelbart förestående angrepp är svårare att göra när det handlar om renskötseln än t.ex. för inhägnade tamdjur. Vägledning från Naturvårdsverket och länsstyrelserna skulle till viss del kunna underlätta bedömningen. Sådan vägledning skulle kunna ta adekvat hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov, till regionala och lokala särdrag samt till traditionell kunskap.⁵⁹ Utöver vägledning kan det behöva finnas en tät kontakt mellan samebyarna och länsstyrelserna samt en beredskap hos länsstyrelserna att besluta om skydds jakt enligt 23 a § jaktförordningen när det behövs. Ofta fungerar sådana kontakter mellan samebyar och länsstyrelserna bra i dag.

Naturvårdsverket redovisade i mars 2024 ett regeringsuppdrag om skydds jakt på rovdjur där myndigheten bedömde fråga 2 och 3

---

⁵⁹ Jfr artikel 2.3 i art- och habitatdirektivet samt artikel 8 j konventionen om biologisk mångfald.

i listan ovan.⁶⁰ Det är inte tydligt i Naturvårdsverkets redovisning om bedömningarna även omfattar tillämpning för skydd av ren och andra stora rovdjur än varg. Naturvårdsverket bedömde när det gäller fråga 2 att kriteriet att det inte ska gå att skrämma bort det stora rovdjuret eller avbryta eller avvärja angreppet på något annat lämpligt sätt behöver finnas kvar med hänvisning till art- och habitatdirektivet eftersom det motsvarar kriteriet att det ska saknas annan lämplig lösning enligt artikel 16.1 b i art- och habitatdirektivet. Vidare bedömde Naturvårdsverket att vägledning skulle kunna underlätta tillämpningen.

När det gäller fråga 3 bedömde Naturvårdsverket att det inte går att förfölja en varg direkt i anslutning till ett angrepp eller ett förestående angrepp. Naturvårdsverket bedömde vidare att det inte heller går att införa en sådan ny möjlighet, utan att den typen av skyddsjakt kräver ett myndighetsbeslut eftersom flera överväganden behöver göras t.ex. av om det finns andra lämpliga lösningar.

Utredningen ser inte att det går att dra några andra slutsatser än de som Naturvårdsverket har landat i avseende fråga 2 och 3. Utredningen bedömer att Naturvårdsverkets slutsatser även är giltiga för i fråga om att skydda ren och för alla de stora rovdjuren som omfattas av bestämmelserna, och inte bara varg, eftersom det är samma bestämmelser i art- och habitatdirektivet och jaktlagstiftningen som tolkas. Således bör varken kriteriet i 28 § tredje stycket tas bort eller en möjlighet att förfölja ett stort rovdjur för att sedan döda det införas.

---

⁶⁰ Se avsnitt 5.5 i skrivelse från Naturvårdsverket till regeringen daterad 2024-03-21, *Uppdaterade riktlinjer för beslut om skyddsjakt på stora rovdjur, Redovisning av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om att uppdatera riktlinjer för skyddsjakt efter varg*, Naturvårdsverkets diarienummer NV-05515-23.

5 Flerartsförvaltning av klövvilt – försöksverksamhet

5.1 Avgränsningar och utgångspunkter

I direktiven anges att utredningen ska analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt och i så fall lämna förslag till lösning. Som bakgrund beskrivs att ökningen av en del viltstammar har medfört ökade skador för bl.a. jord- och skogsbruk samt ett ökat antal viltolyckor i trafiken. Minskande älgpopulationer och de växande populationerna av andra klövviltsarter beskrivs leda till ökade behov av förvaltningsåtgärder. Såväl myndigheter som intresseorganisationer och forskare har identifierat ett behov av att utveckla system för flerartsförvaltning av flera slag av klövvilt inom ett och samma område, för att hantera situationen.

Eftersom frågeställningen handlar om försöksverksamhet för flerartsförvaltning av klövvilt omfattar inte utredningens analys flerartsförvaltning av klövvilt och rovdjur. Vissa sådana aspekter kan anses ingå i en ekosystembaserad viltförvaltning. Frågorna kring främmande klövviltsarter, som t.ex. mufflonfår och vitsvanshjort, kommer inte heller att beröras närmare, även om de arterna lokalt kan orsaka skador. Mufflonfår och vitsvanshjort m.fl. främmande arter får jagas året runt och dygnet runt enligt 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen (1987:905). De främmande viltarterna förvaltas inte för att bevara stammarna i Sverige, utan de ska helst inte förekomma och det är viktigt att de kan förhindras att orsaka skador.

Det finns i dag inte någon flerartsförvaltning av klövvilt mer än vissa frivilliga försöksverksamheter (se avsnitt 5.2.6). Det ingår inte i utredningens uppdrag att utreda hur en *permanent* flerartsförvaltning bör utformas, vad den skulle få för konsekvenser eller vilka aktörer som bör omfattas. Uppdraget är i stället att analysera om det

behövs ytterligare författningsstöd för en *försöksverksamhet*. För att svara på den frågan beskrivs i det här kapitlet vilka beståndsdelar som *kan ingå* i en försöksverksamhet. Därefter analyseras om det behövs ytterligare författningsstöd eller annat stöd i rättsordningen för de beståndsdelar som har bedömts kunna ingå i en försöksverksamhet. Om regeringen väljer att besluta om en försöksverksamhet är det upp till regeringen att avgöra hur försöksverksamheten bör utformas och vilka delar som i så fall bör ingå i den.

Utgångspunkter för analysen är att en försöksverksamhet bör vara frivillig för jakträttshavare, markägare och brukare samt bygga på befintliga viltförvaltningsstrukturer, i den utsträckning det är möjligt. Det bedöms som enklare och kräver färre författningsändringar än andra upplägg. Vidare är det viktigt att det finns en struktur för att kunna utvärdera en försöksverksamhet i syfte att den ska kunna bidra med underlag för beslut om och utformning av en eventuell permanent flerartsförvaltning av klövvilt.

5.2 Kunskapsgenomgång om förvaltning och flerartsförvaltning av klövvilt

5.2.1 Förslag från myndigheter som gäller flerartsförvaltning

I forskningsrapporten *Adaptiv sam- och flerartsförvaltning av klövvilt* beskriver forskarna utvecklingen som rör klövvilt i Sverige på följande sätt.¹

En av de stora förändringarna i svensk natur under de senaste decennierna är den kraftiga ökningen i antal individer och utbredningen av flera klövviltarter. Älg och rådjur var de vanligast förekommande klövviltarterna i nästan hela Sverige fram till 1980-talet, men allt oftare delar nu fyra till fem olika klövviltarter (älg, dovhjort, kronhjort, rådjur och vildsvin) samma landskap. Detta påverkar såväl klövviltet som de människor som lever där. Det har i sin tur bidragit till ett mer komplext viltförvaltningssystem. I syfte att hantera den ökande komplexiteten beslutade Sveriges riksdag att 2012 införa en ekosystembaserad och adaptiv älgförvaltning som utgår från att naturen är i ständig förändring.

---

¹ Rapport 7108 i Naturvårdsverkets rapportserie, *Adaptiv sam- och flerartsförvaltning av klövvilt, Gemensam rapport för forskningsprojektet Beyond Moose and Governance*, Joris Cromsigt, Sabrina Dressel, Göran Ericsson, Annika Felton, Maria Johansson, Wiebke Neumann, Sabine Pfeffer, Camilla Sandström, Navinder Singh, Annelie Sjölander-Lindqvist, Robert Spitzer, Fredrik Widemo och Anna Widén.

En viktig del av den ekosystembaserade och adaptiva älgförvaltningen som infördes 2012 är de nationella målen för älgförvaltningen, som bryts ner till mål på regional och lokal nivå. Riksdagens målsättningar med älgförvaltningen är en livskraftig älgstam av hög kvalitet som är i balans med betesresurserna och en produktionsanpassad älgjakt.²

I propositionen *Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund* beskriver regeringen att Naturvårdsverket i ett regeringsuppdrag från 2018 visat att flera av målen i älgförvaltningsplanerna och riksdagens övergripande målsättningar för älgförvaltningen inte har uppnåtts.³ Det är särskilt målen som kopplar till viltskadorna på skog där det fortsatt finns bristande måluppfyllelse. Regeringen anger också att eftersom viltskadorna beror på det sammanlagda betestrycket från främst älg, dovhjort, kronhjort och rådjur är det önskvärt att man i viltförvaltningen beaktar även dessa arter. Regeringen bedömer därför i propositionen att ytterligare insatser behövs för att åstadkomma eftersträvad balans mellan klövviltstammar och fodertillgång.

Efter att riksdagen antagit propositionen gav regeringen också ett uppdrag till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen om att lämna förslag för att åstadkomma eftersträvad balans mellan klövviltstammar och fodertillgång och därmed minska skadenivåerna på skog. Flera av förslagen i redovisningen av regeringsuppdraget *Skog och klövvilt* från oktober 2023 handlar om att skapa förutsättningar för flerartsförvaltning av klövvilt, som syftar till att tydligt i närtid minska klövviltpopulationerna utifrån lokala och regionala förhållanden samtidigt som skogsskötseln anpassas för ökad fodermängd.⁴ I *Skog och klövvilt* bedömer Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen att flerartsförvaltning av klövvilt är en viktig del av lösningen på den bristande måluppfyllelsen när det gäller viltskador på skog.

Under 2024–2025 håller Naturvårdsverket vidare på att ta fram en vägledning om brukande av klövvilt som resurs. Vägledningen har fokus på förutsättningarna för att klövviltet ska kunna vara en resurs både i dag och framöver. Konkurrens mellan klövviltarterna, rovdjurens påverkan på klövviltet och flerartsförvaltning av klövvilt är frågor som berörs i vägledningen.

---

² Se prop. 2009/2010:239 s. 20–23.

³ Prop. 2021/22:58 s. 63.

⁴ Skrivelse *Skog och klövvilt, Redovisning av regeringsuppdrag*, daterad 2023-10-17, Naturvårdsverkets diarienummer NV-06096-22, Skogsstyrelsens diarienummer SKS 2022/3253.

5.2.2 Viltolyckor i trafiken

Antalet viltolyckor som har hanterats i systemet med trafikeftersök ökar. Mellan 2015–2023 ökade antalet årliga viltolyckor från 45 300 till 69 000 enligt Nationella viltolycksrådet, vilket motsvarar en ökning på 50 procent.⁵ Både 2015 och 2023 var klövvilt (rådjur, älg, vildsvin, dovhjort och kronhjort) inblandade i 99 procent av viltolyckorna, varav rådjur var inblandade i 72 procent av viltolyckorna. Viltolyckorna i trafiken beräknas kosta runt 11 miljarder kronor per år.⁶ Klövviltspopulationernas storlek och utbredning kan påverka antalet viltolyckor i trafiken eftersom klövviltet är inblandade i majoriteten av de anmälningsskyldiga viltolyckorna. Den klövviltstyp som sticker ut när det gäller att ha varit inblandad i viltolyckor är rådjur. Andra faktorer som påverkar antalet viltolyckor är hastigheterna i trafiken och utformningen av vägar med t.ex. viltstängsel och viltpassager. De frågorna ansvarar Trafikverket för tillsammans med länsstyrelserna och kommunerna.

5.2.3 Termer inom viltförvaltning

Viltförvaltning kan beskrivas som de olika åtgärder som genomförs av jägare, markägare, brukare och myndigheter och som påverkar viltstammarnas utveckling. Åtgärderna kan t.ex. vara jakt, biotopvård och utfodring. Att arbeta utifrån mål i viltförvaltningen är att göra förvaltningen *målstyrd*. I en målstyrd viltförvaltning behövs också uppföljning av jakten och åtgärderna inom viltförvaltningen i förhållande till målen. Genom uppföljningen skapas ett nytt kunskapsläge. Utifrån det nya kunskapsläget kan nya avskjutningsmål, jaktstrategier och andra åtgärder sättas in. Även andra kunskapsunderlag, t.ex. om fodertillgång, kan behövas i viltförvaltningen. Att på detta sätt ta hänsyn till effekter av åtgärder, förändrade förhållanden och annan ny kunskap kallas för *adaptiv viltförvaltning*.

I Naturvårdsverkets strategi för svensk viltförvaltning lyfts vikt av balans mellan olika intressen och perspektiv i viltförvaltningen fram. De tre övergripande perspektiv som bör balanseras inom vilt-

---

⁵ www.viltolycka.se.

⁶ Trafikverket, *PM Kostnader Viltolyckor – uppdatering 2022, 2023-01-16, Forskningsprojekt Nya effektsamband för viltolyckor*, TRV 2019/96127.

förvaltningen beskrivs som bevarande av viltarter, brukande av vilt som resurs och begränsning av skador och olägenheter av vilt.⁷

Med *flerartsförvaltning* menas att flera arter förvaltas tillsammans inom ett område så att förvaltningen kan ta hänsyn till arternas inbördes påverkan på varandra. Hänsyn kan också tas till hur arterna påverkar och påverkas av landskapet med beaktande av fodertillgång och de skador som viltet kan orsaka på skogs- och jordbruk samt i trafiken. Inom flerartsförvaltningen används olika jaktstrategier som verktyg för att uppnå de mål som har identifierats. Medan flera aktörer förespråkar utvecklingen av flerartsförvaltning är förvaltningsformen ännu inte reglerad i jaktlagstiftningen.

Flerartsförvaltning skiljer sig från att förvalta en art i taget, som ibland kallas *enartsförvaltning*. Det är den förvaltningen som hittills är dominerande. Begreppet *samförvaltning* kan användas för att betona behovet av att samtidigt förvalta viltet, fodertillgången och både påverkan på och strategier inom skogs- och jordbruket. Det är numera en etablerad del av viltförvaltningen att den behöver vara ekosystembaserad och ta hänsyn till det ekosystem som viltet lever i, inklusive den påverkan som viltet får på skogs- och jordbruket. De olika aspekterna kan alltså också i viss utsträckning anses ingå en *ekosystembaserad flerartsförvaltning*.

5.2.4 Forskares rekommendationer om flerartsförvaltning av klövvilt

Naturvårdsverket har med medel från viltvårdsfonden sedan år 2015 finansierat forskning om flerartsförvaltning av klövvilt i de två forskningsprojekten *Beyond Moose* och *Governance*. När dessa projekt presenterade sina resultat i maj 2023 kom forskarna med ett antal rekommendationer som berör flerartsförvaltning av klövvilt.⁸

- Säkerställ god tillgång till annat foder, framför allt ljungväxter, för att minska skadorna på tall.
- Beakta att fler arter av klövvilt gör att konkurrensen om ljungväxter ökar och att älgen äter mer tall.

⁷ Naturvårdsverket, *Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029*, s. 9.

⁸ Rapport 7108 i Naturvårdsverkets rapportserie, *Adaptiv sam- och flerartsförvaltning av klövvilt, Gemensam rapport för forskningsprojekten Beyond Moose och Governance*. Rekommendationerna är i en något förenklad form.

- Anpassa viltförvaltningen, i större utsträckning än i dag, till att förutsättningarna ser olika ut i olika delar av landet.
- Stärk samverkan mellan olika nivåer i klövviltsförvaltningen.
- Förvalta aktivt såväl fodertillgången i landskapet som hela klövviltsamhället för att öka sannolikheten att nå målen inom förvaltningen.

De ljungväxter som nämns särskilt i rekommendationerna är markvegetation av t.ex. blåbärsris och lingonris. Rekommendationerna belyser både behoven av flerartsförvaltning av klövvilt och vad som är viktigt att ta hänsyn till inom en sådan förvaltning. Rekommendationerna lyfter fram vikten av såväl balans mellan klövviltsarterna som balans mellan klövviltet i ett område och betesresurserna. Vidare fokuserar rekommendationerna på hur trycket på älgstammen kan lättas genom flerartsförvaltning.

Det finns också annan forskning som är relevant för flerartsförvaltning av klövvilt. Ett exempel är Skogsforsks rapport *Betesskadorna* som undersöker sambanden mellan älgbetesskador och älgtäthet respektive mängd tallar i ungskog.⁹ Rapporten belyser även aspekten om hur förekomst av andra hjorddjur påverkar betesskadorna.

5.2.5 Det finns stora skillnader i hur förvaltningen av olika klövviltsarter fungerar i dag

Riksdagen har beslutat om mål för älgförvaltningen. Vidare finns specificerade mål för älgförvaltningen och mål för vildsvinsförvaltningen som Naturvårdsverket har tagit fram. Motsvarande nationella mål finns inte för de andra klövviltsarterna. Samtidigt har viltförvaltningsdelegationerna inom länsstyrelserna i uppgift att för sitt län fastställa övergripande riktlinjer för skötsel av älgstammen och i förekommande fall för skötsel av hjort- (dvs. kronhjort och dovhjort) och vildsvinsstammarna.¹⁰ Sådana övergripande riktlinjer innehåller i en del fall formuleringar om regionala mål.

Hur styrd förvaltningen av olika viltarter är i dag och vilka jaktmedel och jaktmetoder som finns tillgängliga i förvaltningen skiljer

---

⁹ Skogsforsks arbetsrapport 1224-2024, *Betesskadorna – Vad händer i skogen? Vad händer i Statistiken?*

¹⁰ 3 § förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.

sig mycket åt. Älg och de stora rovdjuren har en i hög grad styrd förvaltning medan andra arter, som t.ex. rådjur, har en mindre styrd förvaltning.

I tabellen nedan beskrivs dagens förvaltning av de olika klövviltarterna och vilka skillnader som finns. Beståndsdelar som beskrivs är mål, förvaltningsplaner, skötselområden, jakt med allmän och särskild jakttid samt rapportering av jaktresultat.

Tabell 5.1 Beståndsdelar i förvaltningen av olika klövviltarter i dag

	Älg	Kronhjort	Vildsvin	Dovhjort	Rådjur
Nationella mål – riksdagen	x				
Nationella mål – Naturvårdsverket	x		x		
Nationell förvaltningsplan – Naturvårdsverket			x		
Allmän jakttid utan begränsning av antal enl. bil. 1 JF		delvis	x	x	x
Särskild jakttid, oftast med begränsning eller styrning av antal enl. bil. 2 och 3 JF	x	x			
Obligatorisk rapportering av jaktresultat	x	x			
Frivillig rapportering av jaktresultat			x	x	x
Krav på regionala riktlinjer – beslut av viltförvaltningsdelegationen	x	x	x	x	
Förvaltningsområden	x				
Skötselområden	x	x			
Licensområden	x	i Skåne			

Källor: Jaktlagen (1987:259), jaktförordningen, förordningen om viltförvaltningsdelegationer, prop. 2009/10:239 och Naturvårdsverket.

5.2.6 Två länsstyrelser har påbörjat försök med flerartsförvaltning

Länsstyrelserna i Södermanlands och Östergötlands län har tagit fram förvaltningsplaner för flerartsförvaltning av klövvilt och har också initierat frivilliga försök med förvaltning av mer än en klövviltart. Länsstyrelsernas försök med flerartsförvaltning bygger på

- frivillig flerartsförvaltning i befintliga skötselområden eller licensområden med skötselplaner, inventeringar och planerad avskjutning utöver befintlig förvaltning av älg och kronhjort,
- samverkan mellan jägare, markägare och brukare,

- viltförvaltningsdelegationens eller länsstyrelsens mål för klövviltsförvaltningen och de respektive klövviltsarterna, och
- länsstyrelsens stöd vid behov.

Länsstyrelsen i Södermanlands län beskriver att älgskötselområdena i länet även hanterar kronhjort och att hälften av dem har påbörjat arbetet med att inkludera förvaltning av dovhjort på frivillig basis. Länsstyrelsen har även beskrivit behovet av att arbeta med skötselplaner och planerad avskjutning.¹¹

En grundförutsättning för att uppnå en god kvalitet och balans i viltstammarna i förhållande till de naturliga foderresurserna är att ha en planerad avskjutning. En planerad avskjutning bör styras genom en skötselplan. I dag ligger skötselplaner till grund för älg- och kronhjortsförvaltningen om den bedrivs i skötselområden. I skötselplanen läggs underlag in som den aktuella artens storlek och sammansättning, förväntad reproduktion samt hänsyn till skadebild i landskapet. Målet i planen ska sättas i samverkan med alla berörda intressen. Utifrån detta mål sätts en plan för det jaktliga uttaget ur stammen på respektive köns- och åldersgrupp. Det är i vissa fall viktigt att se över tilldelningsmetodik, jaktformer med mera för att uppnå de avskjutningsmål som är satta i planen. Skötselplanen är ett levande dokument som efter varje säsong bör ses över och vid behov revideras om förutsättningarna förändrats. Det är viktigt att målpuppfyllanden för skötselplanerna är god. Falls inte de djur som är fastställt i planen bör målsättningen revideras eller jaktmetoderna anpassas.

Vidare beskriver Länsstyrelsen i Södermanlands län dovhjortsprojektet på följande sätt.¹²

Länsstyrelsen har tillsammans med berörda organisationer inlett ett projekt som ska bidra till bättre förvaltning av dovhjortsstammen i länet. Befintliga älgskötselområden erbjuds att bilda frivilliga skötselområden för dovhjort. Deltagarna erbjuds utbildningar och föreläsningar om arten samt information om inventeringar och avskjutningsmodeller. Det är skötselområdena som bestämmer målsättningarna för dovhjortstammen i sina områden och deltagandet är frivilligt. I projektets årscykel ingår att insamla den gånga jaktsäsongen avskjutningsstatistik, utföra enklare fältinventeringar på våren, sammanställa dessa fakta i en skötselplan och sedan utföra jakten utifrån den plan som utarbetats i samråd med de som berörs av dovhjorten i området. Fyra steg som är hanterbara för skötselområdena som redan i dag gör insatser vad det gäller älg och delvis kronhjortsförvaltningen. Hela grundtanken

¹¹ Rapport 2018:15 av Länsstyrelsen i Södermanlands län, *Samförvaltningsplan för en långsiktig och hållbar förvaltning av klövvilt*, s. 52.

¹² *Ibid.*, s. 56–57.

är att det ska vara enkelt och hanterbart annars riskerar inte åtgärderna att bli genomförda. [...] Då projektet är frivilligt är det inte länsstyrelsen som fastställer några skötselplaner utan de fungerar som ett verktyg i skötselområdenas förvaltning av dovhjorten. Länsstyrelsen och ingående organisationer finns med i arbetet som stöd vid behov.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har också i sin förvaltningsplan en mall för skötselplan för klövvilt som kan omfatta älg, kronhjort, dovhjort, vildsvin och rådjur.

Länsstyrelsen i Östergötlands län förespråkar att flerartsförvaltning initieras lokalt inom skötselområden, där alla inom områdets klövviltarter tas i beaktning och följs upp genom skötselplaner, inventeringar och avskjutningsstatistik.¹³

Vidare beskriver Länsstyrelsen i Östergötlands län följande som viktigt att beakta i en samverkad flerartsförvaltning.¹⁴

Klövviltets omfattning och variation kräver att förvaltningen inriktas mot att bedriva en samverkad flerartsförvaltning. Genom samråd och i samförstånd med samtliga berörda intressen bör en långsiktig plan fastställas med tydliga mål för de i området ingående klövviltarterna. Finns det inom ett område 3–4 arter av hjortvilt samt vildsvin blir betestrycket högt på de mest begärliga och gemensamma nyttjade betesresurserna. Inom ett sådant område missgynnas framför allt älg och rådjur då de i förhållande till generalisterna har ett lågt utbud av foder.

Bärris och ljungväxter har visat sig vara en gemensam födoresurs som samtliga klövviltarter nyttjar under större delen av året. Studier visar att den minskning av älgstammen som skett det senaste decenniet inte gett önskad effekt av minskade betesskador på skog. För att nå målen med minskad skadebild inom jord- och skogsbruk krävs åtgärder som minskar den totala klövviltstätheten och åtgärder som säkerställer en god tillgång av alternativt foder, framför allt gällande andelen ljungväxter och ökad andel av trädslagen rönn, asp, sälg och ek samt tall.

Båda förvaltningsplanerna innehåller också viltförvaltningsdelegationernas övergripande riktlinjer och mål för de olika klövviltarterna. Vidare innehåller planerna mål för klövviltförvaltningen i respektive län.

---

¹³ Länsstyrelsen i Östergötlands län, *Förvaltningsplan för klövvilt, Östergötland 2024–2028*, s. 4.

¹⁴ *Ibid.*, s. 4.

5.3 En försöksverksamhet behöver ha stöd i rättsordningen

I 5 § första stycket förvaltningslagen (2017:900) anges att en myndighet endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. Bestämmelsen är ett direkt uttryck för legalitetsprincipen.¹⁵ En central del i att besvara frågan om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt är att analysera om en sådan försöksverksamhet har stöd i rättsordningen eller om ytterligare stöd behöver tillskapas.

Legalitetsprincipen brukar framhållas som ett skydd mot en nyckfull och godtycklig maktutövning från det allmännas sida. Den är en av de principer som anses känneteckna en rättsstat och tillmäts en avgörande vikt i EU:s rättssystem liksom i Europakonventionen.¹⁶ Legalitetsprincipen är inte enhetligt definierad men brukar vanligtvis uppfattas som ett krav på att ingripanden mot enskilda ska ha ett klart författningsstöd. I denna betydelse är legalitetsprincipen också grundlagsfäst genom den i 1 kap. 1 § regeringsformen (RF) intagna bestämmelsen om att ”den offentliga makten utövas under lagarna”. Med uttrycket lagarna avses i detta sammanhang inte endast sådana föreskrifter som riksdagen har beslutat, utan även andra författningar och t.ex. sedvanerätt.¹⁷

Regeringsformens bestämmelser om normgivningsmakten (8 kap. RF) ger också uttryck för en legalitetsprincip, eftersom de innebär att lagform som huvudregel krävs för beslut om föreskrifter i mera väsentliga ämnen och att myndigheternas beslutanderätt i konkreta fall därmed förutsätter lagstöd i egentlig mening (riksdagsbeslut). Bestämmelserna anger även i vilka fall som föreskrifter får meddelas på lägre nivå än lag och där lagstödet i stället har formen av ett normgivningsbemyndigande. Inom förvaltningsrätten hänvisas ofta till legalitetsprincipen då man kräver författningsstöd för myndigheternas beslutanderätt, alltså befogenhet att avgöra ärenden. Kravet på stöd i normer omfattar alltså inte bara möjligheten att meddela för den enskilde betungande beslut utan allt beslutsfattande. Det förutsätts inte att bemyndigandet finns i lag utan det

---

¹⁵ Prop. 2016/17:180 s. 58.

¹⁶ Jfr SOU 2010:29 s. 142 ff. och prop. 2016/17:180 s. 57 ff.

¹⁷ Se bl.a. prop. 1973:90 s. 397.

kan ges i författningar av lägre dignitet, även i myndighetsinstruktioner.

I propositionen till den nya förvaltningslagen uttalade regeringen att kravet enligt förvaltningslagen på legalitet – i likhet med 1 kap. 1 § RF – bör innebära ett krav på att myndighetens agerande ska ha stöd i någon av de källor som tillsammans bildar rättsordningen i vidsträckt mening.¹⁸ Vad som bör krävas är alltså att det ska finnas någon form av normmässig förankring för all typ av verksamhet som en myndighet bedriver. Däremot bör det inte ställas krav på att varje enskild åtgärd som en myndighet vidtar kan kopplas till ett specifikt bemyndigande. Kravet på legalitet bör inte heller uppfattas så att en myndighets åtgärder måste ha uttryckligt stöd i en viss lagbestämmelse eller i andra föreskrifter som har meddelats i enlighet med 8 kap. RF. Legalitetskravet kan i vissa fall även anses vara uppfyllt genom ett förvaltningsbeslut, exempelvis i form av ett regleringsbrev eller ett regeringsuppdrag. Vad som hindras av legalitetsprincipen är aktiviteter, som ligger helt vid sidan av det i författning eller genom förvaltningsbeslut angivna uppdraget till en myndighet.

5.4 Vad kan ingå i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt?

Bedömning: Följande beståndsdelar kan ingå i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt.

- Jakträttshavarna i aktuella skötselområden eller licensområden åtar sig att frivilligt förvalta flera av de förekommande klövviltarter i sitt område utöver den befintliga förvaltningen av älg och kronhjort.
- Jakträttshavare, markägare och brukare uppmuntras att frivilligt samverka i skötselområdena eller licensområdena som ingår i försöksverksamheten.
- Viltförvaltningsdelegationen beslutar om regionala riktlinjer inklusive övergripande mål för flerartsförvaltningen av de i länet förekommande klövviltarterna.

¹⁸ Prop. 2016/17:180 s. 59.

- Länsstyrelsen ger stöd till skötselområdena och licensområdena som deltar i försöksverksamheten och följer upp försöksverksamheten i länet.
- Naturvårdsverket tar fram nationellt stöd för försöksverksamheten med bl.a. vägledning och metoder för att följa klövviltstammarnas storlek, utbredning och utveckling.
- Naturvårdsverket följer upp försöksverksamheten och lämnar förslag till regeringen på författningsändringar, övergripande mål och annat som behövs för en permanent flerartsförvaltning av klövvilt.

I avsnitten 5.4.1–5.4.3 beskrivs vilka beståndsdelar som utredningen bedömer *kan* ingå i en försöksverksamhet i syfte att analysera behovet av författningsstöd eller annat stöd i rättsordningen för en sådan försöksverksamhet. Om regeringen beslutar om en försöksverksamhet är det upp till regeringen att avgöra hur försöksverksamheten bör utformas och vilka delar som bör ingå i den.

5.4.1 Jakträttshavarna kan medverka frivilligt och samverkan kan ske frivilligt mellan jakträttshavare, markägare och brukare

Utredningen bedömer att frivillig flerartsförvaltning av klövvilt i befintliga skötselområden eller licensområden för älg eller kronhjort kan vara en beståndsdel av en försöksverksamhet. Det ligger också i linje med utredningen utgångspunkter. De båda länsstyrelserna som har börjat med försök med flerartsförvaltning har använt denna metod. Metoden är enkel, använder befintliga strukturer och skapar motivation lokalt. För jakträttshavarna som deltar kan det vara motiverande att flerartsförvaltningen kan minska trycket på älgstammen och på så sätt värna den. För markägarna och brukarna kan det vara motiverande att få minskade skador på skogen och i jordbruket. Ytterligare incitament skulle också kunna underlätta delaktigheten i en frivillig försöksverksamhet. Det skulle t.ex. kunna handla om möjlighet att ansöka om bidrag hos länsstyrelsen till lokala inventeringar. En begränsning med en försöksverksamhet som bygger på frivillighet är att det saknas möjligheter för länssty-

relsen att ställa krav och använda sanktioner för att få fram ett visst agerande eller resultat. Samtidigt har den frivilliga flerartsförvaltningen visat sig fungera bra i de båda län där den har testats. Utredningen bedömer därför att en försöksverksamhet med flerartsförvaltning kan vara frivillig.

Metoden med frivillig flerartsförvaltning kan innebära att jakt rättshavarna i skötselområden eller licensområden åtar sig att frivilligt förvalta fler av förekommande klövviltsarterna i sitt område utöver befintlig förvaltning av älg och kronhjort. De ansvariga i skötselområdena eller licensområdena kan exempelvis ta fram skötselplaner för fler av de förekommande klövviltsarterna med avskjutningsmål per art eller andra riktlinjer för avskjutningen. Jakträttshavarna i skötselområdet eller licensområdet genomför sedan jakten enligt planen/riktlinjerna med jakt under allmän och särskild jakttid som primära verktyg. De ansvariga inom skötselområdena eller licensområdena rapporterar jaktresultaten per art.

Länsstyrelserna som påbörjat försök med flerartsförvaltning, forskarna från Beyond Moose och Governance samt Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen lyfter alla fram vikten av samverkan mellan jakt rättshavare, markägare och brukare. Utredningen bedömer att sådan samverkan kan ingå i en försöksverksamhet. Det kan ske genom att skötselområden eller licensområden som ingår i försöksverksamheten uppmuntras att samverka och t.ex. använda samverkansmodellen *Samverkan skog och vilt* som har arbetats fram inom Skogsstyrelsens projekt *Mera tall*.¹⁹ En fördel med samverkansmodellen är att den även engagerar de mindre markägarna. Det bör samtidigt framhållas att samverkansmodellen kan fungera olika bra i olika delar av landet. Samverkan mellan jakträttshavare, markägare och brukare om vilt och odlingslandskapet kan också uppmuntras även om det inte finns en lika utarbetad samverkansmodell för odlingslandskapet. Syftet skulle vara att för både skogen och odlingslandskapet stimulera lokal samverkan mellan jakträttshavare, markägare och brukare för att diskutera hur balansen mellan areella näringar och vilt bäst kan uppnås utifrån lokala förutsättningar.

---

¹⁹ <https://www.skogsstyrelsen.se/meratall>

5.4.2 Viltförvaltningsdelegationerna kan besluta om regionala mål för flerartsförvaltningen i en försöksverksamhet

I en adaptiv viltförvaltning är det centralt att det finns mål för förvaltningen. Åtgärder beslutas för att uppnå målen och de genomförda åtgärderna utvärderas sedan i förhållande till målen. I dag finns krav på regionala övergripande riktlinjer för fyra av fem aktuella klövviltsarter i förekommande fall. Det finns inget uttryckligt krav som rör rådjursstammen. Mål på regional nivå för flerartsförvaltning av klövvilt och för samtliga fem arter kan mot den bakgrunden vara en del av försöksverksamheten. De kan ha formen av övergripande riktlinjer som viltförvaltningsdelegationen beslutar.

5.4.3 Länsstyrelserna och Naturvårdsverket kan stödja och följa upp försöksverksamheten

Länsstyrelsen i Södermanlands län har lyft fram att i deras försök har länsstyrelsens stöd till deltagarna i försöket varit viktigt. Utredningen bedömer att en beståndsdel av en försöksverksamhet kan vara att länsstyrelsen ger stöd med bl.a. kunskapsunderlag och rådgivning. Länsstyrelsen kan även följa upp försöksverksamheten i länet och rapportera uppföljningen till t.ex. Naturvårdsverket.

Det kan närmast förutsättas att en försöksverksamhet kommer behöva följas upp och utvärderas. Utredningen bedömer att en sådan roll kan bli aktuell för den nationellt ansvariga myndigheten för jakt och vilt, som för närvarande är Naturvårdsverket. Myndigheten kan följa upp försöksverksamheten nationellt utifrån länsstyrelsernas regionala uppföljningar samt utvärdera försöksverksamheten och lämna förslag till regeringen om vilka författningsändringar, övergripande mål och andra ändringar som behövs för en permanent flerartsförvaltning av klövvilt.

Länsstyrelsernas arbete i en försöksverksamhet skulle i sin tur kunna underlättas av ett nationellt stöd för försöksverksamheten. Utredningen bedömer att Naturvårdsverket kan stå för ett sådant stöd och att det kan handla om bl.a. vägledning och metoder för att följa klövviltsstammarnas storlek, utbredning och utveckling. Att använda sig av mer standardiserade metoder för att följa viltstammars storlek har tidigare visat sig underlätta viltförvaltningen och vara kostnadseffektivt.

5.5 Det behövs inget ytterligare stöd i rättsordningen för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning

Bedömning: Det behövs inte något ytterligare författningsstöd för att jakträttshavare, markägare eller brukare ska kunna delta frivilligt i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt.

Det är inte nödvändigt att förtydliga viltförvaltningsdelegationernas beslutsmandat för att de ska kunna besluta om övergripande riktlinjer och övergripande mål för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt. Samtidigt kan regleringen förtydligas genom en ändring av förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.

Ett tydligare stöd i rättsordningen genom regeringsuppdrag kan underlätta länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets deltagande i en försöksverksamhet, även om det inte är nödvändigt.

Avsnitt 5.4 ovan innehåller en bedömning av vilka beståndsdelar som kan ingå i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt. Utifrån den bedömningen analyserar utredningen nedan behovet av författningsstöd eller annat stöd i rättsordningen för att få till stånd en sådan försöksverksamhet samt belyser möjligheter till förtydliganden.

5.5.1 Jakträttshavarnas frivilliga medverkan i en försöksverksamhet och frivillig samverkan mellan jakträttshavare, markägare och brukare

Jakträttshavarnas deltagande i en försöksverksamhet kan ske på frivillig grund i befintliga skötselområden eller licensområden för älg eller kronhjort. När det gäller vildsvin, dovhjort och rådjur gäller frivilligheten i så fall inventering av viltstammarna, framtagande av skötselplaner, stödåtgärder, avskjutningsmål, genomförande av jakten och rapportering. För det fall försöksverksamheten skulle påverka jakträttshavarnas eller markägares enskilda rättigheter, t.ex. rätten till jakt, bör det regleras. Med det frivilliga upplägg för försöksverksamheten som har beskrivits påverkas inte rätten till jakt för vildsvin, dovhjort eller rådjur. I en försöksverksamhet omfattas

de arterna fortsatt av allmän jakt i samma omfattning som i dag. Det jakträtts-havarna kan göra genom försöksverksamheten är att frivilligt jaga utifrån de avskjutningsmål som har satts upp i skötselplanen. De kan även fortsatt välja att agera på något annat sätt och det får inga andra konsekvenser än att det påverkar utfallet av försöksverksamheten. Det behövs därför ingen särskild författningsreglering av jakträtthavarnas medverkan eller insatser i den del som gäller vildsvin, dovhjort eller rådjur.

För det fall en försöksverksamhet sker i befintliga skötselområden och licensområden kan förvaltningen av älg respektive kronhjort ske på samma sätt som i dag med tillägget att skötselplanen utformas och avskjutningsmålen sätts med beaktande av fler arter och faktorer. Rätten till jakt på älg och kronhjort påverkas i så fall inte jämfört med i dag. Det krävs därför inte heller någon reglering av försöksverksamheten när det gäller älg eller kronhjort. Om området som deltar i en försöksverksamhet omfattas av allmän jakt på kronhjort eller jakt på älgkalv under fem dagar blir jakten på sådant vilt frivilligt under försöksverksamheten och behöver därmed inte regleras.

Jakträtts-havare, markägare och brukare uppmuntras att frivilligt samverka och t.ex. använda arbetssättet och modellen *samverkan skog och vilt* i de skötselområden eller licensområden som kan ingå i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning. Deltagande i en sådan samverkan kan ske på frivillig grund. Samverkan påverkar inte jakträtthavarnas, markägarnas eller brukarnas enskilda rättigheter. Det behövs därmed ingen särskild författningsreglering av frivillig samverkan inom en försöksverksamhet.

5.5.2 Viltförvaltningsdelegationernas beslut om övergripande riktlinjer och övergripande mål

En beståndsdel i en försöksverksamhet kan vara att viltförvaltningsdelegationer beslutar om regionala riktlinjer och övergripande mål för flerartsförvaltningen av de i länet förekommande klövviltarterna. Frågan är om det behövs ytterligare författningsstöd för att viltförvaltningsdelegationerna ska kunna fatta sådana beslut i enlighet med 5 § förvaltningslagen.

Enligt 3 § 1 och 2 förordningen om viltförvaltningsdelegationer ska en viltförvaltningsdelegation besluta om övergripande riktlinjer

för *viltförvaltningen* inom länet samt för skötsel av älgstammen och i förekommande fall för skötsel av hjort- och vildsvinsstammarna. Det finns inget krav i förordningen på övergripande riktlinjer för skötseln av rådjursstammen om den förekommer i ett län. Det är vidare något oklart om övergripande riktlinjer också kan omfatta regionala övergripande mål, även om övergripande mål ofta kan fungera och beskrivas som en slags övergripande riktlinjer.

Vad som avses med *viltförvaltning* regleras inte i förordningen om viltförvaltningsdelegationer eller i jaktlagstiftningen. Det finns inte heller någon reglering eller definition av flerartsförvaltning i jaktlagstiftningen i dag. Samtidigt har uttrycket viltförvaltning använts under en längre tid och rent språkligt förstår många flerartsförvaltning som viltförvaltning av flera arter tillsammans inom ett område. Det talar för att övergripande riktlinjer för viltförvaltningen inom länet även kan omfatta övergripande riktlinjer för flerartsförvaltning av klövvilt.

Utredningen bedömer att viltförvaltningsdelegationerna i dag – med stöd av 3 § 1 och 2 förordningen om viltförvaltningsdelegationer – har möjlighet att besluta om övergripande riktlinjer och övergripande mål för flerartsförvaltning av klövvilt. Bedömningen innehåller dock ett visst mått av osäkerhet på grund av bestämmelsens utformning och att flerartsförvaltning av klövvilt är en ny verksamhet som inte är reglerad. Paragrafen tillämpas vidare på olika sätt av länsstyrelserna. Det kan mot den bakgrunden finnas fördelar med att förtydliga viltförvaltningsdelegationernas beslutsmandat.

Ett förtydligande av förordningen om viltförvaltningsdelegationer kan göras genom att det i 3 § 2 införs ett tillägg med innebörden att viltförvaltningsdelegationen ska besluta om övergripande riktlinjer även för skötseln av rådjursstammen i förekommande fall. I samma paragraf kan även införas ett andra stycke där det förtydligas att de övergripande riktlinjer som en viltförvaltningsdelegation ska besluta om, när det gäller klövviltstammarna, får beslutas som riktlinjer för en flerartsförvaltning av klövvilt och innefatta övergripande mål.

Eftersom vårt uppdrag omfattar flerartsförvaltning av klövvilt är det förtydligande som beskrivs avgränsat till det området. Det är inte utredningens avsikt att det beskrivna förtydligandet ska tolkas motsatsvis, t.ex. som att viltförvaltningsdelegationerna inte kan fatta andra beslut. Det handlar i sådana fall fortsatt om att tolka uttrycket

övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet med den otydlighet som uttrycket har och som har beskrivits ovan.

5.5.3 Länsstyrelsernas stöd till och uppföljning av en försöksverksamhet

I en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt kan länsstyrelserna ha en roll med fokus på stöd till skötselområdena och licensområdena, att ta fram kunskapsunderlag samt uppföljning. Det liknar länsstyrelsernas roll inom älg- och kronhjortsförvaltningen i dag som regleras i jaktlagstiftningen. Hitills har det inte framkommit skäl för att en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt i sig kommer att behöva regleras i jaktlagen (1987:259) eller jaktförordningen. Samtidigt är frågan om länsstyrelserna i enlighet med 5 § förvaltningslagen har stöd i rättsordningen för att delta i en försöksverksamhet (jfr avsnitt 5.3).

De olika ansvarsområden som länsstyrelserna har inom viltförvaltningen specificeras i jaktlagstiftningen och Naturvårdsverkets föreskrifter. I dagsläget finns det inte i dessa författningar uttryckligen reglerat att länsstyrelserna ska arbeta med flerartsförvaltning av klövvilt. Det talar emot att det kan anses finnas ett stöd i rättsordningen för länsstyrelsernas eventuella arbete i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning. I länsstyrelsernas instruktion regleras mer övergripande att länsstyrelsen bl.a. har uppgifter i fråga om naturvård samt miljö- och hälsoskydd.²⁰ Vidare regleras att det inom varje länsstyrelse ska finnas en viltförvaltningsdelegation.²¹ Den är ett särskilt beslutsorgan och ett organ för samverkan i frågor som rör viltförvaltningen inom länet.²² Det finns alltså en reglering kring länsstyrelsernas roll i viltförvaltningen i länet som är knuten till att de ska ha en viltförvaltningsdelegation. Det talar för att det kan anses finnas ett stöd i rättsordningen för länsstyrelsens roll i en försöksverksamhet.

I en försöksverksamhet kan länsstyrelserna ha en stödjande roll och ge stöd dels till skötselområden och licensområden, dels genom underlag till Naturvårdsverket och regeringen. I de fall en myndighet ägnar sig åt stödjande verksamhet som inte innebär något besluts-

---

²⁰ 3 § 9 förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

²¹ 18 § förordningen med länsstyrelseinstruktion.

²² 2 § förordning om viltförvaltningsdelegationer.

fattande som berör enskilda bör kravet på stöd i rättsordningen kunna tolkas mindre strikt i fråga om hur preciserat stödet behöver vara. Utredningen bedömer mot bakgrund av detta att länsstyrelserna i dag bör ha rättsligt stöd för att medverka i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt. I bedömningen har särskilt beaktats länsstyrelserna redan har tydliga uppgifter i viltförvaltningen, främst i älg- och kronhjortsförvaltningen samt genom viltförvaltningsdelegationerna. Bedömningen är dock osäker, eftersom det är oklart vad som kommer att ingå samt vad länsstyrelserna kommer att ha för roll i en försöksverksamhet.

Mot den bakgrunden skulle ett tydligare stöd i rättsordningen för länsstyrelsernas deltagande i en försöksverksamhet underlätta myndigheternas delaktighet och arbete. De uppgifter som länsstyrelserna är tänkta att ha inom en försöksverksamhet med flerartsförvaltningen av klövvilt kan specificeras t.ex. i ett regeringsuppdrag. Vid införande av en permanent flerartsförvaltning av klövvilt kan det behövas ändringar i jaktlagstiftningen.

5.5.4 Naturvårdsverkets stöd till och uppföljning av en försöksverksamhet

Naturvårdsverket kan ha en roll som innebär att ge stöd till en försöksverksamhet med bl.a. vägledning och metoder för att följa klövviltsstammarnas storlek, utbredning och utveckling. Naturvårdsverket kan också ha att följa upp och analysera en försöksverksamhet nationellt samt lämna förslag till regeringen på hur en permanent flerartsförvaltning av klövvilt bör utformas.

Naturvårdsverket har genom sin instruktion och ansvaret för jakt och vilt enligt jaktlagstiftningen stöd i rättsordningen för att vägleda om jaktlagstiftningens tillämpning.²³ Flerartsförvaltning av klövvilt är dock en förvaltningsform som inte regleras uttryckligen i jaktlagstiftningen. Det är inte tydligt hur strikt Naturvårdsverkets ansvar för jakt och vilt är knutet till uttrycklig reglering i jaktlagstiftningen eller om det också kan tolkas som ett mer generellt myndighetsansvar för jakt och vilt när det som i detta fall handlar om stödjande verksamhet i form av vägledning, uppföljning och utvärdering som inte innebär något beslutsfattande som berör enskilda.

---

²³ 3 § 16 förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Utredningen bedömer att det inte är tydligt att det krävs ytterligare författningsstöd för att Naturvårdsverket ska kunna ge stöd till och följa upp en försöksverksamhet.

Den 1 januari 2025 trädde en ny bestämmelse i jaktförordningen i kraft som reglerar att Naturvårdsverket får använda medel ur viltvårdsfonden för att se till att åtgärder utförs som bl.a. avser uppföljning och övervakning av viltstammarna samt bidrar till en adaptiv klövviltsförvaltning.²⁴ Bestämmelsen har tillkommit som en fortsättning efter regeringsuppdraget om att med medel från viltvårdsfonden främja viltvården. Bestämmelsen kan tillsammans med den efterföljande regeringsstyrningen av medel från viltvårdsfonden ge Naturvårdsverket stöd i rättsordningen och tillgång till medel för att utveckla metoder för att följa klövviltsstammarnas storlek, utbredning och utveckling inom en försöksverksamhet. Motsvarande stöd och tillgång till medel kan också komma från budgeten för och styrningen av anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* i Naturvårdsverkets regleringsbrev. När det gäller möjligheten att utveckla metoder för att följa klövviltstammarnas storlek, utbredning och utveckling är tillgången på medel en avgörande faktor.

Det är i nuläget oklart vad regeringen vill och förväntar sig att Naturvårdsverket ska ha för uppgifter och prioritera i en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt. En tydligare reglering eller styrning av Naturvårdsverkets deltagande i en försöksverksamhet genom t.ex. ett regeringsuppdrag skulle därför underlätta myndighetens delaktighet och arbete. Det skulle också möjliggöra för regeringen att få önskade leveranser av Naturvårdsverket samt tydliggöra det rättsliga stödet för myndighetens arbete i en sådan försöksverksamhet.

Regeringen kan ge Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med länsstyrelserna ge stöd till och följa upp en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt. I ett uppdrag till Naturvårdsverket kan det också ingå att utvärdera försöksverksamheten samt lämna förslag till regeringen på författningsändringar, övergripande mål och annat som behövs för en permanent flerartsförvaltning av klövvilt.

---

²⁴ 48 a § jaktförordningen.

6 Flerartsförvaltning av klövvilt – finansiering

6.1 Bakgrund

Enligt direktiven ska utredningen göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning.

Av direktiven framgår även att Naturvårdsverket i en skrivelse till regeringen (LI2023/00515) har angett att förutsättningarna för klövviltsförvaltningen varierar betydligt mellan olika delar av landet.¹ Det medför att länsstyrelserna har olika behov och möjligheter att finansiera de kostnader som uppstår i samband med förvaltningsarbetet. Såväl myndigheter som intresseorganisationer och forskare har identifierat ett behov av att utveckla system för s.k. flerartsförvaltning av flera slag av klövvilt inom ett och samma område. I skrivelsen analyserar Naturvårdsverket möjligheten att övergå till flerartsförvaltning som finansieras med s.k. områdesavgifter som betalas av fastighetsägaren.

Regeringen har i direktiven bedömt att frågan om den föreslagna finansieringen med områdesavgifter kan ske genom avgift, eller om den kommer att ha karaktären av en skatt som kräver reglering i lag, bör utredas ytterligare.

Enligt Naturvårdsverkets förslag ska riksdagen bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter om skyldighet för fastighetsägare vars fastighet ingår i ett registrerat område för älgjakt att betala en årlig avgift (områdesavgift). Regeringen ska även bemyndigas att överlåta rätten att meddela sådana föreskrifter åt en förvaltningsmyndighet.

---

¹ *Finansieringen av klövvilt – Redovisning av regeringsuppdrag, 2020-10-19, NV-05316-19.*

Innebörden av 8 kap. 2 § första stycket 2 läst tillsammans med 8 kap. 3 § regeringsformen (RF) är att föreskrifter om skatt kräver lagform, dvs. att riksdagen inte kan delegera sådan föreskriftsmakt. Om områdesavgiften i statsrättslig mening är en skatt strider således det föreslagna bemyndigandet mot regeringsformen.

6.2 Finansiering av klövviltsförvaltningen i dag

Myndigheternas kostnader för förvaltningen av kronhjort, dovhjort, rådjur, och vildsvin är skattefinansierade genom förvaltningsanslag och saksanslag inom statsbudgeten. När det gäller älgförvaltningen är målet att den ska vara självfinansierad.²

För att finansiera älgförvaltningen tas det ut avgifter av jägarna i form av registreringsavgift i samband med att en jakträttsinnehavare vill registrera mark för älgjakt inom älgjaktområden (älgskötsel- eller licensområden) och genom s.k. fällavgift som tas ut av jägare som har fällt älg under jakt.

Fällavgift på älg regleras i jaktförordningen (1987:905). Enligt 52 b § ska jakträttshavaren för en älg som fälls betala en avgift som fastställs av länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket (fällavgift). I 52 c § anges att om fler älgar har fällts än vad som följer av en licens, ska en särskild avgift betalas till länsstyrelsen utöver avgiften enligt 52 b §. Avgiften för älg som fällts utöver licens uppgår till 7 000 kr för en vuxen älg och 3 000 kr för en kalv.

Fällavgifterna på älg har i genomsnitt inbringat sammanlagt ungefär 25 000 000 kronor till länsstyrelserna årligen under perioden 2019–2023. De inbetalda fällavgifterna har dock succesivt minskat under hela den perioden (se vidare avsnitt 6.5.3).

Tabell 6.1 Sammanlagda fällavgifter på älg i kronor

År 2019–2023

2019	2020	2021	2022	2023
26 700 000	25 800 000	25 600 000	24 300 000	22 900 000

Siffrorna är ungefärliga och bygger på uppgifter från samtliga länsstyrelser till utredningen. Summorna är avrundade till närmaste hela hundratusental.

² Prop. 2009/10:239 s. 65.

Fällavgiften och avgiften för älg som har fällt utöver licens bildar tillsammans länets älgvårdsfond. Ur älgvårdsfonden får länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket lämna bidrag till kostnaderna för administration av älgjakten till vissa särskilt uppräknade syften.³ Länsstyrelsen får besluta att medel ur älgvårdsfonden får användas till länsstyrelsens administration av älgjakten samt till kostnader för älgförvaltningsgruppernas arbete. Bidraget ur älgvårdsfonden får avse länsstyrelsens egna kostnader som är direkt kopplade till älgadministrationen samt lämnas till viltvård, information och utbildning i jaktliga frågor.⁴ De kostnader för älgförvaltningen som i dag finansieras genom fällavgifter kan delas upp i kostnadsområdena

- länsstyrelsernas administration,
- drift och utveckling av IT-system,
- utbildning,
- inventeringar,
- älgförvaltningsgrupper, och
- skjutbanor.⁵

Utöver de resurser som tillförs älgförvaltningen genom älgvårdsfonden har Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen kostnader för arbete med älgförvaltning som är skattefinansierat. Fastighetsägare och andra jakträttshavare genomför mycket ideellt arbete. Större skogsbolag och jägarorganisationerna har personal som arbetar med älgförvaltningsfrågor.

---

³ Jfr 52 a och d §§ jaktförordningen.

⁴ Se 52 d § jaktförordningen samt 41 och 42 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt efter älg och kronhjort (NFS 2011:17).

⁵ *Finansieringen av klövvilt*, s. 13.

6.3 Finansiering av flerartsförvaltning av klövvilt genom områdesavgift

6.3.1 Naturvårdsverkets förslag till områdesavgift

I skrivelsen *Finansieringen av förvaltningen av klövvilt* föreslår Naturvårdsverket att älgförvaltningen ska finansieras genom en storleksbaserad områdesavgift för licens- och älgskötselområden (älgjaktområde). Fällavgift för älg som fälls inom oregistrerade områden ska kvarstå. De föreslagna storleksmåten är älgjaktområdets areal eller avskjutningsmål, dvs. antal älgar som får fällas enligt beslutad älgskötselplan eller medgiven tilldelning för licensområde.⁶ Det ankommer på respektive länsstyrelse att bestämma vilket storleksmått som ska användas i länet.

Betalningsansvaret föreslås ligga hos de ägare vars fastigheter ingår i älgjaktområdet. Avgiftsbeloppet fördelas på fastighetsägare utifrån deras innehav i älgjaktområdet. Avgiften för jaktområdet motsvarar således summan av avgifter för alla fastigheter som ingår i älgjaktområdet. Enligt Naturvårdsverket ger områdesavgiften ökade möjligheter att införa flerartsförvaltning, till en långsiktig och stabil finansiering av älgförvaltningen, samt till att uppnå målen för älgförvaltningen.⁷

För att beräkna områdesavgiftens storlek föreslås en modell där beloppet ökar proportionellt med områdenas storlek upp till en övre avgiftsgräns från vilket beloppet är fast. Modellen innehåller parametrarna grundbelopp, brytpunkt, och maxbelopp. Med *grundbelopp* avses en lägsta fast kostnad för alla områden. *Brytpunkt* är storleksgränsen som avgör från och med vilken storlek ett område ska betala ett fast belopp oavsett områdets storlek. *Maxbelopp* är det högsta belopp som alla områden som är lika stora eller större än brytpunkten ska betala. Ovanför brytpunkten ökar alltså inte beloppet längre i takt med områdets storlek.

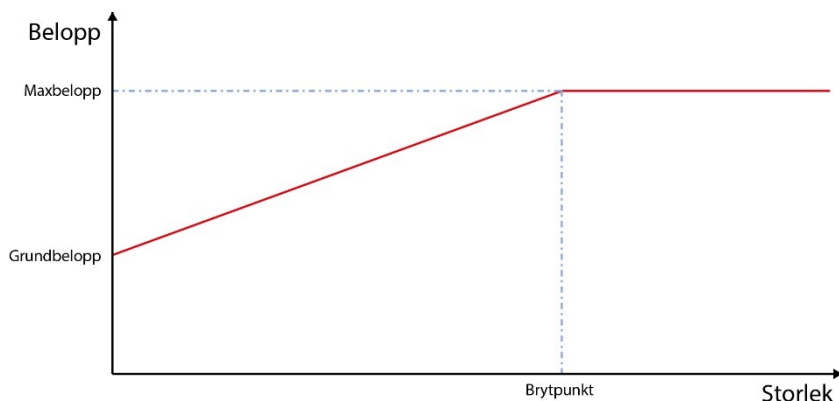
Beräkningen av områdesavgiftens storlek kan illustreras genom följande graf (figur 6.1).

---

⁶ Inom älgförvaltningen används begreppet avskjutningsmål för älgskötselområden och tilldelning för licensområden. I *Finansieringen av förvaltningen av klövvilt* används begreppet avskjutningsmål för båda områdestyperna när det gäller förslaget till områdesavgift.

⁷ *Finansieringen av klövvilt* s. 64 ff.

Figur 6.1 Områdesavgiftens storlek

Not. Figuren är hämtad från *Finansieringen av klövvilt*, s. 28.

Länsstyrelsen ska meddela föreskrifter om grundbeloppets och det rörliga beloppets storlek samt får besluta om en brytpunkt. Om länsstyrelsen bestämmer att grundbeloppet ska vara noll kronor och avstår från att bestämma en brytpunkt (alternativt bestämmer en brytpunkt som är större än det största älgjaktområdet) blir kurvan helt linjär, dvs. områdesavgiftens storlek korresponderar helt med älgjaktområdets storlek.

Sammanfattningsvis innebär Naturvårdsverkets förslag att en storleksbaserad avgift införs för områden som har registrerats för älgjakt. Avgiften fördelas på ägarna till de fastigheter som ingår i älgjaktområdet utifrån deras andel i området. Utgångspunkten är att avgiften ska vara storleksbaserad, där stora områden får betala ett större belopp än mindre områden upp till en brytpunkt. Älgjaktområdenas storlek bestäms utifrån antingen dess areal eller avskjutningsmål. Regeringen, Naturvårdsverket och länsstyrelsen får efter bemyndigande från riksdagen meddela föreskrifter om områdesavgiften. Genom maxbeloppet skapas ett incitament att hålla nere kostnaderna för markägarna genom att bilda områden som är större än brytpunkten. För länsstyrelserna blir också arbetsinsatserna mindre och kostnaderna lägre om det finns färre och stora älgjaktområden att hantera.

Förslaget innebär endast en förändrad finansiering av älgförvaltningen. Det föreslås inte någon ny typ av förvaltningsområde eller

finansiering med syfte att förvalta flera klövviltsarter. Naturvårdsverket har dock haft utgångspunkten att systemet med områdesavgift ska möjliggöra framtida flerartsförvaltning utan att det krävs omfattande förändringar av finansieringsmodellen.⁸

6.3.2 Naturvårdsverkets bedömning av frågan om områdesavgiften är en skatt eller en avgift

I en skrivelse till regeringen diskuterar Naturvårdsverket om den föreslagna områdesavgiften är en skatt eller en avgift.⁹

I skrivelsen framgår att Naturvårdsverket har utgått från att den föreslagna områdesfinansieringen utgör en avgift eftersom fällavgiften betraktas utgöra en avgift. Detta eftersom det vid en övergång från en finansieringsmodell baserat på fällavgifter till en finansieringsmodell baserat på områdesavgifter inte är någon skillnad i vad medlen i älgvårdsfonderna får användas till. Den motprestation jägaren får i gengäld för fällavgiften utgörs av de tjänster som staten tillhandahåller den som har registrerat sin fastighet i ett älgjaktområde. Tjänsterna omfattar bl.a. att tillhandahålla en webbportal för rapportering, publicering av inventerings- och avskjutningsstatistik, kvalitetsgranskning av förvaltningsplaner, fastställande av älgskötselplaner och beslut om licenstilldelning.

Det framhålls att den föreslagna områdesavgiften som utgår för det registrerade området är en följd av att fastighetsägaren frivilligt har valt att registrera fastigheten i ett älgjaktområde. De tjänster som staten tillhandahåller efterfrågas rimligtvis inte av den som inte har ett intresse av att jaga älg. Den som äger mark och inte själv vill jaga älg på den kan överlåta jakträtten till annan med ekonomisk kompensation för avgiften alternativt avregistrera området.

Vidare bedömer Naturvårdsverket att tjänsterna utgör ett mervärde för älgjägare genom att det säkerställs att det finns god tillgång på älg och att älgstammen håller en god kvalitet. Den föreslagna områdesavgiften avser endast en faktisk kostnadstäckning för statens kostnader för att utföra tjänsterna. Ersättningen motsvarar en rimlig kostnadstäckning för den erlagda motprestationen.

---

⁸ *Finansieringen av klövvilt*, s. 21–22.

⁹ *Frågor rörande uppdraget Finansieringen av förvaltningen av klövvilt*, inkommen till Regeringskansliet den 8 februari 2021.

Det anges även att en finansieringsmodell baserad på områdets kostnader har en bättre koppling till statens kostnader i jämförelse med ett system med fällavgifter. I ett system med fällavgifter subventionerar älgjaktområden som faller älg de älgjaktområden som inte gör det. En finansieringsmodell baserad på områdets kostnader är därför bättre anpassad till den motprestation som jakträttshavaren får tillbaka.

Sammanfattningsvis menar Naturvårdsverket att områdesavgiften inte är en skatt utan en avgift.

6.4 Områdesavgiftens karaktär av skatt eller avgift

6.4.1 Rätten att besluta om skatt och avgifter

Enligt 8 kap. 2 § 2 RF ska föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, meddelas genom lag. Föreskrifter om skatt till staten och om betungande avgifter faller in under denna bestämmelse.

Enligt 8 kap. 3 § RF kan riksdagen bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter enligt 8 kap. 2 § 2 RF utom vissa uppräknade ämnesområden, däribland skatt. Bestämmelsen medger således att riksdagen till regeringen delegerar att meddela föreskrifter om betungande avgifter, däremot inte föreskrifter om skatt. I 8 kap. 10 § RF anges att om riksdagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, kan riksdagen också medge att regeringen bemyndigar en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter i ämnet.

Av 8 kap. 7 § första stycket 2 RF framgår att regeringen får meddela föreskrifter som inte enligt grundlag ska meddelas av riksdagen (den s.k. restkompetensen). Hit hör frivilliga avgifter. Enligt 8 kap. 11 § RF får regeringen bemyndiga en myndighet under regeringen att meddela föreskrifter inom regeringens restkompetens.

Skatter faller således inom riksdagens primära lagområde. Skatterna omfattas av delegationsförbud, vilket betyder att det krävs lagform och riksdagsbeslut. Betungande avgifter faller också inom riksdagens primära lagområde. Det finns dock möjlighet att delegera sådana avgifter till regeringen och förvaltningsmyndigheter. Avgifter som inte är betungande, dvs. frivilliga avgifter, faller inom

ramen för regeringens restkompetens och kan delegeras av regeringen till förvaltningsmyndigheter.

6.4.2 Gränsdragningen skatt – avgift

Eftersom olika delegationsregler gäller för skatter och avgifter måste i alla lagstiftningsärenden där riksdagen avser att delegera normgivningsmakt klargöras om det är fråga om en skatt eller en avgift. Frågan om den närmare gränsdragningen mellan skatt och avgift har diskuterats i ett flertal lagstiftningsärenden, i rättspraxis och i doktrinen.¹⁰

Regeringsformen innehåller inte någon definition av begreppen skatt eller avgift. Gränsdragningen får i stället i första hand göras med utgångspunkt i uttalandena i förarbetena till regeringsformen. Gränsen mellan skatter och avgifter är flytande och valet av benämning på en pålaga saknar betydelse för den statsrättsliga definitionen.¹¹ Av de förarbetena framgår att en skatt kan karaktäriseras som ett tvångsbidrag till det allmänna utan direkt motprestation.¹² Med avgift menas vanligen en penningprestation som betalas för en specificerad motprestation från det allmänna.¹³ I förarbetena uttalas även att man i allmänhet har att göra med en avgift i regeringsformens bemärkelse endast om ett specificerat vederlag utgår för den erlagda penningprestationen.¹⁴

Att den enskilde får en särskild motprestation för den penningprestation som denne betalar till det allmänna anses normalt vara det primära kännetecknet för att en pålaga är en avgift. Ofta har motprestationen inte något egenvärde för den enskilde, annat än i förhållande till en tvingande statlig reglering. Motprestationen kan t.ex. utgöras av ett tillstånd utan vilket den enskilde inte straffritt kan företa en viss handling, t.ex. ett körkortstillstånd. Att motprestationen endast har ett värde i förhållande till en tvingande statlig reglering fräntar inte pålagan karaktären av en avgift.¹⁵

---

¹⁰ Se bl.a. SOU 2007:96, *Skatter och avgifter*, förvaltningsrättslig tidskrift (FT) 1982, *Normgivningsfrågor och gränsdragningsproblematik rörande skatter och avgifter*, FT 2018, prop. 1978/79:170 s. 132, prop. 1994/95:231 s. 11 ff. och prop. 2001/02:31 s. 135 f.

¹¹ Prop. 1973:90 s. 213 och 219 f.

¹² *Ibid.*, s. 213, jfr även s. 140.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*, s. 219.

¹⁵ SOU 2007:96 s. 29.

Otydligare blir det när motprestationen inte är individuellt bestämd utan i stället utgörs av en s.k. kollektiv motprestation. Utöver prisregleringsavgifter har i några fall tillsyns- och kontrollavgifter ansetts falla in under avgiftsbegreppet. Ett kollektiv får dock inte avgiftsvägen belastas med främmande kostnader, t.ex. kontrollkostnader som ligger utanför den egna branschen.¹⁶ Högsta förvaltningsdomstolen har i ett mål som gällde frågan om föreskrift om tillsynsavgift utgjorde föreskrift om avgift eller skatt uttalat att det finns ett visst utrymme även för avgifter där den enskilde inte får en direkt motprestation. I de fall riksdagen har godtagit kollektiva motprestationer i form av tillsyn har kollektivet varit väl avgränsat och avgifterna avvägda så att de täcker myndigheternas kostnader för tillsynsverksamheten.¹⁷

I förarbetena uttalas också att i den mån enskilda ska förpliktas att erlägga en avgift för vilken någon direkt motprestation från det allmänna inte utgår och pålagan inte utgör en skatt har man att göra med ett åliggande som i princip bör kräva riksdagsbeslut.¹⁸ Det är alltså förutsatt att det inte alltid krävs en direkt motprestation för att det ska vara fråga om en avgift och inte en skatt.¹⁹ Detta gäller t.ex. om pålagan tas ut endast i näringsreglerande syfte och i sin helhet tillförs näringsgrenen i fråga.²⁰ Viltvårdssavgiften har nämnts som exempel på avgift där ingen direkt motprestation krävs.²¹ Även i lagstiftningspraxis har bedömningen av huruvida en motprestation föreligger eller inte gjorts i förhållande till syftet med lagstiftningen.²²

Avgifter ska täcka statens kostnader (helt eller delvis) för motprestationen och får därmed inte sättas i relation till det ekonomiska värde för den enskilde som motprestationen från det allmänna har.²³

Ekonomistyrningsverket (ESV) har i en rapport pekat på att om avgiften syftar till att helt eller delvis finansiera en specificerad eller avgränsad statlig verksamhet talar det för att ersättningen är en avgift i statsrättslig bemärkelse. Om penningprestationen däremot syftar till att styra eller på annat sätt reglera organisationers eller

---

¹⁶ Prop. 1984/85:149 s. 59.

¹⁷ HFD 2013 ref. 30.

¹⁸ Prop. 1973:90 s. 218. Med ”åliggande som i princip bör kräva riksdagsbeslut” bör avses betungande avgifter.

¹⁹ SOU 2007:96 s. 28 f.

²⁰ SOU 2008:42 s. 22.

²¹ SOU 2007:96 s. 53.

²² Prop. 2001/02:31 s. 136.

²³ Jfr prop. 1973:90 s. 218.

personers beteende talar det för att den inte bör betraktas som en avgift utan som punktskatt eller någon annan statsrättslig inkomst. ESV anger även att oklara regler eller otydliga förutsättningar för ett avgiftssystem är tecken på att ersättningen inte bör betraktas som en avgift.²⁴

Sammanfattningsvis är gränsen mellan skatter och avgifter flytande och en sammanvägd bedömning av omständigheterna behöver göras för att avgöra om en pålaga är en skatt eller en avgift. I förarbeten och praxis anges en rad kriterier och avvägningar som behöver göras för gränsdragningen mellan skatter och avgifter, som till viss del är motstridiga.²⁵ I litteraturen har dock kriterierna schematiskt delats upp enligt följande tabell:

Tabell 6.2 Kriterier vid gränsdragning mellan skatter och avgift

Skatter	Avgifter
Tvångsbidrag	Frivillig penningprestation
Ej specifik och direkt motprestation	Direkt och specifik motprestation
Kollektiv mottagare av motprestationen	Enskild mottagare av motprestationen
Kostnaden överstiger statens kostnader för motprestationen	Motprestationen motsvarar värdet av kostnaden
Vinstintresse/syfte	Faktisk kostnadstäckning
Fiskalt syfte	Näringsreglerande syfte
Refinansiering	Kostnadstäckning
Helhetsbedömning in casu	

Källa: Förvaltningsrättslig tidskrift (FT) 2018 s. 786 f.

6.4.3 Områdesavgiften är inte en frivillig avgift

Innan frågan huruvida den föreslagna områdesavgiften har karaktären av skatt eller avgift behandlas kan det konstateras att regeringen enligt förslaget genom bemyndiganden i jaktlagen (1987:259) ska få meddela föreskrifter om områdesavgift. Naturvårdsverket förefaller således ha bedömt att områdesavgiften är en betungande avgift. Detta eftersom regeringen med stöd av restkompetensen får

²⁴ ESV, *Att avgränsa avgifter – Kartläggning och probleminventering*, ESV 2004:17 (fortsättningsvis ESV 2004:17), s. 16. Jfr även SOU 1972:15 s. 110, SOU 2007:96 s. 29–30. *Skatter och avgifter*, FT 1982 s. 23 och *Normgivningsfrågor och gränsdragningsproblematik rörande skatter och avgifter*, FT 2018, s. 776 f.

²⁵ Jfr SOU 2007:96 s. 55.

meddela föreskrifter om frivilliga avgifter utan att det krävs bemyndigande från riksdagen, t.ex. i lag.

Gällande gränsdragningen mellan betungande avgift – frivillig avgift anges i förarbetena till regeringsformen att avgörande vikt ska fästas vid om de enskilda befinner sig i en sådan situation att de rättsligt eller faktiskt kan anses tvingade att erlägga avgiften.²⁶ En avgift är frivillig om den utgör ett rimligt vederlag för en frivilligt ianspråktagen tjänst.²⁷

Det är visserligen frivilligt för en fastighetsägare att registrera sin fastighet i ett älgjaktområde. Om fastighetsägaren väljer att inte göra så får denne dock endast jaga älgkalv under en begränsad period under året. Följden av att inte registrera fastigheten i ett älgjaktområde blir således att fastighetsägarens rätt att jaga älg begränsas. Annorlunda uttryckt innebär förslaget till områdesavgift att fastighetsägaren – för att ha möjlighet att nyttja sin jakträtt i mer än begränsad omfattning – måste registrera sin fastighet i ett älgjaktområde och därmed betala avgiften. Fastighetsägaren får därmed anses befinna sig i en situation där denne faktiskt är tvingad att erlägga områdesavgiften för att kunna nyttja jakträtten fullt ut.

Områdesavgiften har således inte karaktären av en frivillig avgift.

Bedömningen av den föreslagna områdesavgiftens statsrättsliga karaktär gäller i stället gränsdragningen mellan skatt och betungande avgift.

6.4.4 Är områdesavgiften en skatt eller en betungande avgift?

Bedömning: Den föreslagna områdesavgiften är i statsrättslig mening en skatt. De föreslagna bemyndigandena för regeringen och myndigheter att meddela föreskrifter om områdesavgiften är därmed inte förenliga med regeringsformen.

För att bedöma om områdesavgiften är en skatt eller en betungande avgift behöver en sammanvägd bedömning göras utifrån de kriterier och avvägningar som redogörs för ovan (se avsnitt 6.4.2).

²⁶ Prop. 1973:90 s. 218.

²⁷ Prop. 1975:8 s. 46.

Avgiften är inte frivillig

Som Naturvårdsverket påpekar i skrivelsen *Frågor rörande uppdraget Finansieringen av förvaltningen av klövvilt* kan visserligen den enskilde fastighetsägaren välja att inte ha sin fastighet registrerad i ett älgjaktområde och därmed undgå områdesavgiften. I förarbetena till regeringsformen nämns dock situationen där det föreligger något slags tvång och att föreställningen om frivillighet därmed kan vara mer eller mindre fiktiv. Det är exempelvis inte möjligt att mena att frivillighet föreligger, enbart för att det inte finns någon rättslig plikt, som är sanktionerad med straff, vite etc.²⁸

Som konstateras i avsnitt 6.4.3 blir följderna om fastighetsägaren inte registrerar sin fastighet i ett älgjaktområde och betalar områdesavgiften att denne inte kan jaga älg i mer än liten omfattning. Att inte betala områdesavgiften innebär således i praktiken att den enskildes rätt till jakt på fastigheten i stor omfattning begränsas. Utredningen bedömer därför att det föreligger en hög grad av faktiskt tvång och låg grad av frivillighet för en fastighetsägare – som vill kunna nyttja sin rättighet att jaga älg på fastigheten – att erlagga områdesavgiften. Det är en omständighet som talar för att områdesavgiften egentligen är en skatt.

Motprestationen är kollektiv och indirekt

Enligt Naturvårdsverkets förslag ska områdesavgiften användas för att finansiera älgförvaltningen genom att avgifterna tillförs älgvårdsfonderna som finns för varje län. Från älgvårdsfonden kan länsstyrelsen besluta om bidrag till vissa särskilt angivna kostnader som hör till älgförvaltningen. Naturvårdsverket framhåller i skrivelsen *Frågor rörande uppdraget Finansieringen av förvaltningen av klövvilt* att motprestationen för områdesavgifterna utgörs av de tjänster (förvaltningsåtgärder) som säkerställer en god tillgång och hög kvalitet på älgstammen i framtiden.

Områdesavgiften har alltså till syfte att finansiera älgförvaltningen och ska betalas av ägare till fastigheter som är registrerade i ett älgjaktområde som ett bidrag till statens kostnader på området. Avgiftsmedlen ska användas för åtgärder som delvis syftar till att säkerställa goda möjligheterna att jaga älg, vilket är motprestationen.

---

²⁸ Se SOU 1963:17 s. 373 och FT 2018 s. 773.

Visserligen kan delar av älgförvaltningen, t.ex. fastställande av älgskötselplaner och beslut om licenstilldelning, anses utgöra motprestationer till enskilda fastighetsägare. Samtidigt är motprestationen i form av goda jaktmöjligheter i huvudsak *kollektiv och indirekt*. Även en stor del av själva förvaltningsåtgärderna, t.ex. tillhandahållande av webbportal för rapportering, publicering av inventerings- och avskjutningsstatistik samt kvalitetsgranskning av förvaltningsplaner, är kollektiva motprestationer. Det är faktorer som talar för att områdesavgiften bör betraktas som en skatt.²⁹ Avgiftsbegreppet har dock sedan länge ansetts kunna inbegripa vissa fall där vederlaget inte är individuellt bestämt utan i stället utgörs av en kollektiv motprestation, som t.ex. viltvårdsavgiften. Avgiftskollektivet är även tydligt avgränsat till ägare av fastigheter som ingår i älgjaktområden.

Avgiftskollektivet belastas med främmande kostnader

För att en pålaga ska anses vara en avgift bör det krävas att kollektivet inte avgiftsvägen belastas med främmande kostnader.³⁰ Områdesavgifterna är tänkta att genom älgvårdsfonderna användas till att bekosta älgförvaltningen.

I förarbetena till dagens älgförvaltning anges att förvaltningen ska vara ekosystembaserad. Det innebär att hänsyn ska tas till de resurssystem som påverkas av älgen. Viktiga allmänna intressen ska därmed beaktas, såsom bl.a. trafiksäkerhet, förekomst av rovdjur, skador på skog och biologisk mångfald. Vidare är målet med älgförvaltningen att få en livskraftig älgstam av hög kvalitet som är i balans med betesresurserna och en produktionsanpassad älgjakt.³¹

Jägarnas intresse av goda jaktmöjligheter står alltså inte ensamt i fokus för älgförvaltningen. Syftet är snarare att tillgodose olika allmänna och enskilda intressen, varav goda jaktmöjligheter är ett bland flera. Det innebär att endast en del av områdesavgiften kommer att bekosta åtgärder och intressen som kan anses vara någon form av motprestation till avgiftskollektivet.³²

Fastighetsägarnas erlagda områdesavgifter kommer att gå till att tillgodose andra nyttor än fastighetsägarnas intresse av god möjlig-

²⁹ Jfr FT 2018 s. 774.

³⁰ Jfr bl.a. FT 2018 s. 775, SOU 2007:96 s. 37 och HFD 2013 ref. 30.

³¹ Prop. 2009/10:239 s. 16, 20 och 25.

³² Jfr Lagrådets resonemang avseende avgift för hållbarhetskontroller, prop. 2001/02:31 s. 135 f.

het till egen älgjakt. De inbetalda avgifterna kan t.ex. komma att bekosta åtgärder som syftar till att förbättra den biologiska mångfalden, minska trafikolyckor och skador på skog och andra näringar (jfr även avsnitt 6.2). Det innebär att fastighetsägarna kommer att betala för både allmänna och andra enskildas intressen, t.ex. för skogsägare, näringsidkare och jägare som inte tillhör avgiftskollektivet. Därigenom belastas avgiftskollektivet med främmande kostnader, vilket är en omständighet som talar för att pålagan är en skatt.³³

Det är oklart om områdesavgiften står i rimlig proportion till motprestationen

Syftet med områdesavgifterna är inte att ta ut ett högre belopp av kollektivet än som motsvarar det allmännas kostnader för älgförvaltningen. Det är en omständighet som talar för att områdesavgiften faktiskt är en avgift. Däremot är det oklart om den enskilde fastighetsägarens avgift står i rimlig proportion till motprestationen, dvs. åtgärder ägnade att förvalta älgstammen.

Naturvårdsverket har bedömt att älgförvaltningens kostnader i stor utsträckning beror på antalet älgjaktområden. Detta eftersom antalet områden bl.a. påverkar antalet planer som ska bedömas, samråd som ska hållas och tilldelningsbeslut som ska fattas. Det finns också ett samband mellan antal registrerade områden och de antal arbetsdagar som förvaltningen tar i anspråk. Några andra tydliga samband mellan länsstyrelsens kostnader och exempelvis antal fällda älgar, länets areal och antalet älgförvaltningsområden har inte hittats.³⁴

Kopplingen mellan älgförvaltningens kostnader och storleken på älgjaktområden förefaller således vara svag. I stället är det framför allt mängden älgjaktområden som är kostnadsdrivande. Trots detta är avsikten med områdesavgiften att den ska öka i förhållande till älgjaktområdets storlek. Syftet är dock att skapa incitament för fastighetsägare att gå ihop och på den vägen minska antalet älgjaktområden, vilket kan medföra lägre kostnader för fastighetsägare och myndigheter generellt.

Enligt förslaget är det upp till länsstyrelsen att meddela föreskrifter om grundbeloppets och det rörliga beloppets storlek samt om en

³³ Jfr prop. 1984/85:149 s. 59.

³⁴ Naturvårdsverket, *Finansiering av älgförvaltningen – Redovisning av regeringsuppdrag*, 2017-02-16 (NV-00112-16), s. 36 f. och *Finansieringen av förvaltningen av klövvilt*, s. 22 f.

brytpunkt. Om länsstyrelsen väljer att inte besluta om en brytpunkt kan en stor fastighetsägare få betala en mycket hög områdesavgift som vida överstiger dennes del av kostnaderna för älgadministrationen. Hur hög områdesavgiften kan bli för en enskild fastighetsägare är dock mycket oklart. Samtidigt kan grundbeloppet sättas så högt att det framstår som oskäligt högt för en liten fastighetsägare. Osäkerheten beror på att länsstyrelserna genom förslaget ges stor frihet att själva bestämma beloppens och brytpunktens storlek.

Sammantaget är det svårt att bedöma om områdesavgifterna för enskilda fastighetsägare kommer att kunna betraktas som en rimlig kostnadstäckning för samhällets kostnader för älgförvaltningen. Oklara regler eller otydliga förutsättningar för ett avgiftssystem är tecken på att ersättningen inte bör betraktas som en avgift (se avsnitt 6.4.2).

Områdesavgiften syftar till att styra enskildas handlingar

Utöver att finansiera älgförvaltningen syftar områdesavgiften att ge länsstyrelserna möjlighet att skapa incitament för en önskad utveckling av antal och storlek på registrerade älgjaktområden, men även att det antal älgar som målen anger ska fällas.³⁵ Syftet med områdesavgiften är således delvis att styra fastighetsägares beteenden i en för länsstyrelserna önskad riktning. Att en pålaga syftar till att styra enskildas beteende talar det för att den inte bör betraktas som en avgift utan som en skatt, främst en punktskatt.³⁶

6.4.5 Sammantagen bedömning

Områdesavgiften är avsedd att ge det allmänna faktisk kostnadstäckning för dess kostnader för älgförvaltningen. Pålagan tas inte ut i fiskalt syfte och det är inte heller fråga om refinansiering för tidigare kostnader. Avgiftskollektivet är även tydligt avgränsat. Det är faktorer som talar för att områdesavgiften är en avgift.

Det finns dock flera omständigheter som talar för att områdesavgiften i regeringsformens mening är en skatt, närmare bestämt att

---

³⁵ Se *Finansieringen av klövvilt*, s. 4, 23, 30 och 66.

³⁶ SOU 2007:96 s. 29 f. och ESV 2004:17 s. 16.

- pålagan inte är frivillig,
- motprestationen i huvudsak är kollektiv och indirekt,
- avgiftskollektivet påförs främmande kostnader genom pålagan,
- det är oklart om pålagan för enskilda fastighetsägare kommer att utgöra en rimlig kostnadstäckning för samhällets kostnader, och
- pålagan syftar till att styra enskildas handlingar.

Sammantaget bedömer utredningen att omständigheterna som talar för att områdesavgiften är en skatt väger tyngre än de faktorer som talar för att det handlar om en avgift. Områdesavgiften bör alltså i statsrättslig mening betraktas som en skatt, närmast en fastighets-skatt eller punktskatt. Det innebär att de föreslagna bemyndigandena för regeringen, Naturvårdsverket och länsstyrelsen att meddela föreskrifter om områdesavgiften inte är förenliga med regeringsformen. För att undvika begreppsförvirring kommer pålagan även fortsättningsvis att kallas för ”områdesavgift”.

6.5 Finansiering av en flerartsförvaltning

6.5.1 Avgränsningar och utgångspunkter

I uppdraget ingår att föreslå hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning. Utredningen tolkar det som att andra finansieringskällor för verksamheten än generell skattefinansiering bör övervägas.

Det finns i dag inte någon flerartsförvaltning av klövvilt mer än vissa frivilliga försöksverksamheter (se avsnitt 5.2.6). Det ingår inte i uppdraget att utreda hur en sådan förvaltning bör utformas, vad den skulle få för konsekvenser eller vilka aktörer som bör omfattas. Det går därför inte att bedöma hur stor kostnaden för en flerartsförvaltning kan tänkas bli eller vilka aktörer som behöver eller bör få del av finansieringen. Vidare är frågan om fördelning av medel ur viltvårdsfonden avgränsad från uppdraget.

Utredningens bedömning av hur en flerartsförvaltning *kan* finansieras innehåller därför inte någon uppgift om hur stort belopp som *behöver* finansieras, hur insamlade medel bör *fördelas* mellan myndigheter och andra aktörer eller hur medlen bör *användas*.

Oklarheterna kring hur en framtida flerartsförvaltning av klövvilt kommer utformas och kosta medför också att andra finansieringsalternativ än det som föreslås i detta betänkande kan framstå som lämpligare när formerna för en flerartsförvaltning har bestämts.

Under utredningens gång har det framkommit flera generella problem med fällavgiften på älg, vilket medför att det kan finnas anledning att se över fällavgiften även om en flerartsförvaltning av klövvilt inte införs (jfr avsnitt 6.5.3). Frågor om älgförvaltningen – utöver vad som gäller hur en flerartsförvaltning av klövvilt kan finansieras – är dock avgränsade från uppdraget. Vi föreslår därför inte några ändringar avseende fällavgiften på älg annat än som en del av förslaget att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt.

I arbetet med frågan hur en flerartsförvaltning av klövvilt kan finansieras har tre alternativ identifierats:

1. ett omarbetat förslag till områdesavgift,
2. fällavgifter på alla arter som bör ingå i en flerartsförvaltning av klövvilt, och
3. höjd viltvårdsavgift i kombination med avskaffad fällavgift på älg och avskaffade älgvårdsfonder.

I avsnitten 6.5.2–4 presenteras för- och nackdelar med de olika alternativen samt vilket alternativ som bedöms vara mest lämpligt. Utgångspunkter för analysen är att finansieringen bör vara stabil över tid och förutsebar. Vidare är det viktigt att den administrativa bördan inte ökar och att regelsystemet på jaktområdet inte kompliceras mer än nödvändigt till följd av finansieringen.

6.5.2 Områdesavgift

Bedömning: En flerartsförvaltning av klövvilt bör inte finansieras genom områdesavgift.

Det första alternativet för att finansiera en flerartsförvaltning är att införa en områdesavgift i linje med Naturvårdsverkets förslag. En sådan pålaga skulle ge stabila och förutsebara inkomster som kan användas till en flerartsförvaltning av klövvilt.

Att införa en områdesavgift är dock förenat med vissa nackdelar. Utredningen har ovan bedömt att områdesavgiften i statsrättslig mening är en skatt (se avsnitt 6.4.4). Det innebär att förslaget behöver omarbetas för att vara förenligt med regeringsformen. De föreskrifter som enligt förslaget ska meddelas av regeringen, Naturvårdsverket och länsstyrelserna behöver således meddelas genom lag av riksdagen. Vidare behöver förslaget omarbetas i enlighet med den för skattepolitiken vägledande principen om generella och tydliga regler.³⁷ Som exempel bör det på ett transparent sätt klargöras hur områdesavgiftens storlek beräknas i det enskilda fallet och bestämmas vilket storleksmått som ska användas i syfte att skapa förutsebara regler för skattekollektivet. Därtill är en av utgångspunkterna i Naturvårdsverkets förslag till områdesavgift att skapa regionalt inflytandet över utformningen av avgiften i syfte att anpassa finansieringen av en flerartsförvaltning till de regionala förutsättningarna. Om förslaget till områdesavgift ska omformas till en skatt finns skäl att anta att det regionala inflytandet över avgiftens storlek och utformning inte kommer att kvarstå.

Utöver det stora behov av omarbetning av Naturvårdsverkets förslag som krävs framstår regelverket kring områdesavgiften som komplicerat. Vidare är områdesavgiften avsedd att ersätta dagens system med fällavgift på älg som finansieringskälla för älgförvaltningen och i förlängningen kunna inkludera fler klövviltarter i en flerartsförvaltning. Utredningen bedömer att systemet med områdesavgift är mer komplicerat jämfört med dagens fällavgift. Det är därför troligt att områdesavgiften kan medföra högre administrativa kostnader vid en flerartsförvaltning än vad fällavgiften på älg för med sig i dag. I sin tur innebär det att högre intäkter behövs jämfört med dagens fällavgifter för att bekosta den ökade offentliga administrationen. Det komplicerade regelverket kring områdesavgiften medför även en ökad administrativ börda för enskilda.

Utredningen bedömer att de ökade kostnaderna, den administrativa bördan och det komplicerade regelverk som en områdesavgift bedöms medföra – vid sidan av att pålagan bedöms vara en skatt – medför att områdesavgift inte bör införas för att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt. Att lägga fram ett sådant förslag skulle inte ligga i linje med kärnan i vårt uppdrag, som är att föreslå lätt-tillämpade bestämmelser om jakt och viltvård.

---

³⁷ Jfr prop. 2014/15:100 s. 104 f.

6.5.3 Fällavgifter på alla klövviltsarter i en flerartsförvaltning

Bedömning: En flerartsförvaltning av klövvilt bör inte finansieras genom fällavgifter på alla klövviltsarter som ingår i en sådan förvaltning.

Ett andra alternativ för att finansiera en flerartsförvaltning är att införa fällavgifter på alla klövviltsarter som bör ingå i en sådan förvaltning.

En omständighet som talar för en sådan finansiering är att systemet med fällavgifter på älg har funnits länge och är beprövat av både jägare och myndigheter. Att införa fällavgifter på fler klövviltsarter än älg bör därför ställa förhållandevis låga krav på informationsinsatser, utveckling av arbetssätt hos myndigheter, framtagande av myndighetsföreskrifter och liknande administrativa åtgärder. Ett sådant system bör även vara förhållandevis enkelt att tillämpa.

Av klövviltsarterna är det i dag endast fällda älgar och kronhjortar som omfattas av en anmälningsskyldighet (jfr 5 a § jaktförordningen). Även om en finansiering genom fällavgifter på fler klövviltsarter skulle bygga vidare på systemet med fällavgifter på älg, så skulle de djur som omfattas av en bredare fällavgift behöva anmälas. Det skulle t.ex. kunna handla om fällda rådjur och vildsvin. En utökad anmälningsskyldighet som omfattar fler klövviltsarter hade medfört krav på ändrade system, mer administration för jägare och myndigheter samt ett mer komplext regelverk.

Vidare finns det flera problem i dagens system med fällavgift på älg. Det är ofta oklart till vem som en fordran om utebliven fällavgift ska skickas till.³⁸ Vidare minskar älgstammen i vissa län samtidigt som sambandet mellan antal skjutna älgar och länens kostnader för älgförvaltningen är svagt. Det har medfört att flera länsstyrelser fortlöpande höjer fällavgifterna för att få tackning för sina kostnader för älgförvaltningen och att fällavgifternas storlek kraftigt varierar mellan olika län. Att fortlöpande höja avgifterna är inte praktiskt möjligt eftersom det finns en övre gräns för vad jägare kan acceptera. Med andra ord finns en risk att jägare slutar att jaga älg om avgiften blir för hög, vilket medför att finansieringen kan behöva ske på ett annat sätt. För låga intäkter i relation till kostnader är redan i dag

---

³⁸ *Finansieringen av förvaltningen av klövvilt, s. 6.*

ett reellt problem för flera län, framför allt i de södra delarna av landet. Problemet kan förväntas bli ännu större under de kommande decennierna.³⁹

Redan i dag använder flera länsstyrelser medel från sina förvaltningsanslag för att täcka kostnaderna för älgförvaltningen.⁴⁰ I vissa län med liten älgpopulation kan det antas att en stor del de inbetalda fällavgifterna går till att bekosta själva administrationen av fällavgiften. Som exempel kan nämnas Skåne län som jaktåret⁴¹ 2022/2023 fick in knappt 160 000 kronor och Södermanlands län som jaktåret 2023/2024 fick in drygt 200 000 kronor i fällavgifter.⁴² Samtidigt bör de administrativa kostnaderna vara små i förhållande till fällavgifterna i älgrika län, som Jämtland. Utredningen bedömer att det finns en risk att de problem med fällavgiften på älg som finns i dag också kan uppstå i ett system med fällavgifter på andra klövviltsarter.

Olika klövviltbestånd kan variera från år till år och oförutsedda händelser, t.ex. väderförhållandena, kan få stark påverkan på jakten. Det medför att fällavgifter är en oförutsägbar inkomstkälla som inte är stabil över tid. Fällavgifter kan dessutom ha en negativ effekt på jägarnas vilja att fälla vilt som omfattas av fällavgift, eftersom ett fällt djur medför en kostnad för jägaren. Det kan leda till sämre förutsättningar att nå avskjutningsmålen i en flerartsförvaltning av klövvilt. Fler fällavgifter leder också ofrånkomligen till ökade administrativa kostnader för länsstyrelser och jägare samt till ett mer komplext regelverk på jaktområdet.

De är inte lämpligt att finansieringen av fasta administrativa kostnader för en flerartsförvaltning av klövvilt görs beroende av hur många djur som fälls under ett visst år. Vidare bidrar en finansiering som är uppdelad på olika klövviltsarter till ett mer komplicerat regelverk och högre administrativa kostnader. Sammantaget väger nackdelarna med att införa fällavgifter på fler klövviltsarter tyngre än fördelarna. En flerartsförvaltning bör därmed inte finansieras genom fällavgifter på alla klövviltsarter som bör ingå i en sådan förvaltning.

---

³⁹ Jfr *Finansieringen av förvaltningen av klövvilt*, s. 39 f. och *Finansieringen av älgförvaltningen*, s. 30 ff.

⁴⁰ *Finansieringen av förvaltningen av klövvilt*, s. 13.

⁴¹ Perioden 1 juli–30 juni.

⁴² Uppgifter från länsstyrelserna till utredningen den 5 september 2024.

6.5.4 Höjd viltvårdsavgift samt avskaffad fällavgift och älgvårdsfond

Förslag: En flerartsförvaltning av klövvilt ska finansieras genom höjd viltvårdsavgift. Samtidigt ska fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna avskaffas.

Ett tredje alternativ för att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt är att höja viltvårdsavgiften och samtidigt avskaffa fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna.

Höjd viltvårdsavgift

För att främja viltvården eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med jaktlagen ska den som jagar, med vissa undantag, betala en årlig viltvårdsavgift. Avgiften är 400 kronor och gäller för ett jaktår.⁴³ Viltvårdsavgifterna bildar viltvårdsfonden som förvaltas av Kammarkollegiet. Medlen i viltvårdsfonden får efter regeringens bestämmande användas för angivna ändamål.⁴⁴

Att höja viltvårdsavgiften för att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt innebär att avgiften höjs med så mycket som behövs för att täcka flerartsförvaltningens kostnader. Hur stor höjningen kan komma att bli är oklart, eftersom det är högst osäkert vilka kostnader en flerartsförvaltning kommer att ha. Medlen betalas in till viltvårdsfonden och får därefter betalas ut och fördelas till den eller de myndigheter eller andra aktörer som ansvarar för flerartsförvaltningen. Som exempel kan medlen behöva fördelas till länsstyrelserna om flerartsförvaltningen i framtiden är regional. Det bör här framhållas att fördelningen av medel ur viltvårdsfonden är avgränsat från vårt uppdrag och att formerna för en framtida flerartsförvaltning inte är bestämda. Utredningen föreslår därför inte några författningsändringar avseende fördelning av medel ur viltvårdsfonden.

Förslaget att höja viltvårdsavgiften för att bekosta en flerartsförvaltning av klövvilt har fördelen att förslaget är okomplicerat genom att lösningen hakar i ett väl beprövat och befintligt system för avgiftsfinansiering av viltvård. Vidare skulle inkomstkällan vara

---

⁴³ Perioden 1 juli–30 juni.

⁴⁴ Jfr 41 § jaktlagen och 49 § jaktförordningen.

förutsebar och relativt stabil över tid. En höjd viltvårdsavgift bedöms inte heller öka den administrativa bördan för jägare och myndigheter. Till detta skulle kostnaden spridas ut på ett stort avgiftskollektiv och avgiftshöjningen bli lika stor oberoende var i landet man bor.

Att höja viltvårdsavgiften innebär dock att det är jägarkollektivet som finansierar flerartsförvaltningen av klövvilt. Antalet jägare som betalar viltvårdsavgift har minskat något de senaste åren, från 287 000 jaktåret 2020/21 till 282 000 jaktåret 2022/2023. Vidare upplevs viltvårdsavgiften av många jägare redan i dag som hög. En höjning av viltvårdsavgiften kan medföra att färre jägare väljer att betala avgiften. Om trenden att färre jägare som löser jaktkort minskar fortsätter riskerar finansieringen av en flerartsförvaltning genom höjd viltvårdsavgift att urholkas.

Vidare kan en flerartsförvaltning, utöver god tillgång på vilt och goda jaktmöjligheter, förutsättas bidra till andra nyttor än som primärt är av intresse för jägare. En flerartsförvaltning av klövvilt bör t.ex. bidra till mindre skador på skog och näringar, färre trafikolyckor samt bättre biologisk mångfald. Det kan därför ifrågasättas om det är skäligt att jägarkollektivet ska belastas med kostanden för en sådan förvaltning. Samtidigt är det oklart vad syftet, konsekvenserna eller målsättningarna med en framtida flerartsförvaltning kommer att vara. Om syftet med en flerartsförvaltning i första hand kommer att vara att tillgodose god tillgång på vilt och andra förhållanden som främst är av intresse för jägare framstår det som mer skäligt att finansieringen sker genom höjd viltvårdsavgift. Om en flerartsförvaltning i stället primärt ska syfta till att minska skador på skog eller tillgodose biologiska intressen kan en sådan finansiering i högre utsträckning framstå som oskälig. Vidare går det inte, som har redogjorts för i avsnitt 6.5.1, att bedöma hur stor kostnaden för en flerartsförvaltning av klövvilt – och därmed höjningen av viltvårdsavgiften – skulle bli. En låg avgiftshöjning bör framstå som mindre oskälig för jägarkollektivet jämfört med en hög.

Avskaffad fällavgift och älgvårdsfond

Den föreslagna höjningen av viltvårdsavgiften syftar till att skapa finansieringsutrymme till en framtida flerartsförvaltning av klövvilt. Att övergå från den särskilda förvaltningen av älg till en fler-

artsförvaltning av klövvilt medför att det inte längre finns skäl att ha en särskild finansiering av älgförvaltningen i form av fällavgift på älg. Vidare skulle en särskild finansiering för den del av flerartsförvaltningen som avser älg medföra gränsdragningsproblem, mer administration och ett mer komplext regelverk jämfört med att ha samma finansieringskälla för hela flerartsförvaltningen. Sammantaget finns det skäl att avskaffa fällavgiften på älg om en flerartsförvaltning av klövvilt införs. Att avskaffa fällavgiften kan samtidigt inte anses vara ett avsteg från utgångspunkten att älgförvaltningen ska vara självfinansierad. Det eftersom flerartsförvaltningen av klövvilt – som förvaltningen av älg bör vara en del av – kan vara självfinansierad genom den höjda viltvårdsavgiften.

Fördelning av medel ur viltvårdsfonden omfattas inte av utredningens uppdrag. Om älgvårdsfonderna avskaffas bör det dock övervägas om de ändamål som i dag finansieras genom bidrag ur älgvårdsfonderna, t.ex. utbildningsinsatser och skjutbanor, i stället bör finansieras genom viltvårdsfonden. Under utredningens gång har det framhållits att bidragen ur älgvårdsfonderna gör stor nytta samt bidrar till att öka acceptansen för fällavgiften på älg. Det är alltså aspekter som bör beaktas om en framtida flerartsförvaltning av klövvilt medför att viltvårdsavgiften höjs samt fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna avskaffas.

Älgvårdsfonderna består till klart störst del av inbetalda fällavgifter. Om fällavgiften avskaffas bör därmed älgvårdsfonderna avvecklas. Det finns dock skäl att ha kvar den särskilda avgiften för älg som fällt utöver licens, eftersom den avgiften inte syftar till att finansiera älgförvaltningen utan till att skapa incitament mot att fler älgar fälls än vad som har tilldelats. Om älgvårdsfonderna avskaffas kan den särskilda avgiften i stället fortsatt betalas till länsstyrelsen, dock utan att det sker genom älgvårdsfonden.

Systemet med fällavgift på älg och älgvårdsfonder kommer med administrativa uppgifter. Länsstyrelsen har visst arbete i att fastställa avgiftens storlek, kräva in fällavgiften samt besluta om bidrag ut älgvårdsfonden. Arbetets omfattning i förhållande till fällavgifterna varierar från län till län. Naturvårdsverket har att meddela föreskrifter om fällavgiften och älgvårdsfonden. Jägarna behöver ofta fördela fällavgiften sinsemellan i jaktlaget. Om fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna avskaffas frigörs således offentliga resurser, primärt för Naturvårdsverket och länsstyrelserna, som kan användas i arbetet

med en flerartsförvaltning. Det innebär i sin tur att behovet av att höja viltvårdsavgiften för att finansiera en flerartsförvaltning minskar. Det skulle även medföra att jaktlagstiftningen blir enklare då flera bestämmelser kan fasas ut. Bidragen till lokala satsningar kopplat till älgjakt, t.ex. till skyttebanor och forskning, skulle behöva finansieras på annat vis. Det är möjligt att den finansieringen kan ske som en del av finansieringen av en flerartsförvaltning.

Om fällavgiften på älg avskaffas bör dock viltvårdsavgiften höjas för att kompensera inkomstbortfallet. Höjningen kan användas för att bekosta en flerartsförvaltning av klövvilt. I Sverige finns det i dag ungefär 280 000 jägare som betalar viltvårdsavgift, varav de flesta jagar älg. De totalt inbetalda fällavgifterna har under åren 2019–2023 i genomsnitt varit 25 000 000 kronor per år (se avsnitt 6.2). En höjning av viltvårdsavgiften med 90 kronor skulle alltså ungefärligt kompensera inkomstbortfallet som en avskaffad fällavgift innebär. Utredningen påpekar att jägarna genom detta som kollektivt inte skulle få en högre kostnad för en flerartsförvaltning av klövvilt än vad man i dag betalar för älgförvaltningen. Däremot skulle jägarnas kostnader pulveriseras och fördelas på hela kollektivet samt bli mer förutsebara år för år. Det regelverk som jägare har att följa skulle även bli enklare och mindre omfattande. En höjning av viltvårdsavgiften som kompenserar avskaffade fällavgifter på älg bör därför inte bidra till att färre jägare betalar viltvårdsavgift.

Registreringsavgifterna för älgjaktområden enligt 3 b § jaktförordningen bildar inte älgvårdsfonderna. De avgifterna påverkas således inte av förslaget att avskaffa älgvårdsfonderna. Beroende på hur en flerartsförvaltning kan komma att utformas finns dock skäl att i samband med införandet av en sådan förvaltning se över om registreringsavgifterna för älgjaktområden bör vara kvar och om andra registreringsavgifter behövs.

En flerartsförvaltning kan finansieras genom höjd viltvårdsavgift samt avskaffad fällavgift och älgvårdsfond

Förslaget att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt genom höjd viltvårdsavgift medför att intäkterna för en sådan förvaltning blir förutsebara och inte görs beroende av hur många djur som faller under ett visst år. Själva finansieringsförfarandet – att uppbåda den höjda viltvårdsavgiften – kommer med låg administrativ börda och

ett regelverk som är enkelt att tillämpa. Om fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna samtidigt avskaffas delas inte finansieringen upp på olika arter av klövvilt, vilket bidrar till ett mindre komplicerat regelverk.

Genom att avskaffa fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna vid införandet av en flerartsförvaltning av klövvilt minskar finansieringsbehovet eftersom administrativa resurser frigörs hos länsstyrelserna och Naturvårdsverket som kan användas till flerartsförvaltningen. Det medför i sin tur att behovet av att höja viltvårdsavgiften för att finansiera förvaltningen hålls nere, vilket begränsar förslaget belastning på jägarna. Det är dock mycket svårt att bedöma hur mycket de administrativa kostnaderna kan minska hos länsstyrelserna och Naturvårdsverket om fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna avskaffas. Det är därför viktigt att inte överskatta hur stort administrativ utrymme som frigörs och som kan användas inom en flerartsförvaltning. Hur mycket utrymme som frigörs varierar även mellan länsstyrelserna. I utredningens arbete har det lyfts fram att det för många länsstyrelser kan handla om en marginell frigörelse av administrativa resurser.

Det finns dock negativa aspekter med att finansiera en flerartsförvaltning genom höjd viltvårdsavgift. En svaghet är att det är svårt att bedöma hur mycket som viltvårdsavgiften behöver höjas eftersom det är oklart hur förvaltningen kan komma att utformas eller ställa för administrativa krav. Risken att antalet jägare som betalar viltvårdsavgift fortsatt minskar medför en risk för att finansieringen inte kommer att vara stabil över tid. Vidare kan det ifrågasättas om det är skäligen att jägarna ska betala för ett system som utöver nyttor för jägarkollektivet kan förväntas bidra till allmänna nyttor, som t.ex. färre trafikolyckor och bättre biologisk mångfald.

Utredningen bedömer att en höjning av viltvårdsavgiften med 90 kronor i kombination med de minskade kostnaderna för länsstyrelserna och Naturvårdsverket som kommer av avskaffade fällavgifter och älgvårdsfonder kan vara tillräckligt för att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt, beroende på förvaltningens utformning. Avgiftshöjningen motsvarar den sammanlagda genomsnittliga totala inkomsten från fällavgiften på älg de senaste fem åren, vilket är ett skäl som talar för att jägarna som kollektiv inte nödvändigtvis behöver belastas med högre kostnader än i dag för att finansiera en flerartsförvaltning. Det i sin tur talar för att en höjd viltvårdsavgift

inte bör medföra en minskad vilja att jaga och betala avgiften. Bedömningen är dock behäftad med ett stort mått osäkerhet, eftersom det är oklart hur en flerartsförvaltning kommer att utformas och därmed att kosta.

En höjd viltvårdsavgift och fördelning av medel ur viltvårdsfonden för att finansiera en flerartsförvaltning skulle leda till en ökad arbetsbörda för Kammarkollegiet. En sådan ökning bör dock bli marginell.

Sammantaget bedömer utredningen att det är möjligt att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt genom höjd viltvårdsavgift. Om det är lämpligt beror på hur en sådan förvaltning utformas, ska ha för syften samt kommer att kosta.

6.6 Sammanfattning

Naturvårdsverket har lämnat ett förslag om att en flerartsförvaltning av klövvilt bör finansieras genom områdesavgifter som betalas av fastighetsägare. Utredningen bedömer dock att den föreslagna avgiften i regeringsformens mening är en skatt.

Det finns i dag inte någon flerartsförvaltning av klövvilt. Hur stor kostnaden för en sådan förvaltning och därmed hur stort finansieringsbehovet kan tänkas bli är därmed oklart. En flerartsförvaltning av klövvilt kan dock finansieras genom höjd viltvårdsavgift i kombination med avskaffade fällavgifter och älgvårdsfonder.

7 Jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon

7.1 Bakgrund

Riksdagen har tillkännagett till regeringen att det bör övervägas hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och hur handläggningen av ärenden om sådan jakt kan effektiviseras.¹ Naturvårdsverket har i skrivelserna *Jakt på allmänt vatten*² och *Jakt i Sveriges ekonomiska zon*³ redovisat två regeringsuppdrag till regeringen. Naturvårdsverkets förslag i redovisningarna skiljer sig åt i vissa avseenden och har ännu inte medfört några författningsändringar.

Enligt direktiven ska utredningen, utifrån Naturvårdsverkets redovisningar och inkomna remissvar, föreslå hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och handläggningen av ärenden om sådan jakt effektiviseras samt lämna nödvändiga författningsförslag.

7.1.1 Naturvårdsverkets förslag om jakt på allmänt vatten

Möjligheter till jakt på allmänt vatten i dag

Enligt 1 § lagen (1950:595) om gräns mot allmänt vattenområde är vattenområde i havet, Väneren, Vättern, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland allmänt vatten, om det inte är enskilt vatten på grund av att det hör till fastigheterna enligt samma lag. Inget annat vattenområde är allmänt vatten. Allmänt vatten disponeras av staten. Av

---

¹ Bet. 2014/15:MJU9 och rskr. 2014/15:154.

² Naturvårdsverkets skrivelse Jakt på allmänt vatten, 2016-10-27, NV-00115-16, NV-08120-17 (reviderad version).

³ Naturvårdsverkets skrivelse Jakt i Sveriges ekonomiska zon, 2017-10-23, NV-08969-16.

landets 21 län är det endast inom Dalarnas och Kronobergs län som det inte finns allmänt vatten.

Av 10 § jaktlagen (1987:259) framgår att fastighetsägaren har jakt-rätten på den mark som hör till fastigheten, om inte annat följer av andra stycket eller av 10 a § eller 11 §. Av motiven till bestämmelsen framgår att med mark som hör till fastigheten avses också vattenområden och inte bara de mark- och vattenområden som ingår i registerfastigheten utan också samfällad mark i vilken fastigheten har del.⁴

I 12 § andra stycket jaktlagen anges att på annat allmänt vatten liksom på sådana holmar, klippor och skär, som inte hör till något hemman, får jakt bedrivas endast efter särskilt tillstånd. Av andra stycket följer även att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, länsstyrelsen bemyndigas att genom beslut i det särskilda fallet eller genom föreskrifter meddela tillstånd till sådan jakt. Av 47 § jaktförordningen (1987:905) framgår att länsstyrelsen, genom beslut i det enskilda fallet eller genom föreskrifter, får meddela tillstånd till jakt på sådant allmänt vatten och sådana holmar, klippor och skär som avses i 12 § andra stycket jaktlagen. Tillståndsgivningen omfattar inte allmänt vatten som fastighetsägare har jakträtt på enligt 12 § första stycket jaktlagen. Vid tillståndsgivningen bör, enligt 47 § andra stycket jaktförordningen, företräde ges åt personer som är fast bofasta i skärgården eller vid kusten och som har erfarenhet av jakt och goda kunskaper om djurlivet och naturförhållandena i dessa områden.

En utvidgad möjlighet till jakt på allmänt vatten

Naturvårdsverket har i skrivelsen *Jakt på allmänt vatten* lämnat förslag på hur jakt på allmänt vatten kan förenklas och handläggningen effektiviseras. Syftet med förslagen är enligt Naturvårdsverket att uppnå en enkel och effektiv administration samt att öka jaktmöjligheterna på allmänt vatten.

Naturvårdsverkets förslag innebär att jakträtt på allmänt vatten upplåts till den som är fast bosatt i Sverige eller som inte är fast bosatt i Sverige men som omfattas av Sveriges internationella åtaganden om etableringsfrihet, arbetskraftens fria rörlighet och utbyte av tjänster och har uppnått en närmare anknytning till Sverige. Med närmare

---

⁴ Se prop. 1986/87:58 s. 71.

anknytning till Sverige avses att personen i fråga äger en fastighet, driver näringsverksamhet eller har anställning i Sverige eller liknande.⁵ Det innebär att jakten inte upplåts till en medborgare i en stat som är medlem i Europeiska unionen eller i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EU- eller EES-medborgare) som saknar fast bosättning i, eller närmare anknytning till, Sverige.

Naturvårdsverket föreslår att dagens ansöknings- och tillståndsförfarande tas bort och att jakten i stället upplåts direkt genom jaktlagen. Enligt förslaget ska det krävas att jägaren anmäler sig till jaktkortsregistret för att få nyttja rätten att jaga på allmänt vatten. En anmälan ska göras för varje jaktår⁶ och för respektive län där jakt ska bedrivas.

Naturvårdsverket ska i dag med hjälp av automatiserad databehandling föra register över vilka personer som har betalat viltvårdsavgift och avlagt prov som ingår i jägarexamen (se 52 f § jaktförordningen). Jaktkortsregistret har till ändamål att redovisa vilka personer som har betalat viltvårdsavgift. Enligt Naturvårdsverkets förslag ska en anmälan till jaktkortsregistret om att få nyttja rätten att jaga inte omfattas av någon avgift. Naturvårdsverket föreslår att den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra anmälningsskyldigheten ska dömas till böter. Till Naturvårdsverkets förslag hör även att länsstyrelserna förses med en rätt att föreskriva eller i det enskilda fallet besluta om tidsmässiga eller geografiska inskränkningar i jakten, om det är motiverat med hänsyn till kust- och skärgårdsbefolkningen, naturvården, turismen, friluftslivet eller evenemang som kan stå i konflikt med denna jakt.

Naturvårdsverket har berört frågan om återrapportering av fällt vilt. Naturvårdsverket bedömning är att den administration som skulle bli följden av ett återrapporteringskrav inte står i proportion till jaktens omfattning. Med anledning av detta anser inte Naturvårdsverket att ett krav på återrapportering ska införas. Om antalet jägare ökar avsevärt kan det enligt Naturvårdsverket finnas anledning att se över frågan om återrapportering.

För att underlätta för länsstyrelsen och säkerställa att det föreslagna nya systemet fungerar i praktiken föreslår Naturvårdsverket att en ny sekretessbrytande bestämmelse införs i offentlighets- och

---

⁵ Jfr 3 § rennäringsförordningen.

⁶ Perioden 1 juli–30 juni.

sekretesslagen (2009:400), OSL. Förslaget innebär att sekretessen hos Naturvårdsverket avseende jaktkortsregistret inte ska hindra att uppgift lämnas till bl.a. en länsstyrelse. Därutöver föreslås att en möjlighet för länsstyrelserna att få direktåtkomst till jaktkortsregistret införs i jaktförordningen.

För att tillgodose behovet av en tydligare karta över gränserna för allmänt vatten i Sverige föreslår Naturvårdsverket att Lantmäteriet ska få i uppdrag att ta fram en sådan karta.

Särskilt om Naturvårdsverkets förslag om EU- eller EES-medborgares rätt att jaga på allmänt vatten

Naturvårdsverkets förslag innebär att jakträtt på allmänt vatten upplåts till fast bosatta i Sverige eller som inte är fast bosatt i Sverige men som omfattas av Sveriges internationella åtaganden om etableringsfrihet, arbetskraftens fria rörlighet och utbyte av tjänster och har uppnått en närmare anknytning till Sverige. Det innebär att jakträtten inte upplåts till EU- eller EES-medborgare som saknar fast bosättning i, eller närmare anknytning till, Sverige. Naturvårdsverket anger i sitt förslag att det inte är oproblemiskt att koppla rätten att jaga på allmänt vatten till ett krav på bosättning i Sverige eller närmare anknytning till landet.

Av förslaget framgår att Naturvårdsverket övervägde att föreslå att jakten på allmänt vatten ska vara öppen för fast bosatta inom EU- eller EES-området för att Sverige inte ska riskera att bryta mot EU:s diskrimineringsförbud. Anledningen till att Naturvårdsverket har lämnat ett förslag som innebär att jakt på allmänt vatten enbart ska vara öppen för fast bosatta i Sverige är för att trygga en hållbar jakt.

Naturvårdsverket menar att ett undantag från det EU-rättsliga diskrimineringsförbudet kan göras under förutsättning att det är fråga om ett EU-rättsligt erkänt intresse, i detta fall naturmiljön. En begränsning för EU- eller EES-medborgares rätt att jaga på allmänt vatten, med hänvisning till risken för en omfattande jakt och den påverkan sådan jakt riskerar att få på naturmiljön, kan därför enligt Naturvårdsverket utgöra grund för ett undantag. Utöver det anser Naturvårdsverket att det är olämpligt om reglerna om vem som får jaga på statlig mark skiljer sig åt. Naturvårdsverket syftar i sitt förslag på den begränsning som gäller för EU- eller EES-med-

borgares rätt att jaga på statens mark ovanför odlingsgränsen i Västerbottens- och Norrbottens län samt på renbetesfjäll i Jämtlands län.

7.1.2 Naturvårdsverkets förslag om jakt i Sveriges ekonomiska zon

I 1 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon anges att Sveriges ekonomiska zon omfattar de områden utanför sjöterritoriet som framgår av bilaga 4 till lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner. Naturvårdsverket har i skrivelsen *Jakt i Sveriges ekonomiska zon* redogjort för myndighetens syn på förutsättningarna för att möjliggöra jakt i Sveriges ekonomiska zon och hur handläggning av ärenden om sådan jakt skulle kunna utformas.

I redovisningen beskriver Naturvårdsverket att Sverige i den ekonomiska zonen har exklusiva rättigheter och skyldigheter vad gäller utvinning och bevarande av naturresurser och miljöskydd. Enligt Naturvårdsverket gäller svensk rätt i Sveriges ekonomiska zon endast där så särskilt har angivits.⁷ I jaktlagen anges särskilt att fredningsbestämmelserna i 3 § gäller inom Sveriges ekonomiska zon. Bestämmelser om jakträtt finns inte för Sveriges ekonomiska zon, vilket innebär att det för närvarande inte är tillåtet att jaga där. Den ekonomiska zonen är inte svenskt territorium, men Sverige har ensamrätt att utvinna naturresurser i zonen. Vilt är en sådan resurs som omfattas av denna ensamrätt.⁸

Naturvårdsverket bedömer att det främsta skälet till att utreda frågan om jakt i Sveriges ekonomiska zon är att skapa en möjlighet att jaga säl i zonen. Naturvårdsverket konstaterar i sitt förslag att skador från säl på fiskeredskap förekommer i den ekonomiska zonen och att både skydds- och licensjakt kan vara aktuellt för att förebygga dessa skador. I dag jagas säl efter beslut om skydds- och licensjakt av Naturvårdsverket. I besluten regleras vilka sälarter som får jagas, var och under vilken tidsperiod samt övriga villkor för jaktens bedrivande. T.ex. kan särskild hänsyn tas till skyddsvärda områden eller verksamheter som bedrivs i den ekonomiska zonen. I besluten regleras även hur många sälar som får fällas, de krav som ställs för

⁷ Naturvårdsverkets skrivelse *Jakt i Sveriges ekonomiska zon*, 2017-10-23, NV-08969-16 s. 5.

⁸ Se artikel 56 i Förenta nationernas havsrättskonvention och avtalet om genomförande av Del XI i denna konvention.

återrapportering av jakten samt den provtagning som ska göras på de skjutna sälarna.

Naturvårdsverket föreslår inte att allmän jakt⁹ ska vara tillåtet inom zonen. Det betyder att jakt på sjöfågel under den allmänna jakttiden inte omfattas av Naturvårdsverkets förslag på hur jakten bör utformas. Vid tidpunkten för Naturvårdsverkets förslag omfattades ejder och alfågel av bilaga 1 jaktförordningen. År 2021 togs ejder och alfågel bort från bilaga 1 jaktförordningen vilket betyder att de inte längre får jagas under allmän jakttid. Ejder och alfågel var de arter som Naturvårdsverket, utöver säl, bedömde skulle vara mest aktuella att jaga inom zonen. Naturvårdsverket ansåg dock att fågeljakt på öppet hav troligtvis är relativt svår att genomföra i praktiken och att jakt i zonen kan innebära större risk för att fåglarna störs än den kustnära jakten.

Naturvårdsverkets föreslår vidare att jaktlagen i sin helhet görs tillämplig i den ekonomiska zonen och att Kustbevakningens befintliga tillsynsansvar över den ekonomiska zonen även bör omfatta jakt. Kustbevakningen är enligt Naturvårdsverket den myndighet som har bäst resurser för att utöva tillsyn i den ekonomiska zonen.

I likhet med förslagen i *Jakt på allmänt vatten* föreslår Naturvårdsverket att jakträtten i Sveriges ekonomiska zon ska upplåtas efter anmälan. Skälen för det är enligt Naturvårdsverket dels att jakten endast omfattar säl, där formerna för jaktens bedrivande regleras i Naturvårdsverkets beslut, dels att alla EU- och EES-medborgare ska erbjudas möjlighet att jaga i zonen. Mot bakgrund av att jakt på säl regleras i beslut och att allmän jakt inte ska få bedrivas i zonen bedömer Naturvårdsverket att det inte finns något tvingande allmänintresse som skulle motivera att man frångår likabehandlingsprincipen av EU- och EES-medborgare när det gäller jakt i Sveriges ekonomiska zon.

Naturvårdsverket föreslår att den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra anmälningsskyldigheten ska dömas till böter.

---

⁹ Med allmän jakt avses jakt som bedrivs under allmän jakttid, vilket i sin tur innebär att jakten bedrivs under en given tid utan särskilt tillstånd och utan begränsning av antal fällda djur.

7.1.3 Sammanfattning av Naturvårdsverkets förslag om jakt på allmänt vatten och inom Sveriges ekonomiska zon

Naturvårdsverkets skrivelser *Jakt på allmänt vatten* och *Jakt i Sveriges ekonomiska zon* innehåller båda förslag som syftar till att förenkla och möjliggöra jakt inom allmänt vatten och inom Sveriges ekonomiska zon. Gemensamt för förslagen är att jakträtten är tänkt att upplåtas genom att jägaren anmäler sig till jaktkortsregistret. Anmälan till jaktkortsregistret föreslås vara kostnadsfri.

I övrigt skiljer sig förslagen i flera avseenden från varandra. Inom Sverige ekonomiska zon ska enbart jakt på säl vara tillåten, efter beslut från Naturvårdsverket. Det föreslås ingen allmän jakt inom zonen något som enligt förslaget ska vara möjligt på allmänt vatten. En annan skillnad gäller EU- och EES-medborgares möjlighet att jaga inom de olika områdena. Naturvårdsverket förslag är att EU- eller EES-medborgare som saknar fast bosättning i, eller närmare anknytning till, Sverige inte ska ges möjlighet att jaga på allmänt vatten. Detta skiljer sig från förslaget om jakt i Sveriges ekonomiska zon där EU- och ESS-medborgare ges möjlighet att jaga i zonen.

I skrivelsen *Jakt på allmänt vatten* föreslås att en sekretessbrytande bestämmelse införs i OSL med innebörden att sekretessen enligt 18 kap. 16 § andra stycket 1 OSL till skydd för uppgifter i jaktkortsregistret inte ska hindra att en uppgift lämnas till Polismyndigheten, Kustbevakningen, länsstyrelserna eller Tullverket samt att samma myndigheter får medges direktåtkomst till jaktkortsregistret. Några motsvarande bestämmelser föreslås inte i Naturvårdsverkets förslag om jakt i Sveriges ekonomiska zon.

Utöver detta skiljer sig förslagen åt i den del som rör tillsyn över jakten. I förslaget om jakt i Sveriges ekonomiska zon föreslås att Kustbevakningen ansvara för tillsyn över jakten. Motsvarande förslag saknas i förslaget om jakt på allmänt vatten.

7.2 Det ska bli enklare att få jaga på allmänt vatten

Förslag: Jakt på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen ska tillåtas efter anmälan till jaktkortsregistret. Den som med uppsåt eller grov oaktsamhet underlåter att anmäla sig för jakt på sådant allmänt vatten m.m. ska kunna dömas till böter. Länsstyrelsen ska få meddela föreskrifter eller i beslut i det enskilda fallet meddela villkor för jakten på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen.

7.2.1 Jakt på allmänt vatten ska tillåtas efter anmälan

Utredningen bedömer att jakträtt på sådant allmänt vatten som avses i 12 § andra stycket jaktlagen, liksom på sådana holmar, klippor och skär, som inte hör till något hemman (fastighet), bör upplåtas efter anmälan till jaktkortsregistret och att dagens system, som kräver ansökan och beslut, ska tas bort. Utredningen anser, i likhet med Naturvårdsverket, att det inte bör tas ut någon avgift för jakten. Vidare förenklar ett system med anmälan om jakt för den enskilde jägaren och medför att länsstyrelsernas administration minskar när dessa inte behöver ta ställning till ansökningar om jakt på allmänt vatten. Det faktum att en ansökan om att jaga på allmänt vatten sällan leder till avslag är en viktig del i denna bedömning.¹⁰ Vidare bör en anmälan om jakt göras inför varje jaktår och för det län jakten ska bedrivas i.

Genom att en anmälan om jakt krävs för att bedriva jakt ges länsstyrelserna en möjlighet att se vem och hur många som anmält sig för jakt i länet. En ny bestämmelse bör därför införas i jaktlagen om att en anmälan krävs för att bedriva jakt på sådant allmänt vatten och på sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen. En språklig förändring görs samtidigt i 12 § andra stycket jaktlagen på så vis att holmar och skär ersätts med öar och att ordet hemman ersätts med fastighet. Ett tillägg bör även göras i 49 § andra stycket jaktförordningen om att en sådan anmälan om jakt ska göras till jaktkortsregistret. Det är viktigt att staten har kontroll och överblick över vem som jagar, jaktens omfattning och var jakten bedrivs. Exem-

¹⁰ Naturvårdsverkets skrivelse *Jakt på allmänt vatten*, NV-08120-17 (reviderad version) s. 16.

pelvis kan länsstyrelsen behöva begränsa jakten i tid eller i ett område. De anmälningar om jakt som nu föreslås utgör då ett bra underlag för länsstyrelsen i sin bedömning av om ett beslut att begränsa jakten ska fattas eller inte. En underlåtenhet att anmäla bör därför förenas med en sanktion. Utredningen delar Naturvårdsverkets bedömning att den som med uppsåt eller grov oaktsamhet underlåter att anmäla sig för jakten ska kunna dömas till böter. Ett tillägg bör därför göras i 45 § jaktlagen med innebörden att underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten är förenat med böter.

Utredningen delar Naturvårdsverkets förslag om att länsstyrelserna ska ges rätt att föreskriva, eller i det enskilda fallet besluta om, tidsmässiga eller geografiska inskränkningar i den jakt som får bedrivas på allmänt vatten. På allmänt vatten finns områden som är särskilt sårbara, exempelvis områden där huvudsakliga fågelsträck förekommer, eller där det finns kända rastlokaler för fåglar. Det kan även finnas sältskyddsområden och fågelskyddsområden där tillträdesförbud inte gäller hela året men där jakt ändå bör undvikas. Utredningen anser därför att en bestämmelse bör införas i jaktförordningen som ger länsstyrelsen rätt att meddela föreskrifter eller i beslut i det enskilda fallet meddela villkor för jakten på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen. Utredningen menar att sådana inskränkningar ska vara möjliga för länsstyrelsen att göra med hänvisning till naturvården, turismen eller friluftslivet.

7.2.2 EU- och EES-medborgare ska få möjlighet att jaga på allmänt vatten

Förslag: Personer som är medborgare i Sverige eller i en annan stat som är medlem i EU eller EES ska få möjlighet att jaga på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen, oberoende av fast bosättning i eller annan anknytning till Sverige.

Den grundläggande principen om icke-diskriminering inom EU innebär att all diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden inom fördragets tillämpningsområde. Förbudet finns i artikel 18 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) och inne-

bär att EU-medborgare, som utövar sin rätt att röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat, ska behandlas på samma sätt som medborgare i den aktuella staten.¹¹ Enligt EU-domstolens praxis innefattar förbudet även ett förbud mot indirekt diskriminering.¹² Som en följd av detta kan ett krav på bosättning i ett visst land, även utan krav på en viss nationalitet, anses utgöra indirekt diskriminering. Även principen om fri rörlighet för tjänster inom unionen kan vara aktuell i sammanhanget. Artikel 56 FEUF förbjuder all form av diskriminering av tjänsteföretag och tjänstemottagare. En medlemsstat får inte ha inskränkning i nationell rätt som innebär att tjänsternas tillhandahållande förbjuds, hindras eller blir mindre attraktiva.¹³ En sådan inskränkning skulle t.ex. kunna vara att staten tillämpar ett bosättningskrav som i praktiken inte möjliggör viss gränsöverskridande tjänstehandel.¹⁴

En inskränkning i möjligheten för EU- eller ESS-medborgare, som inte är bosatta i eller har närmare anknytning till Sverige, att jaga på allmänt vatten riskerar att försvåra för företag med verksamhet i Sverige (turistföretag, jaktguider m.fl.) som säljer tjänster till jägare som varken är bosatta i eller har närmare anknytning till Sverige men även för dessa jägare att köpa sådana tjänster i Sverige. Ytterligare en konsekvens av en sådan inskränkning är att jägare som varken är bosatta i eller har närmare anknytning till Sverige behandlas på ett mindre förmånligt sätt än de som är bosatta i eller har närmare anknytning till Sverige.

En inskränkning kan bara godtas om den omfattas av de undantag som uttryckligen anges i artiklarna 51 och 52 FEUF eller om den i enlighet med EU-domstolens praxis kan anses vara motiverad av tvingande skäl av allmänintresse.¹⁵ Vad som kan utgöra ett tvingande skäl av allmänintresse framgår av punkt 40 i tjänstedirektivet.¹⁶ Av punkt 40 framgår att skydd av miljö är ett sådant tvingande skäl av allmänintresse. Även i förhållande till artikel 18 FEUF-fördraget

---

¹¹ Mål 186/87, Cowan och mål C-274/96, Bickel och Franz.

¹² Mål C-591/17 punkt 42.

¹³ Se t.ex. förenade målen C-369/96 och 376/96, Arblade.

¹⁴ Mål C-509/12, Navileme.

¹⁵ Mål C-156/13 punkt 22.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

har liknande krav ställts upp av EU-domstolen för att en inskränkning av en grundläggande frihet ska accepteras.¹⁷

Som framgår av ovan är huvudregeln att negativ särbehandling på grund av nationalitet är förbjuden, med vissa undantag. Utredningen bedömer att den eventuella ökning av jakten som skulle kunna kopplas till EU- eller ESS-medborgare som inte är varaktigt bosatta i Sverige behöver vara på en sådan nivå att den riskerar att skada allmänintresset skydd av miljön för att en negativ särbehandling på grund av nationalitet ska vara tillåten enligt EU-rätten. Åtgärden att hindra EU- eller ESS-medborgare som inte är varaktigt bosatta i Sverige från att få tillgång till jakt på allmänt vatten måste även vara en proportionerlig åtgärd och den får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet att skydda miljön.

Av Naturvårdsverkets redovisning framgår att mindre än en procent av all sjöfågeljakt i Sverige bedrivs på allmänt vatten. Enligt länsstyrelserna faller vid sådan jakt ett fåtal fåglar per år och jägare. Naturvårdsverkets bedömning är att intresset för jakt på allmänt vatten, även efter en förändring i enlighet med Naturvårdsverkets förslag, kommer att vara svagt. Mycket talar således för att jakten sannolikt inte kommer att öka markant om Naturvårdsverkets förslag genomförs. En bestämmelse som hindrar vissa EU- eller EES-medborgare från att bedriva jakt på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen, för att uppnå målet skydd av miljön kan ifrågasättas redan av detta skäl. Genom att utredningens förslag även innehåller införande av olika kontrollfunktioner, som exempelvis krav på anmälan om jakt och möjligheter för länsstyrelserna att begränsa jakten i områden och i tid av hänsyn till naturvården, är en inskränkning av detta slag inte nödvändig.

Därtill bidrar en ordning där en persons anknytning till Sverige behöver bedömas vid en prövning av huruvida personen har rätt att jaga på allmänt vatten till ökad administration och ett mer komplext regelverk jämfört med att låta EU- och EES-medborgare – utan krav på anknytning – jaga på allmänt vatten.

---

¹⁷ Se målen C-274/96, Bickel och Franz och mål C-322/13 Ruffer och Pokomå där domstolen uttalade att särbehandlande lagstiftning endast kan vara motiverad om den är grundad på objektiva hänsyn som är oberoende av de berörda personernas nationalitet och som står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas med de nationella bestämmelserna. Av samma praxis framgår även kravet på ett tvingande skäl av allmänintresse för att motivera en inskränkning av en grundläggande frihet som garanteras i fördraget.

Sammantaget bör inte EU- eller EES-medborgares möjligheter att få jaga på allmänt vatten göras beroende av fast bosättning i, eller anknytning till, Sverige.

En jämförelse med fjälljakten

Av 3 § rennäringsförordningen (1993:384) framgår bl.a. att rätt till småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen ska upplåtas till den som är fast bosatt i Sverige. Jakträtten ska även upplåtas till den som inte är fast bosatt i Sverige, men som omfattas av Sveriges internationella åtaganden om etableringsfrihet, den fria rörligheten för kapital, arbetskraftens fria rörlighet och utbyte av tjänster, och som har uppnått en närmare anknytning till Sverige. Med närmare anknytning till Sverige avses att personen i fråga äger en fastighet i Sverige, driver näringsverksamhet i Sverige, har anställning i Sverige eller liknande. Av bestämmelsen tredje stycke framgår att rätt till småviltsjakt även får upplåtas till någon annan än den som avses i 3 § rennäringsförordningen.

Enligt 2 § rennäringsförordningen prövas frågan om upplåtelse av jakträtt på statens mark ovanför odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län samt på renbetesfjäll i Jämtlands län av länsstyrelsen. Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län har beslutat att enbart tillåta att jakträtt i dessa områden, under tiden 25 augusti–15 september, upplåts till de jägare som är bosatta i Sverige. Företräde till jakt under denna tid har även de jägare som har närmare anknytning till Sverige. Det betyder att EU- eller EES-medborgare, som inte har närmare anknytning till Sverige, inte har samma möjlighet att bedriva jakt ovanför odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län samt på renbetesfjäll i Jämtlands län, som de jägare har som är bosatta i Sverige.

Den begräsning som finns för EU- eller EES-medborgare att jaga på statens mark ovanför odlingsgränsen i Norrbottens- och Västerbottens län samt på renbetesfjäll i Jämtlands län, leder inte automatiskt till att samma typ av begräsning ska gälla i alla situationer som rör EU- eller EES-medborgare rätt att jaga i Sverige. Bedömning av i vilka situationer som diskriminering på grund av nationalitet kan uppstå måste göras från fall till fall. Utredningens bedömning är att intresset för jakt på ripa i fjällvärlden sannolikt är större för de flesta

jägare, inklusive jägare från EU- eller EES länder, än jakt på sjöfågel på allmänt vatten. Det leder i sin tur till att antal fällda fåglar sannolikt kommer att bli fler under ripjakten än vid jakt på sjöfågel, varför bedömningen kopplat till allmänintresset skydd av miljön kan se annorlunda ut. Det är utredningens uppfattning att det därför är svårt att likställa de olika jakterna i ett diskrimineringshänseende.

7.3 Jakt på säl ska tillåtas i Sveriges ekonomiska zon

Förslag: Jaktlagen ska i sin helhet göras tillämplig i Sveriges ekonomiska zon genom en ändring i jaktlagen.

Enbart jakt på säl efter beslut ska tillåtas i Sveriges ekonomiska zon. Jakt i Sveriges ekonomiska zon ska tillåtas efter anmälan. Jakten ska vara tillåten för medborgare i Sverige eller i en annan stat som är medlem i EU eller EES oberoende av deras anknytning till Sverige.

Den som med uppsåt eller grov oaktsamhet underlåter att anmäla sig för jakt inom zonen ska kunna dömas till böter.

7.3.1 Endast jakt på säl bör tillåtas i Sveriges ekonomiska zon

Naturvårdsverket har bedömt att vilt är en sådan naturresurs som omfattas av Sveriges exklusiva ekonomiska rättigheter i zonen.¹⁸ I artikel 56 i FN:s havsrättskonvention¹⁹, som Sverige har undertecknat och ratificerat, beskrivs kuststatens rättigheter, jurisdiktion och skyldigheter i den ekonomiska zonen. Artikel 56 ger kuststaten suveräna rättigheter att utforska och utvinna, bevara och förvalta levande och icke-levande naturtillgångar i zonen.²⁰ Artikel 56 i havsrättskonventionen ger således Sverige suveräna rättigheter att i den ekonomiska zonen utnyttja de levande naturtillgångar som finns där. Det finns således folkrättsligt stöd för att Sverige har jurisdiktion över den ekonomiska zonen och rätt att bestämma om jakt i zonen. Det noteras här att Finland, som också har ratificerat havs-

¹⁸ *Jakt i Sveriges ekonomiska zon*, s. 10.

¹⁹ Förenta nationernas havsrättskonvention och avtalet om genomförande av Del XI i denna konvention.

²⁰ Jfr prop. 1995/96:140 s. 124 f.

rättskonventionen, i sin jaktlag tillåter jakt i den finska ekonomiska zonen.²¹

Av Naturvårdsverkets skrivelse framgår att det förekommer skador orsakade av säl på fiskeredskap och att sådana skador även förekommer inom Sveriges ekonomiska zon. Utredningen bedömer att skydds- och licensjakt på säl kan vara ett redskap för att minska dessa skador. Genom att skydds- och licensjakt på säl bedrivs efter beslut från Naturvårdsverket kan jakten även riktas till de områden och de tider på året när skador riskerar att uppstå. Det finns även ett principiellt värde av att ha rätt att skydda de redskap man fiskar med även utanför territorialhavet. Att tillåta skyddsjakt i Sveriges ekonomiska zon innebär nämligen en laglig möjlighet att skydda sina fiskeredskap, vilket kan bidra till legitimitet för sälförvaltningen i stort. Jakt på säl i Sveriges ekonomiska zon är även i linje med det främjande av viltbruk som Naturvårdsverket vill åstadkomma med bl.a. strategin för svensk viltförvaltning.²² Utredningens förslag är att tillåta jakt på säl efter beslut i Sveriges ekonomiska zon. Det betyder att det inte bara är skydds- och licensjakt som förslås vara möjligt att bedriva i zonen utan även t.ex. forskningsjakt på säl.

Av de skäl som Naturvårdsverket lyfter saknas det anledning att tillåta allmän jakt inom zonen. Det gäller även om sådan jakt på ejder eller alfågel skulle införas i framtiden. Sammantaget bör alltså endast jakt på säl tillåtas i Sveriges ekonomiska zon.

I linje med Naturvårdsverket förslag bedömer utredningen att jakt rätt i Sveriges ekonomiska zon bör upplåtas efter anmälan när jakt på säl inom zonen är möjlig med stöd av ett beslut om licens- eller skyddsjakt. Vidare bör en anmälan om jakt göras inför varje jaktår och jakten bör vara avgiftsfri. Genom att en anmälan om jakt krävs för att få jaga får myndigheterna god överblick av hur omfattade jakten kommer att vara och vem som jagar samtidigt som den beslutande myndigheten slipper den administrativa delen med att pröva ansökningar om jakttillstånd. Sammantaget bör en ny bestämmelse införas i jaktlagen om att en anmälan krävs för att bedriva jakt i Sveriges ekonomiska zon. Ett tillägg bör även göras i 49 § andra stycket jaktförordningen om att en sådan anmälan om jakt ska göras till jaktkortsregistret.

---

²¹ Se 7 § i den finska jaktlagen.

²² Naturvårdsverket 2015. *Strategi för svensk viltförvaltning*. ISBN 978-91-620-8736-4.

Om den som jagar i den ekonomiska zonen underlåter att anmäla sig för jakt minskar myndigheternas möjligheter att få en överblick över hur många som jagar samt bedöma vad jakten får för konsekvenser. En underlåtenhet att anmäla jakten bör därför förenas med en sanktion. Utredningen delar därför Naturvårdsverkets bedömning att den som med uppsåt eller grov oaktsamhet underlåter att anmäla sig inför jakten ska kunna dömas till böter. Ett tillägg bör därför göras i 45 § jaktlagen som förtydligar att underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten är förenat med böter.

Naturvårdsverket har föreslagit att jakträtten även upplåts till EU- eller EES-medborgare som saknar fast bosättning i, eller närmare anknytning till, Sverige. Utredningen delar den bedömningen och ser inte att det finns stöd för en särreglering för EU- eller EES-medborgare. I avsnitt 7.2.2 redogörs förutsättningarna för att begränsa EU- och EES-medborgares rätt att jaga på allmänt vatten. Samma bedömning kan göras avseende EU- och EES-medborgares rätt att jaga inom Sveriges ekonomiska zon. EU- eller EES-medborgare bör således ges möjlighet att jaga i Sveriges ekonomiska zon. Att samma personkrets ges möjlighet att jaga på både allmänt vatten och i den ekonomiska zonen bidrar även till ett mindre komplicerat regelverk samt minskar risken för praktiska gränsdragningsproblem avseende vem som får jaga var.

Enligt 1 § första stycket gäller jaktlagen viltvården, rätten till jakt och jaktens bedrivande inom svenskt territorium. Av andra stycket 1 framgår att lagen även gäller i de fall som anges inom Sveriges ekonomiska zon. Det är lämpligt att 1 § jaktlagen ändras med innebörden att lagen blir tillämplig i sin helhet inom Sveriges ekonomiska zon. Om jakt på jakt på säl ska tillåtas i den ekonomiska zonen bör jaktlagens regler, t.ex. om jaktredskap, kunna tillämpas i zonen på samma sätt som på Sveriges territorium. Utöver det bör ett tillägg göras i 4 § lagen om Sveriges ekonomiska zon som förtydligar att jaktlagen är tillämplig inom zonen.

7.3.2 Kustbevakningen bör utöva tillsyn över jakt i Sveriges ekonomiska zon

Förslag: Tillsyn över den jakt som bedrivs inom Sveriges ekonomiska zon ska utövas av Kustbevakningen. De delar av vapenlagen som gäller Kustbevakningens befogenheter ska göras tillämpliga inom den ekonomiska zonen.

Naturvårdsverket har i sitt förslag om jakt i Sveriges ekonomiska zon föreslagit att Kustbevakningen ska utöva tillsyn över jakten.

Av 1–3 §§ förordningen (2019:84) med instruktion för Kustbevakningen framgår att Kustbevakningen bl.a. har till uppgift att bedriva sjöövervakning till sjöss. Kustbevakningen har även inom ramen för sjöövervakningen till uppgift att bedriva kontroll och tillsyn i enlighet med vad som framgår av särskild författningsreglering eller författningsenliga överenskommelser med andra myndigheter. Av 19 § förordningen med instruktion för Kustbevakningen framgår att Kustbevakningens verksamhet bl.a. bedrivs inom det geografiska område som anges i 1 kap. 4 och 5 §§ kustbevakningslagen (2019:32), dvs. Sveriges sjöterritorium och inom Sverige maritima zoner där Sveriges ekonomiska zon ingår. Enligt 3 kap. 1 § kustbevakningslagen hör till Kustbevakningens uppgifter inom den direkta brottsbekämpningen att självständigt, förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet, ingripa vid misstanke om brott, utreda brott, eller beivra brott. Av 3 kap. 2 § första stycket 4 a § kustbevakningslagen framgår att Kustbevakningens direkta brottsbekämpning omfattar brott som rör överträdelse av jaktlagen. Enligt andra stycket omfattas brott som har begåtts i Sveriges maritima zoner alltid av den direkta brottsbekämpningen.

Utredningen delar Naturvårdsverkets bedömning att Kustbevakningen är bäst rustad för att utöva tillsyn över jakt inom Sveriges ekonomiska zon. Kustbevakningens befogenheter att utöva tillsyn över jakt i zonen bör framgå direkt av jaktlagen. Det bör därför i 43 § första stycket jaktlagen anges att Kustbevakningen utövar tillsyn över jaktlagen i Sveriges ekonomiska zon.

Enligt 52 § första stycket jaktförordningen ska den som jagar ha med sig sitt jaktkort och visa kortet på uppmaning för bl.a. en kustbevakningstjänsteman. Utredningens förslag är att uppgifter om fullgjord anmälan om jakt i den ekonomiska zonen ska finnas på jakt-

kortet. Det är i dag möjligt att få ett digitalt jaktkort som t.ex. kan visas från en mobiltelefon, eller ett fysiskt jaktkort som skickas från Naturvårdsverket. Det är även möjligt att själv skriva ut jaktkortet. Det bör ankomma på den som jagar inom den ekonomiska zonen att hålla sitt jaktkort uppdaterat med aktuella uppgifter. Den som avser att bedriva jakt inom zonen kommer genom att ha med jaktkortet ha goda möjligheter att visa att den anmälan som krävs för sådan jakt är gjord.

Kustbevakningens insatser med stöd av jaktlagstiftningen omfattar normalt kontroll och tillsyn av vapeninnehav enligt bestämmelserna i vapenlagen (1996:67). Kustbevakningstjänstemän får under vissa förutsättningar, såsom vid avsaknad av tillståndsbevis, ta hand om vapen eller ammunition (6 kap. 4 § andra stycket och 4 b § vapenlagen). Kustbevakningen har även enligt 9 kap. 6 § vapenlagen samma rätt som en polisman att ta sådan egendom i beslag som skäligen kan antas förverkad enligt vapenlagen. För att möjliggöra för Kustbevakningen att utöva tillsyn och kontroll av vapen inom Sveriges ekonomiska zon bör utvalda delar av vapenlagen göras tillämpliga inom Sveriges ekonomiska zon. Det bör därför införas en bestämmelse i vapenlagen med innebörden att Kustbevakningens befogenheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket och 4 b § samt 9 kap. 6 § även gäller inom Sveriges ekonomiska zon. Bestämmelsen bör placeras som 1 kap. 9 § vapenlagen eftersom det kapitlet gäller vapenlagens tillämpningsområde. Utöver det bör ett tillägg göras i 4 § lagen om Sveriges ekonomiska zon som förtydligar att delar av vapenlagen är tillämpliga inom zonen.

Det är viktigt att säkerställa att Åklagarmyndigheten har möjlighet att väcka åtal för jaktbrott som begås inom Sveriges ekonomiska zon. Av 2 kap. 7 § brottsbalken (BrB) framgår att åtal för jaktbrott endast får väckas om åtalsförordnande har meddelats i enlighet med 2 kap. 8 §.²³ Enligt 2 kap. 8 § BrB är det Riksåklagaren som beslutar om åtalsförordnande om inte annat är särskilt föreskrivet. I 2 kap. 7 § anges dock att ett åtalsförordnande inte krävs om brottet har begåtts mot svenskt intresse av en svensk, dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige.

Jakt är ett sådant svenskt intresse som avses i 2 kap. 7 § BrB. Åtal för jaktbrott begångna inom Sveriges ekonomiska zon kan därmed väckas av åklagare mot en nordisk medborgare eller av en utlän-

²³ Se 2 kap. 4 § st. 1 p. 5 brottsbalken.

ning med hemvist i Sverige, utan att ett åtalsförordnande har meddelats. Om brottet har begått av någon annan, t.ex. en EU- eller EES-medborgare utan hemvist i Sverige, krävs att ett åtalsförordnande har meddelats av riksåklagaren för att åtal ska kunna väckas.

Kustbevakningen har redan i dag med stöd av 3 kap. 2 § kustbevakningslagen möjlighet att agera självständigt när det gäller brott mot jaktlagen som begås i Sveriges ekonomiska zon.

7.4 Särskilt om jaktkortsregistret

Förslag: Jaktförordningen ska kompletteras med en bestämmelse om att Naturvårdsverket har rätt att föra register över vilka personer som anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan. Jaktförordningen ska även kompletteras med en bestämmelse om att jaktkortsregistret ska ha till ändamål att föra register över vilka personer som har anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan.

Utredningen föreslår, i likhet med de av Naturvårdsverket redovisade regeringsuppdragen, att en jägare som avser att jaga på allmänt vatten eller i Sveriges ekonomiska zon ska anmäla det till jaktkortsregistret. Naturvårdsverket hänvisar i den delen till dagens anmälningskrav för licensjakt på lo, järv och varg som följer av 49 § andra stycket jaktförordningen.

Av 52 f § jaktförordningen framgår att Naturvårdsverket, med hjälp av automatiserad behandling, ska föra register över vilka personer som har betalat viltvårdsavgift och som har avlagt prov som ingår i jägarexamen. Där framgår också att Naturvårdsverket på begäran av Polismyndigheten ska lämna uppgifter om avlagt prov som ingår i jägarexamen. Jaktkortsregistret har enligt 52 g § jaktförordningen till ändamål att redovisa vilka personer som har betalat viltvårdsavgift. Enligt samma paragraf har jägarexamensregistret till ändamål att underlätta handläggningen av ansökningar om att inneha skjutvapen eller ammunition.

I 52 f och 52 g §§ jaktförordningen regleras således dels Naturvårdsverkets rätt att föra register över vem som har erlagt viltvårdsavgift och har avlagt jägarexamen, dels registrens ändamål. Det saknas dock en reglering som tydliggör att Naturvårdsverket får föra register

över de personer som anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan. Det saknas även reglering som anger att ändamålet med jaktkortsregistret är att föra register över enskilda som har anmält sig för viss typ av jakt.²⁴ Det bör understrykas att en sådan reglering om Naturvårdsverket rätt att föra register även saknas vad gäller jakt på lo, järv och varg. Därmed bör 52 f § jaktförordningen kompletteras med en bestämmelse som anger att Naturvårdsverket har rätt att föra register över de som anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan. Vidare bör 52 g § jaktförordningen kompletteras med en bestämmelse som anger att ändamålet med jaktkortsregistret även är att föra register över enskilda som anmält sig till sådan jakt som kräver särskild anmälan. Hit räknas såväl licensjakt på varg, järv eller lo som jakt på allmänt vatten eller i Sveriges ekonomiska zon.

7.5 Det saknas skäl att ge direktåtkomst till jaktkortsregistret

Bedömning: Det finns inte skäl att ge Polismyndigheten, Kustbevakningen, länsstyrelsen eller Tullverket direktåtkomst till jaktkortsregistret till följd av förslagen att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon.

Naturvårdsverket har i redovisningen *Jakt på allmänt vatten* föreslagit att Polismyndigheten, Kustbevakningen, länsstyrelsen och Tullverket ska kunna få direktåtkomst till jaktkortsregistret. Naturvårdsverket ger inga andra skäl än att myndigheten i en framställan år 2013 efterfrågat direktåtkomst för Polismyndigheten till uppgifter i jaktkorts- och jägarexamensregistret samt till jaktkortsregistret för Tullverket, Kustbevakningen och länsstyrelserna.²⁵ I redovisningen *Jakt i Sveriges ekonomiska zon* föreslår Naturvårdsverket inte någon direktåtkomst. Däremot framhålls att Kustbevakningen bör kunna kontrollera att personer som jagar i den ekonomiska zonen har anmält det till jaktkortsregistret utan att direkt tillträde till något register ges.²⁶

²⁴ Jfr 49 § andra stycket jaktförordningen om krav på anmälan vid licensjakt på varg, järv eller lo.

²⁵ Jakt på allmänt vatten, s. 18.

²⁶ Jakt i Sveriges ekonomiska zon, s. 13 ff.

Någon legaldefinition av termen direktåtkomst finns inte. I avgörandet HFD 2015 ref. 61 har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att innebörden av termen direktåtkomst ska bestämmas med utgångspunkt i bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen (TF) om allmänna handlingars offentlighet. Av rättsfallet framgår att avgörande för om direktåtkomst föreligger är om handlingen är förvarad hos den mottagande myndigheten i tryckfrihetsförordningens mening. I det aktuella fallet fäste Högsta förvaltningsdomstolen vikt vid att de mottagande myndigheterna, socialnämnderna, inte på egen hand kunde söka information i den aktuella databasen. Ett utlämnande förutsatte i stället att Försäkringskassan reagerade på en begäran om att de efterfrågade uppgifterna skulle lämnas ut. Försäkringskassan fick därigenom anses förfoga över frågan om och i så fall vilka uppgifter som ska lämnas ut. Någon sådan teknisk tillgång till upptagningar som avses i 2 kap. 6 § första stycket TF kunde socialnämnderna således inte anses ha, vilket innebar att förfarandet i det fallet inte var att betrakta som direktåtkomst enligt socialförsäkringsbalken.

Naturvårdsverket har inte uppgett vad som avses med direktåtkomst i det här fallet. Naturvårdsverket har dock i en skrivelse till regeringen uppgett att Polismyndigheten, Kustbevakningen, länsstyrelsen och Tullverket inte längre har behov av direktåtkomst till jaktkortsregistret.²⁷ Det har varken i Naturvårdsverkets redovisningar eller i utredningens arbete i övrigt kommit fram några särskilda skäl till att någon myndighet behöver ha direktåtkomst till jaktkortsregistret till följd av våra förslag att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon. Sammantaget bör direktåtkomst till jaktkortsregistret inte ges.

7.6 En sekretessbrytande bestämmelse bör inte införas

Bedömning: Det finns inte skäl att införa en sekretessbrytande bestämmelse till följd av förslagen att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon.

²⁷ Se Redovisning av uppdrag att utreda behov av författningsändringar i syfte att förhindra spridning av och skydda vissa uppgifter kopplade till jakt och jägare, NV-03948-22, s. 43.

Naturvårdsverket har i redovisningen *Jakt på allmänt vatten* föreslagit att en sekretessbrytande bestämmelse införs med innebörden att sekretessen enligt 18 kap. 16 § andra stycket OSL till skydd för uppgifter i jaktkortsregistret inte ska hindra att en uppgift lämnas till Polismyndigheten, Kustbevakningen, länsstyrelsen eller Tullverket.

Förslaget motiveras med att det råder en presumtion för sekretess för uppgifter i jaktkortsregistret och att en skadebedömning måste göras i varje enskilt fall när en uppgift ur registret begärs ut. Det kan medföra svårigheter för en länsstyrelse i arbete med exempelvis uppföljning av antalet jägare som jagar på allmänt vatten. I redovisningen *Jakt i Sveriges ekonomiska zon* föreslås inte någon sekretessbrytande bestämmelse. En genomgång av sekretessbestämmelsernas uppbyggnad finns i avsnitt 9.3.

En myndighet ska enligt 6 kap. 5 § OSL på begäran av en annan myndighet lämna uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. Enligt 18 kap. 16 § andra stycket 1 OSL gäller sekretess för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning. Bestämmelsen innebär en presumtion för sekretess för uppgifter i jaktkortsregistret och gäller enligt 8 kap. 1 § OSL även i förhållande till myndigheter, t.ex. en länsstyrelse.

Skaderekvisitet är detsamma som det som gäller för uppgifter i polismyndigheternas vapenregister. För uppgifter i dessa register gällde tidigare ett s.k. rakt skaderekvisit. Mot bakgrund av att det med relativt enkla metoder går att få uppgifter om många personers vapeninnehav ur databaserade register, vilket ansågs medföra en betydande risk för att uppgifterna kunde användas för oseriösa ändamål, skärptes skaderekvisitet till det nu gällande med verkan år 1992. I lagstiftningsärendet anfördes att den myndighet som prövar ett utlämnande måste beakta inte bara risken för att den som begär att få uppgifterna utlämnade ska missbruka dessa, utan även att uppgifterna kan komma på avvägar så att vapen sedermera hamnar hos någon som kan använda dem i brottsligt syfte. Det påpekades dock att det kunde finnas berättigade intressen att hämta uppgifter ur registret. Som exempel nämndes seriös forskning.²⁸ Mot bakgrund av att uppgifter om jägare ofta innebär indirekta uppgifter om var

²⁸ Prop. 1990/91:130 s. 49 f.

vapen förvaras ändrades bestämmelsen i ett senare lagstiftnings-
ärende till att även omfatta uppgifter i jaktkortsregistret och jägar-
examensregistret.²⁹

Sekretessen i 18 kap. 16 § OSL har varit föremål för prövning i
Högsta förvaltningsdomstolen. I rättsfallet RÅ 2004 ref. 98 lämna-
des uppgifter om en enstaka namngiven persons vapeninnehav ut
till innehavare av en juridisk byrå med tillstånd att bedriva inkasso-
verksamhet. Innehavaren hade uppgett att han i en ansökan till
Kronofogden om utmätning önskade kunna specificera vilka vapen
gäldenären innehade. Domstolen fann inte anledning att ifrågasätta
innehavarens uppgifter om sina personliga förhållanden eller syftet
med begäran och ansåg att det stod klart att uppgifterna kunde läm-
nas ut utan fara för att vapnen skulle komma till brottslig använd-
ning. I avgörandet RÅ 2009 ref. 80 hade en jägarorganisation begärt
ut namn- och adressuppgifter på alla jaktkortsinnehavare. Begäran
avslogs på grund av att det inte stod klart att ett så stort antal upp-
gifter kan lämnas ut utan fara för att vapen eller ammunition kommer
till brottslig användning.

Det har varken i Naturvårdsverkets redovisningar eller under ut-
redningens gång kommit fram uppgifter som talar för att förslagen
till förenklad jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon
medför behov av att bryta sekretessen i 18 kap. 16 § andra stycket 1
i förhållande till Polismyndigheten, Kustbevakningen eller Tullverket.

När det gäller länsstyrelserna kan förslaget att förenkla möjlig-
heterna till jakt på allmänt vatten medföra behov för en länsstyrelse
att få uppgifter ur jaktkortsregistret om hur många eller vilka per-
soner som har anmält sig för jakt på allmänt vatten. En länsstyrelse
kan exempelvis behöva sådana uppgifter för att bedöma jakttrycket,
jaktens konsekvenser eller om jakten behöver inskränkas. Förslagen
som syftar till att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten
medför således ett behov för länsstyrelserna att kunna få uppgifter
om vilka personer som har anmält sådan jakt från jaktkortsregistret.
Frågan är därmed om det finns skäl att införa en sekretessbrytande
bestämmelse som innebär att en länsstyrelse får ta del av uppgifter
som hänför sig till jaktkortsregistret utan hinder av sekretessen i
18 kap. 16 § andra stycket 1 OSL.

Länsstyrelsernas behov av uppgifter avser begränsade delar av jakt-
kortsregistret, närmare bestämt uppgifter om vilka personer eller

---

²⁹ Prop. 1999/2000:73 s. 62 och 68.

hur många som har anmält att de jagar på allmänt vatten. Det saknas därför skäl att undanta samtliga uppgifter som hänför sig till jaktkortsregistret från sekretess i förhållande till länsstyrelserna. Vidare bör uppgifter som inte går att koppla till en enskild, t.ex. om hur många personer som har anmält jakt på allmänt vatten, i princip sällan skyddas av sekretessen i 18 kap. 16 § andra stycket 1 OSL eftersom sådana uppgifter inte bör kunna kopplas till någon persons vapeninnehav.

När det gäller uppgifter om vilka enskilda personer som har anmält att de avser att jaga på allmänt vatten bör de hanteras varsamt med hänsyn till möjligheterna att kartlägga jägares vapeninnehav. Det får dock samtidigt förutsättas att uppgifter om enskilda personer som har anmält jakt på allmänt vatten i regel kan lämnas till en länsstyrelse i syfte att länsstyrelsen ska kunna utföra sitt uppdrag, utan fara för att skjutvapen kommer till brottslig användning. Vidare bör en länsstyrelse i första hand vara intresserad av uppgifter om personer som har anmält jakt på allmänt vatten i det egna länet. Här påpekas att mindre än en procent av all sjöfågeljakt i Sverige bedrivs på allmänt vatten och att intresset för sådan jakt även med förenklade möjligheter till jakt bedöms vara svagt.³⁰ Det framstår därför som att endast ett litet antal uppgifter kan komma att begäras ut av länsstyrelserna, vilket i sig minskar risken för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning.

Mot den här bakgrunden bedömer utredningen att sekretessen i 18 kap. 16 § andra stycket 1 sällan bör hindra att uppgifter som hänför sig till jaktkortsregistret om hur många eller vilka personer som har anmält jakt på allmänt vatten kan lämnas till en länsstyrelse. Det framstår därför som att sådana uppgifter regelmässigt kan lämnas till en länsstyrelse med stöd av den allmänna uppgiftsskyldigheten i 6 kap. 5 § OSL. Därmed framstår behovet av att införa en bestämmelse i syfte att länsstyrelserna ska kunna ta del av uppgifter som hänför sig till jaktkortsregistret till följd av förslaget att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten som svagt. Det finns även möjligheter för myndigheter att lämna sekretessbelagda uppgifter till andra myndigheter i 10 kap. OSL.

Sammantaget bedömer utredningen att det saknas skäl att införa en sekretessbrytande bestämmelse som medför att sekretessen i 18 kap. 16 § andra stycket 1 OSL inte ska gälla i förhållande till Polis-

---

³⁰ Jakt på allmänt vatten, s. 26.

myndigheten, Kustbevakningen, länsstyrelserna eller Tullverket. För länsstyrelserna finns visserligen ett behov av att ta del av uppgifter i jaktkortsregistret avseende vilka eller hur många som har anmält att de jagar på allmänt vatten. Sådana uppgifter bedöms dock regelmässigt kunna lämnas ut till länsstyrelserna med stöd av den allmänna uppgiftsskyldigheten i 6 kap. 5 § OSL och utan hinder av sekretess i 18 kap. 16 § andra stycket 1 OSL. Det bör således inte införas någon sekretessbrytande bestämmelse med anledning av förslaget att förenkla möjligheterna att jaga på allmänt vatten.

8 Jaktsabotage – förekomst, effekter och åtgärder

8.1 Bakgrund

Av direktiven framgår att utredningen ska inhämta faktaunderlag om jaktsabotage och överväga om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar. I direktiven lyfter regeringen att det är viktigt, bl.a. ur ett säkerhetsperspektiv, att jakt kan genomföras utan störningar. Det är även angeläget att personer som utför ett samhällsviktigt arbete på uppdrag av myndigheter, t.ex. eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt, ska kunna utföra sina uppdrag utan störningar.

8.2 Vad är jaktsabotage?

För att utredningen i enlighet med utredningens direktiv ska kunna undersöka förekomsten och effekterna av jaktsabotage behöver först vad som avses med jaktsabotage definieras.

Det finns inte någon legaldefinition av jaktsabotage. Med *jakt* avses enligt 2 § jaktlagen (1987:259) att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt, att göra ingrepp i viltets bon samt att ta eller förstöra fåglars ägg. *Sabotage* definieras i Svenska Akademiens ordlista som avsiktlig skadegörelse. I 13 kap. 4–5 c §§ brottsbalken (1962:700) finns bestämmelser om olika former av sabotage. Det handlar om allmänfarliga brott och förhållandevis kvalificerade gärningar som är ägnade att störa eller hindra olika former av samhällsviktig verksamhet. I utredningens direktiv avses med jaktsabotage situationer när jakträttsinnehavare på olika sätt hindras att utöva sin jakträtt. Det anges att sådana handlingar kan utgöra brott, t.ex. i form av ofredande eller egenmäktigt förfarande.

Så som jaktsabotage beskrivs i direktiven åsyftas alltså inte en särskild brottsrubricering. Jaktsabotage bör därför i det här sammanhanget avse även mindre kvalificerade och allvarliga handlingar än de som är straffbelagda i 13 kap. 4–5 c §§ brottsbalken.

Utifrån vad som anges i direktiven definierar utredningen jaktsabotage som handlingar som syftar till att hindra att jakt genomförs. Med jakt avses här samma definition som i 2 § jaktlagen. Exempel på handlingar som bör omfattas av jaktsabotage är att skada jaktorn, skrämja bort djur vid jakt, hota eller ofreda jägare m.m.

Jaktsabotage bör endast omfatta avsiktliga handlingar som syftar till att störa eller förhindra jakt. Att en person de facto hindrar att jakt genomförs men att det sker omedvetet, t.ex. genom bärplockning, är således inte något som bör betraktas som jaktsabotage. Vidare bör det inte krävas att en handling faktiskt hindrar att jakt genomförs. Det bör i stället räcka att handlingen är ägnad att störa eller hindra att jakt kan genomföras. Exempelvis bör hot mot en jägare med syftet att jägaren ska avstå från att jaga anses vara jaktsabotage, även om jägaren i det fallet inte avstår ifrån att jaga. Därtill bör endast störande eller förhindrande av laglig jakt anses vara jaktsabotage. Att hindra någon från att olovligen döda vilt eller plocka fåglars ägg bör således inte utgöra jaktsabotage. Slutligen bör givetvis inte rättshandlingar eller utövande av olika rättigheter omfattas av utredningens definition av jaktsabotage. Att t.ex. överklaga ett beslut om jakt eller genom den grundlagsfästa yttrandefriheten bilda opinion mot jakt bör således inte anses utgöra jaktsabotage, även om sådana handlingar är avsiktliga och kan vara ägnade att hindra att laglig jakt genomförs.

8.3 Faktaunderlag om jaktsabotage

I syfte att inhämta sådant faktaunderlag om förekomsten av jaktsabotage och vilka effekter jaktsabotage får som efterfrågas i direktiven har en enkätundersökning och tre intervjuer genomförts. Utredningen har även tagit del av myndighetsrapporter m.m. som delvis behandlar frågan om jaktsabotage. I det här avsnittet redogörs för det inhämtade faktaunderlaget.

8.3.1 Enkätundersökning

Metod och urval

För att undersöka förekomsten och effekterna av jaktsabotage anlätade utredningen en konsult (Governo AB) för att genomföra en enkätundersökning. I uppdraget ingick att bistå utredningen med framtagandet av enkätfrågor, att administrera och genomföra enkätundersökningen samt att sammanställa och analysera resultaten i en skriftlig rapport.¹

Enkätundersökningen skickades till samtliga länsstyrelser, polisregioner samt företrädare för medlemmar i Svenska Jägareförbundet och Jägarnas riksförbund i syfte att få en helhetsbild av förekomsten av jaktsabotage, innefattande både myndigheters perspektiv och praktiska erfarenheter från jägare.

Den valda geografiska utgångspunkten var de tre rovdjursförvaltningsområdena, som inkluderar följande län:

- Norra rovdjursförvaltningsområdet, innefattande Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.
- Mellersta rovdjursförvaltningsområdet, innefattande Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
- Södra rovdjursförvaltningsområdet, innefattande Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

Enkäten skickades till, och avsågs att besvaras av, en respondent per organisation eller distrikt. Syftet var att minska risken att få flera svar från samma myndighet eller distrikt.

Trots att undersökningen inte inkluderade jägare som inte är medlemmar i någon av de två stora jägarorganisationerna, bedömer utredningen att urvalet ändå är tillräckligt representativt för att ge en god bild av omfattningen av jaktsabotage. Svenska jägareförbundet hade exempelvis cirka 150 000 medlemmar per den 31 december 2023.² Medlemskap i en jägarorganisation kan även vara en indikator för

---

¹ Uppdraget slutredovisades den 17 oktober 2024 genom slutrapporten *Förekomsten av jakt-sabotage – En enkätundersökning gällande förekomsten av jaktsabotage i Sverige (LI 2024:01)*.

² Svenska jägareförbundets Verksamhetsberättelse och årsredovisning 2023.

aktivt jaktutövande, vilket innebär att denna grupp sannolikt har erfarenhet av eller insikt i förekomsten av jaktsabotage.

Metoden med enkät är till sin natur kvantitativ och resultaten är kvantifierbara i högre utsträckning jämfört med kvalitativa metoder, som t.ex. intervjuer. Enkätundersökningar kan alltså ge goda möjligheter att dra generaliserbara slutsatser utifrån undersökningsresultatet. En nackdel är dock att det vid enkätundersökningar finns mindre möjlighet att upptäcka och presentera ny och tidigare okänd information jämfört med kvalitativa undersökningsmetoder, eftersom resultatet i viss mån är bundet till och beroende av frågeunderlaget. Respondenterna har dock haft möjlighet att lämna kommentarer till alla frågor och enkäten kompletteras av intervjuer samt information i myndighetsrapporter m.m. (se avsnitt 8.3.2 samt 8.3.3).

Svarsfrekvens

Enkäten besvarades av totalt 63 personer, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 91 procent. Det höga deltagandet från de tillfrågade organisationerna stärker resultatets tillförlitlighet. Majoriteten av respondenterna (62 procent) representerade jägarorganisationer. Bland de offentliga aktörerna svarade fyra av sju polisregioner, medan nästan alla länsstyrelser (20 av 21) deltog i undersökningen.

Resultat

Respondenternas bakgrund

En stor del av respondenterna, 45 procent, har arbetat i sin nuvarande roll i över tio år. 25 procent av respondenterna har varit verksamma i sin roll i 6–10 år. Motsvarande siffra gäller för de som haft sin roll mellan 1–5 år. Endast en liten andel, 5 procent, har haft sin position i mindre än ett år. Den övervägande delen av respondenterna har således lång erfarenhet av sin roll i sin organisation.

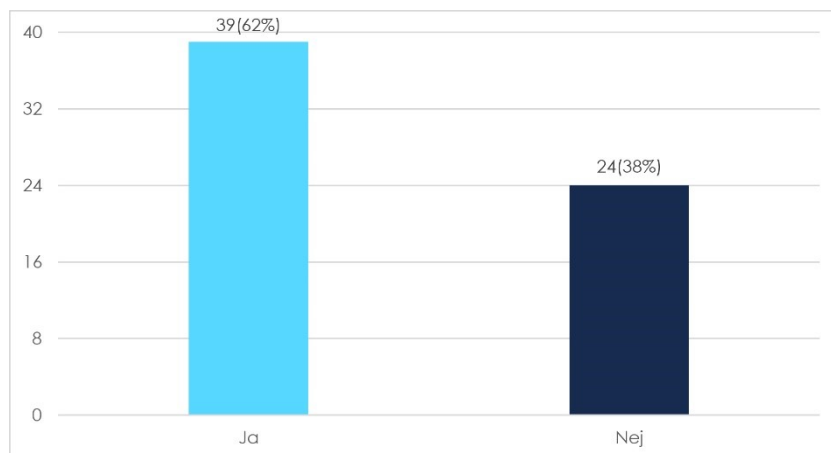
Respondenterna är främst verksamma inom mellersta och södra rovdjursförvaltningsområdet, där båda områdena har 27 respondenter vardera, vilket motsvarar 43 procent per område. Endast nio respondenter (14 procent) är verksamma inom det norra rovdjursförvaltningsområdet. Den lägre svarsfrekvensen i det norra området

beror på att detta område har färre län än de andra förvaltningsområdena. Detta innebär att skillnaden i antal svar inte återspeglar en lägre svarsvilja, utan att representationen är lägre i det området.

Förekomst av jaktsabotage

På frågan om respondenterna tagit del av uppgifter om jaktsabotage inom sitt område svarade 62 procent, motsvarande 39 personer, att de gjort det. En majoritet av personerna inom jägarorganisationerna, 72 procent, har uppgett att de har tagit del av uppgifter om jaktsabotage. För länsstyrelserna var andelen något mer jämnt fördelad, med 55 procent som har tagit del av sådana uppgifter. Samtliga fyra polisregioner som deltog i enkäten uppgav att de inte hade tagit del av några uppgifter om jaktsabotage. Det kan bero på att respondenterna från polisregionerna har kortare erfarenhet av sin yrkesroll jämfört med övriga respondenter.

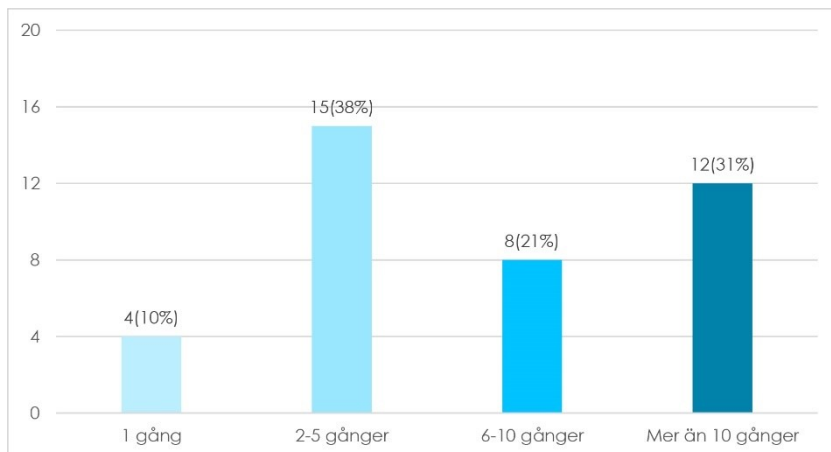
Figur 8.1 Har du i din roll tagit del av uppgifter om jaktsabotage?

Respondenterna fick frågan om hur ofta jaktsabotage förekommit i deras respektive områden under de senaste fem åren. På den frågan svarade den största gruppen, 38 procent, att jaksabotage förekommit i deras respektive område 2–5 gånger de senaste fem åren. Vidare svarade 10 procent att jaktsabotage förekommit en gång, 21 procent

att det förekommit färre än tio gånger och 31 procent att jaktsabotage förekommit mer än 10 gånger de senaste fem åren.

Figur 8.2 Hur ofta har jaktsabotage förekommit de senaste fem åren?

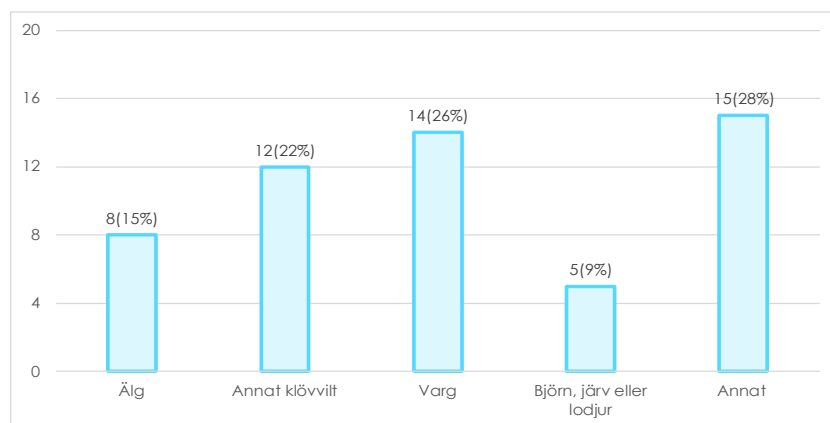

De olika typer av jaktsabotage och störningar som kunde identifieras är bl.a. skadegörelse i form av att jaktorn har sågats ner, klubbstugor bränts, bommar på privata vägar förstörts och åtelkameror stulits eller saboterats. Flera respondenter nämnde också hot och konflikter, både mellan jägare och icke-jägare som t.ex. renskötare, och inom jägargrupper. Det framkom även att jaktsabotage var vanligare i områden nära tätorter och större befolkningscentra jämfört med glesbefolkade områden. Även om en majoritet av respondenter har angett att de varit med om jaktsabotage finns det fritextsvar som enligt utredningens definition inte utgör jaktsabotage. I svaren framkommer det bl.a. att jakt har störts genom promenader med lösa hundar och terrängkörning med motorcykel samt att beslut om jakt har överklagats. Det är aktiviteter som i detta sammanhang inte bör anses utgöra jaktsabotage. Det finns därför fog för slutsatsen att förekomsten av jaktsabotage kan vara lägre än vad undersökning visar, eftersom vissa aktiviteter som angetts i enkätsvaren inte utgör jaktsabotage.

Det är vanligast med jaktsabotage vid jakt på varg

Det är vanligast att jaktsabotage sker vid jakt på varg, vilket utgjorde 26 procent av fallen. Därefter kommer jakt på klövvilt med 22 procent av andelen fall av jaktsabotage. Sabotage vid jakt på älg var mindre vanligt förekommande, med 15 procent av fallen, medan sabotage vid jakt på björn, järv och lodjur förekom i ännu mindre utsträckning, motsvarande 9 procent.

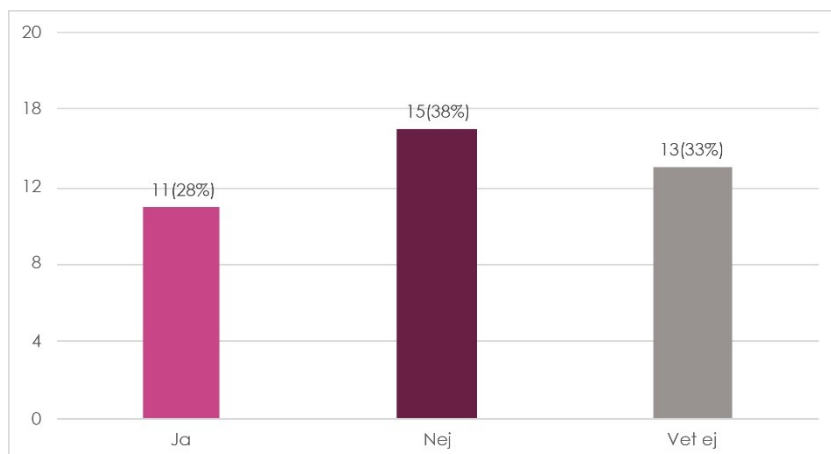
Vilket typ av vilt som hindrades från att jagas genom jaktsabotage varierar beroende på rovdjursförvaltningsområde. I det södra området anges i enkäten att det främst är jakt på klövvilt som har hindrats, vilket utgjorde 44 procent av fallen. I det mellersta området var motsvarande andel lägre, med 25 procent, och i det norra området hindrades jakt på klövvilt endast i 7 procent av fallen. Jakt på varg hindrades oftare i det mellersta området, där andelen var 33 procent, jämfört med 11 procent i det södra och 14 procent i det norra området. Det norra området utmärkte sig med en hög andel fall där jakt på älg (43 procent) och rovdjur som björn, järv eller lodjur (29 procent) hindrades. Sabotage vid jakt på dessa arter var betydligt mindre förekommande i det södra och mellersta området. Det går tydligt att urskilja att typen av jaktsabotage i varje område återspeglar vilka djur som främst jagas där.

Figur 8.3 Viltslag och jaktsabotage

Konsekvenser för jakten

När det gäller frågan om jaktsabotaget fick några konsekvenser för jakten på kort eller lång sikt uppgav 28 procent av respondenterna att jaktsabotaget fick konsekvenser, medan 38 procent svarade att det inte fick några konsekvenser. Samtidigt svarade 33 procent att de inte visste om det hade haft några konsekvenser för jakten på kort eller lång sikt. För jägarorganisationerna svarade den största andelen, 39 procent, att jaktsabotaget inte fick några konsekvenser för jakten på kort eller lång sikt. Bland länsstyrelserna svarade 36 procent att det inte fått några konsekvenser, medan den största andelen, 46 procent, uppgav att de inte visste.

Figur 8.4 Får jaktsabotage konsekvenser för jakten på kort eller lång sikt?

Att en stor del av respondenterna uppgav att de inte vet om sabotaget fick konsekvenser för jakten kan bero på att händelserna till klart övervägande del inte är självupplevda. Kunskapen om dem bygger i stället i huvudsak på anmälningar, rapporter och samtal m.m. från berörda jägare.

För de som svarade ja på frågan om jaktsabotaget fick konsekvenser angavs som exempel bl.a. att jakten avbröts eller försvårades, att oro eller obehag ökade hos jägarna samt att skador på jaktorn och utrustning (t.ex. åtelkameror och åtelplatser) medförde behov av reparationer och kostnader. Jägare blev även mer medvetna och ökade övervakningen av rörelsemönster på sina marker.

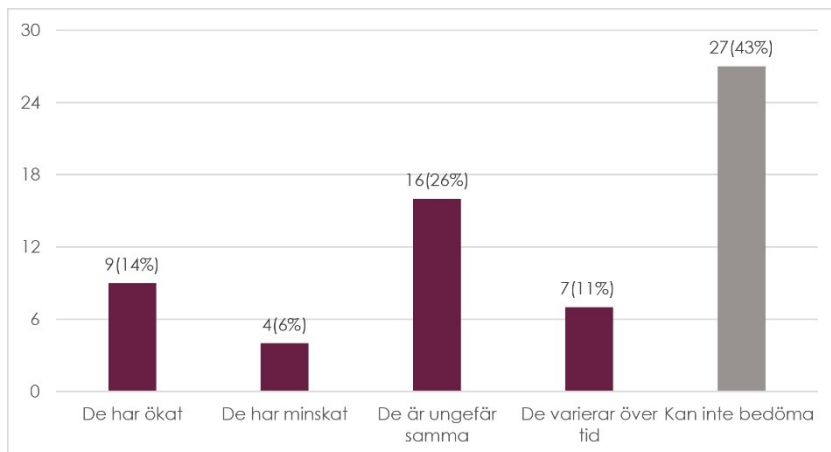

Den vanligaste åtgärden vid jaktsabotage var att polisanmäla händelsen, vilket enligt 59 procent av respondenterna gjordes efter jakt-sabotage. Näst vanligast var att ta kontakt med en jägarorganisation, något som 44 procent uppgav sker. En mindre andel, 30 procent, uppgav att länsstyrelsen kontaktades. I vissa fall hanterades jakt-sabotage genom exempelvis att jakten avbröts eller genom dialog med de som saboterade jakten.

Flera respondenter anger att jaktsabotaget polisanmälades, samtidigt som inga av de svarande polisregionerna uppgav att de har erfarenhet av jaktsabotage. En möjlig förklaring till detta kan vara att det saknas en specifik brottsrubricering för just jaktsabotage, vilket försvårar sökningen i efterhand.

Förändring över tid

På frågan om förekomsten av jaktsabotage har förändrats under de senaste fem åren svarade en stor del av respondenterna, motsvarade 43 procent, att de inte kunde bedöma detta. Vidare ansåg 26 procent av respondenterna att förekomsten av jaktsabotage har varit ungefär detsamma under de senaste åren. En mindre andel, 14 procent, uppgav att jaktsabotage har ökat, medan 11 procent ansåg att omfattningen varierar över tid och 6 procent att förekomsten har minskat. Bedömningen av hur jaktsabotagen har förändrats de senaste fem åren jämfört med tidigare år, fördelat på rovdjursförvaltningsområde, visar att det i samtliga områden var svårt för respondenterna att bedöma om jaktsabotage har förändrats under denna period. En stor andel bedömer dock att omfattningen är ungefär densamma, särskilt i det norra området där 44 procent angav att läget är oförändrat. I det mellersta området upplever en stor andel att jaktsabotage varierar över tid. Slutsatsen som kan dras av detta är att det generellt sett är svårt att bedöma om förekomsten av jaktsabotage förändras över tid, men att många upplever att omfattningen har varit oförändrad under de senaste fem åren.

Figur 8.5 Har antalet jaktsabotage förändrats under de senaste fem åren?

Åtgärder från samhällets sida

Majoriteten av respondenterna, 59 procent, angav att inga åtgärder vidtogs från samhällets sida när jaktsabotage inträffade, medan 23 procent svarade att åtgärder vidtogs. En mindre andel, 18 procent, upp-gav att de inte visste. De som svarade att samhället vidtog åtgärder nämnde insatser som att polisutredning inleddes, polisen närvarande i jaktområdet, medial uppmärksamhet kring problematiken eller specifika händelser samt att sabotören greps av polisen.

Utifrån frågan om vilka specifika åtgärder eller insatser från samhällets sida som respondenterna ansåg skulle kunna motverka jaktsabotage, identifierades ett antal förslag som kategoriserades inom områdena lagstiftning och straff, polisiära insatser, samverkan och kommunikation, utbildning och ökad medvetenhet, säkerhetsåtgärder för jägare samt frågor relaterade till allemansrätten och markägande. Respondenterna lyfte i svaren fram flera konkreta åtgärdsförslag, t.ex. kriminalisering av jaktsabotage genom att införa en särskild straffbestämmelse, hårdare straff, ökad polisen närvarande, samarbete mellan myndigheter, utbildningsinsatser i skolan samt att skydda uppgifter om jägare. Det efterfrågades även en ökad tydlighet kring allemansrätten genom att informera om allemansrättens gränser och dess förhållande till jakt samt att allemansrätten ska begränsas för att jakt ska kunna bedrivas utan störning.

Gällande frågan om respondenterna ansåg att nuvarande regler är tillräckliga för att jakt ska kunna bedrivas utan hinder, var svaren relativt jämnt fördelade. Totalt svarade 27 procent ”ja”, 29 procent svarade ”delvis”, 25 procent svarade ”nej” och 19 procent uppgav att de inte visste. Endast en mindre del av respondenterna ansåg således att nuvarande regler inte är tillräckliga för att förhindra jaktsabotage.

8.3.2 Intervjuer

Metod och urval

Utöver enkätundersökningen har utredningen även gjort intervjuer med företrädare för Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet (Brå) och Svenska Samernas Riksförbund (SSR). Den viktigaste målsättningen med intervjuerna har varit att försöka klargöra hur vanligt jaktsabotage är och vilka effekter det får. De företrädare som har intervjuats kan inte ge en heltäckande bild av frågan om jaktsabotage. Däremot kan de bidra med expertkunskap från sin respektive organisation och sina erfarenheter från sitt arbete inom organisationen. Deras kunskap utgör därför ett komplement till den bredare bild som har framkommit genom enkätundersökningen. Det bör påpekas att dessa personers bild av jaktsabotage stämmer mycket väl överens med enkätsvaren.

Fördelen med denna undersökningsmetod är att utredningen har fått möjlighet att ha öppna samtal med respondenterna utan att vara bundna av ett förbestämt frågebatteri. Det har bidragit till en fördjupad kunskap om jaktsabotage. Ett exempel på detta är uppgifterna som kom fram vid intervjun med en företrädare för SSR avseende att jaktsabotage inte alltid, som övrigt underlag till stor del visar, handlar om att värna djur. I stället kan andra typer av konflikter, exempelvis kopplat till jakträtt, ligga bakom försök att sabotera jakt.

Intervju med chefen för operativa enheten vid Polisregion Bergslagen

En intervju har genomförts med chefen för operativa enheten vid Polisregion Bergslagen. Intervjun utgick delvis från den enkät som skickats ut till olika respondenter, se ovan under avsnitt 8.3.1.

Av intervjun framkom att det är ovanligt att brott som syftar till att störa eller hindra att jakt genomförs förekommer. Lokalpolisområdena utreder de brott som begås i syfte att sabotera jakt och det handlar då om något brott per år. Det är svårt att få fram säker statistik eftersom jaktsabotage inte är ett eget brott och därför svårt att söka efter i Polismyndighetens register.

Det är ovanligt men händer att aktivister konfronterar jägare på plats i skogen genom att exempelvis tuta med trumpet, skjuta raketer eller på annat sätt störa jakten. När det sker handlar det om vargjakt eller möjligen jakt på björn eller lo. Det finns förmodligen ett mörkertal kring sabotage i form av att jakttorn välts eller liknande då sådana händelser sällan anmäls. Det finns fall där individer uppsökt företrädare för jägarorganisationer i hemmet och hotat dem. Även eftersöksjägare kan råka ut för jaktsabotage.

Jaktsabotage får ingen större påverkan på jakten som sådan. Möjligen har det påverkat vid något enskilt jakttillfälle men jakten har ändå kunnat genomföras, exempelvis dagen efter eller på en annan plats.

Länsstyrelserna har en viktig roll i arbetet mot jaktsabotage och polisen i Bergslagen har hittat ett bra arbetssätt för att stävja jakt-sabotage. Även jägarförbunden och jaktledarna har viktiga roller när det handlar om kunskap om hur man som jägare bör agera i en situation där jaktsabotage sker med konfrontation. Det är viktigt att på plats agera för att lugna ner situationen.

Det kan finnas fördelar med att införa en särskild straffbestäm-melse avseende jaktsabotage. Det är enklare för åklagare att väcka åtal om kriterierna för vad som är att betrakta som jaktsabotage är tydliga. Det kan också vara enklare att jobba mot förberedelse till brott om kriterierna för själva brottet är tydliga. Ett alternativ kan vara att synliggöra jaktsabotage genom att flagga eller markera ärendena i Polismyndighetens ärendehanteringssystem.

Det regeringsuppdrag som Polismyndigheten svarade på år 2020 om djurrättsaktivism bedöms fortfarande vara aktuellt, se avsnitt 8.3.3.³ Det är fortfarande ett litet antal aktivister som begår brott mot djuruppfödare och slakterier och som också genomför jaktsabotage. Polismyndigheten arbetar med samma metoder och strategier som beskrivs i regeringsuppdraget.

Intervju med en företrädare för Svenska Samernas Riksförbund

SSR är en politisk obunden intresseorganisation för renskötseln och samiska näringslivs- och samhällsfrågor. Intervjun utgick delvis från den enkät som skickats ut till olika respondenter, se ovan under avsnitt 8.3.1.

Enligt SSR var den så kallade Junselevargen en slags startpunkt för frågor rörande renskötsel och rovdjur. Det var mycket uppståndelse kring Junselevargen. Det uppstod drev på sociala medier som ledde till att renskötare som jagade vargen spårades för att hindra att skydds jakt på vargen skulle kunna ske. Det förekom även hot på sociala medier i samband med skyddsjakten efter vargen och sabotage genom att exempelvis däck på släpvagnar skars sönder.

Det kan uppstå konflikt mellan jaktlag och samebyar som jagar på samma mark. Det är en slags jaktsabotage eftersom man vill hindra samebyns medlemmar från att jaga. Konfliktytan är däremot oftast inte jakten utan snarare frågor kopplade till renskötseln. Det har exempelvis hänt att skogsbolag inte har informerat de jägare som betalar för jakt på en viss mark att jakten kommer att ske i ett område med renskötsel. Renskötarna får då ta emot hot eftersom de jaktlag som har betalat för jakten inte vill ha renar i området när jakten bedrivs. Detta trots att samebyn har rätt att ha sina renar på bete i just det området.

När jaktsabotage sker är det vanligen kopplat till skydds jakt och då främst via sociala medier. Jakten bedrivs ofta i områden som ligger i väglöst land vilket försvårar jaktsabotage på plats. Därför påverkar heller inte jaktsabotage jakten i någon större utsträckning.

---

³ Polismyndighetens arbete för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism, Redovisning av regeringsuppdrag Ju2019/01125/PO.

Intervju med en företrädare för Brottsförebyggande rådet

Utredningen har intervjuat enhetschefen på enheten för rättsstatistik på Brå för att ta reda på de statistiska möjligheterna att veta hur vanligt jaktsabotage är.

Enligt Brå krävs det att brottet är kopplat till ett visst lagrum för att enkelt kunna ta fram statistik. Det finns ett klassificeringssystem för detta som kopplar ihop brott med ett specifikt lagrum. Det går i dag att ta fram uppgifter om vilka brott som gjorts för att förhindra jakt men enbart genom en mer ingående utredning. En sådan utredning görs då i form av ett regeringsuppdrag. I ett sådant fall får Brå gå igenom brotten manuellt och leta efter motivet bakom brotten i den gärningsbeskrivning som polisen anger.

I vissa fall flaggas ett brott för att visa att ett visst motiv ligger bakom brottet. Ett bra exempel på det är hatbrott. En misshandel kan exempelvis vara flaggad som hatbrott och visa att motivet bakom brottet var rasism. Det krävs trots det att man går igenom materialet manuellt om det är något särskilt man vill veta kring motivet men genom att brottet flaggas underlättas sökningen.

Det skulle gå att flagga alla brott där syftet har varit att sabotera jakt men då måste det finnas instruktioner för när flaggningen ska göras för att få bra kvalitet rent statistiskt. Det är en fråga för polisen när och om flaggning ska ske.

8.3.3 Myndighetskrivelser m.m.

Polismyndighetens rapport om djurrättsaktivism

Regeringen gav den 21 mars 2019 Polismyndigheten i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism. Polismyndigheten redovisade uppdraget genom en rapport till Justitiedepartementet.⁴ I rapporten bedömer Polismyndigheten att antalet brottsbenägna djurrättsaktivister som är aktiva i landet är få och att brotten som de begår ofta är relativt lindriga. Agerandet skapar dock stor otrygghet och ekonomisk skada för enskilda samt utgör ett störningsmoment för enskild jakt och licensjakt. I rapporten lyfts fram att 2018 års licens-

---

⁴ Polismyndighetens arbete för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism, redovisning av regeringsuppdrag Ju2019/01125/PO.

jakt på varg stördes av djurrättsaktivister samt att skadegörelse på jaktorn har förekommit.

Skrivelse från Naturvårdsverket om att skydda vissa uppgifter kopplade till jakt och jägare

I en skrivelse analyserar Naturvårdsverket behovet av att skydda uppgifter om den som har ansökt om skyddsjakt samt om den som utför skydds- eller licensjakt.⁵

I skrivelsen framgår att hot och trakasserier förekommer mot de som ansöker om skyddsjakt, vilket medför att de som har behov av skyddsjakt avstår från att ansöka om det. Det förekommer även att tamdjursägare inte rapporterar rovdjursangrepp på grund av rädsla för hot och trakasserier. Den som ansöker om skyddsjakt riskerar att hängas ut på sociala medier och att bli kontaktade av okända personer. Det händer även att djurägaren ibland blir uppsökt av okända personer som vill göra egna utredningar på platsen och att djurägarens redogörelse för händelsen som föranlett ansökan om skydds- jakt ifrågasätts.

Även mot jägare som utför licens- och skyddsjakt förekommer hot och trakasserier. Det medför att jägare som tillfrågas att utföra jakterna ibland avstår från att delta i jakten samt att det kan vara svårt att hitta någon som vill vara jaktledare. Det har också rapporterats om grupper som aktivt stör beslutade jakter och hotar de som utför dessa, samt att jägare hängs ut på sociala medier. Risken för hot och trakasserier är som störst vid skydds- eller licensjakt på stora rovdjur, men är inte begränsad till jakt på dessa arter. Hot och trakasserier mot jägare kan även förekomma vid avlivning av moderlösa djurungar av vanligt förekommande arter, t.ex. rådjur och älg. Det är dock svårt att bedöma hur ofta personer som har ansökt om skyddsjakt samt jägare som utför skydds- eller licensjakt utsätts för hot och trakasserier.

---

⁵ Redovisning av uppdrag att utreda behov av författningsändringar i syfte att förhindra spridning av och skydda vissa uppgifter kopplade till jakt och jägare, 2022-12-02, NV-03948-22, s. 30 f.

Seminarier om illegal jakt och jaktsabotage

På initiativ av Länsstyrelsen i Värmland sände stiftelsen Rovdjurscentrum en digital seminarieserie om illegal jakt och jaktsabotage.⁶ Serien bestod av tre delar och vände sig till alla som arbetar med eller är intresserad av frågor på området.

I serien lyfter företrädare för Polismyndigheten att de brott som ligger bakom försök att förhindra jakt är brott med låg straffsats. Det är därför svårt för polisen att utreda brotten eftersom de inte är prioriterade. I och med att det är låg straffsats för de brott som ligger bakom jaktsabotage kan polisen inte använda sig av avlyssning, husrannsakan eller bedriva spaning på samma sätt som om brotten haft en hög straffsats. En del av de personer som åker runt och bedriver jaktsabotage kan betraktas som yrkeskriminella eftersom de gör detta på heltid och får pengar av individer som stödjer dem. Av seminarieserien framgår även att det skulle kunna gå att störa dessa grupper genom att myndigheter arbetar tillsammans. Även information till jägare om hur de kan bete sig för att minska risken för jaktsabotage ansågs kunna bidra till att minska problemet.

Under seminarierna framkom att det har utvecklats ett samarbete mellan Polismyndigheten och länsstyrelserna när licensjakt på varg har bedrivits. Länsstyrelserna blir då en form av mellanhand som sätter jägare i kontakt med polisen, men även kan sortera i vad det är som har hänt. Vid licensjakt på varg har det utvecklats en kontakt och dialog mellan polis och jaktledare inför framtida jakter. Polisen gör bedömningen att jägarna har känt stöd av den polisiära närvaron och att den har bidragit till ökad trygghet. Det finns indikationer på att jaktsabotage förekommer ojämnt över landet samt att jaktsabotage kan variera över tid. Det lyfts fram att det förekom jaktsabotage vid vargjakten i Västmanland år 2018, men inte vid vargjakten i Västmanland år 2021.

8.4 Analys av faktaunderlaget och förslag till åtgärder

I det här avsnittet analyseras, utifrån det faktaunderlag som har inhämtats och redogörs för i avsnitt 8.3 ovan, förekomsten och effekterna av jaktsabotage. Utredningen lämnar även förslag på

---

⁶ <https://www.de5stora.com/om-rovdjuren/rovdjuren-och-manniskan/illegal-jakt-pa-rovdjur/webbinarium-om-illegal-jakt-och-jaktsabotage/>.

vilka åtgärder som kan vidtas för att förebygga och minska förekomsten av jaktsabotage.

8.4.1 Hur vanligt förekommande är jaktsabotage och vilka effekter får det?

Bedömning: Det är ovanligt att jaktsabotage sker. Det finns dock ett mörkertal. Jaktsabotage sker oftast i samband med vargjakt.

Jaktsabotage får väldigt liten påverkan på jakten generellt men i vissa fall kan det få allvarliga konsekvenser för den enskilde jägaren.

Det faktaunderlag som ligger till grund för utredningens bedömning av hur vanligt förekommande jaktsabotage är baseras på den genomförda enkätundersökningen, på intervjuer med personer med god insikt i ämnet samt på rapporter m.m. från myndigheter som delvis gäller jaktsabotage. Utredningen bedömer att det samlade underlaget ger goda möjligheter att dra generella slutsatser avseende hur vanligt förekommande jaktsabotage är samt vad det får för konsekvenser.

I enkäten svarade 62 procent av respondenterna att de har tagit del av uppgifter om jaktsabotage inom sitt område. En majoritet av respondenterna återfanns inom jägarorganisationerna. En klar majoritet, ungefär 70 procent, av de respondenter som uppgett att jaktsabotage hade skett i deras område uppgav att det skett färre än tio fall av jaktsabotage de senaste fem åren. Av samtliga respondenter, dvs. både de som uppgett att jaktsabotage hade skett och inte hade skett i området, har en klar majoritet uppgett att jaktsabotage sker som mest en gång per år. Det är också värt att notera att vissa respondenter i sina svar pekar på handlingar och aktiviteter som av utredningen inte betraktas som jaktsabotage, t.ex. mountainbikecykling, lösa hundar eller överklagande av beslut om skydd- eller licensjakt. Detta är en liten del av svaren men kan bidra till att förekomsten av jaktsabotage – enligt utredningens definition – har överrapporterats i enkätundersökningen.

Enligt enkäten är det vanligast att jaktsabotage riktas mot jakt på varg. Endast ett fåtal vargar jagas efter att ett beslut om skyddsjakt fattas. Majoriteten av de vargar som fälls i Sverige jagas efter att länsstyrelsen fattat ett beslut om licensjakt. Licensjakt på varg bedrivs vanligen under några veckor i januari–februari. Jakten riktar

in sig på vissa geografiskt utvalda vargrevir som framgår av det beslut som länsstyrelsen fattat. Det betyder således att en stor del av det jaktsabotage som förekommer i Sverige är begränsad i område och tid och kan hänföras till jakt på varg. Annorlunda uttryckt är jaktsabotage starkt överrepresenterat när det gäller vargjakt.

Även sociala medier har till viss del blivit en arena för jaktsabotage där vissa individer, genom exempelvis hot mot jägare, försöker hindra att jakt bedrivs. Det blir särskilt tydligt kopplat till den skydds jakt på stora rovdjur som bedrivs av samebyar för att förhindra allvarlig skada kopplat till renskötsel. Vad gäller rennäringen förekommer även jaktsabotage som inte alltid handlar om ett värnande av djur, utan kan i stället vara kopplat till vem som har jakträtt i ett visst område.

Det vanligaste svaret både från respondenterna i enkäten och vid intervjuerna är att jaktsabotage inte får några konsekvenser för jakten. När konsekvenser ändå uppstod lyftes effekter som att jakten avbröt eller försvårades. Vissa jägare upplevde oro och obehag eller kände sig hotade. På lång sikt upplevdes sabotagen skapa en känsla av otrygghet hos dem som deltog i jakten. Störningarna ansågs försvåra effektiviteten i jakten då de som deltog kände sig utsatta och obekväma. Den jakt som bedrivs inom rennäringen av samebyar bedrivs ofta i områden som ligger i väglöst land vilket försvårar jaktsabotage på plats. Därför påverkar heller inte jaktsabotage i någon större utsträckning den jakt som bedrivs av medlemmar i en sameby.

Utredningens sammantagna bedömning, utifrån det faktaunderlag som har inhämtats, är att jaktsabotage är ovanligt förekommande i förhållande till hur utbredd jakten är i Sverige. Endast drygt hälften av de personer som arbetar i en roll där exponeringen för jaktsabotage är som störst, kommer i kontakt med problemet, och då någon gång per år. Utredningen bedömer därför att enkätresultaten ger stöd för att jaktsabotage i genomsnitt sker högst en eller ett par gånger per år och län. Den slutsatsen stämmer även väl överens med det som framkom vid intervjun med en representant för Polismyndigheten, som uppgav att brott som syftar till att sabotera jakt är ovanligt. Även av den rapport om djurrättsaktivism som Polismyndigheten tagit fram framgår att det är ett fåtal individer som begår brott kopplat till djurrättsaktivism och ytterligare ett fåtal som begår brott riktade mot att hindra att jakt bedrivs.

Utredningen bedömer att jaktsabotage får väldigt liten påverkan på jakten generellt. Den vanligaste jakten jaktsabotage berör är jakt

på varg som bedrivs under en mycket begränsad period av året de år som beslut om licensjakt fattas. Jaktsabotage kan dock i ett enskilt fall få allvarliga konsekvenser för framför allt jägaren. Utredningen vill därför poängtera att även om jaktsabotage inte är särskilt vanligt förekommande eller på ett övergripande plan hindrar att jakt kan genomföras, så fråntar inte det allvaret i situationer när jaktsabotage faktiskt sker. Många enskilda jägare beskriver obehag och rädsla när jägare har hotats eller trakasserats. Skadegörelse på jaktorn och åtlar m.m. innebär ekonomiska skador och merarbete för jägarna. De fall där jaktsabotage medför att jakt hindras kan i förlängningen medföra olika former av skador, t.ex. för tamdjursägare till följd av att skyddsjakt på rovdjur inte har kunnat genomföras. Det är även värt att notera att Polismyndigheten lyfter att det finns ett mörkertal vad gäller jaktsabotage då flera brott som syftar till att hindra jakt, exempelvis nedsågning av jaktorn, inte anmäls eller rapporteras.

8.4.2 Åtgärder för att förhindra jaktsabotage

Jakt kan genomföras utan störningar i dag

Bedömning: Nuvarande lagstiftning är generellt tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar.

Som framgår av avsnitt 8.3.1 så ställdes frågan till respondenterna om nuvarande regler är tillräckliga för att jakt ska kunna bedrivas utan hinder. De flesta som svarade på enkäten ansåg det. En stor del ansåg dock att det enbart delvis finns tillräckliga regler och några svarade att nuvarande regler inte är tillräckliga. Av det inhämtade faktaunderlaget framgår även att jaktsabotage är ovanligt förekommande samt i regel inte får några konsekvenser för jakten på vare sig kort eller lång sikt när väl sabotage inträffar. Det är omständigheter som talar för att jakt i dag i mycket hög utsträckning kan genomföras utan störningar.

Utredningen bedömer sammantaget att nuvarande lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt generellt ska kunna genomföras utan störningar. Samtidigt är det svårt att följa och undersöka hur vanligt förekommande jaktsabotage är och det finns ett

mörkertal avseende hur omfattande problemet är. Det finns även uppgifter som talar för att en stor del av jaktsabotagen genomförs av en liten grupp brottsbejakande djurrättsaktivister. Jaktsabotage är även kraftigt överrepresenterat vid jakt på varg. Det kan därför finnas skäl att överväga vissa åtgärder som är ägnade åt att förbättra möjligheterna att hindra samt föra statistik över jaktsabotage.

Det bör inte införas en särskild straffbestämmelse för jaktsabotage

Bedömning: Det bör inte införas en särskild straffbestämmelse som avser jaktsabotage.

Det har i både enkätundersökningen och i intervjun med en företrädare för Polismyndigheten lyfts fram att det skulle finnas utredningstekniska fördelar för polis och åklagare om det fanns en särskild straffbestämmelse som avser jaktsabotage. Att införa en sådan straffbestämmelse skulle även kunna ha ett visst signalvärde.

Av det faktaunderlag som har inhämtats om jaktsabotage framgår att de som utför olika handlingar i syfte att hindra att jakt bedrivs ofta begår brott av olika slag. I enkätundersökningen framgår att det absolut vanligaste jaktsabotaget är skadegörelse på jaktorn, åtelplatser eller jaktkojor. Därefter lyfts hot mot jägare som det näst vanligaste sättet att försöka hindra att jakt bedrivs. Både skadegörelse och hot är i dag straffbart och det finns exempel på att personer har dömts för just sådana brott där syftet har varit att försöka hindra att jakt bedrivs. Vidare är jaktsabotage förhållandevis ovanligt förekommande. Det är faktorer som talar emot att en särskild straffbestämmelse för jaktsabotage behövs för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna bedrivas utan störningar. En ny straffbestämmelse skulle även bidra till ett mer omfattande och komplicerat straffrättsligt regelverk, där olika brott som t.ex. olaga hot och skadegörelse skulle stå i konkurrens med jaktsabotagebrottet. Sammantaget bör det inte införas en särskild straffbestämmelse som avser jaktsabotage.

Jaktsabotage kan motverkas genom statistik, samverkan och sekretess

Förslag: Ett system som underlättar att följa brott vars motiv har varit att störa eller hindra att jakt genomförs ska införas hos Polismyndigheten.

Bedömning: Ökad samverkan mellan Polismyndigheten, länsstyrelserna och jägarna minskar riskerna för jaktsabotage.

Det finns behov av att skydda uppgifter om enskilda i ärenden om jakt på varg.

Under utredningens gång har flera aktörer lyft att det finns ett stort värde i att kunna följa utvecklingen av brott som syftar till att förhindra att jakt genomförs. Det är i dag mycket svårt och tidskrävande (se avsnitt 8.3.2). Vidare är mörkertalet över brott som kan kopplas till jaktsabotage stort. Det finns således behov av åtgärder som syftar till att underlätta att följa brott kopplade till jaktsabotage, t.ex. av statistikändamål.

Utredningen föreslår därför att polisen i sina ärendehanteringssystem särskilt bör ”flagga” eller markera brott där motivet bedöms vara att hindra att jakt genomförs. Detta sker i dag avseende brott med hatmotiv. Hur ett sådant system närmare utformas bör i första hand vara en fråga för Polismyndigheten. Att markera eller flagga brott kopplade till jaktsabotage hos Polismyndigheten bör medföra bättre möjligheter för t.ex. Brå att analysera och undersöka förekomsten av sådana brott samt följa utvecklingen på området. Det kan även öka möjligheterna att se mönster i hur och var brott kopplade till jaktsabotage begås, vilket kan medföra bättre möjligheter att förebygga sådana brott. Dessutom finns det uppgifter som talar för att en mindre grupp brottsbejakande djurrättsaktivister står för en stor del av de brott som syftar till att hindra att jakt kan genomföras. Om sådana brott särskilt markeras kan det öka möjligheterna att identifiera sådana individer genom att olika brott kan läggas samman. Det kan i sin tur förbättra de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att beivra brotten.

Ytterligare en åtgärd som har betydelse för att förhindra brottslighet i syfte att hindra att jakt bedrivs är samverkan mellan myndigheter. Flera aktörer, bl.a. Polismyndigheten, länsstyrelser och

jägare, har lyft detta som en åtgärd som är ägnad att förebygga jakt-sabotage. I Polisregion Bergslagen finns ett väl fungerande samarbete mellan Polismyndigheten och länsstyrelsen vid framför allt licensjakt på varg. I detta samarbete har även jägarna, då främst jaktledare, spelat en viktig roll. Polisens bedömning är att jägarna, genom polisens närvaro vid jakter, fått stöd och känt sig tryggare samt att risken för jaktsabotage har minskat. Att licensjakt på varg sker under en begränsad tid på året och i begränsade, i förväg utvalda områden, borgar även för att en samverkan inför denna typ av jakt kan påbörjas i god tid innan jakten. Utredningen bedömer att samverkan mellan myndigheter och jägare – särskilt vid jakter där det kan förutsättas att risken för jaktsabotage är stort – ökar möjligheterna att förebygga och förhindra jaktsabotage. Att närmare föreslå hur en sådan samverkan kan utvecklas eller bör utformas ligger dock utanför utredningens uppdrag.

Jaktsabotage är kraftigt överrepresenterat vid jakt på varg. Med en spridning av vargstammen till de södra delarna av landet, något som naturligt skett under de senaste åren, kommer sannolikt jakt på varg i högre utsträckning än i dag att bedrivas inom detta område. Det kan i sin tur resultera i att brottsliga aktiviteter i syfte att förhindra jakt på varg även kan komma att begås längre söderut än vad det gör i dag. Regeringen har även aviserat att ansvariga myndigheter ska få i uppdrag att vidta de särskilda förvaltningsåtgärder som är nödvändiga för att inledningsvis minska vargstammen till 270 individer. Därefter ska vargstammen minskas ner mot ett referensvärde på 170 individer.⁷ Det i kombination med att vargstammen sprider sig längre söderut medför att jakt på varg i framtiden kan öka och ske på fler platser än i dag, vilket i sin tur kan bidra till ökad brottslighet kopplad till jakt på varg. Mot ovanstående bakgrund finns anledning att överväga om uppgifter om enskilda i ärenden om jakt på varg behöver skyddas. Detta behandlas i avsnitt 9.6

---

⁷ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/10/andring-kring-vargens-referensvarde/>.

9 Nya sekretessbestämmelser

9.1 Allmänt om införande av en ny sekretessbestämmelse

Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) har var och en rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt 2 kap. 9 eller 10 §§ TF anses inkommen till myndigheten eller upprättad där (2 kap. 4 § TF). Med myndighet jämställs riksdagen och en beslutande kommunal församling (2 kap. 5 § TF).

Rätten att ta del av allmänna handlingar får bara inskränkas om det är påkallat av hänsyn till vissa särskilt angivna intressen, bl.a. myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn och skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Inskränkningar i offentlighetsprincipen ska noga anges i en särskild lag eller i annan lag till vilken den lagen hänvisar (2 kap. 2 § TF). Den särskilda lag som åsyftas är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

Vid övervägandet av om en ny sekretessbestämmelse ska införas ska en avvägning mellan behovet av skydd för aktuella uppgifter och styrkan i behovet av insyn i verksamheten göras. Behovet av sekretess för en uppgift är oftast detsamma oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Allmänintresset av insyn kan dock variera beroende på vilken verksamhet det är fråga om. En avvägning mellan sekretess respektive insyn i fråga om en och samma uppgift kan därför utfalla olika hos olika myndigheter respektive i olika verksamheter hos en och samma myndighet (prop. 1979/80:2 Del A s. 75 f.). En uppgift som är hemlig i en verksamhet hos en myndighet kan alltså vara offentlig hos en annan myndighet eller i en annan verksamhet hos samma myndighet och tvärtom.

9.2 Sekretessens innebörd

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker muntligen (tystnadsplikt), genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Till den del sekretessen innebär tystnadsplikt innebär den en begränsning av yttrandefriheten enligt regeringsformen och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Sekretess gäller mot enskilda och mot andra myndigheter samt mellan självständiga verksamhetsgrenar inom myndigheter (8 kap. 1 och 2 §§ OSL). I vissa fall måste dock myndigheter kunna lämna uppgifter för att kunna utföra sina uppgifter. Sekretessregleringen innehåller därför särskilda sekretessbrytande bestämmelser. Dessa har utformats efter en intresseavvägning mellan myndigheternas behov av att utbyta uppgifter och det intresse som den aktuella sekretessbestämmelsen avser att skydda.

9.3 Sekretessbestämmelsernas uppbyggnad

En sekretessbestämmelse består i regel av tre huvudsakliga rekvisit, dvs. förutsättningar för bestämmelsens tillämplighet. Rekvisiten anger sekretessens föremål, sekretessens räckvidd och sekretessens styrka. Sekretessens föremål är den information som kan hemlighållas. Det anges i lagen genom ordet ”uppgift” tillsammans med en mer eller mindre långtgående precisering av uppgiftens art, t.ex. uppgift om enskilds personliga förhållanden eller affärs- och driftförhållanden.

En sekretessbestämmelses räckvidd bestäms normalt genom att det i bestämmelsen preciseras att sekretessen för de angivna uppgifterna bara gäller i en viss typ av ärende, i en viss typ av verksamhet eller hos en viss myndighet. Några få sekretessbestämmelser gäller utan att räckvidden är begränsad. En uppgift kan då hemlighållas oavsett i vilket ärende, i vilken verksamhet eller hos vilken myndighet den förekommer. Ett exempel på detta är reglerna till skydd för enskildas personliga integritet i 21 kap. OSL.

För att offentlighetsprincipen inte ska urholkas är den självklara utgångspunkten vid utformningen av en ny sekretessbestämmelse att inte mer än bara det som är oundgängligen nödvändigt ska sekre-

tessbeläggas för att skydda det intresse som har föranlett bestämmelsen. Detta innebär bl.a. att en uppgift inte ska omfattas av sekretess, om man inte kan förutse någon skada som resultat av att den lämnas ut (prop. 1979/80:2 Del A s. 78 f.). Av detta skäl är de flesta sekretessbestämmelser försedda med skaderekvisit som bestämmer sekretessens styrka. Man skiljer mellan raka och omvända skaderekvisit. Vid raka skaderekvisit är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga och att sekretess bara gäller om det kan antas att en viss skada uppkommer om uppgiften röjs. En del bestämmelser innehåller ett kvalificerat rakt skaderekvisit, vilket innebär att det krävs särskilt mycket för att en uppgift ska vara sekretessbelagd. Det omvända skaderekvisitet har den omvända utgångspunkten, dvs. det uppställer sekretess som huvudregel. Vid ett omvänt skaderekvisit gäller alltså sekretess om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att viss skada uppstår. Sekretessen enligt en bestämmelse kan även vara absolut. En sådan bestämmelse saknar skaderekvisit. Uppgifter som omfattas av bestämmelsen ska hemlighållas utan någon skadeprövning om uppgifterna begärs ut.

Utöver rekvisiten som anger sekretessens föremål, sekretessens räckvidd och sekretessens styrka innehåller många sekretessbestämmelser begränsningar av den tid som sekretessen för uppgifter i allmänna handlingar högst kan gälla. Sekretesstidernas längd varierar beroende på vilket skyddsintresse som har föranlett sekretessen. I ett fåtal sekretessbestämmelser saknas tidsgränser.

9.4 Allmänt om skaderekvisiten

Vid raka skaderekvisit är avsikten att skadebedömningen i huvudsak ska kunna göras med utgångspunkt i själva uppgiften. Det innebär att frågan om huruvida sekretess gäller i första hand inte behöver knytas till en skadebedömning i det enskilda fallet. Avgörande bör i stället vara om uppgiften är av den arten att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra skada för det intresse som ska skyddas genom bestämmelsen. Om uppgiften är sådan att den genomsnittligt sett måste betraktas som harmlös ska den alltså normalt vara offentlig. Om uppgiften i stället typiskt sett måste betraktas som känslig är den normalt sekretessbelagd. Genom att avgörande betydelse som regel tillmäts arten av den uppgift som efterfrågas

vinner man den fördelen att man sällan behöver frångå den till offentlighetsprincipen hörande grundsatsen att den som begär ut en uppgift inte ska behöva legitimera sig och ange syftet med framställningen.

Uppgifterna får vid ett omvänt skaderekvisit bara lämnas ut om det står klart att de kan lämnas ut utan att viss skada uppstår. Detta innebär att tillämparen har ett ganska begränsat utrymme för sin bedömning. I praktiken innebär detta att tillämparen många gånger inte kan lämna ut en uppgift som omfattas av en sådan sekretessbestämmelse utan att ha kännedom om mottagarens identitet och om dennes avsikter med uppgifterna.

När det gäller sekretess till skydd för uppgifter om enskilda förhållanden används i regel begreppen ”skada” eller ”men”. När det är fråga om sekretess till skydd för enskilda avses med begreppet ”skada” enbart ekonomisk skada. Begreppet ”men” har givits en mycket vid innebörd. I första hand åsyftas att någon blir utsatt för andras missaktning om hans eller hennes personliga förhållanden blir kända. Redan den omständigheten att vissa personer känner till en för någon enskild känslig uppgift kan i många fall anses tillräckligt för att medföra men. Utgångspunkten för en bedömning av om men föreligger är den berörda personens egen upplevelse. Bedömningen måste dock i viss utsträckning kunna korrigeras på grundval av gängse värderingar i samhället. Enbart det faktum att en person anser att det i största allmänhet är obehagligt att andra vet var han eller hon bor kan t.ex. inte anses innebära men i offentlighets- och sekretesslagens mening. Begreppet ”men” kan i vissa sammanhang även inbegripa ekonomiska konsekvenser för en enskild.

9.5 Överföring av sekretess

När en myndighet tar emot uppgifter från en myndighet överförs normalt inte sekretessen till den mottagande myndigheten. Om en myndighet får en uppgift från en annan myndighet gäller sekretess för uppgiften hos den mottagande myndigheten endast om sekretess följer av en primär sekretessbestämmelse som är tillämplig hos myndigheten eller av en bestämmelse om överföring av sekretess (7 kap. 2 § OSL).

En primär sekretessbestämmelse är en bestämmelse om sekretess som en myndighet ska tillämpa på grund av att bestämmelsen riktar

sig direkt till myndigheten eller omfattar en viss verksamhetstyp eller en viss ärendetyp som hanteras hos myndigheten eller omfattar vissa uppgifter som finns hos myndigheten. En bestämmelse om överföring av sekretess (en sekundär sekretessbestämmelse) innebär att en sekretessbestämmelse som är tillämplig på en uppgift hos en myndighet, ska tillämpas på uppgiften även av en myndighet som uppgiften lämnas till eller som har elektronisk tillgång till uppgiften hos den förstnämnda myndigheten (3 kap. 1 § OSL).

Om en sekretessreglerad uppgift lämnas från en myndighet till en annan gäller sekretess för uppgiften hos den mottagande myndigheten antingen om sekretess följer av en primär sekretessbestämmelse, som är tillämplig hos den mottagande myndigheten, eller om sekretess följer av en bestämmelse om överföring av sekretess. Om ingen av dessa förutsättningar är uppfyllda blir uppgiften offentlig hos den mottagande myndigheten. Motsvarande gäller om en myndighet har direktåtkomst till sekretessreglerade uppgifter hos en annan myndighet (7 kap. 2 § OSL). I det fallet gäller dock en generell bestämmelse om överföring av sekretess (11 kap. 4 § OSL).

9.6 Det behöver införas en ny sekretessbestämmelse till skydd för enskild i ärenden om vargjakt

Bedömning: Den befintliga sekretessregleringen utgör inte ett tillräckligt skydd för uppgifter om enskild som kan förekomma hos en länsstyrelse eller Naturvårdsverket i ett ärende om jakt på varg eller i ett ärende om ersättning för skada orsakad av varg.

9.6.1 Sekretess behövs för att skydda enskildas personliga förhållanden

Uppgifter om enskildas personliga förhållanden finns hos Naturvårdsverket och länsstyrelserna i ärenden om jakt på varg och i ärenden om ersättning för skada orsakad av varg. Exempel på sådana ärenden är licens- eller skydds jakt på varg enligt 7 § jaktlagen (1987:259), 23 a–23 f och 24 a–24 e §§ jaktförordningen (1987:905) samt ärenden om ersättning för viltskada på egendom enligt 18–35 §§ Natur-

vårdsverkets föreskrifter (NFS 2018:1) om bidrag och ersättningar för viltskador.

Inom ramen för utredningens undersökning av förekomsten av jaktsabotage har det framkommit att jaktsabotage i stort är ovanligt förekommande (se avsnitt 8.4.1). Det har dock framkommit att hot, trakasserier och skadegörelse riktas mot jägare och är överrepresenterat vid jakt på stora rovdjur, särskilt varg. Hot och trakasserier förekommer bl.a. i sociala medier, via e-post och telefon samt vid konfrontationer under jakten. I mer allvarliga fall har enskilda sökts upp och hotats i hemmet. Skadegörelse på bl.a. fordon har kopplats till jakt på varg. Det förekommer även att personer som har ansökt om skyddsjakt eller anmält rovdjursangrepp på tamdjur hotas. Vidare finns det uppgifter om att personer väljer att inte ansöka om skyddsjakt eller anmäla rovdjursangrepp samt att jägare väljer att avstå från jakt på varg på grund av rädsla för hot, trakasserier och skadegörelse. Sammantaget kan således uppgifter om enskildas personliga förhållanden i ärenden om jakt på varg vara känsliga för enskilda med hänsyn till risken att utsättas för skada eller lida allvarligt men. Detsamma gäller i ärenden om ersättning för skada orsakad av varg eftersom sådana ärenden bygger på att en skadelidande har anmält ett vargangrepp.

Det finns inga bestämmelser om sekretess för uppgifter om enskilds personliga förhållanden i ärenden om jakt på varg eller om ersättning för skada orsakad av varg, förutom det minimiskydd för vissa typer av uppgifter som följer av 21 kap. OSL och som gäller i hela den offentliga förvaltningen. Enligt 21 kap. 3 § OSL gäller sekretess för uppgift som kan användas för att komma i kontakt med en enskild samt för motsvarande uppgifter om den enskildes anhöriga, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs. Bestämmelsen innehåller ett kvalificerat rakt skaderekvisit och det krävs särskilt mycket för att sekretess ska gälla. Vidare är bestämmelsen enbart avsedd att ge skydd i de fall den enskilde är förföljd.

Det finns således endast ett mycket begränsat skydd för uppgifter om enskilds personliga förhållanden i ärenden om jakt på varg eller om ersättning för skada orsakad av varg. Samtidigt bedömer utredningen – mot bakgrund av de hot och trakasserier samt skadegörelse som riktas mot personer som kan kopplas till jakt på varg –

att det finns ett stort behov av att kunna skydda uppgifter om enskildas personliga förhållanden i ärenden om jakt på varg samt om ersättning för skada orsakad av varg.

Sekretessbehovet måste dock alltid vägas mot behovet av insyn i den aktuella verksamheten. En grundläggande utgångspunkt är att den offentliga verksamheten angår alla medborgare och att den därför ska ske under allmän insyn. Myndigheternas verksamhet ska så långt som möjligt bedrivas i öppna former. Genom tillgången till information om myndigheternas verksamhet skapas garantier för att de inte missbrukar sin makt. Offentlighetsprincipen är också ägnad att främja allmänhetens förtroende för myndigheterna. Behovet av insyn är särskilt stort i offentlig verksamhet som innehåller inslag av myndighetsutövning. Hit hör ärenden om t.ex. skyddsjakt och licensjakt på varg samt om ersättning för viltskada på egendom. Det finns alltså ett stort intresse av insyn i ärenden om jakt på varg samt om ersättning för skada orsakad av varg.

Samtidigt är intresset av att skydda enskilda från hot, trakasserier och skadegörelse mycket starkt. Därtill gäller behovet av sekretess endast uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. I ärenden om jakt på varg eller om ersättning för skada orsakad av varg är i regel andra uppgifter än personuppgifter centrala för myndigheternas bedömningar. De flesta uppgifter i sådana ärenden bör alltså inte omfattas av en ny sekretessbestämmelse som gäller till skydd för enskilda. Det innebär i sin tur att möjligheterna att granska myndigheternas arbete och bedömningar i ärenden om jakt på varg samt om ersättning för skada orsakad av varg inte begränsas mer än nödvändigt.

Vid en avvägning mellan behovet av att skydda uppgifter om enskilda och intresset av insyn hos Naturvårdsverket och länsstyrelserna i ärenden om jakt på varg samt om ersättning för skada orsakad av varg bedömer utredningen att det är motiverat att införa regler om sekretess till skydd för enskilds personliga förhållanden.

9.6.2 Det bör inte införas en ny bestämmelse till skydd för uppgifter i andra ärenden om jakt

Det har under utredningens arbete lyfts fram att det kan finnas behov av att införa sekretessregler till skydd för enskilda i ärenden om jakt på andra djur än varg samt i alla ärenden om ersättning för

viltskada på egendom, och då särskilt i ärenden om jakt på björn och andra stora rovdjur.

Inom ramen för utredningens undersökning om förekomsten av jaktsabotage har det framkommit att jaktsabotage generellt är ovanligt förekommande vid jakt på andra arter än varg. I de flesta fall får jaktsabotage inte heller några konsekvenser, vilket talar för att det jaktsabotage som sker normalt inte är av allvarigare karaktär. Vidare saknas det uppgifter som talar för att hot, våld, skadegörelse m.m. förekommer i någon större omfattning vid jakt på andra arter än varg. Detta står i kontrast till de uppgifter som pekar på att hot, trakasserier och skadegörelse är förekommande problem vid jakt på varg. Utredningen bedömer därför att det i dagsläget inte är motiverat att införa sekretessbestämmelser till skydd för enskild i ärenden om jakt på andra djur än varg eller ärenden om ersättning för viltskada oskadade av andra djur än varg. Om förhållandena ändras kan en ny bedömning behöva göras.

Det kan vidare inte uteslutas att en ny sekretessbestämmelse som skyddar uppgifter om enskilda i ärenden om jakt på varg kan få effekten att handlingar i form av hot och skadegörelse m.m. i stället utförs mot enskilda vid jakt på andra arter än varg. Det saknas säkra belägg för att utredningens förslag kommer att få sådana effekter, men det är av vikt att regeringen följer frågan.

9.7 En ny bestämmelse till skydd för uppgift om enskild i ärenden om jakt på varg införs

Förslag: Sekretess ska gälla hos Naturvårdsverket eller en länsstyrelse i ärende om jakt på varg samt i ärende om ersättning för skada orsakad av varg för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller kan komma att utsättas för hot eller våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Sekretessen i en allmän handling ska gälla i högst tjugo år.

9.7.1 Bestämmelsens utformning

När en sekretessbestämmelse utformas bör en begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar inte gå utöver vad som är motiverat med hänsyn till de intressen som sekretessen avser att skydda. Sekretessbestämmelserna bör utformas så specifikt som möjligt när det gäller både sekretessens föremål och dess räckvidd, dvs. vilka uppgifter som bestämmelsen skyddar och inom vilken typ av ärenden eller verksamheter som den är tillämplig i.

Den brist som kan identifieras i den nuvarande sekretessregleringen är att uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som kan förekomma i ett ärende om jakt på varg eller i ett ärende om ersättning för skada orsakad av varg inte kan skyddas hos länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Det trots att uppgifterna kan vara mycket känsliga med hänsyn till risken att enskilda utsättas för ekonomisk skada eller hot och andra allvarliga men. Sekretessens föremål och räckvidd bör därför begränsas till uppgifter om enskilds personliga förhållanden som finns hos Naturvårdsverket eller en länsstyrelse i ärende om jakt på varg samt i ärende om ersättning för skada orsakad av varg. Vidare bör sekretess aktualiseras i situationer där den enskilde eller någon närstående lider skada eller kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs

När det gäller skaderekvisitets styrka är en grundtanke bakom offentlighets- och sekretessregleringen är att sekretess inte ska gälla för uppgifter, om det inte verkligen behövs. Ett rakt skaderekvisit innebär att skadebedömningen i huvudsak ska kunna göras med utgångspunkt i själva uppgiften. Avgörande för frågan huruvida sekretess gäller blir framför allt om uppgiften som sådan är av den arten att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra skada för det intresse som bestämmelsen ska skydda (prop. 1979/80:2 Del A s. 80). Utredningen bedömer att den nya regeln bör utformas med ett rakt skaderekvisit, vilket innebär en presumtion för offentlighet. Detta får till följd att sekretess kan gälla i den utsträckning det behövs samtidigt som insynen i Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas verksamheter inte inskränks mer än nödvändigt. Det innebär även att, med hänsyn till ärendenas karaktär, också sådana vanligtvis harmlösa uppgifter som adressuppgifter till t.ex. jägare kan omfattas av denna sekretess. Utredningen framhåller även att det behov av skydd

som har identifierats främst gäller uppgifter om enskilda som har anknytning till själva jakten eller som har rapporterat vargangrepp, t.ex. jägare, fastighetsägare och tamdjursägare. Uppgifter om jägare och andra som har med själva jakten att göra samt den som har rapporterat ett vargangrepp genom att t.ex. ansöka om ersättning för skada orsakad av varg bör således i regel vara av sådan art att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra skada eller allvarligt men.

Sammantaget är utgångspunkten därmed att uppgifterna är offentliga och att sekretess bara gäller om det kan antas att enskild eller någon närstående lider skada eller allvarligt men om uppgiften röjs.

9.7.2 Sekretesstid

Sekretessbestämmelser innehåller ofta begränsningar av den tid som sekretessen för uppgifter i allmänna handlingar högst kan gälla. Sekretesstiderna varierar i längd beroende på vilket skyddsintresse som har föranlett sekretessen. Sekretesstiden är en maximitid för uppgifternas hemlighållande. Om en längre tid har förflutit efter den tidpunkt från vilken sekretesstiden räknas är det ofta så att skaderekvisitet inte är uppfyllt (se prop. 1979/80:2 Del A s. 459 f. och 493). Tiden räknas från handlingens tillkomst, om inte annat anges. För diarium, journal samt sådant register eller annan förteckning som förs fortlöpande räknas tiden i stället från det att uppgiften fördes in i handlingen (7 kap. 5 § OSL). När det gäller skyddet för enskilda personliga förhållanden är sekretesstiden i regel som kortast 10 eller 20 år, och som längst 50 eller 70 år.

Uppgifter om enskilda personliga förhållanden i ett ärende om jakt på varg är som känsligast i nära anslutning till att uppgiften har tillkommit. Det gäller särskilt i situationer där beslut om jakt ännu inte har fattats eller beslutad jakt inte har genomförts, eftersom det då finns möjlighet att genom hot eller skadegörelse hindra att en ansökan om jakt fullföljs eller att beslutad jakt genomförs. Samtidigt kan det inte uteslutas att uppgiften är känslig även en tid efter att ärendet har tappat sin aktualitet. Det framstår därför som lämpligt med en sekretesstid på 20 år.

9.7.3 Bestämmelsens placering

Förslag: Bestämmelsen ska införas i en ny paragraf i 40 kap. offentlighets- och sekretesslagen.

Det svårt att placera en bestämmelse om skydd för enskild i ärenden om jakt på varg under någon av de befintliga samlande rubrikerna i offentlighets- och sekretesslagens femte avdelning. Det är därför mest lämpligt att placera bestämmelsen i 40 kap. OSL, som gäller sekretess till skydd för enskild hos övriga myndigheter och i övriga verksamheter. Bestämmelsen passar dock inte in under någon av de befintliga rubrikerna i 40 kap. OSL. Den nya sekretessbestämmelsen bör placeras under den nya rubriken *Ärenden om jakt på varg samt ersättning för skada orsakad av varg* och placeras som 7 f §.

9.8 Sekretessen för att motverka att vapen kommer till brottslig användning kompletteras

Förslag: Sekretess ska gälla hos Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till register över uppgifter om jaktresultat, avlivningsförsök av vilt, förföljande för att avliva vilt eller flytt av fågelbon som omfattas av anmälningsskyldighet, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning.

I dag registrerar Naturvårdsverket vissa uppgifter om jaktresultat som omfattas av anmälningsskyldighet. Det handlar bl.a. om namn, adress och telefonnummer till den som har fällt eller påskjutit en gråsäl eller knobbsäl.¹ Utredningens förslag att regeringens bemyndigande i 26 § jaktlagen att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet ska utökas samt att Naturvårdsverket ska få i uppdrag att förslå hur anmälningsskyldigheten bör regleras på förordningsnivå medför att fler uppgifter om jägare kan behöva registreras av Naturvårdsverket (se avsnitt 4.6.2).

¹ Jfr 5 c och 6 §§ jaktförordningen.

Det är viktigt att uppgifter om jägare hanteras varsamt. Om sådana uppgifter lämnas ut är det möjligt att få veta vem som har skjutvapen, samt på vilken adress de kan finnas. Samtidigt går det med enkla metoder att indirekt få uppgifter om många personers vapeninnehav ur databaserade register som innehåller uppgifter om jägare. Det finns därmed en risk för att vapnen kan komma att stjälas och användas i brottslig verksamhet. Det kan också ske en kartläggning av vilka som innehar vapen i Sverige. Det finns därför ett behov av att skydda uppgifter om jägare som ska registreras av Naturvårdsverket till följd av anmälningsskyldighet.²

Sekretessbehovet behöver dock vägas mot behovet av insyn i den aktuella verksamheten. En grundläggande utgångspunkt är att myndigheternas verksamhet så långt som möjligt ska bedrivas i öppna former. Genom tillgången till information om myndigheternas verksamhet skapas garantier för att de inte missbrukar sin makt. Offentlighetsprincipen är också ägnad att främja allmänhetens förtroende för myndigheterna.

Samtidigt är intresset av att skydda samhället från att vapen hamnar i orätta händer eller att vapeninnehavet i Sverige kartläggs mycket starkt. Utredningen bedömer att skälen för sekretess när det gäller uppgifter om jägare som behöver registreras hos Naturvårdsverket till följd av anmälningsskyldighet väger tyngre än intresset av insyn. Det saknas dock befintliga sekretessbestämmelser som ger ett tillräckligt skydd för uppgifterna. Det bör därför införas en ny sekretessbestämmelse som omfattar sådana uppgifter hos Naturvårdsverket.

Det finns, till skillnad mot vad som gäller för t.ex. jägarexamensregistret i jaktförordningen, ingen reglering om vilken sorts register som Naturvårdsverket ska hålla för att registrera uppgifter som lämnas till följd av att en anmälningsskyldighet föreligger. Det är viktigt att möjligheten att sekretessbelägga uppgifter om jägare inte blir beroende av vilken teknisk lösning som Naturvårdsverket väljer för att registrera sådana uppgifter. Det är därför inte lämpligt att i lagtexten precisera i vilket register hos Naturvårdsverket som uppgifterna ska lämnas om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet. Det bör mot den bakgrunden i den nya bestämmelsen anges att sekretess ska gälla för uppgifter som hänför sig till Naturvårdsverkets register om jaktresultat, avlivningsförsök av vilt,

---

² Jfr prop. 1990/91:130 s. 49 f., prop. 1999/2000:73 s. 62 och 68 och prop. 2023/24:61 s. 11 ff.

förföljande för att avliva vilt eller flytt av fågelbon som omfattas av anmälningsskyldighet.

I 18 kap. 16 § OSL finns bestämmelser om sekretess som syftar till att motverka att vapen kommer till brottslig användning. Sekretess gäller enligt första stycket för uppgift som hänför sig till vapenregistret. Enligt andra stycket gäller sekretess hos Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret och jägarexamensregistret, en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll, och Polismyndigheten för uppgift som hänför sig till registret över uppdragstagare inom Nationella viltolycksrådet. Eftersom dessa bestämmelser också rör uppgifter om jägare och att skyddsintresset är att motverka att vapen kommer till brottslig användning så är det lämpligt att den nya sekretessbestämmelsen tas in i samma paragraf. Eftersom 18 kap. 16 § andra stycket 2 gäller sekretess hos Naturvårdsverket bör den nya bestämmelsen tas in i samma punkt.

När det gäller skaderekvisitets styrka är en grundtanke bakom offentlighets- och sekretessregleringen att sekretess inte ska gälla för uppgifter, om det inte verkligen behövs. Skaderekvisitet i 18 kap. 16 § OSL är omvänt, dvs. sekretess gäller om det inte står klart att en uppgift kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition eller ljuddämpare kan komma till brottslig användning. Samma skaderekvisit bör gälla för uppgifter som hänför sig till Naturvårdsverkets register över uppgifter om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet. Detta eftersom intresset av sekretess är lika starkt i alla register som direkt eller indirekt innehåller uppgifter om vapeninnehav. Utgångspunkten är därmed att uppgifterna i registret är hemliga om det inte står klart att de kan röjas utan fara för att skjutvapen m.m. kan komma till brottslig användning.

9.9 Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör inte inskränkas

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter enligt 1 kap. 1 och 7 §§ TF har som regel företräde framför förbud att röja en uppgift, dvs. tystnadsplikt. Det kan därför vara tillåtet att lämna en muntlig uppgift för publicering, trots att uppgiften omfattas av sekretess. I vissa fall kan bestämmelser om tystnadsplikt genom bestämmelser

i offentlighets- och sekretesslagen ges företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Uppgifter som hänför sig till jaktkortsregistret och jägarexamensregistret omfattas av tystnadsplikt, men tystnadsplikten gäller inte framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter³. Inte heller sådana uppgifter om jägare som hänför sig till Naturvårdsverkets register över uppgifter om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet bör ha företräde framför rätten att muntligen meddela och offentliggöra uppgifter. Detsamma gäller uppgifter om enskilda i ärenden om jakt på varg eller om ersättning för skador orsakade av varg.

9.10 Det behöver inte införas sekretessbrytande bestämmelser

Det har inte identifierats något behov av sekretessbrytande bestämmelser för uppgifter om enskilda i ärenden om vargjakt, om ersättning för skada orsakad av varg eller i Naturvårdsverkets register över uppgifter om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet mellan olika myndigheter.

Enligt de föreslagna bestämmelserna hindras uppgifter hos en länsstyrelse eller Naturvårdsverket i ett ärende om jakt på varg eller ersättning för skada orsakad av varg från att lämnas ut om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller kan komma att utsättas för hot eller våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. Uppgifter i Naturvårdsverkets register över uppgifter om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet kan lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning.

Någon fara för att en enskild ska lida skada eller utsättas för allvarligt men eller att vapen kan komma till brottslig användning bör i normalfallet inte finnas i förhållande till andra myndigheter.⁴ Det finns även möjligheter för myndigheter att lämna sekretessbelagda uppgifter till andra myndigheter i 10 kap. OSL.

När det gäller behovet av att lämna uppgifter till Europeiska kommissionen om undantag från naturvårdsdirektivens skydd av

---

³ Jfr 18 kap. 19 § OSL.

⁴ Jfr prop. 2023/24:61 s. 15.

arter kommer sådana uppgifter att finnas i Naturvårdsverkets register över uppgifter om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet. Den information som Naturvårdsverket behöver lämna bör dock normalt vara avidentifierad och därför inte innehålla sådana uppgifter som den föreslagna sekretessbestämmelsen är tänkt att skydda.

10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

10.1 Ikraftträdande

Förslag: Författningsförslagen ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Om beredningen av utredningens förslag följer normala rutiner skulle de författningsförslag som föreslås kunna träda i kraft den 1 januari 2026. Av flera skäl är det dock bättre att ändringarna träder i kraft något senare, den 1 juli 2026.

När det gäller lagstiftning som rör jakt är det lämpligt att nya och ändrade bestämmelser träder i kraft vid ett halvårsskifte eftersom de då börjar att gälla i samband med att ett nytt jaktår¹ inleds. Att låta förslagen träda i kraft i samband med ett nytt jaktår bör skapa bättre förutsättningar för både myndigheter och enskilda att tillämpa och följa det jakträttsliga regelverket, jämfört med en situation där ändringarna träder i kraft mitt i ett jaktår. Tidpunkten för ikraftträdande bör också väljas så att myndigheter och enskilda har en rimlig tid att förbereda sig från det att beslut är fattat till dess ändringarna träder i kraft. Mot den bakgrunden föreslås att ändringarna i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) träder i kraft den 1 juli 2026.

Den föreslagna ändringen i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och den nya paragrafen i vapenlagen (1996:67) är en del av förslaget att öka och förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon. Det framstår därför som naturligt att de förslagen träder i kraft samtidigt som ändringarna i jaktlagen och jaktförordningen.

---

¹ Perioden 1 juli–30 juni.

De föreslagna sekretessbestämmelserna till skydd för enskild i ärenden om jakt på varg och om ersättning för skada orsakad av varg samt för att skydda uppgifter i Naturvårdsverkets register över jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet bör träda i kraft den 1 juli 2026. Detta för att undvika tillämpningsproblem som kan uppkomma för Naturvårdsverket och länsstyrelserna om bestämmelsen träder i kraft mitt i ett jaktår samt för att hålla samman förslagen i detta delbetänkande.

Sammanfattningsvis föreslås att författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

10.2 Övergångsbestämmelser

Förslag: Tillstånd till jakt på allmänt vatten samt holmar, klippor och skär som inte hör till någon fastighet som har beslutats med stöd av 47 § första stycket jaktförordningen ska fortfarande gälla.

Utredningen föreslår att svenska medborgare och medborgare i EU- eller EES-stater efter anmälan ska få jaga på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 12 § andra stycket jaktlagen. En konsekvens av förslaget är att en länsstyrelse varken i det enskilda fallet eller genom föreskrifter längre kommer kunna meddela tillstånd till jakt på sådant allmänt vatten m.m. som avses i 12 § andra stycket jaktlagen. Utredningen bedömer att det av tydlighetsskäl bör införas en övergångsbestämmelse till jaktförordningen med innebörden att ett tillstånd till jakt på allmänt vatten samt holmar, klippor och skär som har beslutats med stöd av 47 § första stycket jaktförordningen fortfarande gäller.

11 Konsekvensanalys

11.1 Inledning

I detta kapitel analyseras konsekvenserna av utredningens förslag. Konsekvensanalysen görs enligt 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) i den lydelse som utredningen har att beakta samt enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.¹ I detta kapitel redovisas också en integritetsanalys.

Utredningens förslag berör flera statliga myndigheter, bl.a. länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Förslagen påverkar även flera enskilda aktörer, t.ex. jägare, fastighetsägare och företag inom främst jordbruk, skogsbruk och djurhållning. Förslagen bedöms inte påverka jämställdheten mellan män och kvinnor, möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen eller den kommunala självstyrelsen.

Konsekvenserna av förslagen bör kunna utvärderas några år efter ikraftträdandet. Det är först då som det går att analysera om t.ex. förslagen har medfört fler ärenden om skydds jakt och andra kostnader som är svåra att bedöma i förväg.

Vissa alternativa lösningar till förslagen om genomförande av naturvårdsdirektiven, finansiering av en flerartsförvaltning av klövvilt, förenklade möjligheter till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon samt åtgärder för att förhindra jaktsabotage diskuteras i respektive kapitel (se kapitel 4, 6, 7 och 8).

---

¹ Förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning upphävdes den 6 maj 2024 och ersattes av förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Samtidigt fick 14–15 a §§ kommittéförordningen nya lydelse. Jaktlagstiftningsutredningen tillsattes den 25 januari 2024, dvs. före den 6 maj 2024. Enligt övergångsbestämmelserna till förordningen om konsekvensutredningar och kommittéförordningen gäller därför fortfarande 6 och 7 §§ i den upphävda förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning samt 14–15 a §§ kommittéförordningen i den äldre lydelsen för Jaktlagstiftningsutredningen.

11.2 Konsekvenser för enskilda

11.2.1 Jägare, fastighetsägare och andra privatpersoner

Förslaget att förenkla möjligheterna till skydds jakt är ägnat att förbättra möjligheterna för enskilda, t.ex. fastighetsägare, att skydda egendom från skada.

En konsekvens av förslaget att utöka anmälningsskyldigheten vid avvärjande av rovdjursangrepp till att omfatta fall där stora rovdjur har påskjutits är en något ökad administration för t.ex. tamdjursägare och jägare. Förslaget att minska antalet arter i listan över statens vilt innebär i viss mån minskade administrativa skyldigheter för jägare, fastighetsägare och andra enskilda. Förslaget om förenklade möjligheter till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon ökar möjligheterna för enskilda att bedriva jakt.

Förslaget att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt genom att höja viltvårdsavgiften med 90 kronor innebär att enskilda jägare kan få en högre kostnad. Förslaget innebär dock även att fällavgiften på älg avskaffas, vilket innebär att jägare som jagar älg kan få en lägre årlig kostnad trots den höjda viltvårdsavgiften. Sammantaget bedöms förslaget inte medföra att jägarna som kollektiv belastas med högre kostnader. Förslaget innebär även att det regelverk som jägare har att följa skulle bli enklare och mindre omfattande.

Förslagen i betänkandet bedöms sammantaget bidra till att göra det jakträttsliga regelverket mindre komplicerat och därmed enklare att tillämpa för enskilda som har att tillämpa regelverket, t.ex. jägare och fastighetsägare.

11.2.2 Företagen

Förslaget att förenkla möjligheterna till skydds jakt bör medföra bättre möjligheter för företag inom skogs- och jordbruk att förhindra skador på t.ex. grödor och träd.

Förslaget att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon medför större möjligheter för personer som är medborgare i en EU- eller EES-stat att jaga på sådant vatten. Det bör medföra något bättre förutsättningar för företag som är verksamma inom jaktturism.

Det är svårt att bedöma vad konsekvenserna kan bli för yrkesfisket till följd av förslaget om att jakt på säl ska tillåtas i den ekonomiska zonen. I den mån sådan jakt har populationsbegränsande effekter i de delar av zonen där sälar orsakar skador på fiskeredskap kan förslaget medföra bättre förutsättningar för yrkesfisket. Vidare är skydds jakt på säl ägnat att minska skador på t.ex. fiskeredskap. Det är dock svårt att bedöma hur effektiv den föreslagna skyddsjakten på säl kan bli för att minska skador på fiskeredskap orsakade av säl.

Förslagen i betänkandet bidrar till att göra det jakträttsliga regelverket mindre komplicerat och därmed minska den administrativa bördan för företag som har att tillämpa regelverket.

Sammantaget medför förslagen bättre förutsättningar och lägre kostnader för företagen. Utredningen bedömer att förslagen inte får någon påverkan på konkurrensen för berörda företag eller medför påtagligt negativa konsekvenser för mindre företag.

11.3 Konsekvenser för staten

11.3.1 Naturvårdsverket

Utredningens förslag att förenkla möjligheterna till skydds jakt kan medföra att fler beslut om skydds jakt kan komma att överklagas till Naturvårdsverket. Mot bakgrund av att det i dag överklagas ungefär 50 beslut årligen till Naturvårdsverket bedöms dock ökningen bli marginell. Förslaget bör också leda till att Naturvårdsverket behöver ta fram ny vägledning inom ramen för sitt vägledningsansvar. Det gäller även om förslaget är ägnat att förenkla prövningen av ärenden om skydds jakt. Vissa informationsinsatser kan också bli aktuella.

Förslaget att Naturvårdsverket får i uppdrag att föreslå hur en utökad anmälningsskyldighet av jaktresultat bör regleras bedöms medföra ökade kostnader för Naturvårdsverket. Kostnaderna uppskattas dock bli förhållandevis låga.

Förslaget att avskaffa fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna vid införandet av en flerartsförvaltning av klövvilt bör medföra lägre kostnader för Naturvårdsverket. Besparingen bör dock i första hand användas till de arbetsuppgifter som kan tillkomma vid införandet av en flerartsförvaltning.

De nya sekretessbestämmelserna till skydd för enskilda i ärenden om jakt på varg och om ersättning för skada orsakade av varg samt uppgifter i Naturvårdsverket register över jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet kan medföra en något ökad administrativ börda när det gäller arbetet med utlämnande av allmänna handlingar.

Om jakt på säl tillåts i den ekonomiska zonen kommer formerna för sådan jakt att närmare regleras i beslut från Naturvårdsverket. Detta bedöms medföra ett marginellt ökat arbete för Naturvårdsverket.

Det är svårt att avgöra hur mycket Naturvårdsverkets kostnader sammanlagt kan komma att öka till följd av förslagen. Var för sig medför förslagen förhållandevis begränsade kostnadsökningar. Utredningen bedömer därför att de ökade kostnader bör kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Den bedömningen är dock osäker. Det är därför viktigt att regeringen följer frågan och har dialog med Naturvårdsverket.

11.3.2 Länsstyrelserna

Förslaget att förenkla möjligheterna till skydds jakt är ägnat att även förenkla länsstyrelsernas prövningar av skydds jakt ärenden. En enklare prövning bör medföra en lägre administrativ börda för en länsstyrelse att pröva ett ärende om skydds jakt jämfört med i dag. Däremot bedömer utredningen att antalet ansökningar om skydds jakt – och därmed länsstyrelsernas kostnader – kommer att öka. Det eftersom personer som i dag avstår från att ansöka om skydds jakt på grund av att de bedömer att möjligheterna att beviljas skydds jakt är små kan bli mer benägna att ansöka till följd av förslagets ökade möjligheter att få en ansökan beviljad. Hur stor ärendeökningen kan komma att bli är dock osäkert. Under utredningen har det även framförts att förslaget kan medföra viss påverkan på kostnaderna för länsstyrelsernas administration av förvaltningen av älg och kronhjort när det gäller registreringar av skötsel- och licensområden samt fastställande av skötselplaner. Exempelvis kan färre fastighetsägare välja att ha sina marker registrerade i skötsel- eller licensområden om möjligheterna att jaga älg och kronhjort genom skydds jakt ökar. Utredningen bedömer sammantaget att förslaget

kommer att medföra ökade kostnader för länsstyrelserna, men att dessa kan rymmas inom befintliga ekonomiska ramar. Den bedömningen är dock mycket osäker och påverkas framför allt av antalet ärenden om skyddsjakt. Om ansökningarna ökar i en stor omfattning bör länsstyrelserna komma att behöva ytterligare finansiering. Det är därför viktigt att regeringen följer frågan och särskilt hur mängden ärenden om skyddsjakt hos länsstyrelserna utvecklas.

Förslaget att avskaffa fällavgiften på älg och älgvårdsfonderna vid införandet av en flerartsförvaltning av klövvilt bör medföra lägre kostnader länsstyrelserna. Besparingen bör dock i första hand användas till de arbetsuppgifter som kan tillkomma för länsstyrelserna vid införandet av en flerartsförvaltning.

De nya sekretessbestämmelserna till skydd för uppgifter om enskilda i ärenden om jakt på varg samt ärenden om ersättning för skada orsakad av varg kan medföra en något ökad administrativ börda när det gäller arbetet med utlämnande av allmänna handlingar.

Genom förslaget att jakt på allmänt vatten ska tillåtas efter anmälan i stället för efter ansökan och beslut minskar länsstyrelsernas arbete med att handlägga sådana ansökningar. Initialt kan dock förslaget innebära att länsstyrelsernas arbete med vägledning samt föreskrifter ökar något. Detta bedöms dock kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. I och med att jakten på allmänt vatten inte bedöms öka mer än marginellt kommer inte heller länsstyrelsernas tillsyn över jakten öka i någon större utsträckning. Förslaget bedöms sammantaget minska länsstyrelsernas kostnader något.

Det kan komma att behövas vissa informationsinsatser från länsstyrelserna, bl.a. avseende de förenklade möjligheterna till jakt på allmänt vatten och skyddsjakt.

Sammantaget bör förslagen inte medföra några ökade kostnader som inte kan hanteras inom länsstyrelsernas befintliga anslag. Bedömningen är dock osäker och påverkas framför allt av hur stor ärendetökningen blir till följd av förslaget att förenkla möjligheterna till skyddsjakt samt vilka övriga konsekvenser det förslaget får för länsstyrelserna, t.ex. avseende älgförvaltningen.

Slutligen bör framhållas att förslagen kan medföra varierande kostnadsökningar för olika länsstyrelser. Exempelvis bör förslagen att förenkla möjligheterna till skyddsjakt och jakt på allmänt vatten medföra högre kostnader för klövviltsrika län respektive län med kust mot havet eller Väner.

11.3.3 Kustbevakningen

Som en del av förslaget att förenkla möjligheterna till jakt i Sveriges ekonomiska zon får Kustbevakningen ansvaret att utöva tillsyn över den jakten. Det är en ny uppgift för Kustbevakningen som medför en viss konstadsökning för myndigheten. Samtidigt bedöms jakttrycket i den ekonomiska zonen till följd av förslaget, och därmed behovet av tillsyn, bli lågt. Därtill bör tillsynen normalt endast omfatta att kontrollera om det finns uppgift i jaktkort om att jägaren har anmält sig för jakt i den ekonomiska zonen. Vidare har Kustbevakningen redan ett visst ansvar att utöva kontroll och tillsyn inom Sveriges ekonomiska zon och bör således ha nödvändig utrustning och metoder även för att bedriva tillsyn över jakt inom zonen.

Sammantaget bör de kostnader som följer av det nya tillsynsansvaret kunna rymmas inom Kustbevakningens befintliga ekonomiska anslag.

11.3.4 Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten

Förslaget att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon medför att fler jaktbrott kan komma att begås jämfört med i dag, vilket i sin tur ökar kraven på Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att utreda brott och eventuellt väcka åtal. Intresset av jakt på allmänt vatten och i den ekonomiska zonen bedöms dock inte öka i mer än ringa omfattning till följd av förslagen. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten bör kunna hantera den eventuella ärendeökningen inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget att Polismyndigheten i sina ärendehanteringssystem ska flagga brott där motivet misstänks vara att hindra att jakt kan genomföras innebär att polisen behöver uppdatera sina IT-system samt en viss informations- eller utbildningsinsats i förhållande till de anställda som förslaget berör. Kostnaderna för en sådan intern införandeinsats bedöms inte kräva något resurstillskott till Polismyndigheten utan bör kunna hanteras inom nuvarande ekonomisk ram.

Förslaget att minska antalet arter i listan över statens vilt medför marginellt minskade kostnader för Polismyndigheten kopplade till att ta emot anmälningar om samt se till att statens vilt tas om hand.

Sammantaget medför förslagen inte behov av resurstillskott för Åklagarmyndigheten eller Polismyndigheten.

11.3.5 Sveriges Domstolar

På samma sätt som för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten kan förslagen att förenkla möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon medföra att fler åtal om jaktbrott väcks vid tingsrätterna. Den målsökningen bedöms dock bli marginell.

Vidare innebär förslaget om förenklade möjligheter till skydds-jakt att fler beslut om jakt kan komma att överklagas till Naturvårdsverket, som sedan kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Även förslaget om förvaltningsmärkning av varg innebär att eventuella beslut av Naturvårdsverket kan komma att överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vissa överklaganden till förvaltningsrätterna kommer sannolikt att förekomma, men det bör inte handla om mer än ett fåtal mål om året. Utredningen påpekar att det i dag inkommer ungefär 150 mål om jakt årligen till förvaltningsrätterna, vilket är en mycket liten del av den totala målinströmningen.

En viss ökning av mål om utlämnande av allmän handling kan förväntas hos kammarrätterna till följd av förslagen att införa nya sekretessbestämmelser.

Det är svårt att med någon säkerhet bedöma hur många mål som kan tillkomma hos domstolarna till följd av utredningens förslag. Samtidigt bör det dock inte handla om någon markant måltillströmning. Den eventuella kostnadsökningen med anledning av förslagen bedöms därför kunna rymmas inom Sveriges domstolars nuvarande anslagsram. Det är dock av vikt att regeringen följer utvecklingen och den eventuella kostnadsökningen för domstolarna.

11.3.6 Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt

Förslaget att minska antalet arter i listan över statens vilt kan minska kostnaderna för Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt, som i regel har att ta emot statens vilt. Besparingen bedöms dock bli marginell.

11.3.7 Kammarkollegiet

Förslaget att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt genom höjd viltvårdsavgift bedöms medföra en marginellt ökad arbetsbörda för Kammarkollegiet som kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

11.4 Det brottsförebyggande arbetet

Förslagen att anmälda brott som bedöms vara kopplade till jakt-sabotage ska flaggas hos Polismyndigheten samt ökad samverkan mellan Polismyndigheten och länsstyrelserna i situationer där jakt-sabotage riskerar att förekomma är ägnade att förbättra de brotts-beivrande myndigheternas arbete med att förhindra och förebygga brott. Vidare syftar den föreslagna sekretessbestämmelsen till skydd för uppgifter om enskilda i ärenden om jakt på varg samt i ärenden om ersättning för skada orsakad av varg till att minska risken för att enskilda jägare utsätts för brott kopplade till jakt på varg. Den föreslagna sekretessbestämmelsen till skydd för uppgifter hos Naturvårdsverket som hänför sig till register över uppgifter om jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet syftar till att förhindra att vapen används i brottslig verksamhet.

Förslagen bedöms sammantaget få vissa positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet.

11.5 Integritetsanalys

Förslagen om förvaltningsmärkning av varg (avsnitt 4.4), utökad anmälningsskyldighet vid avvärjande av rovdjursangrepp (avsnitt 4.6) samt att enskilda ska tillåtas att jaga på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon efter anmälan (avsnitt 7) medför att personuppgifter kommer att behöva samlas in och behandlas.

Enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning² får behandling av personuppgifter bara ske om det finns en rättslig grund för behandlingen. I artikel 6 formuleras ett antal alternativa krav på den rättsliga grunden för en behandling, varav åtminstone ett måste vara uppfyllt för att behandlingen ska vara laglig i dataskyddsförordningens mening. För myndigheter är det främst de två rättsliga grunderna

---

² Förordning (EU) 2016/679.

som anges i artikel 6.1 c och e som är aktuella. Enligt dem finns rättslig grund om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. I artikel 6.3 första stycket framgår att den rättsliga grund för behandlingen som avses i artikel 6.1 c och e ska fastställas i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt.

Förvaltningsmärkning av varg är en del av arbetet med den genetiska förstärkningen av vargstammen. Anmälningsskyldighet vid avvärjande av rovdjursangrepp syftar till att möjliggöra för länsstyrelserna att besöka platsen, bedöma situationen och vidta de åtgärder som behövs, vilket kan vara en del i den kontroll som krävs för undantag från art- och habitatdirektivets skydd av arter.³ För att svenska myndigheter ska kunna bedöma jakttrycket, jaktens konsekvenser eller om jakten behöver inskränkas på allmänt vatten eller i den ekonomiska zonen behöver myndigheterna ha vetskap om vilka och hur många som jagar där. Utredningen bedömer att den personuppgiftsbehandling som förslagen medför är nödvändig för att fullgöra uppgifter av allmänt intresse. De rättsliga grunderna för behandlingen fastställs genom bestämmelser i jaktlagstiftningen.

Förslagen att införa sekretessbestämmelser till skydd för uppgifter om enskilda personliga förhållanden i ärenden om jakt på varg och om ersättning för skada orsakad av varg samt för att skydda uppgifter i Naturvårdsverkets register över jaktresultat m.m. som omfattas av anmälningsskyldighet medför att integritetsskyddet för enskilda som förekommer i sådana ärenden och register stärks.

11.6 Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I kapitel 4 analyseras genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och där lämnas även förslag på hur genomförandet kan förbättras och bli mer direktivsnära. Förslagen bedöms vara i överensstämmelse med art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet⁴. Förslagen att utöka bemyndigandet i jaktlagen för regeringen att

³ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar.

meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet samt att Naturvårdsverket ska föreslå hur en utökad anmälningsskyldighet kan regleras syftar till Sverige ska kunna efterleva naturvårdsdirektivens krav på rapportering om undantag från skyddet av arter.

Förslagen att ge EU-medborgare och EES-medborgare samma rätt att jaga på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon som svenska medborgare är förenliga med EU-rätten (jfr avsnitt 7.2.2 och 7.3.1).

I enlighet med integritetsanalysen (avsnitt 11.5) får den personuppgiftsbehandling som blir följd av utredningens förslag anses vara förenlig med EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Sammantaget är utredningens förslag i överensstämmelse med EU-rätten.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

1 §

Denna lag gäller viltvården, rätten till jakt och jaktens bedrivande inom svenskt territorium och Sveriges ekonomiska zon samt frågor som har samband därmed.

Lagen gäller också i de fall som anges särskilt i fråga om

1. jakt från svenskt fartyg på det fria havet utanför den ekonomiska zonen, och
2. jakt från svenskt luftfartyg över det fria havet utanför den ekonomiska zonen.

Utöver bestämmelserna i denna lag gäller föreskrifter i andra författningar i fråga om skyddet och vården av viltet.

Bestämmelser om att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder finns i 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken.

I paragrafen anges jaktlagens (1987:259) tillämpningsområde.

I första stycket görs ett tillägg som innebär att jaktlagen är tillämplig i Sveriges ekonomiska zon utan att det behöver anges särskilt. Bestämmelser om den ekonomiska zonen finns i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Andra stycket ändras genom att punkten 1, där det anges att jaktlagen är tillämplig i Sveriges ekonomiska zon i de fall det anges särskilt, tas bort.

Tredje och fjärde styckena är oförändrade.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

3 §

Viltet är fredat och får jagas endast om detta följer av denna lag eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. När viltet är fredat, gäller fredningen också dess ägg och bon.

Av paragrafen framgår att vilt är fredat och bara får jagas om det är tillåtet enligt jaktlagen eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Första stycket är oförändrat.

Det *andra stycket* har upphävts. I andra stycket angavs att fredningen även gäller inom Sveriges ekonomiska zon. Med anledning av tillägget i 1 § om att jaktlagen gäller i Sveriges ekonomiska zon utan att det anges särskilt behövs inte längre det stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

9 a §

Om frilevande vilt påträffas så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får var och en avliva djuret även om det är fredat eller om det avlivas på någon annans jaktmark.

Om frilevande vilt kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får jakträttshavaren söka efter, spåra eller förfölja djuret även om det är fredat.

Paragrafen är ny och övervägandena finns i avsnitt 4.5.2.

Första stycket motsvarar till sitt innehåll 40 c § jaktförordningen (1987:905) och reglerar möjligheterna att avliva djur av djurskyddsskäl, dvs. för att skydda djur från onödigt och allvarligt lidande, trots att djuret är fredat eller om avlivningen sker på någon annans fastighet. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Av *andra stycket* framgår att jakträttshavaren får söka efter, spåra eller förfölja ett djur som kan antas behöva avlivas av djurskyddsskäl. Kriteriet att vilt kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl är ett förhållandevis lågt ställt krav. Indikationer på att viltet lider är t.ex. blod i viltspår i snö eller bilder från viltkameror. Om förföljandet leder till att djuret lokaliseras får en ny bedömning göras i förhållande till paragrafens första stycke av om djuret är så skadat eller i en sådant tillstånd att det snarast bör avlivas. Det är endast den som har jakträtt som har rätt att söka efter, spåra eller förfölja viltet. Det med-

för att om en jakträttshavare spårar ett skadat vilt och viltet har tagit sig över fastighetsgränsen får jakträttshavaren inte fortsätta spårandet utan samtycke från den som har jakträtten på den andra fastigheten.

12 §

På allmänt vatten, som gränsar till en fastighets strand, har fastighetsägaren jakträtt intill etthundra meter från strandlinjen. Om detta skulle medföra att flera fastighetsägare får jakträtt på samma vattenområde, *ska* var och en av dem ha jakträtt på den del av området som är närmast hans eller hennes strand.

På annat allmänt vatten liksom på sådana klippor och öar, som inte hör till någon fastighet, får jakt bedrivas endast efter *anmälan av en medborgare i Sverige eller en medborgare i en stat som är medlem i Europeiska unionen eller i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om jakten på sådant annat allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i andra stycket eller i det enskilda besluta om villkor för sådan jakt.

Paragrafen ger strandägare jakträtt på allmänt vatten som ligger 100 meter från strandlinjen. Vad som är allmänt vatten bestäms enligt lagen (1950:595) om gräns mot allmänt vattenområde. Jakten på allmänt vatten disponeras av staten.

Första stycket är oförändrat bortsett från språkliga moderniseringar.

Andra stycket har ändrats. Ändringen består i att jakt på annat allmänt vatten, dvs. allmänt vatten som ligger 100 meter från strandlinjen, samt på klippor och öar som inte hör till någon fastighet är tillåten utan särskilt tillstånd för svenska medborgare samt personer som är medborgare i en EU- eller EES-stat och som har anmält sig för sådan jakt. Stycket har även moderniserats språkligt.

Tredje stycket är nytt och innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om villkor för jakten på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.2.

12 a §

I Sveriges ekonomiska zon får endast jakt på säl bedrivas.

I Sveriges ekonomiska zon får jakt bedrivas endast efter anmälan av en medborgare i Sverige eller en medborgare i en stat som är medlem i Europeiska unionen eller i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I paragrafen, som är ny, regleras möjligheterna att jaga i Sveriges ekonomiska zon. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Enligt *första stycket* är det endast tillåtet att jaga säl i den ekonomiska zonen. Jakt på säl kan bedrivas t.ex. i form av skyddsjakt eller licensjakt efter beslut av en myndighet.

Av *andra stycket* följer att jakt i Sveriges ekonomiska zon är tillåten för svenska medborgare samt personer som är medborgare i en EU- eller EES-stat om de har anmält sig för sådan jakt.

24 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att vilt får fångas eller fällas på annans jaktmark för märkning, undersökning eller andra åtgärder som *vidtas utifrån behov inom vetenskapen*.

Regeringen får även meddela föreskrifter om att vilt får fångas på annans jaktmark för märkning, undersökning eller andra åtgärder som vidtas utifrån behov inom viltförvaltningen.

Paragrafen ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om att vilt får fångas eller i vissa fall fällas för olika vetenskapliga syften eller behov inom viltförvaltningen utan hinder av bestämmelserna om fastighetsägarens jakträtt.

Första stycket är oförändrat bortsett från språkliga moderniseringar.

I andra stycket, som är nytt, finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att fånga vilt på någon annans jaktmark för att tillgodose behov inom viltförvaltningen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

26 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har fällts *eller påskjutits* under jakt,
2. vilt som ska tillfalla staten,

3. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon,

4. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett spårbundet fordon,

5. vilt som har skadats under jakt,

6. vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas, och

7. fågelbon samt ägg eller fågelungar som har flyttats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om skyldighet att märka ut en plats där en sammanstötning skett mellan ett motorfordon och vilt.

Paragrafen ger regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i vissa uppräknade fall.

I *första stycket* 1 har det förtydligats att bemyndigandet omfattar vilt som har påskjutits under jakt. Det finns inte någon definition i jaktlagen eller jaktförordningen av termen ”påskjutits”. I det här sammanhanget avses situationer när skott har avlossats mot ett djur med avsikt att fälla det och det inte kan uteslutas att djuret har träffats. Genom de nya punkterna 5–7 har bemyndigandet utökats till att även omfatta vilt som har skadats under jakt, avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas samt fågelbon och ägg eller fågelungar som har flyttats.

Andra stycket är oförändrat.

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

41 §

För att främja viltvården eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med denna lag får regeringen meddela föreskrifter om skyldighet för den som jagar

1. att betala en årlig avgift (viltvårdsavgift),

2. att betala en särskild avgift för vilt som fällts i strid *med* vad som bestämts i en för jakt meddelad licens.

Avgifter som avses i första stycket 1 *ska* bilda en fond (viltvårdsfonden) som efter regeringens bestämmande får användas för angivna ändamål.

Paragrafens ger regeringen, för att främja viltvården eller liknande ändamål, rätt att meddela föreskrifter om avgiftsskyldighet i vissa uppräknade fall samt anger att viltvårdsavgiften ska bilda viltvårdsfonden.

Första stycket har ändrats genom att andra punkten, som gäller avgift för vissa slag av vilt som fälls (fällavgift), tas bort. Fällavgifter tas ut av länsstyrelsen för älg enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket. Stycket har även moderniserats språkligt.

Andra stycket är oförändrat bortsett från språkliga moderniseringar. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.4

42 §

För tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utse jakttillsynsmän. *Inom Sveriges ekonomiska zon utövar dock Kustbevakningen tillsyn.*

Jakttillsynsmän får förordnas att med stöd av 47 § ta egendom i beslag.

I *första stycket* har ett tillägg gjorts som innebär att kustbevakningen utövar tillsyn över efterlevnaden av jaktlagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen i Sveriges ekonomiska zon. Stycket har även moderniserats språkligt.

Andra stycket är oförändrat.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

45 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot 5 § andra stycket eller 13 §,
2. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 12 § eller 12 a § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 26 § första stycket 1, 2 eller 3 om gärningen inte är belagd med straff i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott,
3. bryter mot 27 § om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken,
4. underlåter att fullgöra skyldighet enligt 28 §,
5. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 29 § 4, 30 § tredje stycket eller 31 § tredje stycket eller
6. bryter mot 35 § eller mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 36 §, 40 § första stycket eller 41 § första stycket.

Den som med uppsåt bryter mot 34 § döms till böter.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar enligt denna paragraf.

I paragrafen straffbeläggs gärningar som av olika skäl inte rubriceras som jaktbrott och för vilka böter har ansetts vara en tillräcklig påföljd.

Paragrafen har fått ett tillägg som innebär att underlåtenhet att fullgöra den anmälningsskyldighet som följer av 12 och 12 a §§ vid jakt på allmänt vatten eller i Sveriges ekonomiska zon straffbeläggs.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.1 och 7.3.1.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

Ikraftträdandet sammanfaller med jaktårets början.

Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

12.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

4 §

I fråga om fiske i den ekonomiska zonen gäller fiskelagen (1993:787).
I fråga om jakt i den ekonomiska zonen gäller jaktlagen (1987:259). I fråga om rätten att i zonen utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar gäller lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

I paragrafen har en upplysning införts om att jaktlagen är tillämplig i fråga om jakt i den ekonomiska zonen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.1.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

12.3 Förslaget till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

1 kap.

9 §

Kustbevakningstjänstemäns befogenheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket och 4 b § samt 9 kap. 6 § gäller även inom Sveriges ekonomiska zon.

I paragrafen, som är ny, föreskrivs att kustbevakningstjänstemäns befogenheter att enligt 6 kap. 4 och 4 b §§ omhändertaga vapen m.m. samt enligt 9 kap. 6 § ta sådan egendom i beslag som skäligen kan antas vara förverkad enligt vapenlagen även gäller inom Sveriges ekonomiska zon.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

12.4 Förslaget lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

18 kap.

16 §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättning som anges i första stycket, hos

1. Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret,

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jägarexamensregistret eller register över uppgifter om jaktresultat, försök att avliva vilt, förföljande för att avliva vilt och flytt av fågelbon som omfattas av anmälnings-skyldighet.

3. en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll, och

4. Polismyndigheten för uppgift som hänför sig till registret över uppdragstagare inom Nationella viltolycksrådet.

Sekretessen enligt första stycket gäller inte för uppgift i vapenregister om namn och adress för den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller ta emot skjutvapen för översyn eller reparation eller för uppgifter i registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte. Sekretess gäller inte heller för uppgift i vapenregister om vilka typer av vapen som omfattas av ett tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation.

Paragrafen reglerar sekretess för uppgifter som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen, hos Kammakollegiet och Naturvårdsverket som hänför sig till jaktkortsregistret och jägarexamensregistret, hos en länsstyrelse som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll samt hos Polismyndigheten som hänför sig till registret över uppdragstagare inom Nationella viltolycksrådet.

Första och tredje styckena är oförändrade.

I *andra stycket* 2 görs ett tillägg som innebär att sekretess ska gälla hos Naturvårdsverket för en uppgift som hänför sig till register över uppgifter om jaktresultat, försök att avliva vilt, förföljande för att avliva vilt eller flytt av fågelbon som omfattas av anmälningsskyldighet. En sådan uppgift får inte röjas om det inte står klart att det kan göras utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning. Det föreskrivs alltså ett omvänt skaderekvisit, dvs. det råder en presumtion för sekretess. Att sekretess gäller för uppgifter som hänför sig till register över vissa uppgifter som omfattas av anmälningsskyldighet innebär att uppgifter som lämnas vidare och används i ett annat sammanhang inom Naturvårdsverket fortfarande kan omfattas av sekretess, förutsatt att skaderekvisitet bedöms vara uppfyllt.

Tredje stycket är oförändrat.

Den föreslagna tystnadsplikten inskränker inte rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 9.8.

40 kap.

*Ärenden om jakt på varg samt om ersättning för skada orsakad av varg
7 f §*

Sekretess gäller hos Naturvårdsverket eller en länsstyrelse i ärende om jakt på varg samt i ärende om ersättning för skada orsakad av varg för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller kan komma att utsättas för hot eller våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Sekretessen i en allmän handling ska gälla i högst tjugo år.

Paragrafen, som är ny, föreskriver att sekretess gäller hos Naturvårdsverket eller en länsstyrelse för uppgift om en enskilds personliga förhållanden i ett ärende om jakt på varg eller om ersättning för skada orsakad av varg. Paragrafen föreskriver ett rakt skaderekvisit, dvs. det råder en presumtion för offentlighet. Uppgifter om enskildas personliga förhållanden finns hos Naturvårdsverket och länsstyrelserna i ärenden om t.ex. licens- eller skydds jakt på varg enligt 7 § jaktlagen, 23 a–23 f och 24 a–24 e §§ jaktförordningen samt i ärenden om ersättning för viltskada på egendom enligt 18–35 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2018:1) om bidrag och ersättningar för viltskador.

I *första stycket* anges att sekretessen gäller uppgift om en enskilds personliga förhållanden om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller kan komma att utsättas för hot eller våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Av *andra stycket* framgår att sekretessen för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden ska gälla i högst tjugo år.

Den föreslagna tystnadsplikten inskränker inte rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.
Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Kommittédirektiv 2024:11

En moderniserad jaktlagstiftning

Beslut vid regeringssammanträde den 25 januari 2024

Sammanfattning

En särskild utredare ska göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna.

Utredaren ska bl.a.

- utarbeta förslag till en ny jaktlag och en ny jaktförordning,
- förbättra genomförandet i svensk rätt av EU:s regelverk på jaktområdet,
- ta ställning till om den straffrättsliga regleringen i jaktlagstiftningen behöver ändras,
- ta ställning till om regleringen av överklagbarhet av beslut behöver ändras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag som är förenliga med Sveriges EU-rättsliga åtaganden och annan internationell rätt.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025.

Uppdraget att föreslå en moderniserad jaktlagstiftning

Regler om jakt och viltvård när det gäller vilda fåglar och vilda däggdjur finns främst i jaktlagen (1987:259) och i jaktförordningen (1987:905). I jaktlagen finns de civilrättsliga reglerna om jakträtt och de grundläggande krav som ställs på viltvården och jakten. Kompletterande regler finns i jaktförordningen och i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Sverige är som medlem i EU skyldigt att följa EU:s förordningar och direktiv på jaktområdet, särskilt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet), de s.k. naturvårdsdirektiven. Art- och habitatdirektivet omfattar de arter och livsmiljöer som anges i direktivet, medan fågeldirektivet omfattar alla fåglar som förekommer naturligt i EU. Sverige är också part till den regionala konventionen under Europarådet om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (SÖ 1983:30), den så kallade Bernkonventionen. EU:s förordningar är direkt tillämpliga och gäller därmed som lag i Sverige, medan EU-direktiv ska genomföras i svensk författning. Naturvårdsdirektiven har främst genomförts i svensk rätt genom bestämmelser i miljöbalken, förordningar meddelade med stöd av balken och jaktförordningen.

Ansvar för att säkerställa livskraftiga viltstammar är nationellt, medan förvaltningen av vilt i stor utsträckning är regional och med lokalt inflytande. Naturvårdsverket är central myndighet för förvaltning av vilda däggdjur och fåglar. Regionalt fattar länsstyrelsen beslut om bl.a. älgförvaltning och skyddsjakt. Därutöver får Svenska Jägareförbundet bidrag ur viltvårdsfonden för att förbundet ska kunna leda delar av jakten och viltvården i landet.

Det behövs en ny jaktlagstiftning

Jaktlagen, som har funnits sedan slutet av 1980-talet, har ändrats ett flertal gånger. Regeringen tillsatte 2012 en utredning om översyn av jaktlagstiftningen. Utredningen, som tog namnet Jaktlagsutredningen, lämnade två delbetänkanden, Viltmyndigheten – jakt och viltförvaltning i en ny tid (SOU 2013:71) och Vildsvin och viltskador – om ut-

fodring, kameraövervakning och arrendatorers jakträtt (SOU 2014:54). Utredningen avslutades innan uppdraget skulle slutredovisas.

Riksdagen har efter det att utredningen avslutades tillkännagett för regeringen vad miljö- och jordbruksutskottet anfört om vissa jaktfrågor (bet. 2014/15: MJU9, rskr. 2014/15:154 och bet. 2015/16: MJU19, rskr. 2015/16:227). Tillkännagivandena innebär att regeringen ska låta utreda ett antal frågor som den avvecklade Jaktlagsutredningen haft i uppdrag att utreda. En del av dessa, nämligen samernas rätt till jakt (den s.k. dubbla jakträtten), småviltjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen, sälförvaltning och jakt efter kronhjort, har omhändertagits i annan ordning. Det som återstår att behandla är tillkännagivanden om jakt på allmänt vatten, jakt i Sveriges ekonomiska zon och allmän regelförenkling.

Riksdagen har i fråga om översyn av jaktlagen i ett tillkännagivande anfört bl.a. att en utredning bör tillsättas med uppdrag att se över jaktlagstiftningen i syfte att lägga fram en ny jaktlag med ett enkelt regelverk, en tydlig systematik och moderna bestämmelser (bet. 2021/22: MJU16, rskr. 2021/22:178).

Jaktformerna, tillgängliga hjälpmedel för jakt samt viltarternas utbredning och numerär har förändrats sedan jaktlagen utformades. Ökningen av en del viltstammar har medfört ökade skador för bl.a. jord- och skogsbruk samt ett ökat antal trafikolyckor. Även synen på jakt, viltvård och djurskydd är annorlunda i dag. När Sverige blev medlem i EU 1995 hade den nya jaktlagstiftningen varit i kraft en kortare tid. Det gjordes därför ingen total översyn av jaktlagstiftningen vid genomförandet av naturvårdsdirektiven i samband med medlemskapet. Direktiven genomfördes främst i jaktförordningen med en delvis ny systematik i förordningen som följd, men även i annan reglering. Flera skäl talar för att dessa direktiv, som är av grundläggande betydelse för viltförvaltningen, i större omfattning än i dag bör genomföras på lagnivå. Genomförandet av direktiven har delvis kommit att innebära att art- och habitatdirektivets kriterier för skyddsjakt även gäller för arter som inte omfattas av naturvårdsdirektiven (till exempel klövvilt). Detta kan göra tillämpningen av lagstiftningen onödigt komplicerad.

Från olika håll har det påtalats att den nuvarande lagstiftningen brister i tydlighet. Högsta domstolen har exempelvis i ett avgörande om ansvar för grovt jaktbrott m.m. uttalat att systematiken i jaktlagen inte präglas av den tydlighet som skulle ha varit önskvärd

(NJA 2008 s. 376). Vidare föreslog Rovdjursutredningen i sitt slutbetänkande Mål för rovdjurspolitiken (SOU 2012:22) att en utredning bör tillsättas för att arbeta fram ett regelverk som i språk och uppbyggnad är modernt, mer förutsägbart och enklare att tillämpa.

Utredaren ska därför

- utarbeta förslag till en ny jaktlag och en ny jaktförordning med tydlig och enkel systematik och moderna och lättillämpade bestämmelser om jakt och viltvård,
- förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och säkerställa att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna,
- analysera om det är ändamålsenligt att föra in bestämmelser från författningar som anknyter till jaktlagen och jaktförordningen, såsom förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn samt förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer, i jaktlagstiftningen i syfte att öka tydligheten och skapa en enhetlig jaktlagstiftning som är lätt att överblicka och tillämpa,
- utforma förslagen så att de är lätta och kostnadseffektiva att tillämpa för verksamhetsutövare, myndigheter och allmänheten, så att den administrativa hanteringen förenklas utan att syftet med regleringen urholkas och så att regleringen sker på den mest ändamålsenliga nivån (lag, förordning eller myndighetsföreskrifter),
- vid utformningen av förslagen ta hänsyn till regeringens mål att minska regelbördan och de administrativa kostnaderna för företagen, och
- lämna eventuella andra författningsförslag som behövs.

Frågor om älg- och kronhjortsförvaltningen (utöver vad som anges nedan under rubriken Hur kan en flerartsförvaltning av klövvilt finansieras?), förvaltningen av säl, fördelning av medel ur viltvårdsfonden, utfodring av vilt och samernas jakträtt omfattas inte av uppdraget. Den jakttidsberedning som regleras i 2 § tredje stycket jaktförordningen ska bevaras.

Hur kan en flerartsförvaltning av klövvilt finansieras?

Landet är indelat i älgskötselområden och i älgförvaltningsområden (33 § jaktlagen och 3 c § jaktförordningen). I varje älgförvaltningsområde ska länsstyrelsen inrätta en älgförvaltningsgrupp. Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen. Älgförvaltningen finansieras genom att en avgift tas ut för varje fälld älg (fällavgift). Naturvårdsverket har i en skrivelse till regeringen (LI2023/00515) angett att förutsättningarna för klövviltsförvaltningen varierar betydligt mellan olika delar av landet, vilket medför att länsstyrelserna har olika behov och möjligheter att finansiera de kostnader som uppstår i samband med förvaltningsarbetet. Enligt Naturvårdsverkets skrivelse anser flera länsstyrelser att de inte har täckning för sina kostnader, samtidigt som de inte anser att de kan höja fällavgiften. Minskande älgpopulationer leder till minskande intäkter för älgförvaltningen, medan länsstyrelsens kostnader i huvudsak kvarstår. Vidare framhåller Naturvårdsverket att växande populationer av andra klövviltsarter samtidigt leder till ökade behov av förvaltningsåtgärder för dessa. På grund av dessa förändringar har såväl myndigheter som intresseorganisationer och forskare identifierat ett behov av att utveckla system för s.k. flerartsförvaltning av flera slag av klövvilt inom ett och samma område. Naturvårdsverket analyserar i skrivelsen möjligheten att övergå till flerartsförvaltning som finansieras med s.k. områdesavgifter som betalas av fastighetsägaren i stället för fällavgifter. Regeringens bedömning är att frågan om en sådan finansiering kan ske genom avgift, eller om den kommer att ha karaktären av en skatt som kräver reglering i lag, bör utredas ytterligare.

Utredaren ska därför

- göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning,
- analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt och i så fall lämna förslag till lösning, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Den straffrättsliga regleringen

I 43–45 §§ jaktlagen finns bestämmelser om straff för olika överträdelser av jaktlagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. I jaktlagen finns också bestämmelser om försök och förberedelse till jaktbrott, jakthäleri och förverkande. Flertalet av lagens straffbestämmelser är s.k. blankettstraffbud, dvs. straffbestämmelser där brottsbeskrivningen fylls ut genom en hänvisning till andra bestämmelser i ett regelverk. Högsta domstolen har uttalat att regeringsformen inte tillåter att en myndighet fyller ut blankettstraffbud som har fängelse i straffskalan så att den gärning som straffbeläggs anges helt eller i det väsentliga i myndighetens föreskrifter (NJA 2005 s. 33).

Utredaren behöver därför undersöka i vilken mån jaktlagen innehåller blankettstraffbud som kan antas stå i strid med regeringsformen och lämna förslag på en lösning.

Högsta domstolens avgörande i NJA 2008 s. 376 kan tolkas som att en överträdelse av varje villkor som en myndighet ställer upp i ett beslut om licensjakt eller skyddsjakt utgör ett brott mot fredningsbestämmelsen i 3 § jaktlagen och därmed kan leda till straffansvar enligt 43 § 2 jaktlagen, oavsett villkorets syfte och innebörd. Det skulle innebära att det endast krävs oaktsamhet för att fällas till ansvar, medan övriga överträdelser som är straffbara enligt 43 och 45 §§ jaktlagen kräver åtminstone grov oaktsamhet. Regleringen kan uppfattas som otydlig och det bör utredas vad som bör gälla i fråga om brott mot fredningsbestämmelsen.

De straffrättsliga sanktionerna i jaktlagen har i stort sett varit oförändrade sedan de infördes 1988. Det finns därför anledning att överväga om påföljderna är ändamålsenliga och proportionerliga i alla delar eller om de bör justeras i något avseende. Utredaren bör till exempel överväga om straffsanktionerna i någon del bör ersättas med en administrativ sanktion, som vitesförelägganden eller sanktionsavgifter. Vid sådana överväganden behöver behovet, lämpligheten och följderna av en sanktionsväxling analyseras (jfr SOU 2013:38 s. 533–581). Om sanktionsavgifter övervägs bör regeringens riktlinjer för när sanktionsavgifter bör användas och hur de bör vara utformade för att uppfylla rimliga krav på effektivitet och rättssäkerhet beaktas (prop. 1981/82:142 s. 21–26).

Det är viktigt, bl.a. ur ett säkerhetsperspektiv, att jakt kan genomföras utan störningar. Det är även angeläget att personer som utför ett samhällsviktigt arbete på uppdrag av myndigheter, till exempel eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt, ska kunna utföra sina uppdrag utan störningar. Jaktlagstiftningen saknar i nuläget bestämmelser om när jakträttsinnehavare på olika sätt hindras att utöva sin jakträtt, så kallat jaktsabotage. Sådana handlingar kan beroende på omständigheterna utgöra brott, till exempel ofredanden eller egenmäktigt förfarande. Det bör inhämtas faktaunderlag om förekomsten av jaktsabotage och vilka effekter jaktsabotage får. Det bör även analyseras om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar eller om ytterligare reglering behövs.

Utredaren ska därför

- analysera rättsläget och undersöka i vilken mån jaktlagen innehåller blankettstraffbud som kan antas stå i strid med regeringsformen,
- ta ställning till om ansvaret för brott mot fredningsbestämmelsen i 3 § jaktlagen bör justeras,
- ta ställning till om sanktionerna för överträdelser av jaktlagstiftningen är ändamålsenliga och proportionerliga i alla delar eller om de bör justeras, exempelvis genom att ersättas med en administrativ sanktion, som vitesförelägganden eller sanktionsavgifter,
- inhämta faktaunderlag om jaktsabotage och överväga om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Överklagbarhet

Både 54 § jaktlagen och 58 § jaktförordningen begränsar möjligheterna att överklaga beslut. Domstolarna har under senare år i ett antal fall funnit att beslut om jakt och därmed sammanhörande frågor trots vad som anges i jaktlagstiftningen får överklagas till domstol. Det hänvisas i domarna till rätten till domstolsprövning av civila rättig-

heter (till exempel Kammarrätten i Göteborgs dom den 6 maj 2022 i mål 1222-22).

Utredaren ska därför

- föreslå hur en reglering av möjligheten till överklagande av beslut om jakt och därmed sammanhörande frågor kan utformas så att den bättre stämmer överens med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

En förenklad jakt på allmänt vatten och i svensk ekonomisk zon

På allmänt vatten där fastighetsägare inte har jakträtt, liksom på sådana holmar, klippor och skär som inte hör till något hemman, får enligt 12 § andra stycket jaktlagen jakt bedrivas endast efter tillstånd. Regeringen eller länsstyrelsen får genom beslut i det enskilda fallet eller genom föreskrifter meddela sådant tillstånd. Vidare gäller jaktlagen enligt 1 § andra stycket i särskilt angivna fall även inom Sveriges ekonomiska zon.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att det bör övervägas hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och hur handläggningen av ärenden om sådan jakt kan effektiviseras (bet. 2014/15: MJU9, rskr. 2014/15:154).

Naturvårdsverket har till regeringen redovisat rapporterna Jakt på allmänt vatten – Redovisning av regeringsuppdrag om jakt på allmänt vatten (NV-00115-16 och NV-08120-17, LI2023/00501) och Jakt i Sveriges ekonomiska zon – Redovisning av regeringsuppdrag (NV-08969-16, LI2023/00504). Den senare remitterades under hösten 2018.

Naturvårdsverkets förslag i redovisningarna skiljer sig åt i vissa avseenden och har ännu inte medfört några författningsändringar.

Utredaren ska därför

- utifrån Naturvårdsverkets redovisningar och inkomna remissvar föreslå hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och handläggningen av ärenden om sådan jakt effektiviseras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Konsekvensberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar ska lämnas enligt vad som framgår av kommittéförordningen (1998:1474).

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska i den utsträckning det behövs inhämta synpunkter och upplysningar från berörda myndigheter och organisationer, särskilt Naturvårdsverket, Kustbevakningen, länsstyrelserna och Sveriges Lantbruksuniversitet samt berörda markägar-, naturvårds- och jägarorganisationer.

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet, kommittéväsendet och Europeiska unionen. Vid behov ska information om erfarenheter från andra länder inhämtas.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025.

(Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Kommittédirektiv 2025:6

Tilläggsdirektiv till Jaktlagstiftningsutredningen (LI 2024:01)

Beslut vid regeringssammanträde den 23 januari 2025

Förlängd tid för uppdraget och delbetänkande

Regeringen beslutade den 25 januari 2024 kommittédirektiv om en moderniserad jaktlagstiftning (dir. 2024:11). Uppdraget skulle enligt direktiven redovisas senast den 31 augusti 2025.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 31 december 2025. Ett delbetänkande som avser vissa delar i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 7 april, 2025. Delbetänkandet avser uppdragen om att utredaren ska

- förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och säkerställa att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna,
- göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning,
- analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt och i så fall lämna förslag till lösning,
- inhämta faktaunderlag om jaktsabotage och överväga om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar,

- utifrån Naturvårdsverkets redovisningar och inkomna remissvar föreslå hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och handläggningen av ärenden om sådan jakt effektiviseras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

(Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Statens offentliga utredningar 2025

Kronologisk förteckning

---

1. Skärpta krav för svenskt medborgarskap. Ju.
2. Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. Ju.
3. Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskatte-reglerna. Fi.
4. Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. Fi.
5. Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. LI.
6. Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret. Fö.
7. Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. KN.
8. Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. U.
9. På språklig grund. U.
10. En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård. S.
11. Straffbarhetsåldern. Ju.
12. AI-kommissionens Färdplan för Sverige. Fi.
13. En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. Fi.
14. En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. KN.
15. Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare. Volym 1 och 2. S.
16. Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. Ju.
17. Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. LI.
18. Ett likvärdigt betygssystem. Volym 1 och 2. U.
19. Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. U.
20. Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet. Fi.
21. Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). KN.
22. Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet. KN.
23. Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. Ju.
24. Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. Ku.
25. Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. A.
26. Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet. U.
27. En socionomutbildning i tiden. U.
28. Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. A.
29. Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. A.
30. Enklare mervärdesskatteregler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. Fi.
31. Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. Ju.
32. Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. LI.

Statens offentliga utredningar 2025

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. [25]
- Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. [28]
- Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. [29]

Finansdepartementet

- Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskatte-reglerna. [3]
- Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. [4]
- AI-kommissionens Färdplan för Sverige. [12]
- En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. [13]
- Kommunal anslutning till Utbetalnings-myndighetens verksamhet. [20]
- Enklare mervärdesskatte regler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. [30]

Försvarsdepartementet

- Plikten kallar! En modern personal-försörjning av det civila försvaret. [6]

Justitiedepartementet

- Skärpta krav för svenskt medborgarskap. [1]
- Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. [2]
- Straffbarhetsåldern. [11]
- Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. [16]
- Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. [23]

- Utmönstring av permanent uppehålls-tillstånd och vissa anpassningar till mininivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. [31]

Klimat- och näringslivsdepartementet

- Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. [7]
- En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. [14]
- Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändnings-sektorn (LULUCF). [21]
- Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet [22]

Kulturdepartementet

- Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. [24]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

- Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. [5]
- Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. [17]
- Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. [32]

Socialdepartementet

- En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård. [10]
- Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare Volym 1 och 2. [15]

Utbildningsdepartementet

Bättre förutsättningar för trygghet
och studiero i skolan. [8]

På språklig grund. [9]

Ett likvärdigt betygssystem
Volym 1 och 2. [18]

Kunskap för alla – nya läroplaner med
fokus på undervisning och lärande. [19]

Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder
för god undervisning och lärarkenas
attraktivitet. [26]

En socionomutbildning i tiden [27]